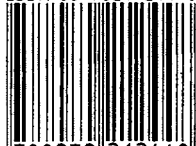

Židovské pseudepigrafy (též uváděné jako „apokryfy“) jsou spisy, které vznikly v době mezi Starým a Novým zákonem. Bývaly psány pod jménem jiné, zpravidla významné a okruhu čtenářů známé již nežijící osobnosti (řecky PSEUDÉS = nepravý, falešný, EPIGRAFÉ = nápis, název). Většina židovských pseudepigrafických písemností nese název po známých starozákonních postavách (kniha Henochova, Závěť Mojžíšova, Závěti patriarchů, Martyrium Izajášovo apod.), výjimečně po postavách mimobiblických (knihy Sibylliny, Aristeas), a je apokalypticky orientována, tj. pronikavě zaměřena na zlom věků a na příchod mesiáše. Tyto spisy, které jsou významným svědectvím života a myšlení doby, do níž vstoupilo evangelium, nebyly většinou dosud vydány v češtině. Druhou část třídílného výboru nejzávažnějších židovských pseudepigrafů nyní předkládáme v překladu členů Starozákonní překladatelské komise České biblické společnosti.

ISBN 80-7021-244-6

9 788070 212448

KNIHY

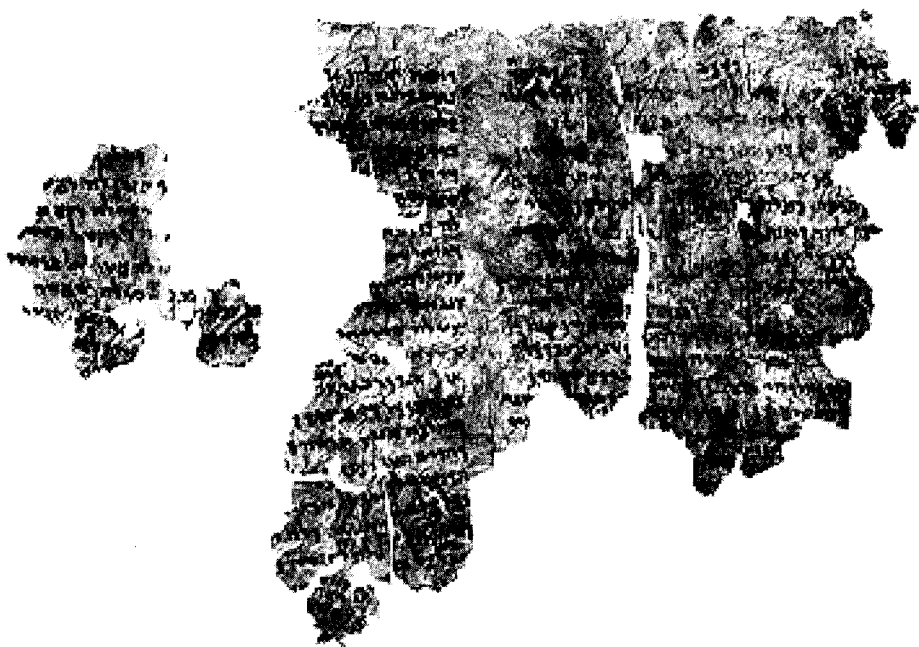

TAJEMSTVÍ A MOUDROS

MIMOBIBLICKÉ
ŽIDOVSKÉ SPISY:
PSEUDEPIGRAFY

KNIHY TAJEMSTVÍ
A MOUDROSTI

Aramejský zlomek IHen

✧ KNIHY ✧
TAJEMSTVÍ
A MOUDROSTI

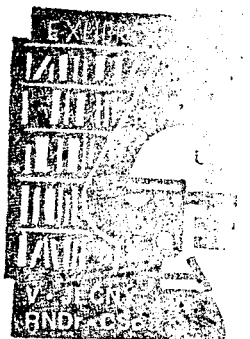
II • MIMOBIBLICKÉ
ŽIDOVSKÉ SPISY:
PSEUDEPIGRAFY

USPOŘÁDAL
ThDr. ZDENĚK SOUŠEK

VYŠEHRAĐ

PRAHA

1998

© ThDr. Zdeněk Soušek, ThDr. Jan Heller, Mgr. Michal Jeřábek,
ThDr. Petr Pokorný, PhDr. Stanislav Segert, PhDr. Josef Šimandl, 1998

ISBN 80-7021-244-6

O B S A H

Zkratky, znaky, vysvětlivky	9
Předmluva	13
JUBILEA	
Úvod (ThDr. Jan Heller)	15
Text (z řečtiny), poznámky a odkazy (ThDr. Jan Heller)	19
MUČEDNICTVÍ A VIDĚNÍ IZAJÁŠOVO	
Úvod (Mgr. Michal Jeřábek a ThDr. Zdeněk Soušek)	153
Text (z etiopštiny) a poznámky (Mgr. Michal Jeřábek)	156
Odkazy (ThDr. Zdeněk Soušek)	
TŘETÍ KNIHA EZDRÁŠOVA	
Úvod (SZPK, upravil ThDr. Zdeněk Soušek)	179
Text (z řečtiny), poznámky a odkazy (Starozákonní překladatelská komise - SZPK)	181
ČTVRTÁ KNIHA EZDRÁŠOVA	
Úvod (ThDr. Zdeněk Soušek)	208
Text (z latiny), poznámky a odkazy (SZPK)	210
DRUHÁ KNIHA BÁRUKOVA (BÁRUKOVA APOKALYPSA)	
Úvod (PhDr. Stanislav Segert)	264
Text (ze syrštiny) a poznámky (PhDr. Stanislav Segert)	267
Odkazy (ThDr. Zdeněk Soušek)	

JÁKOBOVA MODLITBA

Úvod	(<i>ThDr. Petr Pokorný, DrSc.</i>)	336
Text (z řečtiny)		
a poznámky	(<i>ThDr. Petr Pokorný, DrSc.</i>)	340

ŽIVOT ADAMA A EVY

Úvod	(<i>PhDr. Josef Šimandl</i>)	343
Text (z latiny), různověstí z Apokalypsy Mojžíšovy (z řečtiny)		
a poznámky	(<i>PhDr. Josef Šimandl</i>)	346

ZKRATKY A ZNAKY

1. STARÝ ZÁKON

Gn	- 1. Mojžíšova (Genesis)	Kaz	- Kazatel
Ex	- 2. Mojžíšova (Exodus)	Pís	- Píseň písni
Lv	- 3. Mojžíšova (Leviticus)	Iz	- Izajáš
Nu	- 4. Mojžíšova (Numeri)	Jr	- Jeremjáš
Dt	- 5. Mojžíšova (Deuteronomium)	Pl	- Pláč
Joz	- Jozue	Ez	- Ezechiel
Sd	- Soudců	Da	- Daniel
Rt	- Rút	Oz	- Ozeáš
1S	- 1. Samuelova	Jl	- Jól
2S	- 2. Samuelova	Am	- Ámos
1Kr	- 1. Královská	Abd	- Abdijáš
2Kr	- 2. Královská	Jon	- Jonáš
1Pa	- 1. Paralipomenon	Mi	- Micheáš
2Pa	- 2. Paralipomenon	Na	- Nahum
Ezd	- Ezdráš	Abk	- Abakuk
Neh	- Nehemjáš	Sf	- Sofonjáš
Est	- Ester	Ag	- Ageus
Jb	- Jób	Za	- Zacharjáš
Ž	- Žalmy	Mal	- Malachiáš
Př	- Přísloví		

2. NOVÝ ZÁKON

Mt	- Matouš	1Tm	- 1. Timoteovi
Mk	- Marek	2Tm	- 2. Timoteovi
L	- Lukáš	Tt	- Titovi
J	- Jan	Fm	- Filemonovi
Sk	- Skutky apoštolské	Žd	- Židům
Ř	- Římanům	Jk	- Jakubova
1K	- 1. Korintským	1Pt	- 1. Petrova
2K	- 2. Korintským	2Pt	- 2. Petrova

Ga	– Galatským	1J	– 1. Janova
Ef	– Efezským	2J	– 2. Janova
Fp	– Filipským	3J	– 3. Janova
Ko	– Koloským	Ju	– Judova
1Te	– 1. Tesalonickým	Zj	– Zjevení Janovo
2Te	– 2. Tesalonickým		

3. KNIHY DEUTEROKANONICKÉ, APOKRYFNÍ A PSEUDEPIGRAFNÍ

Arst	– Aristeas	MoJk	– Modlitba Jákobova
1Bár (v ČEP: Bár)	– 1. Báruk	NMojž	– Mojžíšovo nanebevzetí
2Bár	– 2. Báruk (Bárukova apokalypsa)	ÓŠal	– Ódy Šalomounovy
3Ezd	– 3. Ezdrášova	3Sib	– 3. Sibyllina
4Ezd	– 4. Ezdrášova	4Sib	– 4. Sibyllina
1Hen	– 1. Henoch (etiopský)	5Sib	– 5. Sibyllina
2Hen	– 2. Henoch (staroslověnský)	Sír	– Sírachovec
Jub	– Jubileí	SŽ	– Syrské žalmy
Júd	– Júdit	Tób	– Tóbit – Tóbijáš
1Mak	– 1. Makabejská	ZAbr	– Závět' Abrahamova
2Mak	– 2. Makabejská	ZPatr	– Závěti patriarchů
3Mak	– 3. Makabejská	ZjAbr	– Zjevení Abrahamova
4Mak	– 4. Makabejská	ZjEl	– Zjevení Elijášovo
Mdr	– Kniha moudrosti	ZjMojž	– Zjevení Mojžíšovo
Mlž	– Martyrium Izajášovo	ŽŠal	– Žalmy Šalomounovy
MMen	– Modlitba Menašeova	ŽAE	– Život Adama a Evy

4. TEXTY

H.	– hebrejský text (Biblia hebraica)
O'	– řecká Septuaginta
V	– latinská Vulgata
P	– syrská Pešitta
K	– Bible kralická
ČEP	– Český ekumenický překlad

5. OSTATNÍ

ar.	– aramejsky	ř.	– řecky
cit.	– citováno podle	s., str.	– strana
dosl.	– doslova	sg	– singulár (jednotné číslo)
et.	– etiopsky	sr	– srovnej
h., hebr.	– hebrejsky	SZ	– Starý zákon
Jos.Fl.	– Josephus Flavius	sz	– starozákonní
Ant.	– Antiquitates (Starožitnosti)	tj.	– to jest
Bel.	– Bellum Judeorum (Válka židovská)	tzv.	– tak zvaný
k.	– kapitola	v., vv.	– verš, verše
mj	– mimo jiné	var.	– varianta
n, nn	– následující verš, verše	vk	– výklad
NZ	– Nový zákon	zv.	– zvaný
nz	– novozákonní	:	– srovnej (v odkazech)
par.	– paralelní místa	::	– v protikladu k
pk	– překlad	=	– rovná se
pl	– plurál (množné číslo)	//	– paralela
pod.	– podobně	+	– přidáno
r.	– roku	–	– vynecháno
rkp	– rukopis(y)	>	– přešlo v
		<	– vzniklo z

VYSVĚTLIVKY

kurzívou – jsou psány potřebné překladatelské doplňky
drobnými písmeny (^{abc}... – v 3Ezd, 4Ezd a ŽAE) a číslicemi (¹²³... ostatních spisech) jsou
označovány poznámky (v 3Ezd, 4Ezd a ŽAE drobné číslice označují verše)
poznámky a odkazy jsou na konci kapitol nebo nápisem uvedených oddílů

PŘEDMLUVA

Druhý svazek Knih tajemství a moudrosti, který vám nyní předkládáme, obsahuje tyto pseudoepigrafy (vysvětlení pojmu viz v předmluvě k I. svazku z r. 1995):

Jubileá – která parafrázují a dobově komentují biblický text Geneze a části Exodu.

Mučednictví (Martyrium) a vidění Izajášovo – kde se v I. části dočtete o důvodu nenávisti Menašeho vůči Izajášovi a o Izajášově opravě, v II. části pak jsou zaznamenána vidění o cestě Izajášově sedmi nebesy.

Třetí kniha Ezdrášova – připomíná některé úseky dějin jeruzalémského chrámu.

Čtvrtá kniha Ezdrášova – po úvodním povolání Ezdráše obsahuje sedm vidění, v nichž Ezdráš hovoří s Bohem o utrpení lidu a blízcím se konci věků. Závěr tvoří výstrahy a napomenutí.

Druhá kniha Bárukova, zvaná též Bárukova apokalypsa – která podává vidění o zkáze Jeruzaléma, trestání lidu, ale i jeho potěšení, a o posledním soudu; v závěru je Bárukův dopis izraelským zajatcům u Eufratu.

Jákobova modlitba (torzo) – v níž modlitebník prosí Boha o moudrost.

Život Adama a Evy s různočtením z Mojžíšovy apokalypsy či Mojžíšova zjevení, která byla latinskému textu ŽAE zřejmě předlohou – v nich je biblické podání je doplněno o to, jak prarodiče chápali své vyhnání z ráje a jak dožili svůj pozemský život.

Při vydání I. svazku jsme předpokládali, že se nám podaří důležité pseudepigrafy vydat ve dvou svazcích, což se nám, žel, nepodaří-

lo, a proto budeme muset přidat ještě svazek třetí, do něhož připravujeme: Zjevení Abrahamovo, Závěť Abrahamovu, Nanebevzetí Mojžíšovo, Ódy Šalomounovy, Syrské žalmy, Modlitbu Menašeovu a třetí a čtvrtou knihu Makabejskou.

ThDr. Zdeněk Soušek

KNIHA JUBILEÍ

ÚVOD

Název knihy

Název ‚Jubilea‘ pochází od časových úseků čtyřiceti devíti nebo podle hebrejského počítání padesáti let (sr. Lv 25 – milostivé léto roku padesátého). Tyto úseky byly zvány ‚jubilea‘ podle hebrejského výrazu jóbel. Výraz znamená předně berana jako vůdce stáda, potom beraní roh, na nějž se troubilo při vyhlášení milostivého léta, a konečně samotné milostivé léto; z toho vzniklo i naše jubileum, ‚výročí‘. Protože kniha opakuje látku Gn 1 – Ex 12, říká se jí také ‚Malá Genesis‘. Bývá rovněž nazývána ‚Zjevení Mojžíšovo‘ (Apokalypsa Mojžíšova), protože se v ní říká, že ji nadiktoval anděl Mojžíšovi na Sínaji na Boží rozkaz.

Avšak za ‚Apokalypsu Mojžíšovu‘ je též označován řecký text příběhu Adama a Evy po vyhnání z ráje (sr. ‚Život Adama a Evy‘).

Dějiny textu

Knihy pochází ze starověku, znali ji staří církevní otcové, ale od třináctého století byla ztracena. Znovu byla nalezena až v půli 19. století v Etiopii, a to v etiopském znění, které zřejmě vzniklo z řeckého překladu původního znění hebrejského. Zlomky hebrejského znění se našly v Kumránu (1Q). Z řeckého znění knihy vzniklo i znění latin-

ské, jehož zlomky našel a uveřejnil Ceriani v roce 1861. Celý text pečlivě rekonstruoval Littmann a vydal v Kautzschově sbírce pseudepigraphů.

Obsah

Přísně chronologické uspořádání začíná stvořením, probírá látku Genese i začátky Exodu a končí ustanovením Pesachu (Ex 12). Látky známé z Gn jsou leckde rozvinuty po způsobu midrašů, a to jak formou halachy, tedy dalších naučení a jejich zdůvodnění, tak i formou haggady, to je příběhů. Praotcové se tu líčí jako vzorní plnitelé zákona, kteří dodržují i to, co k němu doplnili pozdní rabíni (sr. např. Jub 16,31). Pohoršlivé věci bývají vynechány, např. Abramova lež (Gn 12,11nn), nebo jsou obměněny, např. v Jub 17,16 to není Bůh sám, ale Pokušitel – Satan, zde zvaný Mastema, kdo podnítil obětování Izáka (Gn 22). Ve středu všeho dění stojí Mojžíšův zákon jako postupné odhalování toho, co je zapsáno od věků na nebeských tabulích (Jub 3,8nn.30nn). Kniha Jubileí tak řadí sebe samu do skryté či esoterní části tradice, kterou si prý předávali už praotcové a posléze ji svěřili do rukou Léviho (Jub 45,16).

Teologie

Teologie ‚Jubileí‘ má dva hlavní důrazy: zákonickou zbožnost a eschatologický výhled ke konci času.

a) Zákonické zbožnosti velice záleží na oddělení od pohanů: Nesmí se s nimi nejen uzavírat manželství (22,20; 30,7nn), ale ani společně jíst (22,16). Samozřejmě je zakázáno podílet se na modloslužbě (11,4) a zavádět či dodržovat pohanské zvyky (22,17). Zásadně je zakázáno vše, co by problematizovalo židovský svéráz, k čemuž patří sobota (2,17nn; 50,6nn), obřízka (15,11; 26,33), svátek týdnů (6,17nn), novoluní (6,23nn), stánky (16,20n), den smíření (34,18nn), pesach (49,1nn), čisté a nečisté pokrmy (6,7nn; 7,31nn; 21,18).

b) Eschatologický výhled (23,11nn), jímž končí příběh Abrahámův, zrcadlí dobu, v níž se zapomnělo na „příkazy a smlouvu, slavnosti a svátky, soboty a milostivé léto“. Tak se kniha Jubileí návratem k dědictví otců brání helénismu. Pravděpodobně zrcadlí dobu Antiocha Epifana (147–164 př.Kr.). Novější badatelé ji však datují až kolem roku 140 př.Kr.

Podle důrazu na zákon by se zdálo, že kniha pochází z farizejského proudu, ale je tu i řada prvků esejských: kalendář (6,29nn), důraz na sobotu (1,17nn), učení o andělech (1,18; 5,1nn), předurčení (1,4.26), nesmrtelnost bez vzkříšení (23,30n) a důraz na tajné učení. Také nález zlomků knihy v Kumránu mluví pro esejský vliv.

Knihou poskytuje cenný vhled do duchovní atmosféry mezi Starým a Novým zákonem. Odchytky od biblické předlohy umožňují poměrně přesně zjistit, na čem autorům záleželo a co zastávali.

Český překlad

Překladatel pracoval s těmito edicemi:

1) *Das Buch der Jubiläen* oder die Kleine Genesis unter Beifügung des revidierten Textes der in der Ambrosiana aufgefundenen lateinischen Fragmente, sowie einer von Dr. August Dillmann aus zwei äthiopischen Handschriften gefertigten lateinischen Übertragung erläutert, untersucht und mit Unterstützung der Königl. Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen herausgegeben von *Hermann Rösch*. Leipzig, Fues's Verlag (R. Riesland) 1874, str. 252–283.

2) *Albert-Marie Denis*: *Fragmenta Pseudepigraphorum quae supersunt graeca* (plný titul: *Pseudepigrapha Veteris Testamenti graece ediderunt A. M. Denis et M. de Jonge. Volumen tertium: a) M. Black, Apokalypsis Henochi graece, b) A. M. Denis: Fragmenta Pseudepigraphorum graeca*, Leiden, E. J. Brill 1970, str. 70–102.

3) *E. Kautzsch*, *Die Apokryphen und Pseudepigraphen des Alten Testaments* 1, 2 1900, str. 38–119 (zpracoval Enno Littmann).

4) *Paul Riefler*, *Altjüdisches Schrifttum außerhalb der Bibel*, 1928, Dr. Benno Filser Verlag, GmbH, Augsburg, str. 539–666, po-

známky str. 1304–1311 (Rießler je nepřesný; překladatel se přidržel Littmannovy rekonstrukce z Kautzsche, ale přihlížel k řeckým a etiopským zlomkům, a pokud to text dovoľoval, přibližoval jejich vazby hebrejskému znění SZ).

LITERATURA (kromě výše uvedené)

TEXTY:

Etiopský – A. Dillmann, *Liber Jubilaeorum aethiopice*, 1859 R. H. Charles, *The Ethiopic Version of the Hebrew Book of Jubilees*, 1895

Latinský – Ceriani, *Monumenta Sacra et Profana I 1*, 1861.

H. Rönsch, *Das Buch der Jubiläen oder die Kleine Genesis*, 1874

ÚVODNÍ SLOVO

Toto jsou příběhy o tom, jak byly rozděleny dny zákona a svědectví podle událostí dnů do sedmiletí¹ a do jubileí² po všechna léta *běhu* světa; *od času*, kdy Hospodin promluvil k Mojžíšovi na hoře Sínaj, když tam vystoupil, aby podle Božího slova přijal kamenné desky zákona a příkázání, jak mu *Bůh* řekl: „Vystup na vrchol hory!“

čisl.: týdnů roků ²tj. period o 49 či podle hebr. počítání o 50 letech, sr. Lv 25,8nn, od-
-ně titul knihy Jubilea.

Kapitola 1

Na Sínaji

1. I stalo se v prvním roce po vyvedení synů Izraele z Egypta, v šestnáctém dni třetího měsíce, že mluvil Bůh k Mojžíšovi a řekl: „Vystup vzhůru ke mně na horu, a já ti dám dvě kamenné desky zákona a příkázání; podle toho, co jsem napsal, budeš je vyučovat.“
2. Mojžíš vystoupil na Boží horu a Boží sláva přebývala na hoře Sínaj a oblak ji zahaloval po šest dnů.
3. Sedmého dne povolal Bůh Mojžíše dovnitř do oblaku a spatřil Boží slávu jako planoucí oheň.
4. Mojžíš pak setrval na hoře čtyřicet dní a čtyřicet nocí a Bůh mu ukázal předešlé i budoucí příběhy od rozdělení všech dnů zákona a svědectví.
5. Řekl: „Upni své smysly ke každému slovu, které ti řeknu na této hoře, a zapiš je do knihy, aby vaši potomci mohli nahlédnout, že neopustím kvůli všemu zlému, které učiní, když poruší smlouvu, kterou ustanovuji dnes na hoře Sínaj mezi sebou a tebou pro tvé potomky.“
6. A tak se stane: Když to vše na ně přijde, poznají, že jsem spravedlivější nežli oni se vším svým právem a všemi svými skutky, a tak poznají, že jsem byl vždycky s nimi.

7. Ty však si zapiš všechna tato slova, která ti dnes oznamuji; neboť já znám jejich zatvrzelost a tvrdošijnost, dříve než je uvedu do země, kterou jsem s přísahou přislíbil jejich otcům Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi, když jsem jim řekl: Vašemu potomstvu dám zemi oplývající mlékem a medem. Budou jíst a nasýtí se.

8. A odvrátí se k cizím bohům, kteří je nemohou vysvobodit z jejich bídy, a toto svědectví bude svědčit proti nim¹.

9. Neboť oni zapomenou na všechny mé příkazy, které jim přikazuji, a budou následovat pohany i jejich nečistotu a hanbu. A budou sloužit jejich bohům. Ti však se jim stanou podnětem k nesnázím, útrapám, a *tím* pastí.

10. Mnozí zahynou a budou rozchváćeni a upadnou do rukou nepřítele, protože opustili mou smlouvu, mé příkazy, slavnosti mé smlouvy i můj stánek a mou svatyni, kterou jsem si posvětil uprostřed země, abych v ní dal bydlet svému jménu.

11. A udělají si výsosti a háje² a rytiny a budou to *vše* uctívat ve svém poblouzení a budou obětovat své děti démonům a všem výtvorům svého zbloudilého srdce.

12. Pošlu k nim svědky, aby jim svědčili, ale oni je neposlechnou. Naopak svědky usmrtí a vyženou také ty, kdo hledají *Boží* zákon. Všechno zruší a před mýma očima začnou páchat zlo.

13. Skryji před nimi svou tvář a vydám je do rukou pohanů, do zajetí a za kořist i ke zpusťování; vyženu je ze země a rozptýlím je mezi pohany.

14. I zapomenou na celý můj zákon, na všechna má přikázání, a opustí *slavení* novoluní, soboty, svátků, jubileí i mých řádů.

15. Ale potom se zprostřed pohanů obrátí ke mně celým srdcem a celou duší a vší silou, a já je shromáždím z prostředku všech pohanů. Budou mě hledat a já se jim dám najít. Budou-li mne hledat celým srdcem a celou duší, otevřu jim hojnost spásy ve spravedlnosti.

16. A proměním je v rostliny spravedlnosti, *aby jimi byli* z celého svého srdce a ze vší své duše, a *tak* se stanou požehnáním a nikoli kletbou, a budou hlavou a nikoli ocasem.

17. A postavím v jejich středu svou svatyni a budu jejich Bohem a oni budou mým lidem v pravdě a spravedlnosti.

18. Už je neopustím a nevzdám se od nich, protože jsem Pán, jejich Bůh.“

19. Mojžíš padl na tvář a v modlitbě řekl: „Hospodine, můj Bože, neopouštěj svůj lid a své dědictví, aby nechodil v poblouzení svého srdce. a nevydávej jej do rukou pohanů, aby jej neovládli a nepřiměli k tomu, aby před tebou hřešili.“

20. Buď vyvýšeno, Hospodine, tvé milosrdenství nad tvým lidem, a stvoř jim pravé rozpoznání, aby je neovládl duch Belialův³, aby je před tebou neobvinil a neodlákal od všech cest spravedlnosti, takže by zahynuli daleko od tvé tváře.

21. Vždyť je to přece tvůj lid, tvé dědictví, který jsi zachránil svou velikou mocí z ruky Egyptanů. Stvoř jim čisté srdce a svatého Ducha, ať nejsou zapleteni do svého hříchu navěky!“

22. A Bůh promluvil k Mojžíšovi: „Znám jejich vzpurnost a jejich zlé úmysly i jejich tvrdošijnost. Nebudou poslouchat, dokud nepoznají své hříchy i hříchy svých otců.“

23. Potom se obrátí ke mně se vši upřímností a celým srdcem i celou duší. a já obřežu neobřízku jejich srdce i neobřízku srdce jejich potomků a stvořím jim svatého ducha a očistím je, takže se už ode mne neodvrátí od tohoto dne až na věky.

24. A jejich duše mne bude následovat, i všechna má přikázání, a budou je činit a já jim budu otcem a oni mi budou syny.

25. A budou se všichni nazývat ‚synové živého Boha‘ a budou to vědět všichni andělé i všichni duchové, a poznají, že oni jsou mými dětmi a já jejich otcem v jistotě a spravedlnosti, a že je miluji.

26. Ty pak si zapiš všechna tato slova, která ti oznamuji na této hoře, první i poslední, která přijdou přesně rozdělená *podle* dnů v zákoně a svědectví, podle sedmiletí a jubileí až do věčnosti, až sestoupím a budu s nimi přebývat navěky.“

¹dosl.: Toto svědectví bude slyšeno ke svědectví pro ně. ²podle hebr. původně modly v podobě stromu, později přeznačené na posvátné háje ³dosl.: Belchorův < Beliar < Belial

*Bůh dává rozkaz k záznamu
Knihy rozdělení*

27. I řekl *Bůh* andělu *Boží tváře*: „Zapiš *to* pro Mojžíše od počátku stvoření až do *té doby*, *kdy* bude mezi nimi postavena má svatyně navěky.

28. A *Bůh* se zjeví oku každého, a každý pozná, že já jsem *Bůh* Izraele a otec všech dětí *Jákových* a král na hoře *Sijónu* po všechny věky. A *Sijón* i *Jeruzalém* budou svaté.“

29. *Potom* vzal anděl *Boží tváře*, který vychází před zástupy Izraele, tabulky rozdělení roků od stvoření zákona a svědectví podle sedmiletí i jubileí, podle jednotlivých roků, podle všech počtů jubileí podle roků až do dne nového stvoření, *kdy* bude obnoveno nebe i země i všechno tvorstvo, stejně jako i nebeské moci, i jako všichni tvorové země, až bude stvořena *Boží svatyně* v *Jeruzalémě* a na hoře *Sijónu*. Pak budou obnovena i světla ke spáse a k pokoji i k požehnání pro všechny vyvolené Izraele, takže to tak bude od toho dne až po všechny dny země.

(27) Iz 63,9 (29) Gn 1,14

Kapitola 2

*Anděl Boží tváře zvěstuje
Mojžíšovi příběhy počátků.
Stvoření světa
a ustanovení soboty
(Gn 1,1–2,3)*

1. Anděl *Boží tváře* mluvil k Mojžíšovi podle *Božího slova* a řekl: Zapiš všechny příběhy stvoření, jak *Hospodin Bůh* dokončil v šestém dni¹ všechny své skutky a vše, co stvořil, a v sedmém dni držel sobotu a posvětil ji a učinil ji znamením pro všechno své dílo.

2. Neboť v prvním dnu stvořil nebesa nahoře i zemi a vodu i všechny duchy, kteří mu slouží: *totiž* anděly Boží tváře a anděly posvěcení a anděly ducha ohně i anděly ducha větru a anděly ducha oblaků tmy² a krup a jinovatky a anděly hlasů i úderů hromu a blesků, a anděly duchů chladu i horka a zimy i jara a letní žně a všech duchů Božího díla na nebesích i na zemi a ve všech propastech hlubin a všech duchů temnot večera i světla svítání a jitra. To vše připravil s vědomím svého srdce.

3. A tehdy jsme spatřili, *my andělé*, jeho dílo, požehnali mu a chválili ho za všechny jeho skutky, neboť v první den učinil sedm velkých skutků³.

4. Druhého dne udělal oblohu mezi vodami a vody se v tomto dni rozdělily: polovina jich vystoupila vzhůru a druhá polovina sestoupila pod oblohu v jejich středu na povrch celé země, a pouze tento skutek učinil *Bůh* druhého dne.

5. Třetího dne přikázal vodám, aby odešly z povrchu celé země na jedno místo, *tak aby se ukázala souš*.

6. Vody učinily, jak jim přikázal, a ustoupily z povrchu země na jediné místo mimo pevninu, a ukázala se souš.

7. V tom dnu stvořil *Bůh* pro vody všechna moře podle míst, kam se shromáždily, a všechny řeky a místa ke shromáždění vod na horách i na celé zemi a všechna jezera i všechnu rosu země a semeno, které se vysévá, i vše, co vzchází, i ovocné stromy a háje a zahradu Eden v Edenu k rozkoši i všechny rostliny podle jejich druhu. Tyto čtyři velké ‚rody‘ učinil *Bůh* třetího dne.

8. A čtvrtého dne učinil *Bůh* slunce, měsíc a hvězdy a vložil je na nebeskou oblohu, aby osvětlovaly celou zemi a vládly nad dnem i nocí a rozdělovaly světlo od tmy.

9. *Bůh* učinil slunce velikým znamením nad zemí pro dny i pro soboty, pro měsíce a svátky i pro roky a týdny roků *čili sedmiletí* i pro jubilea a pro všechny časy roků.

10. A oddělil světlo a tmu ku prospěchu, aby *totiž* prospívalo vše, co na zemi vzchází a roste; tyto tři ‚rody‘ učinil *Bůh* čtvrtého dne.

11. Pátý den stvořil *Bůh* velké mořské stvůry v hlubinách vod; neboť ty byly učiněny jeho rukama jako první ze všech tělesných bytostí,

pak ryby i vše, co se hýbe ve vodách, a všechny ptáky, kteří tu létají, i všechny jejich druhy.

12. A slunce nad nimi vzešlo, aby se jim dařilo, i všemu, co je na zemi, co raší ze země, všem ovocným stromům i všemu, co je tělesné. Tyto tři ‚rody‘ učinil *Bůh* pátého dne.

13. Šestého dne udělal *Bůh* všechny druhy zemské zvěře i všechny dobytek i vše, co se hýbe na zemi.

14. A po tom všem učinil člověka: muže a ženu je učinil, a ustanovil ho pánem všeho, co je na zemi i v moři, i nad vším, co létá: nad zvířaty, dobyt看kem, nad vším, co se hýbe na zemi, a nad celou zemí.

15. A bylo dohromady dvaadvacet ‚rodů‘.

16. V šestém dnu dokončil celé své dílo, všechno, co je v nebi i na zemi a v moři i v propastech a ve světle i v temnotách a všude.

17. Jako veliké znamení nám dal sobotní den⁴, abychom po šest dní pracovali a sedmého dne drželi sobotu od vší práce.

18. Všem andělům *Boží* tváře i všem andělům posvěcení, oběma velikým skupinám *andělů*, řekl, že s ním máme slavit sobotu v nebi i na zemi.

19. A takto k nám promluvil: „Hle, já si vyvolím jeden lid ze všech národů. Ti budou dodržovat sobotu a já je posvětim za svůj lid a požehnám jim; jako jsem posvětil sobotu, tak požehnám jim, a budu mým lidem a já budu jejich Bohem.

20. Potomstvo *Jákovovo* jsem zcela oddělil od toho, co jsem viděl, a zapsal jsem si je jako prvorozeného syna a posvětil jsem si je pro všechnu věčnost. Jím⁵ zjevím svou sobotu, aby ji zachovávali bez vší práce.“

21. Potom na ně vložil *Bůh* znamení, podle něhož mají zachovávat sobotu s námi⁶ v sedmém dni, jíst a pít a žehnat *Stvořiteli* veškerenstva, jako on požehnal svému lidu a posvětil si jej a učinil si jej svým vlastnictvím ze všech národů, aby tak zachovával sobotu zároveň s námi⁶.

22. Dal vystoupit svým příkázáním jako sladké vůni, která by před ním byla příjemná po všechny dny.

23. Dvaadvacet předáků lidstva *se počítá* od Adama po *Jákoba* a dvaadvacet druhů skutků učinil *Bůh* až do sedmého dne: *Jáko*b je požeh-

23. a posvěcen i onen *den* je požehnán a posvěcen, aby byli spolu k posvěcení a požehnání.

24. *Izraeli* bylo dáno, aby byli stále požehnaní a svatí prvního svě-
deckví a zákona, jako je sedmý den požehnaný a svatý.

25. *Bůh* stvořil nebe a zemi i vše, co v nich stvořil, v šesti dnech,
a *Bůh* posvětil sedmý den pro všechno své dílo. Proto vzhledem k ně-
mu přikázal: každý, kdo by v něm dělal nějakou práci, má zemřít; kdo
jej znečistí, má zemřít smrtí.

26. A ty přikaz *Izraelcům*, že mají střežit tento den, aby jej světili
a aby v něm nekonali žádnou práci a aby jej neznečišťovali, neboť je
světější nežli všechny *ostatní* dny.

27. Každý, kdo jej znesvětil, má zemřít, a každý, kdo v něm bude ko-
nat práci, má smrtí zemřít navěky, aby *Izraelci* zachovávali tento den
mezi svým potomstvem, aby nebyli vyhlazeni ze země. Neboť *sobota*
je den svatý a požehnaný.

28. A každý člověk, který zachovává sobotu a zdržuje se v ní od vši
práce, bude svatý a požehnaný po všechny dny jako my, *andělé*.

29. Vyhláš a řekni *Izraelcům* práva tohoto dne, aby v něm drželi so-
botu a neopustili ji v poblouzení svého srdce, protože *sobota* není
k tomu, aby se v ní konala práce, kterou se nesluší konat, *totiž* podle
své vlastní vůle, a aby se v ní nepřipravovalo nic, co se jí nebo pije,
ani: nečerpala voda, ani se nic nenosilo dveřmi dovnitř či ze dveří ven,
co si *lidé* nepřipravili už *dříve* během šesti dnů jako práci ve svých
příbytcích.

30. A v tom dnu nemají *nic* vnášet ani vynášet z domu a do domu⁷,
protože ten den je světější a požehnanější nežli všechny dny troube-
ní a roky troubení⁸. V ten den jsme drželi sobotu v nebi, dříve než by-
lo zjeveno všem tvorům, že se má v ten den zachovávat odpočinek či-
li *sobota* na zemi.

31. A Stvořitel všeho *ten den* požehnal a neposvětil žádný národ
ani národy k tomu, aby v tom dnu zachovával odpočinek mimo jedi-
ného *Izraele*. Jedině jemu dovolil jíst a pít a držet v tom *dni* sobotu
na zemi.

32. A Stvořitel všeho posvětil tento den, který stvořil k požehnání
a ke svatosti a k slávě před všemi dny.

33. Tento zákon a svědectví byl dán Izraelcům jako věčný zákon pro jejich potomky.

¹v Gn 1,2 je psáno, že Hospodin dokonal vše až v sedmém dni! ²a sněhu – doplněk některých rkp ³1. nebe, 2. zemi, 3. vodu, 4. anděly sloužící Bohu, 5. anděly žvlů, 6. anděly ročních dob, 7. anděly denních dob ⁴den přestání = den odpočinku; sr. Ex 31,12-17 ⁵Jákovým potomkem nebo potomstvem ⁶anděly ⁷nebo nemají *nic* přenášet od domu k *jinému* domu ⁸dny milostivé a léta milostivá (jubilea); originál má: „dny jobeln“ = původně troubení o výročích, pak výročí vůbec

(22) Gn 8,21

Kapitola 3

Ráj a pád (Gn 2,4–3,24)

1. A v šesti dnech druhého týdne jsme podle Božího slova přivedli k Adamovi všechna zvířata i všechn dobytek a všechny ptáky i vše, co se hýbe na zemi, i vše, co se hýbe ve vodě, podle jejich druhů a jejich podobnosti. Zvířata *jme přivedli* v prvném dni, dobytek druhého dne, ptáky o třetím dnu, vše, co se hýbe na zemi, čtvrtého dne, a co se hýbe ve vodě, v pátém dni.
2. Adam je všechny pojmenoval jejich jmény a tak, jak je pojmenoval, takové pak bylo jejich jméno.
3. A v tomto pátém dni spatřil Adam všechny, samce i samice každého druhu, kteří byli na zemi, on byl však sám a pro sebe sama našel nikoho, kdo by mu pomohl a byl jako on.
4. Tu k nám, *andělům*, Bůh řekl: „Není dobré, že je muž sám, učíme mu pomoc, jako je on.“
5. A Pán, náš Bůh, jej uspal¹, takže usnul. Pak vzal ženu, žebro ze středu jeho žeber, a tento bok je původem ženy zprostřed jeho žeber; místo *žebra* vložil maso a z *žebra* utvořil ženu.
6. Pak probudil Adama z jeho spánku a ten, když procitl, povstal šestého dne. A *Bůh* ji přivedl k němu a on ji poznal a řekl: „Toto je kost z mých kostí a tělo z mého těla: bude se jmenovat žena, protože je vzata z muže²“.

7. Proto budou muž a žena zajedno, a proto opustí muž svého otce : svou matku a bude sjednocen se svou ženou, a budou jedno tělo.

8. V sedmém dnu prvního *týdne* byl stvořen Adam, i jeho bok, jeho žena, a v sedmém dnu druhého *týdne* mu ji *Bůh* ukázal. A proto je vy-
řán příkaz držet *dny nečistoty po porodu*, sedm dní po *dítěti* mužského
ho a dvakrát sedm dní po *dítěti* ženského *pohlaví*.

9. A když se pro Adama skončilo čtyřicet dní na zemi, kde byl stvo-
řen. odnesli jsme jej, *my andělé*, do zahrady Eden, aby *ji* pěstoval
a hlídal. Jeho ženu ale přinesli až osmdesátého dne, a potom přišla
: *ona* do zahrady Eden.

10. A proto je na nebeských tabulích napsán příkaz týkající se rodi-
ček: když porodila chlapce, má setrvat sedm dní v nečistotě³ podle
prvých sedmi dnů, a třiatřicet dnů má zůstat ve svém očišťování od
krve a nemá se dotýkat ničeho svatého ani nemá chodit do svatyně,
ež se naplní dny přikázané při porodu chlapce.

11. Když porodila děvče, má očišťování od krve trvat dva týdny po-
dle *příkazu* o prvých dvou týdnech, a *dále* šedesát šet dnů, takže to
celkem bude osmdesát dnů.

12. Po skončení těchto osmdesáti dní jsme *ji* donesli do zahrady
Eden, protože ta je světlejší nežli celá země, a každý strom, který v ní
byl vysazen, je svatý.

13. Proto jsou pro ty, kdo porodí chlapce či děvče, ustanoveny tyto
dny: *rodička* se nemá dotýkat ničeho svatého a nemá vcházet do sva-
tyně. až skončí dny *očišťování* za chlapce či děvče.

14. A tento zákon a svědectví, napsané pro Izraele, ať zachovávají po
: všechny dny.

15. Od prvního sedmiletí prvního jubilea pobýval Adam i jeho žena
po sedm let v zahradě Eden, pěstoval *ji* a střežil. A *my, andělé*, jsme
mu dávali práci a učili ho, jak konat všechno, co se týká péče o za-
hradu.

16. Obdělával zahradu a byl přitom nahý, aniž to věděl a aniž se sty-
děl. Střežil zahradu před ptáky, zvířaty i dobyt看. Sbíral její plody
a jedl je, a zbytek ukládal pro sebe i svou ženu, a *tak* založil zásoby.

17. Po uplynutí sedmi roků, které tam vyplnil, právě sedmého léta,
a to v druhém měsíci sedmnáctého dne, přišel had a přiblížil se k že-

ně. Had ženě řekl: „Nerozkázal vám *snad* Bůh o všech stromech, které jsou v zahradě, že z nich nesmíte jíst?“

18. Odpověděla: „O všech plodech stromů, které jsou v zahradě nám Bůh řekl: ‚Jezte je!‘ Ale o plodech stromu, který je uprostřed zahrady, nám Bůh pověděl: ‚Nejezte z něho a nedotýkejte se ho, abyste nezemřeli!‘“

19. Had však řekl ženě: „Vůbec nezemřete, ale Bůh ví, že v tom dni, kdy z něho pojíte, se vám otevrou oči a budete jako bohové, a budete znát dobré i zlé.“

20. Žena viděla strom, že je příjemný pro oči a že jeho ovoce je dobré k jídlu. Tak z něho vzala a pojedla.

21. A první přikryla svou hanbu fíkovým listem. Pak dala Adamovi, i on pojedl, a jeho oči se otevřely a on spatřil, že je nahý.

22. I on vzal fíkové listy a sešil je dohromady a udělal si zástěrku a přikryl svou hanbu.

23. Ale Bůh proklel hada a rozhněval se na něho navěky. Také na ženu se rozhněval, protože poslechla hadův hlas a pojedla. *Bůh* jí řekl:

24. „Rozmnožím tvé bolesti a trápení: v bolestech budeš rodit děti a u tvého muže bude místo tvého návratu⁴; on tě bude ovládat.“

25. Také Adamovi řekl: „Protože jsi uposlechl hlas své ženy a jedl jsi ze stromu, z něhož jsem ti zapověděl jíst, bude kvůli tobě země prokletá. Bude ti vydávat trní a hloží a budeš jíst svůj chléb v potu tváře, až se vrátíš do země, z níž jsi byl vzat, neboť jsi země a do země se navrátíš!“

26. Bůh jim udělal kožený oděv, oblékl je a vyslal je ven ze zahrady Eden.

27. A v ten den, kdy Adam vyšel ze zahrady Eden, obětoval *Bohu* kouřovou oběť k libé vůni: kadidlo, galbanum, styrax a nard⁵ z jitra při východu slunce od toho dne, kdy zakryl svou hanbu.

28. A v ten den slyšel Adam hlas⁶ všech zvířat i dobytka i ptactva i všech, kdo chodí a hýbou se, jak mluví; všichni totiž mluvili, jeden s druhým, touž řečí a týmiž slovy⁷.

29. I vyslal *Bůh* všechno tvorstvo⁸ ze zahrady Eden, které v ní *dosud* bylo, a všechno tvorstvo se rozptýlilo podle svého druhu a podle své povahy na místa, která pro ně byla stvořena.

30. Adamovi však *jako* jedinému ze všech tvorů i všeho dobytka určil ~~31a~~ aby zakryl svou hanbu.
31. Proto je určeno na nebeských deskách pro všechny, kdo znají pří-
~~kaz~~ zákona, aby zakrývali svou hanbu a neobnažovali se tak, jak se
obnažují pohané.
32. V čase novoluní ve čtvrtém měsíci vyšli Adam a jeho žena ze za-
hady Eden a bydlili v zemi Elda, *to je* v zemi, kde byli stvořeni.
33. Adam dal své ženě jméno Eva.
34. Oba však neměli děti až do *konce* prvního jubilea. Potom ji Adam
poznal.
35. *Tehdy* obdělával zemi, jak se to naučil v zahradě Eden.

¹dosl.: vložil na něj spánek ²hebr. slovní hříčku vysvětluje ČEP Gn 2,23 pozn. h ³od-
čítána jako nečistá; sr. Lv 12,2-8 ⁴volněji: a budeš se vracet ke svému muži ⁵galba-
num i styrax jsou druhy pryskyřice, nard je olej z kořenů rostliny; sr. Pís 1,12 4,13
Mt 14,3 J 12,3 ⁶dosl.: ústa ⁷dosl.: jedněmi rty a jedněmi slovy; sr. Gn 11,1 ⁸dosl.:
měsечно tělo

31 :Gn 3,21 Lv 20,11-20 Dt 22,30 27,20 Jr 13,26 Ez 16,37 23,10 (32) :Gn
3,23 (33) :Gn 3,20 (34) :Gn 4,1

Kapitola 4

Kain a Ábel, Adamovy děti (Gn 4)

1. Ve třetím sedmiletí druhého jubilea porodila *Eva* Kaina, ve čtvrtém porodila Ábela a v pátém porodila svou dceru Avanu.
2. Na počátku třetího jubilea zabil Kain Ábela, protože *Bůh* přijal oběť z jeho ruky, avšak z ruky Kainovy nepřijal obětní dar.
3. Zabil ho na poli a jeho krev volala ze země k nebi a obviňovala vraha.
4. A Bůh pokáral Kaina kvůli Ábelovi, protože ho zabil, a učinil z něho psance na zemi kvůli krvi jeho bratra a proklel jej na zemi.
5. A proto stojí zapsáno na nebeských deskách: Buď proklet, kdo

ubije svého bližního. A všichni, kdo to uvidí a uslyší, řeknou „Amen“. A člověk, který to vidí a neřekne „Amen“, ať je proklet jako *viník*.

6. Proto přicházíme a vyznáváme před Hospodinem, naším Bohem, všechny své hříchy, které se dějí pod nebem a na zemi, ve světle i ve tmě a *vůbec* všude.

7. Adam a jeho žena drželi smutek za Ábela čtyři sedmiletí. Potom ve čtvrtém roce pátého sedmiletí se opět rozveselili a Adam opět poznal svou ženu, a ta mu porodila syna. On nazval jeho jméno Šét, protože řekl: „Bůh nám vložil *do klína* na zemi jiného potomka místo Ábela, protože jej Kain zabil.“

8. A v šestém sedmiletí zplodil *Adam* Azúru.

9. Kain si vzal za ženu svou sestru Avanu a ona mu porodila Henocha na konci čtvrtého jubilea. V prvním roce prvního sedmiletí pátého jubilea postavili *lidé* na zemi domy. A Kain postavil město a nazval je *Enoch* podle jména svého syna Enocha.

10. Potom poznal Adam Evu, svou ženu, a ona mu porodila devět dětí.

11. Na konci pátého sedmiletí pátého jubilea si vzal Šét za ženu svou sestru Azúzu, a ta mu porodila Enóše.

12. Ten začal na zemi jako první vzývat Boží jméno.

(4) :Gn 4,12 (5) :Dt 27,24

*Patriarchové od Adama
až po Noeho (Gn 5)
Život a význam Henocha,
smrt Adama a Kaina*

13. V sedmém jubileu, ve třetím sedmiletí, si vzal Enóš svou sestru Noam¹ a ona mu porodila syna ve třetím roce pátého sedmiletí. On pak nazval jeho jméno Kénan.

14. Na konci osmého jubilea si vzal Kénan za ženu svou sestru Mualelet. Ona mu porodila syna v devátém jubileu, v prvním sedmiletí, ve třetím roce toho sedmiletí, a on jej pojmenoval Mahalalel.

15. Ve druhém sedmiletí desátého jubilea si vzal Mahalalel za ženu Dinu, dceru Barakiela, dceru sestry svého otce. Porodila mu syna ve třetím sedmiletí, v šestém roce, a on ho nazval jménem Jered. A to proto, že v jeho dnech sestoupili na zem Boží andělé zvaní Strážci², aby učili lidské děti dodržovat na zemi právo a spravedlnost.

16. V jedenáctém jubileu si vzal Jered ženu jménem Bareka, dceru Rasujalovu, dceru sestry svého otce, a to ve čtvrtém sedmiletí, ve čtvrtém roce toho jubilea, a on jej pojmenoval Henoch.

17. Ten je první z lidských dětí, ze všech, co se narodili na zemi, kteří se naučili písmu a věděni i moudrosti a který sepsal do knihy nebeská znamení podle pořádku měsíců, aby lidské děti znaly čas roků podle jejich pořádku.

18. Nejdříve zapsal svědectví a dosvědčil je lidským dětem mezi roby země, určil sedmiletí jubilea a oznámil dny roku, uspořádal měsíce a určil soboty v roce, jak jsme mu to my zjevili³.

19. I to, co bylo a bude, viděl ve snu: co se bude dít s lidskými dětmi podle jejich pokolení až do dne soudu. To vše spatřil a poznal, napsal své svědectví a předložil to k dosvědčení pro všechny lidské děti i pro jejich potomstvo na zemi.

20. Ve dvanáctém jubileu, v sedmém sedmiletí, si vzal ženu jménem Edni, dceru Danelovu, dceru sestry svého otce; ta mu v šestém roce toho sedmiletí porodila syna, a on jej nazval Metúšelach.

21. Pak byl *Henoch* u Božích andělů po šest jubileí roků⁴; ti mu ukázali vše, co je na nebi i na zemi, panství slunce, a on to vše zapsal.

22. A vydal svědectví o *andělich* Strážcích, kteří zhřešili s lidskými dcerami. Ti totiž začali obcovat s lidskými dcerami, takže se poskvrmili, a Henoch to o nich dosvědčil.

23. A byl vzat⁵ od lidských dětí a my⁶ jsme jej uvedli do zahrady Eđen k výsosti a cti. A hle, on tam píše soudní výnos a rozsudek nad světem a nad vši zlobou lidských dětí.

24. Kvůli ní dopustil *Bůh* potopu na celou zemi Eden, neboť *Henoch* tam byl dán jako znamení, aby svědčil všem lidským dětem, a aby jim oznámil všechno konání všech pokolení až do dne soudu.

25. A on přinášel⁷ ve svatyni kadidlovou oběť, která byla příjemná Bohu na jižní hoře⁸.

26. Čtyři místa na zemi totiž náležejí Bohu: zahrada Eden, východní hora, tato hora⁹, na níž dnes jsi, *to je* hora Sínaj, a hora Sijón. Bude posvěcena při novém stvoření k posvěcení země, proto bude země očištěna od všech hříchů a od vši nečistoty *všech* generací *na věky*.
27. A ve čtrnáctém jubileu si vzal Metúšelah za ženu Ednu, dceru Azriale, dceru sestry svého otce, *a to* ve třetím sedmiletí, v prvním roce tohoto sedmiletí. Zplodil syna a pojmenoval ho Lámech.
28. V patnáctém jubileu, ve třetím sedmiletí, si vzal Lámech ženu jménem Betenos a dceru Barakiela, dceru sestry svého otce. Ona mu v tom sedmiletí porodila syna. Nazval jej jménem Noe – tím, že řekl: „Ten mne potěší v mém zármutku a ve vši námaze se zemí, kterou Bůh proklel.“
29. Na konci devatenáctého jubilea, v sedmém sedmiletí, v jeho šestém roce, zemřel Adam. Všecky jeho děti ho pohřbily v té zemi, kde byl stvořen. Byl první, který byl pohřben do země.
30. Do tisíciletí scházelo sedmdesát let. Neboť tisíc let je jako jeden den ve svědectví nebes. Proto stojí psáno o stromu poznání: V den, kdy byste z něho pojedli, zemřete¹⁰, proto *Adam* nenaplnil léta tohoto *nebeského* dne, nýbrž v něm zemřel.
31. Na konci toho jubilea byl zabit *i* Kain, rok po něm: spadl na něho jeho jeho dům a on zemřel uprostřed svého domu a byl usmrčen jeho kameny, *a to proto*, že zabil Ábela kamenem. Tak byl usmrčen podle spravedlivého rozsudku¹¹.
32. Proto je nařízeno v nebeských deskách: Náradím, kterým muž usmrtil svého bližního, má být sám usmrčen, a kterým ho zranil, má být sám zraněn.
33. Ve dvacátém pátém jubileu si vzal Noe ženu jménem Emzara, dceru Rake'elovu, dceru sestry svého otce, *a to* v prvním roce pátého sedmiletí. Ve třetím roce mu zrodila Šéma, v pátém roce Cháma a v prvním roce šestého sedmiletí ještě Jefeta.

¹sr. Naama; Gn 4,22 ²O', NOEMA ³o Strážcích sr. Henoch 7 ⁴tj. andělé; sr. Jub 2,1.3
⁴tj. 300 let ⁵tentýž výraz jako v Jub 3,25 ⁶tj. andělé ⁷přinesl? ⁸dosl.: na hoře poledne ⁹tj. jižní hora ¹⁰v Gn 2,17 je sg (jde o Adama), zde je pl ¹¹jde o halachické rozšíření příkazu z Ex 21,23n

Kapitola 5

*Manželství andělů
s lidskými dcerami;
ohlášení potopy
a potrestání padlých andělů
i jejich dětí (Gn 6,1–8)*

1. I stalo se, když se lidé počali množit na povrchu země a rodily se jim dcery, tu je viděli Boží andělé v jednom roce toho jubilea, jak jsou půvabné, a brali si za ženy z nich všechny, které si sami vybrali. Ony jim rodily děti, a to jsou obrové.
2. Na zemi přibývalo nenávisti a všechno tvorstvo pokazilo svou cestu od člověka až po dobytek, až po zvířata, až po ptactvo, až po vše, co chodí na zemi. Ti všichni zkazili své jednání i mravy a začali se navzájem požírat. Násilí na zemi přibývalo a všechno myšlení a poznání všech lidí bylo zlé po všechny dny.
3. Bůh pohlédl na zemi, a hle, byla zkažená, a všechno tvorstvo pokazilo své mravy. Všichni, kdo byli na zemi, jednali zle před *Božíma* očima.
4. Tu *Bůh* řekl: „Smetu lidi i všechno tvorstvo, které jsem stvořil s povrchu země.
5. Ale Noe jediný našel u Boha milost.
6. Na anděly, které poslal na zemi, se *Bůh* velice rozhněval. Přikázal, aby byli vyhnáni ze svého panství, a řekl nám¹, že je máme spoutat v hlubinách země. A hle, oni jsou tam uprostřed svázáni a drženi o samotě.
7. O jejich dětech vyšlo slovo před *Boží* tváří, že *Bůh* si přeje, aby byli probodeni mečem a stali se vyhnanci pod nebem.
8. *Bůh* řekl: „Můj duch nebude věčně trvat při lidech, protože jsou jen tělo, a jejich dny budou sto dvacet let.“
9. A poslal mezi ně² svůj meč, aby zabíjeli jeden druhého. A oni se začali navzájem zabíjet, až všichni padli mečem a byli vyhlazeni ze země.
10. Jejich otcové³ však přihlíželi a potom byli spoutáni v hlubinách

země navěky, až do dne velikého soudu, až nastane soud nade všemi, kdo porušili svou cestu i své skutky před Bohem.

11. *Bůh* je všechny vyhladil z jejich místa a nezůstal z nich ani jediný, kterého by neodsoudil kvůli vši jejich zlobě.

12. Pak *Bůh* učinil všemu svému stvoření novou a spravedlivou přirozenost, aby podle ní už na věky nehřešili a byli spravedliví, každý podle svého určení po všechny dny.

13. Soud nade všemi je nařízen a zapsán na nebeských deskách, a to bez *jakékoli* nespravedlnosti vůči všem, kdo se uchylují od své cesty, která jim byla nařízena, aby po ní chodili. A když po ní nechodí, už je napsán rozsudek pro každého tvora a pro každé pokolení.

14. Nikdo pak nic proti tomu nezmůže, *ani z těch*, kdo jsou v nebi, *ani* na zemi, ve světle i ve tmě a v podsvětí i v hlubinách a na pustém místě; všechen jejich trest je nařízen, zapsán a vyryt⁴.

15. Týká se to všech: velkého bude *Bůh* soudit podle jeho velikosti a malého podle jeho malosti, a každého jednotlivce podle jeho cesty.

16. *Bůh* pak není z těch, kdo hledí na osobu⁵, a není z těch, kdo přijímají úplatky, když říká, že chce soudit každého jednotlivce. I kdyby mu někdo dával vše, co je na zemi, *Bůh* nepřijme žádný dar ani nepohledí shovívavěji na žádnou osobu a nevezme nic z její ruky, protože je soudce spravedlivý.

17. O Izraelcích pak je napsáno a nařízeno: Když se k *Bohu* obrátí ve spravedlnosti, odpustí jim všechna přestoupení a všechny hříchy.

18. Je *totiž* napsáno a nařízeno: Bude milosrdný vůči všem, kdo se k němu jednou za rok obrátí od všech svých provinění.

19. Ze všech, kdo porušili svou cestu i svou mysl *už* před potopou, nebyla přijata osoba žádná kromě samotného Noeho. Jeho osoba byla přijata kvůli jeho synům, které *Bůh* pro něho zachránil z potopy. Jeho srdce bylo spravedlivé na všech cestách, které mu byly přikázány. Nepřestoupil nic z toho, co mu bylo nařízeno.

20. *Bůh* řekl, že zahladí vše, co je na zemi, od člověka až po dobytek a zvířata i po ptactvo nebeské a vše, co se hýbe na zemi.

¹nebeským andělům ²mezi děti padlých andělů ³padlí andělé ⁴tj. do nebeských desek ⁵et. dosl. zdvihat tvář; sr. K „přijímat osoby“

*Stavba archy
a potopa (Gn 6,1–5.19)*

21. Bůh přikázal Noemu, aby si udělal archu⁶ aby ho zachránil z potopy.

22. Noe si tedy udělal archu přesně tak, jak mu to Bůh nařídil, a to ve dvacátém šestém jubileu, v pátém sedmiletí, v jeho pátém roce.

23. A vešel do ní v šestém roce, ve druhém měsíci, za novoluní. Pak až do šestnáctého dne *toho měsíce* do ní *vcházeli* on i vše, co jsme mu znesli do archy⁷. Bůh pak za ním zvenku zavřel večer dne dvacátého sedmého.

24. Bůh otevřel sedm propustí nebes i otvory pramenů velké hlubiny, a *to* sedm otvorů podle *jejich* počtu.

25. Z propustí začala proudit voda z nebe na zemi po čtyřicet dnů a čtyřicet nocí a prameny hlubiny dovolily vodě vystoupit *vzhůru*, až byl celý svět plný vody.

26. Voda vystoupila nad zemi, patnáct loktů se zvedaly vody nad všechny vysoké hory a archa se zvedla ze země a plula na hladině vody.

27. Vody pak stály nad povrchem země pět měsíců, *to je* sto padesát dnů.

28. Schrána odplula a zastavila se na vrcholu hory Lubar⁸, jedné z hor v *pohoří* Araratu.

29. Ve čtvrtém měsíci se uzavřely prameny veliké hlubiny i propasti nebes, a o novoluní sedmého měsíce byly otevřeny otvory hlubin země. Voda začala stékat do hlubin.

30. O novoluní desátého měsíce se objevily vrcholy hor a o novoluní prvního měsíce se objevila země.

31. Vody zmizely ze země v pátém sedmiletí, v jeho sedmém roce, a šestnáctého dne druhého měsíce země oschla.

32. Dvacátého sedmého dne otevřel *Noe* archu a vyslal ven zvířata a dobytek a ptactvo i vše, co se hýbe.

⁶Schránu, koráb ⁷mluví opět andělé ⁸snad Elbrus

23) :Gn 7,16b

Kapitola 6

Noeho oběť (Gn 8,20–22)

Smlouva Boží s Noem

(Gn 9,1–19)

*Odkaz k Mojžíšovi, zákaz krve,
svátek týdnů a rozdělení roku*

1. O novoluní třetího měsíce vyšel *Noe* z archy a postavil oltář na oné hoře.
2. Očistil zemi a vzal kozla a očistil jeho krví všechny hřích země; vše totiž, co na ní bylo, bylo zničeno, mimo ty, kdo byli s *Noem* v arše.
3. Vložil jeho tuk na oltář a vzal kus skotu, berana, jehně a kůzle, sůl a hrdličku i holoubě a přinesl celopal na oltáři, a pokropil oběť, vařenou v oleji¹, vínem, a rozptýlil nad vším kadidlo a dal vystoupit libé vůni, která se Bohu líbila.
4. *Bůh* ucítil tu libou vůni a uzavřel s *Noem* smlouvu, že už nebude potopa, která by zničila zemi. Po všechny dny země setba i žně nepřestanou; ani chlad i žár ani léto a zima, ani den a noc nezmění svůj řád a nepřestanou navěky.
5. Vy však se plodte a množte na zemi a naplníte ji. A buďte jí k požehnání. Bázeň před vámi a děs z vás chci rozprostřít nade vším, co je na zemi i v moři.
6. A hle, dal jsem vám za pokrm všechna zvířata i vše, co létá i co se hýbe na zemi, a ve vodách všechny ryby; tak, jako jsem vám dal k jídlu i zelenou bylinu.
7. Jen maso oživené krví nesmíte jíst, neboť život² všeho těla je v krvi, aby si nežádal vaší krve ve vašich duších³. Z ruky každého člověka budu žádat krev člověka⁴.
8. Kdo prolíje krev člověka, toho krev bude člověkem prolita, neboť *Bůh* učinil člověka k svému obrazu.
9. Vy však se plodte a množte na zemi!
10. Tak *Noe* a jeho synové přísahali, že nebudou jíst krev, která je

v jakémkoli těle. A *Noe* uzavřel smlouvu před Hospodinem, Bohem, na věky, pro všechny generace země, a *to* v tomto měsíci.

11. Proto ti, *Mojžíši*, *Noe* řekl, že máš s přísahou uzavřít smlouvu se všemi Izraelci v tomto měsíci a na této hoře, a pokropit je krví kvůli všem slovům smlouvy, kterou s nimi uzavřel Bůh pro všechny dny.

12. Toto svědectví je psáno pro vás, abyste je dodržovali po všechny dny, abyste ani v jediném dni nejedli krev zvířat nebo ptáků a dobytka, a *to* po všechny dny země. Člověk, který bude jíst krev nějakého zvířete, dobytka či ptáka po všechny dny země, bude zahluzen ze země, on i jeho potomci.

13. Ty pak přikaz Izraelcům, ať nejedí žádnou krev, aby jejich jméno i potomstvo obstálo po všechny dny před Hospodinem, naším Bohem.

14. Pro tento zákon neplatí žádné časové omezení⁵, nýbrž platí věčně. Budou jej zachovávat pro své potomky, aby za vás konali očistu krví před oltářem; každý den ráno i večer budou pro vás vždy hledat před Bohem odpuštění, aby to zachovali a nebyli zahluzeni.

15. *Bůh* dal Noemu a jeho synům znamení, že už na zemi nebude žádná potopa:

16. Svou duhu vložil na oblohu na znamení věčné smlouvy, že už na zemi nebude žádná potopa, aby ji zničila, a *to* po všechny dny země.

17. Proto je nařízeno a zapsáno v nebeských deskách, že mají v tomto měsíci slavit svátek týdnů jednou za rok, k obnovení smlouvy v každém roce.

18. Tento celý svátek byl slaven v nebi ode dne stvoření až po dny Noeho, dvacet šest jubileí a pět sedmiletí, a *Noe* a jeho děti jej dodržovali po sedm jubileí a jedno sedmiletí až do dne Noeho smrti. A ode dne Noeho smrti jednaly jeho děti zkaženě až do dnů Abrahmových a jedli krev.

19. Abraham sám jej dodržoval, i *Izák* a *Jákob* a jeho děti jej dodržovali až do tvých dnů. A ve tvých dnech na něj Izraelci zapomenuli, až jsem jim jej obnovil na této hoře.

20. Ty nyní přikaz Izraelcům, že mají dodržovat tento svátek jako příkaz ve všech svých pokoleních, *vždy* jeden den v roce, v tomto měsíci mají v tom *dni* slavit ten svátek.

21. Neboť to je svátek týdnů a svátek prvotín; dvojitý a dvojího druhu je tento svátek, jak je psáno a vyryto v jeho určení.
22. Napsal jsem totiž v knize prvního zákona, v tom, který jsem ti poslal, že máš v příslušném čase slavit jeden den v roce; a také jsem ti řekl, jaká v něm má být oběť, aby na něj Izraelci pamatovali a slavili ten den ve svých pokoleních v tomto měsíci.
23. Při novoluní prvního měsíce, při novoluní čtvrtého měsíce, při novoluní sedmého měsíce a při novoluní desátého měsíce jsou pamětné dny a dny k rozdělení času do čtyř dílů roku. Jsou zapsány a nařízeny natrvalo ke svědectví.
24. A Noe ty dny ustanovil za svátky pro své potomky navěky; aby se v nich konala slavnost připomínání jeho památky.
25. O novoluní prvního měsíce mu bylo řečeno, že si má udělat archu a v témže dni potom oschla země a on otevřel okno archy a uviděl zemi.
26. O novoluní čtvrtého měsíce byly zavřeny otvory hlubin propasti dole. A o novoluní sedmého měsíce byly otevřeny všechny otvory hlubin země a zachytily vodu, aby otekla.
27. O novoluní desátého měsíce se ukázaly vrcholy hor a Noe se radoval.
28. Proto rozhodl, aby se ty dny staly svátky na památku na věčnost, a tak byly ustanoveny.
29. A andělé je zanesli do nebeských desek. Každé období tu tvoří třináct týdnů; od jednoho svátku k druhému postupuje jejich památka, od prvního ke druhému, od druhého ke třetímu, od třetího ke čtvrtému.
30. Všechny dny příkazů tvoří dvaapadesát týdnů na počet dnů, a všechny dohromady dávají úplný rok.
31. Tak je to vyryto a nařízeno na nebeských deskách, a není tu žádná nepravidelnost ani v jednotlivém roku ani od roku k roku.
32. Ty však příkaž Izraelcům, aby dodržovali roky podle tohoto počtu: tři sta šedesát čtyři dny je plný rok, a ať neporušují jeho čas jak v jeho dnech, tak i v jeho svátcích. Neboť vše se v nich shoduje podle jejich svědectví; ať nevypouštějí žádný den a ať neporuší žádný svátek.
33. Ale když to přestoupí a nebudou se držet tohoto příkazu, pak si

zkazí všechny své časy a také jejich léta se vzdálí tomuto řádu⁶. A oni budou přestupovat jejich řád.

34. Všichni Izraelci zapomenou na cestu roků a nenajdou ji, ale zapomenou a budou bloudit ve všem řádu toků.

35. Neboť já vím a od nynějška ti chci zjevit, ale nejen z mého vlastního srdce, nýbrž *proto*, že je přede mnou psána kniha a na nebeských deskách je nařízeno rozdělení dnů, aby nezapomněli na svátky smlouvy. *Jinak* budou slavit svátky pohanů kvůli svému poblouzení a neznalosti.

36. Budou lidé, kteří budou přesně pozorovat měsíc. Ten totiž porušuje časy a rok od roku jde o deset dní napřed.

37. Proto pro ně nastanou dny, kdy poruší den svědectví a udělají z něho den opovržený a den nečistý pro svátek. *Ti lidé* všechno smísí, svaté dny s nesvatými, a nečistý den se dnem svatým. Tak zruší měsíce, soboty a svátky i jubilea.

38. Proto ti přikazuji a příkládám ti svědectví, abys jim je dosvědčil, *řekl anděl Mojžíšovi*, neboť po tvé smrti budou tvé děti jednat zkaženě a nebudou držet rok o třech stech šedesáti čtyřech dnech, a proto zruší novoluní i čas i sobotu a svátky a budou jíst maso s krví.

¹tak dosl., ačkoli v Tóře není nikde příkaz vařit oběť v oleji ²dosl.: duše ³tak doslova podle et; hebr. znění tu má: vaši krev k vašim duším; ČEP: krev, která vás oživuje; sr. Gn 9,5 ⁴tak doslova, kdežto ČEP volněji: Budu za ni volat k odpovědnosti každé zvíře i člověka; sr. Gn 9,5 ⁵dosl.: ukončení dnů ⁶nebo: ale zkusí své časy, ale roky poplynou dál

(6) :Gn 9,3

Kapitola 7

Noe obětuje

Prokletí Kenaana

(Gn 9,20–28)

Synové a vnuci Noeho

(podle Gn 10) a jejich stavby

Noeho napomenutí

1. V sedmém sedmiletí, v prvním roce tohoto jubilea, vysázel Noe révu na hoře, na které se zachytila archa, jménem Lubar, jedné z vrcholů pohoří Ararat. Réva ve čtvrtém roce přinesla plody a Noe je opatroval a sklídl v tomtéž roce v sedmém měsíci.
2. Udělal z ní víno, dal je do nádoby a opatroval je až do pátého roku, do prvního dne novoluní prvního měsíce.
3. V radosti udělal tento den svátkem. Připravil pro Boha celopal, mladého býka, berana a sedm ovcí, každou roční, i kozla, aby tím získal smíření pro sebe i pro své děti.
4. Nejdříve připravil kozla a dal trochu jeho krve na maso na oltáři, který postavil, i všechny tuk vložil na oltář, pak připravil celopal i býka a berana i ovce, a všechno jejich maso vložil na oltář.
5. Pak vložil celou oběť připravenou s olejem nahoru na oltář, pak stříkal víno do ohně, který předtím zanítil na oltáři, vložil na oltář kadidlo a způsobil, že vystoupila sladká vůně, která se líbila Hospodinu, jeho Bohu.
6. On se pak radoval a pil i se svými dětmi toto víno v radosti.
7. Navečer odešel do svého stanu a opilý se uložil ke spánku. Zatímco spal, obnažil se.
8. Chám viděl svého otce obnaženého a šel ven a pověděl to venku svým bratrům.
9. Šém vzal svůj plášť, pak se on i Jefet zvedli a položili si plášť na ramena, šli pozpátku a přikryli nahotu svého otce, zatímco jejich tvář byla odvrácena.
10. Noe procitl ze spánku a dověděl se vše, co mu provedl jeho nej-

mladší syn. Proklel svého syna a řekl: „Proklet buď Kenaan, ať je nejbídnějším otrokem svých bratří!“¹

11. Potom požehnal Šémovi a řekl: „Pochválen buď Hospodin, Bůh Šémův! Ať je Kenaan jeho otrokem!

12. Kéž Bůh Jefetovi dopřeje bydlet v příbytku Šémově a ať je Kenaan jeho otrokem!“

13. Když se Chám dověděl, že jeho otec proklel jeho nejmladšího syna, mrzelo ho, že *otec* proklel jeho syna, a odešel od svého otce, jak on sám, tak i jeho synové Kuš, Misrajim, Pút a Kenaan.

14. *Chám* si vystavěl město a nazval je podle jména své ženy Neelatamauk.

15. Jefet to viděl a záviděl svému bratru. Tak vystavěl také město a nazval je podle jména své ženy Adataneses.

16. Šém však bydlil u svého otce Noeho a postavil město vedle sídla svého otce na hoře a pojmenoval je jménem své ženy Sedeketelbab.

17. A hle, tato tři města jsou poblíž hory Lubar; Sedeketelbab je před horou *ležící* na východ od hory *Lubar* a Neelatamauk je na jih, Adataneses na západ.

18. Toto jsou synové Šémovi: Élam, Ašúr, Arpakšád – ten se narodil dva roky po potopě – Lúd a Aram.

19. Synové Jefetovi jsou Gomer, Magog, Mádaj, Jávan, Túbal, Mešek a Tiras. To jsou synové Noeho.

20. Ve dvacátém osmém jubileu začal Noe přikazovat dětem svých dětí příkazy, nařízení a všechno právo, které znal, a napomínal své děti, aby činily spravedlnost a přikrývaly nahotu svého těla a žehnaly: Stvořiteli, ctili otce a matku a aby každý miloval svého bližního a sřežil se před smilstvem a nečistotou i vši nespravedlností:

21. „Neboť pro tyto tři věci přišla na zemi potopa, totiž kvůli smilstvu, když *andělé*-Strážci smilnili proti nařízení jejich řádu s lidskými dcerami a brali si ženy ze všech, které si vybrali; tak začali s nečistotou.

22. Zplodili děti – Nefíly²; *ti* všichni byli nesvorní a požírali se navzájem. Jerbach³ zabil Nefíla, a Nefíl zabil Eljó, a Eljó *zabíjel* lidské děti a pak jeden člověk *zabíjel* druhého.

23. A každý se zaprodal konání nespravedlnosti, prolévání množství krve, takže země byla naplněna nespravedlností.

24. Pak hřešili i na zvířatech a ptácích i na všem, co se hýbe a co chodí po zemi. Tak bylo na zemi prolito mnoho krve a všechny myšlenky i přání lidí byly marné a zlé po všechny dny.
25. A Bůh vyhladil vše z povrchu země. Vše vyhladil kvůli zlobě jejich činů a kvůli krvi, kterou mezi sebou prolili na zemi.
26. My však jsme zůstali, já i vy, mé děti, a vše, co se mnou vešlo do archy. A hle, já vidím vaše jednání, že nechodíte ve spravedlnosti, ale začali jste jít cestou porušení a oddělovat se jedni od druhých a být na sebe závistiví, a tak *se stane*, že nebudete mít žádné obecenství jeden s druhým, mé děti.
27. Neboť vidím, jak vás i vaše děti začali svádět *zlí* duchové. Teď se však o vás zvláště bojím, že jednou, až zemřu, budete na zemi prolévat lidskou krev, a pak že budete *proto* zahlazeni z povrchu země.
28. Každý totiž, kdo proleje lidskou krev a kdo jí nějaké maso s krví, bude zahlazen ze země.
29. A nezůstane *na ní* žádný člověk, který jí krev a vylévá na zemi lidskou krev, ani mu nezůstane sémě a potomstvo pod nebem, nýbrž půjde do podsvětí a sestoupí na místo soudu a dostanou se do temnot hlubiny skrze hroznou smrt.
30. Ať na vás neulpí žádná krev, a to jakákoli krev po všechny dny, kdy budete porážet nějaký dobytek či zvíře i to, co létá nad zemí. Mějte soucit se sebou samými, když pohřbíte to, co bylo prolito na povrchu země.
31. Nebuďte jako jeden z *těch*, kdo jedí maso s krví! Snažte se, aby *ani* před vámi *nikdo* nejedl krev! Krev pohřbíte. Neboť tak mi to bylo přikázáno, abych to dosvědčil vám a vašim dětem i všem lidem.
32. A nedovolte *nikomu* jíst duši s krví, aby nebyla *od vás* žádána vaše vlastní krev skrze ruku kteréhokoli tvora, který ji na zemi prolévá.
33. Neboť země nebude očištěna krví, která je na ní prolévána, nýbrž jen skrze krev toho, kdo ji prolil, bude země očištěna ve všech svých generacích.
34. Nyní však, děti moje, slyšte: Konejte právo a spravedlnost, abyste se rozrostli ve spravedlnosti na povrchu celé země, a vaše sláva se zvýšila před mým Bohem, který mne zachránil z potopy.
35. Hle, vy se rozejdete a budete si stavět města a v nich budete pře-

tovat všechny rostliny, co jich je na zemi, i všechny stromy, které nesou ovoce.

36. Po tři léta se nebude česat žádné ovoce ze žádného z ovocných stromů. Ve čtvrtém roce se bude ovoce česat a první plody budete obětovat, aby je přijal nejvyšší Bůh, Stvořitel nebe i země, aby se přineslo na Boží oltář to, co je nejlepší: první víno i olej jako prvotiny, které Bůh přijímá, a co zbude, budou jíst služebníci Božího domu, *sloužící* před oltářem, který Bůh přijal.

37. V pátém roce vyhlásíte prominutí *dluhů*, abyste je prominuli ve spravedlnosti a v upřímnosti; budete spravedliví a veškeré vaší setbě se bude dařit.

38. Tak totiž přikázal Henoch, váš praděd, Metúšelachovi, svému synu, a Metúšelach Lámechovi a Lámech přikázal mně vše, co jemu přikázali jeho otcové.

39. A také já přikazuji vám, děti moje, jako přikázal Henoch svému synu v prvním jubileu; když žil on, sedmý podle pokolení, přikázal a dosvědčil *to* svým dětem a dětem svých dětí až do dne své smrti.“

¹Noe proklel Kenaana, nejmladšího syna Cháмова, protože Chám se zachoval vůči otci po kenaanském způsobu. Postavy jsou zde modely postojů: Šém = jméno – příklad toho, kdo vzývá Boží jméno. Jefet = otevřený – vůči dobrým věcem. Chám = zhavý, vášnivý – jedná po způsobu Kenaanců, proslulých sexuálním modloslužebnictvím. Příběh předjímá pozdější trestné vyhubení Kenaanců. ²hebr. i et. padlí ³et. obr

(19) :Gn 10,3 (21) :Gn 6,1nn (33) :Gn 9,6 Ex 21,12

Kapitola 8

Genealogie potomků Šéma i jejich žen Vymezení oblasti Šéma, Cháma a Jefeta (podle Gn 10)

1. Ve dvacátém devátém jubileu, v prvním sedmiletí na jeho počátku, si vzal Arpaksád ženu jménem Rasuja, dceru Šušanovu, která byla dcerou Elama, a ona mu porodila syna ve třetím roce toho sedmiletí, a on jej pojmenoval Kainam.
2. Syn vyrostl a jeho otec ho naučil písmu a on se vydal hledat místo, kde by mohl mít město.
3. A tu našel nápis, který předkové vytesali do skály, přečetl jej a to, co v něm stálo, opsal. Z toho pochopil, že v tom *nápisu* bylo učení Strážců, jímž si udělali čarodějné učení o slunci a měsíci a o hvězdách ve všech *nebeských* znameních¹.
4. Zapsal to, ale nemluvil o tom; bál se totiž promluvit o tom s Noem, aby se na něho nerozzlobil.
5. Ve třicátém jubileu, ve druhém sedmiletí, v jeho prvním roce, si vzal ženu jménem Melka, dceru Abadaje, syna Jefetova. Ve čtvrtém roce mu porodila syna a on ho pojmenoval Šelach, protože řekl: „Byl jsem poslán“².
6. Šelach se narodil ve čtvrtém roce *toho sedmiletí* a vyrostl a vzal si ženu jménem Muak, dceru Keseda, bratra jeho otce, a to v třicátém prvním jubileu, v pátém sedmiletí, v jeho prvním roce.
7. Porodila mu syna v pátém roce téhož *sedmiletí* a on ho pojmenoval Heber. Ten si vzal ženu jménem Azurad ve třicátém druhém jubileu, v sedmém sedmiletí, v jeho třetím roce.
8. A v šestém roce toho sedmiletí mu porodila syna a on ho pojmenoval Peleg. V těch dnech totiž, když se narodil, si děti Noeho počaly rozdělovat zemi; proto ho pojmenoval Peleg³.
9. Rozdělili si *ji* však navzájem ve zlém a řekli to Noemu.
10. Bylo to na počátku třicátého třetího jubilea, když si rozdělili zemi na tři díly, *totiž* Šémovi, Chámovi i Jefetovi, každému podle jeho

dědictví, v prvním roce prvního sedmiletí, když jeden z nás, *andělů*, kteří jsme k nim byli posláni, tam zůstal.

11. *Noe* svolal své děti, ony k němu přišly, i jejich děti, a on jim rozdělil zemi losováním, to, co měl dostat *každý* z jeho synů. Oni natáhli ruku a každý vzal lístek z klína *Noeho*, jejich otce.

12. A tu se ukázalo podle lístků, že *Šémův* los *mu* přidělil střed země, který dostal za dědictví i pro své děti a pro svůj rod navěky: *sahal* od třeďu hory *Ráfa* na severu od prameniště řeky *Tina*, a jeho díl se prostírá na západ prostředkem této řeky a rozširuje se, až přejde k vodě propastí, kde řeka končí a vylévá své vody do moře *Meat*. Tato řeka ústí do velkého moře. Vše, co leží na sever, patří *Jefetovi*, a vše, co leží odsud na jih, patří *Šémovi*.

13. A *hranice* jde odtud až do blízkosti *Karaso*⁴, které leží při zálivu výběžku pevniny, obrácené k jihu.

14. Její část jde podél velkého moře a potom rovně, až se na západě přiblíží zálivu, obrácenému k jihu. Neboť toto moře má jméno podle zálivu egyptského moře⁵.

15. A odtud *hranice* uhýbá na jih k ústí velkého moře směrem k pobřeží vod a jde na západ od *Afry* a pokračuje, až se přiblíží k řece *Gíchónu* podél břehu této řeky.

16. Pak jde na východ, až se přiblíží zahradě *Eden*, jižně od ní se obrací k jihu a od východu celé země *Eden* a celého východu, a otáčí se na východ, až se blíží k východní straně hory jménem *Ráfa*, a stoupá po okraji prameniště řeky *Tina*.

17. Tento díl připadl podle losu *Šémovi* a jeho dětem, aby jej vlastnili navěky, i jejich potomci navěky.

18. *Noe* se radoval, že tento díl země losem připadl *Šémovi* a jeho dětem, a vzpomenu na vše, co pronesl svými ústy v proroctví, když řekl: „Buď pochválen *Hospodin*, *Bůh Šémův*, a ať *Bůh* bydlí ve stanech *Šémových*!“

19. A *Noe* poznal, že zahrada *Eden* je nejsvětější ze všech svatyní a příbytků *Božích*, a že hora *Sínaj* je středem pouště a hora *Sijón* středem pupku země. Tyto tři jsou jeden naproti druhému stvořeny jako svatyně.

20. A chválil *Boha* bohů, který vložil do jeho úst *Boží* řeč a který je *Bohem* na věky.

21. A poznal, že podle požehnání připadla Šémovi a jeho dětem pro pokolení věků celá země Eden a celá země erytrejského moře a celá země východu i Indie i její hory, a celá země Bášan a celá země Libanon i ostrovy Kaftor i celé pohoří Senir a Amána i pohoří Ašúru na severu i celá země Elam, Ašúr i Bábel a Susa a Médie i celé pohoří Ararat a celá země za mořem z druhé strany pohoří Ašúr, které leží na severu – vše požehnaná a širá země a vše, co je v ní, je krásné.
22. Pro Cháma vyšel druhý díl z druhé strany Gíchónu na jih na pravé straně zahrady. *Jeho hranice* jde na jih k hoře ohně a na západ k moři Atel⁶ a jde *dále* na západ až se blíží moři Mauk; to je to *moře* v němž zahyne vše, co se do něho dostane⁷.
23. Na severu jde *Chámovo území* až k hranici Gadir a pokračuje po pobřeží vody Moře až k vodám velkého moře, až se přiblíží k řece Gíchón; jde podél Gíchónu, až se přiblíží k pravé straně zahrady Eden.
24. To je ta země, která při dělení vyšla na Cháma, kterou má vlastnit on i jeho potomstvo navěky.
25. Na Jefeta vyšel jako třetí díl druhý břeh řeky Tina v severních krajích u jejího prameniště. Pak se *hranice jeho území* stáčí na severovýchod k celému území Góga⁸, ke všem jeho východním zemím.
26. *Jeho území* se rozprostírá na sever a sahá k horám Keltů na severu a k moři Mauk a na východ od Gadilu až po strany moře.
27. Pokračuje, až se přiblíží na západ k Fregu a vrací se kolem Aferagu⁹ a na východ k vodám moře Meat.
28. A jde po stranách řeky Tina na severovýchod, až se přiblíží k hranici své vody směrem k pohoří Rasa, a pak jde na sever.
29. To je země, která připadla při dělení dědictví Jefetovi a jeho dětem pro jejich pokolení navěky, pět velkých ostrovů a velká země na severu.
30. Avšak je studená. Země Chámova je zase horká. Ale země Šémova není horká ani studená, nýbrž smíšeně teplá a chladná.

¹tj. souhvězdích zvěrokruhu. ²Šelach = hebr. poslal ³tj. rozdělení, rozčlenění; sr. ČEP Gn 10,25 ⁴et. *Kárásó* či *Kéran*; první je podle Dillmana Chersonesos, druhé Cháran. ⁵hebr. dosl.: jazyk moře Egypta; sr. Iz 11,15 ⁶snad Atlantik ⁷dosl.: sestoupí ⁸nebo: Gog (Gog může být jméno osobní i místní) ⁹snad Afrika

Kapitola 9

Oblasti synů Chámových, Šémových a Jefetových (Gn 10)

1. Chám rozdělil svůj podíl mezi své syny: první díl dostal Kúš na východě, západ dostal Misrajim¹ a na západ odtud Pút a ještě dál na západ Kenaan, totiž západně při moři.
2. Šém také rozdělil svůj podíl mezi své syny. První díl připadl Elamovi a jeho synům na východ od Tigridu, až se směrem k východu blíží Indii a při Eritrejském moři a jeho pobřeží. Dostal i vody Dedanu a celé pohoří Mebri. I Ela a celou zemi Susa a vše, co je po straně Farnaku až k Eritrejskému moři a až po řeku Tina.
3. Na Ašúra vyšlo jako druhý díl celé území Ašúra a Ninive i Šineár až do blízkosti Indie. Pak hranice stoupá vzhůru k řece Vadafa².
4. Na Arpakšáda vyšla jako třetí díl celá země Kaldejců východně od Eufratu, blízko Eritrejského moře, a všechny pouště až po mořský záliv, obrácený k Egyptu, celá země Libanonu, Šanír i Amana, až do blízkosti Eufratu.
5. Na Arama vyšla jako čtvrtý díl celá země Mezopotámie mezi Tigridem a Eufratem, severně od Kaldejců až k pohoří Ašúr a k zemi Arara.
6. Na Lúda vyšlo jako pátý díl pohoří Ašúr a vše, co k němu patří, až k velkému moři. Tak z východu sousedí se svým bratrem Ašúrem.
7. Také Jefet rozdělil svůj podíl země mezi své syny.
8. První díl vyšel na východě na Gomera, směrem na sever až k řece Tina. Na severu připadla Magógovi celá vnitřní území severu až k moři Meat.
9. Mádajovi připadla země na západ od jeho obou bratrů až k ostrovům a až k jejich okrajům.
10. Jávánovi připadly jako čtvrtý díl všechny ostrovy, které leží naproti podílu Lúdovu.
11. Túbalovi připadl jako pátá část podílu střed zálivu, který leží po stranách podílu Lúdova, až ke druhému zálivu na opačném břehu druhého zálivu, a to až po třetí záliv.

12. Mešek dostal šestý díl, *totiž* celý opačný břeh třetího zálivu až tam, co se jde na východ od Gadiru.

13. Tíras dostal sedmý podíl, *totiž* čtyři velké ostrovy uprostřed moře, které se rozprostírají blízko podílu Cháмова. Ostrovy Kamaturi losováním připadly za dědictví dětem Arpakšádovým.

14. Tak rozdělili synové Noeho *podíly* mezi své děti před Noem, jejich otcem, a ten je všechny zavázal přísahou, při které proklel *těžkou* kletbou každého, kdo by si chtěl přivlastnit podíl, který mu losem nepřípadl.

15. Všichni řekli: Tak se staň, tak se staň nám i našim dětem navěky v jejich pokoleních až do dne soudu, na němž Hospodin Bůh nás bude soudit mečem a ohněm kvůli vší zlobě a nečistotě našich přestoupení.³ *Lidé* *totiž* naplnili zemi zločiny a nečistotou a smilstvem i hříchem.

¹Egypt ²et. *vadafa*; text je nejistý, jiní považují tento výraz za sloveso ³v předloze je střídání první a třetí osoby. Tím se formule přísahy stává nezřetelnou. Proto byla celá formule přísahy ponechána v první osobě.

Kapitola 10

Zlí duchové svedli

Noeho vnuky

Noeho modlitba

Kníže Mastema,

smrt Noeho (Gn 9,28)

1. Ve třetím sedmiletí toho jubilea začali nečistí démoni svádět děti Noeho synů, aby je zavedli do bludů a zničili.

2. Synové Noeho přišli k Noemu, svému otci, a vyprávěli mu o demonech, kteří sváděli, oslepovali a usmrcovali jejich děti.

3. *Noe* se modlil k Bohu, svému Pánu, a řekl: „Bože duchů, kteří jsou ve všem těle, který jsi mi prokázal milosrdenství a zachránil mne i mé děti před potopou a nenechal jsi mne zahynout, jak jsi učinil sy-

nům zahynutí? Tvá dobrota nade mnou byla velká a veliké bylo i mé slitování nad mou duší. Kéž se tvá dobrota vznese nad děti mých dětí, kéž nad nimi zlí duchové nepanují, aby nevyhynuli na zemi.

4. Ty sám požehnej mě i mým dětem, abychom rostli a množili se a naplnili zemi.

5. Ty, *Bože*, víš, jak tvoji *andělé*-Strážci, otcové těchto duchů, jednali v mých dnech. Ti to duchové z *nich* jsou naživu. Uzamkni je a drž je pevně na místě zavržení, aby nezkazili děti dětí tvého služebníka, můj Bože. Neboť jsou hrozní a byli učiněni *k tomu*, aby ničili.

6. Nedopusť, aby ovládli ducha žijících, neboť ty samojediný znáš soud, *který je čeká*. Nedopusť, aby měli moc nad dětmi spravedlivých od nynějška až na věky.¹

7. A Hospodin, náš Bůh, nám² rozkázal, abychom je všechny spoutali.

8. Avšak kníže těch duchů Mastema³ přišel a řekl: „Hospodine, Stvořiteli, přenech mi z nich některé, aby slyšeli na můj hlas a aby konali vše, co jim řeknu. Když mi z nich žádní nezbudou, nebudu moci vykonávat vládu *podle* své vůle nad lidskými dětmi. Vždyť jsou tu k ničení a svádění před mým soudem⁴, neboť zloba lidských dětí je veliká⁵.

9. *Bůh* pak řekl: „Ať z nich⁶ zůstane jedna desetina! Devět dílů ať je odvedeno na místo odsouzení.“

10. A k jednomu z nás, *andělů*, řekl: „Chceme Noeho poučit o všem *potřebném* k jeho záchraně.“ Noe totiž věděl, že *jeho děti* nebudou chodit v upřímnosti a zápatit ve spravedlnosti.

11. My jsme pak učinili vše podle *Božích* slov: Všecky zlé, kteří byli nespravedliví, jsme spoutali na místě odsouzení, jen desetinu jsme z nich ponechali, aby sloužila satanu na zemi.

12. A vše o uzdravení jejich nemoci jsme řekli Noemu i o svodech *těch nečistých duchů*, aby uzdravoval *své děti* pomocí stromů země.

13. Noe zapsal vše, jak ho tomu *anděl* naučili, do knihy o uzdravování, a zlí duchové byli odděleni od dětí Noeho.

14. Vše, co zapsal, dal Šémovi, svému nejstaršímu synu. Toho totiž miloval nejvíc ze všech svých synů.

15. Noe zemřel jako jeho otcové a byl pohřben na hoře Lubar v zemi Ararat.

16. Devět set padesát let naplnil ve svém životě, devatenáct jubileí, dvě sedmiletí a pět let.

17. Byl to *člověk*, který ve svém životě na zemi překonal kromě Henocha všechny lidské děti v spravedlnosti, v níž byl dokonalý. Henochovo dílo bylo totiž stvořeno na svědectví pro pokolení země, aby zvěštoval *budoucím* pokolením všechno dění až do dne soudu.

¹zde končí Noeho modlitba ²tj. poslušným andělům ³jméno je odvozeno buď z hebr. *mastémá* = nepřátelství, ohrožení, nebo pravděpodobněji od *mstjm'* (ar. a syr.) = žalobce; sr. Zj 12,10 Za 3,1. Obojí výraz má v sobě slovní kořen *stm* = sočiti, z toho sok – Satan ⁴není jasné, zda soud má zde význam odsouzení Mastemy při posledním soudu nebo zda-li místo „mým“ má být „tvým“ = Božím ⁵někteří vykladači překládají: „Má zloba vůči lidským dětem je veliká,“ ale to je méně pravděpodobné ⁶tj. zlých duchů

(3) :Nu 16,22 27,16 (4) :Gn 1,22.28 (5) :Da 4,10.14.20 :Gn 6,1.4 (17) :Gn 6,9

Bábelská věž, zmatení jazyků (Gn 11,1–9)

18. Ve třicátém třetím jubileu, v prvním roce druhého sedmiletí, si vzal Peleg ženu jménem Lomna, dceru Šineárovu. Ona mu porodila syna ve čtvrtém roce toho sedmiletí. On jej nazval Regu, neboť řekl: „Hle, lidské děti se staly zlými⁷ kvůli bezbožnému plánu postavit si v zemi Šineár město a věž.“

19. Oni totiž táhli ze země Ararat na východě do země Šineár. V jeho dnech postavili město i věž, když si řekli: „Pojďte, vystoupíme na ní do nebe!“

20. A začali stavět. Ve čtvrtém sedmiletí vypálili cihly ohněm a cihly jim sloužily namísto kamení; místo hlíny, jimiž by je lepili, *užili* asfaltu, který pochází z moře i z pramenů vod v zemi Šineár.

21. Stavěli to čtyřicet tři let. Šíře byla dvě stě tři cihel, výška cihly odpovídala jedné třetině délky. *Věž* vystupovala do výše pět tisíc čtyřiceti sta třicet tři loktů a dvě dlaně a třináct stadií⁸.

22. Hospodin, náš Bůh, k nám⁹ řekl: „Hle, jsou jeden lid, a začali jednat *tak*, že pro ně není nic nedostupné. Nuže, sestoupíme a zmateme

jim tam řeč, aby si navzájem nerozuměli. Tak budou rozehnáni do měst i národů, a nebude mezi nimi dál vládnout jeden úmysl až do dne soudu¹⁰.

23. Bůh sestoupil, i my, *andělé* jsme sestoupili s ním, abychom viděli město s věží, kterou *si* postavily lidské děti.

24. A Bůh jim zmátl¹¹ jejich řeči, takže jeden už nerozuměl řeči druhého. Tak upustili od budování města i věže.

25. A proto byla celá země Šineár nazvána Bábel, neboť zde Bůh zmátl¹² řeči lidských dětí, a oni se rozptýlili do všech měst, vždy podle jejich řeči a jejich lidu.

26. A Bůh seslal proti věži silný vítr a rozbořil ji na zemi. A hle, *ta věž* byla mezi Ašúrem a Babylonem v zemi Šineár, a její jméno bylo nazváno „Pád“¹³.

27. Ve čtvrtém sedmiletí, v prvním roce na jeho počátku, ve třicátém čtvrtém jubileu, byli rozptýleni ze země Šineár.

⁷hebr. *re'ú* = staly se zlymi ⁸původní etiopský text není srozumitelný; přeloženo volněji, co možno srozumitelněji ⁹tj. andělům ¹⁰nebude je ovládat jediný úmysl ¹¹dosl.: promísl dohromady ¹²dosl.: smísl navzájem ¹³et. *dequat*

*Noeho děti táhnou
do území jim určených
Kanaan si navzdory
hrozící kletbě,
protiprávně zabírá Palestinu*

28. Chám a jeho děti šli do země, kterou dostali jako svůj podíl, totiž do jižní země.

29. Ale Kanaan viděl zemi Libanon až k egyptské řece, že byla velice krásná, a nešel do země svého dědictví západně od moře, nýbrž se usídlil v zemi Libanon od východu na západ, západně od břehu Jordánu a *východně* od břehu moře.

30. Chám, jeho otec, i Kúš a Misrajim, jeho bratři, mu řekli: „Ty bydlíš v zemi, která není tvá a která nám losem nepřipadla! Nedělej to!

Když to děláš, budete ty i tvé děti, které v té zemi padnou, prokleti za svou vzpouru. Vždyť jste se tu usídlili vzpurně, a pro *tu* vzpouru tvé děti padnou v *boji* a ty i *tvoji potomci* budete navěky vyhlazeni.

31. Nebydli v Šémově zemi, vždyť připadla losem Šémovi a jeho dětem!

32. Jsi proklet a budeš proklet všemi dětmi Noeho tou kletbou, ke které jsme se přísahou zavázali před svatým Soudcem i před naším otcem Noem.“

33. Kanaan na ně nedbal a bydli v zemi Libanon od Hamatu až do míst, kudy se chodí do Egypta, a to činí on i jeho synové až dodnes.

34. Proto se té zemi říká Kanaan.

35. Avšak Jefet a jeho synové šli podle moře¹⁴ a bydli v zemi svého podílu. Mádaj viděl zemi při moři, ale nelíbila se mu. Tak si vyprosil od bratra své ženy *část podílu* od Elama, Ašúra a Arpakšáda a bydli v zemi Medekin¹⁵ blízko bratra své ženy až dodnes.

36. Své bydliště i bydliště svých dětí pojmenoval Medekin podle jména jejich otce Mádaje.

¹⁴nebo na západ, protože v hebr. moře označuje i západ ¹⁵*medeqin* = médská

Kapitola 11

Příběhy praotců od Regua po Abrahama (Gn 11,20–30) Zkaženost lidská

1. Ve třicátém pátém jubileu, ve třetím sedmiletí, v jeho prvním roce, si vzal Regu¹ ženu jménem Ora, dceru Ura², syna Kesedova. Ona mu porodila syna a on ho pojmenoval Serúg v sedmém roce toho sedmiletí téhož jubilea.

2. Synové Noeho začali mezi sebou bojovat, aby se navzájem zajali, zabíjet se a prolévat na zemi lidskou krev a *dokonce i jíst krev*

a stavět pevná města, hradby i věže, a vyvyšovat jednoho člověka nad lid a zakládat království a táhnout do války – lid proti lidu a národy proti národům, město proti městu; začali páchat veškeré zlo, získávat zbraně a vyučovat své děti ve válčení. Začali také zajímat *obyvatele* měst a prodávat je jako otroky a otrokyně.

3. Tehdy Ur, syn Kesedův, vystavil město Ara Kaldejská a pojmenoval je podle svého jména i podle jména svého otce.

4. Udělali si lité modly a modlili se k nim – každý k té modle, kterou si sám vyrobil jako slitinu. Také si začali vyrábět vyřezávané modly i sochy, a zlí duchové jim pomáhali a sváděli je, aby si začínali s hříchem a nečistotou.

5. Kníže Mastema se namáhal dělat to vše a posílal další duchy, kteří byli dáni pod jeho vládu, aby prováděli všelikou zlobu i hřích a všechno přestoupení, aby tak kazili a ničili a prolévali krev na zemi.

6. Proto přejmenoval³ Serocha na Serúga, neboť vše se odvrátilo *od Boha k tomu*, aby páchalo hřích a přestoupení.

7. Serúg se však stal mocným a bydlil v Kaldejském Uru blízko otce své ženy a vzýval modly. V třicátém šestém jubileu, v pátém sedmiletí, v jeho prvním roce si vzal ženu jménem Milka, dceru Keberovu, *totiž* dceru bratra svého otce.

8. Ona mu porodila Náchora v prvním roce toho sedmiletí; ten se stal velkým a bydlil v Kaldejském Uru. Jeho otec ho vyučil nauce Kaldejců, *totiž* věštit a čarovat podle nebeských znamení.

9. A ve třicátém sedmém jubileu, v šestém sedmiletí, v jeho prvním roce, si vzal ženu jménem Jiska, dceru Nestaga z Kaldejců.

10. Ona mu porodila Teracha v sedmém roce toho sedmiletí.

11. Kníže Mastema poslal havrany a ptáky, aby sežrali setbu rozsetou po zemi, aby *tak* zemi zkazili a tím oloupili lidské děti o *výtěžek* jejich práce. Dříve než *lidé* semeno zasadili, vysbírali je havrani z povrchu země.

12. Proto nazval jeho jméno Terach, protože je havrani i ptáci udělali chudými, když jim sežrali setbu.

13. Léta začala být neúrodná kvůli ptákům; ti sežrali také všechno ovoce ze stromů. Jen s velkou námahou se v oněch dnech zdařilo zachránit něco málo ze všech plodů země.

14. V tomto třicátém devátém jubileu, ve druhém sedmiletí, v jeho prvním roce, si vzal Terach ženu jménem Edna, dceru Abrama, *to jest* dceru sestry svého otce.

15. V sedmém roce toho sedmiletí mu porodila syna, a on nazval jeho jméno Abram podle jména otce jeho matky. Ten totiž zemřel dříve, nežli jeho žena otěhotněla.

¹(Reú) ²et. *Ur* = světlo ³není jasné kdo

(9) :Gn 11,29 (10) :Gn 11,24

Boží poznání a podivuhodná síla mladého Abrama

16. Chlapec *Abram* začal rozpoznávat zmatek na zemi, jak všichni bloudí za vyřezávanými modlami a nečistotou, a jeho otec ho naučil písmu, když byl stár dvě sedmiletí. On se pak oddělil od svého otce, aby s ním *dále* neuctíval modly.

17. Začal vzývat Stvořitele všeho, aby ho zachránil od poblouzení lidských dětí a aby mu nepřipadlo za úděl poblouzení spolu s nečistotou a ohavností.

18. Pak přišel čas setby, aby oseli zemi. Všichni společně vytáhli, aby ochránili setbu před havrany. I Abram vytáhl s ostatními, byl to *tehdy* čtrnáctiletý hoch.

19. Tu přiletěl *celý* oblak havranů, aby sežrali zrní. Abram vyběhl proti nim, ještě než dosedli na zemi, a křičel na ně: „Nesestupujte, ale vraťte se, odkud jste vyšli!“ A oni se vrátili.

20. V tom dni se oblak havranů vrátil sedmdesátkrát zpět, ale na poli, kde byl Abram, nezbyl ze všech havranů ani jediný.

21. Všichni, kdo s ním byli na všech polích, jej viděli, jak křičel i jak se havrani vrátili. Tak se jeho jméno stalo velikým v celé zemi Kaldejců.

22. V tom roce k němu přišli všichni, kdo chtěli sít. On šel s nimi, až se skončila žeň. Oni oseli svou zemi a sklidili v tom roce dostatek obilí, takže jedli a nasýtli se.

23. V prvním roce pátého sedmiletí poučoval Abram ty, kdo vyráběli nářadí pro tažný dobytek, řemeslníky, a oni udělali nádobu *upevněnou* nad držadlem pluhu. Do ní vložili semena a semeno z ní padalo na konec pluhu a bylo ukryto do země. Už se havranů nebáli.

24. Tak to udělali na všech držadlech pluhů a osívali a obdělávali zemi, jak jim Abram přikázal, a už se nebáli ptáků.

Kapitola 12

*Abram se snaží
obrátit svého otce*

Rodina Terachova

(Gn 11,27–30)

Abram spálil modly

Smrt Háranova (Gn 11,28)

1. I stalo se v šestém sedmiletí, v jeho sedmém roce, že řekl Abram svému otci Terachovi: „Otče!“ A on mu řekl: „Tu jsem, můj synu!“

2. A on řekl: „Jaká pomoc a jaká výhoda *přichází* z těchto model, které uctíváš a před kterými padáš *na tvář*?”

3. Vždyť v nich není žádný duch, nýbrž jsou němě a *jsou jen* poblouzením srdcí. Neuctívejte je!

4. Uctívejte Boha nebes, který dává na zemi sestupovat dešti i rose a působí na zemi vše! On to vše stvořil svým slovem a všechen život *vzchází* před jeho tváří!

5. Proč uctíváte ty, v nichž není žádný duch? Jsou dílem *lidských* rukou, nosíte je na ramenou! Od nich nepřichází žádná pomoc, nýbrž jen velká hanba těm, kdo je vyrábějí, a poblouzení těm, kdo je uctívají. Neuctívejte je!“

6. Jeho otec mu odvětil: „To já vím také, můj synu, ale co mám dělat s lidem, který mě donutil sloužit jim?”

7. Když jim řeknu pravdu, zabijí mne. Jejich duše tíhne k tomu, aby *ty modly* uctívali a oslavovali. Mlč, můj synu, aby tě nezabili!“

8. Tutéž řeč pronesl ke svým bratrům; oni se na *Abrama* zlobili a on mlčel.
9. Ve čtyřicátém jubileu, ve druhém sedmiletí, v jeho sedmém roce, si vzal Abram ženu jménem Sora¹, dceru svého otce², a ona se stala jeho ženou.
10. Také jeho bratr Hárán si vzal ženu ve třetím roce třetího sedmiletí. Porodila mu syna v sedmém roce toho sedmiletí a on ho pojmenoval Lot.
11. I jeho bratr Náchor si vzal ženu.
12. V šedesátém roce Abramova života, to je ve čtvrtém sedmiletí, v jeho čtvrtém roce, vstal Abram v noci a spálil dům model i vše, co v tom domě bylo. Ale žádný člověk to nevěděl.
13. Lidé se v noci vzchopili a chtěli zachránit své modly z ohně.
14. I Hárán sem pospíchal, aby je zachránil. Ale oheň se kolem něho rozhořel. Tak jej oheň spálil a on zemřel v Kaldejském Uru před Terachem, svým otcem. I pohřbili jej v Kaldejském Uru.

¹tak et.; tento tvar zde ponechán, protože teprve v 15,15 dostává Sora jméno Sára ²tak skutečně v předloze

Terachova rodina v Cháranu Abramovo přesídlení do Kenaanu (Gn 11,31–12,3)

15. Terach odešel z Kaldejského Uru, i jeho synové, aby šel do země Libanónu a do země Kenaanu, a bydlil v zemi Cháran. Abram bydlil s Terachem, svým otcem, po dvě sedmiletí v Cháran.
16. V šestém sedmiletí, v jeho pátém roce, seděl Abram *venku* o novoluní sedmého měsíce, aby od večera až do jitra pozoroval hvězdy a aby viděl, jak to bude v tom roce s deštěm. Byl sám, když tam seděl a pozoroval.
17. Tu vstoupilo do jeho srdce slovo a řeklo: „Všecka znamení hvězd i znamení slunce i měsíce – všechno je to v Boží ruce; proč je *tedy* zpytuji?”

18. Když On chce, sešle dešť ráno i večer. A když chce, nedovolí mu sestoupit. Vše je v jeho ruce.“

19. Tu se té noci modlil a řekl: „Bože můj, nejvyšší Bože, pro mne jsi Bůh jen ty sám. Ty jsi stvořil vše. Dílem tvých rukou je vše, co jest, a tebe a tvé království jsem vyvolil.

20. Zachraň mne z moci zlých duchů, kteří vládnou nad myšlenkami lidského srdce, a nedovol jim, aby mne vedli do poblouzení pryč od tebe, můj Bože, a učiň, aby ani mé potomstvo nezbloodilo od nynějška až na věky.“

21. A řekl: „Mám se vrátit do Kaldejského Uru, kde mne hledají³, nebo mám zůstat zde na tomto místě? Neboť od tebe, *Bože, pochází* pravá cesta, kéž je tvůj služebník schopen ji činit a neputovat v poblouzení⁴ vlastního srdce, můj Bože.“

22. Když dokonal tu řeč a modlitbu, hle, Boží slovo se stalo skrze mne, *anděla*, jemu poslané: „Odejdi ze své země od tvého příbuzenstva a z domu svého otce do země, kterou ti ukážu, a učiním tě velikým a početným národem.

23. Požehnám tě, tvé jméno učiním veliké a budeš požehnaný na zemi a v tobě dojdou požehnání veškeré čeledi země. Kdo ti žehnají, těm požehnám, a kdo ti zlořečí, těm budu zlořečit.

24. A budu Bohem tobě i tvému synu i synu tvého syna a všem tvým potomkům. Neboj se, od nynějška i po všechna pokolení země jsem já tvůj Bůh.“

25. A Hospodin Bůh ke mně mluvil: „Otevři jeho ústa i jeho uši, aby slyšel i mluvil svými ústy v té řeči, která bude zjevena. Ona totiž zmižela⁵ z úst všech lidských dětí ode dne pádu.“

26. Já, *řekl anděl*, jsem otevřel jeho ústa i rty a začal jsem s ním mluvit hebrejsky, *to je* v řeči stvoření.

27. A *Abram* vzal knihy svých otců, ty byly psány hebrejsky, opsal je, a začal se jim učit. A já jsem mu zjevoval vše, čemu nerozuměl, a on se to naučil za šest měsíců dešťů.

28. I stalo se v sedmém roce šestého sedmiletí, že *Abram* mluvil se svým otcem a oznámil mu, že opustí Cháran, aby šel do země Kenan, aby ji viděl, *ale* pak že se k němu vrátí.

29. Jeho otec Terach mu řekl: „Jdi v pokoji! Věčný Bůh ať řídí tvou

cestu. Ať je s tebou a chrání tě před vším zlým. Dej ti dobrotu a slitování od těch, kteří tě uvidí. Ať nad tebou nemá moc žádný člověk, aby ti ublížil. Jdi v pokoji.

30. Když uvidíš zemi, která se ti bude líbit, abys v ní bydlil, přijď a vezmi mne s sebou. Vezmi s sebou i Lota, syna tvého bratra Hárana, a to sobě za syna. Bůh buď s tebou!

31. Ale svého bratra Náchora nech u mne, dokud se nenavrátiš v pokoji a dokud tam nepotáhneme s tebou všichni dohromady.“

³kde hledají mou tvář, abych se vrátil ⁴nebo: v omylu, v bludu ⁵dosl.: je v klidu, odpočívá

(25) :Jub 10,26

Kapitola 13

Abram s Lotem v Kenaanu a Egyptě (Gn 12,4-20) Abram se odděluje od Lota (Gn 13)

1. Abram vyšel z Cháranu, vzal Soru, svou ženu, i Lota, syna svého bratra Hárana, do země Kenaan. Prošel Asýrii a došel až do Šekemu, a tam se usadil pod vysokým dubem.
2. Viděl, že ta země je velmi krásná – od místa u Hamat, kde do ní vešel, až k velkému dubu.
3. Bůh mu řekl: „Tuto zemi dám tvému potomstvu.“
4. Proto tam Abram vybudoval oltář a obětoval na něm celopal Bohu, který se mu ukázal.
5. Odtud táhl dál k pohoří Bét-el a postavil svůj stan tak, že měl Bét-el na západ a Aj na východ.
6. Viděl, že ta země je široká a dobrá a že v ní všechno *dobře* roste: réva i fíky, granátová jablka, strom balan i ders¹, terebinty i olivovníky, cypřiše i libanonské stromy² a všechny stromy pole³. I voda byla na horách.

7. Tu chválil Boha, který ho vyvedl z Kaldejského Uru a přivedl do této země.

8. I stalo se v prvním roce sedmého sedmiletí, v den novoluní v prvním měsíci, že postavil oltář na té hoře a vzýval tu Boží jméno: „Ty, Bože můj, jsi věčný Bůh.“

9. Na oltáři pak obětoval Bohu celopal, aby *Bůh* byl s ním a neopustil jej po všechny dny jeho života.

10. Pak odtud vytáhl a šel na jih, až přišel do Chebrónu. Chebrón byl tehdy už vystavěn⁴. *Abram* tu pobyl dva roky a šel odtud do jižní země až k Boalotu⁵. Tehdy panovala v zemi neúroda.

11. Tu *Abram* sestoupil do Egypta ve třetím roce toho sedmiletí a bydlil v Egyptě pět let, než mu byla uloupěna žena.

12. Tehdy bylo postaveno v Egyptě město Tanais⁶, v sedmé zimě⁷ po Chebrónu.

13. Tu se stalo, že faraou uloupil Soru, *Abramovu* ženu. Bůh však ranil faraona i jeho dům velkou ranou kvůli Soře, ženě *Abramově*.

14. *Abram* byl velmi bohatý, měl ovce i skot, osly i koně, velbloudy, otroky i otrokyně, a také mnoho stříbra a zlata. Také Lot, syn jeho bratra, byl bohatý.

15. Faraou vrátil Soru, ženu *Abramovu* zpět, a nechal ho odejít z egyptské země. On pak šel k místu, kde byl zprvu jeho stan a kde postavil oltář; Aj měl na východě a Bét-el na západě. Chválil Hospodina, svého Boha, který jej v pokoji přivedl nazpět.

16. I stalo se ve čtyřicátém prvním jubileu, ve třetím roce prvého sedmiletí, že se *Abram* vrátil na totéž místo zpět a obětoval na něm celopal. Vzýval Boží jméno a řekl: „Ty jsi nejvyšší Bůh, můj Bůh navěky.“

17. Ve čtvrtém roce téhož sedmiletí se od něho oddělil Lot a bydlil v Sodomě. Avšak sodomští muži byli velice hříšní a jednali zle ve svých srdcích⁸.

18. *Abram* byl zarmoucen, že se syn jeho bratra oddělil, neměl totiž sám žádné děti.

19. V tom roce, kdy byl Lot odveden do zajetí, mluvil Bůh k *Abrahamovi*, poté, co se od něho oddělil Lot, ve čtvrtém roce toho sedmiletí, a řekl mu: „Rozhlédni se z místa, na němž jsi, na sever i na jih, na západ i východ⁹.“

20. Neboť celou zemi, kterou vidíš, dám tobě a tvému potomstvu až na věky. A učiním, že tvého potomstva bude jako mořského písku. I kdyby člověk dokázal spočítat písek, tvé potomstvo nebude možno spočítat.

21. Povstaň, projdi křížem krázem tuto zemi¹⁰ a prohlédni si ji, neboť ji dám tvému potomstvu!“ Pak šel Abram do Chebrónu a bydlil tam.

¹Jde o grécismus; BALANOS a GRYS jsou dva druhy dubu ²asi cedry, ale jiní vykládají jako grécismus: LIBANOS = kadidlo, tedy kadidlové stromy ³křoviny? ⁴sr. Nu 13,22 ⁵latinsky Bahalot, asi z hebr. *ba'alar*. Et. *bo'a lot* = příchod Lotův, jde asi o pozdější úpravu ⁶et. *tanax*, hebr. *co'an*; Nu 13,22 ⁷= roce ⁸et. text je zde nesrozumitelný, latinský je neúplný; znění konce v. 17 je rekonstruováno podle verše 13,13 ⁹sr. Gn 13,14 ¹⁰dosl.: její délku i šířku

(20) :Gn 22,17 32,12; :Gn 13,16 Jub 19,22

Tažení Kedorlaómera (Gn 14)

22. V tom roce přitáhl Kedorlaómer, král elamský, Amrafel, král šineárský, Arjók, král selasarský¹¹ a Tergal¹², král národů, a zabili krále gomorského. Sodomský král uprchl a mnozí padli zraněni v dolině Sidím u Solného moře.

23. *Ti králové* dobyli Sodomu i Admu¹³ i Sebójím a zajali také Lota, syna Abramova bratra, i všechnen jeho majetek, a odtáhli až k Dan.

24. Tu přišel uprchlík a pověděl Abramovi, že byl zajat syn jeho bratra.

25. A jeden otrok jeho domu připravil ...¹⁴... o Abramovi a o jeho potomstvu ... desátek z prvotin Bohu a Bůh jej určil za věčné ustanovení, aby jej dávali navěky.

26. Tento zákon pak nemá žádné časové omezení, nýbrž *Bůh* jej nařídil pro *všechna* pokolení věčně, aby dávali Bohu desátky ze všeho, ze setby i vína i oleje i ze skotu a ovcí.

27. A dal to svým kněžím, aby to jedli a pili před ním v radosti.

28. Potom přišel sodomský král k Abramovi, padl před ním *na tvář*¹⁵ a řekl: „Náš pane Abrame, daruj nám duše¹⁶, které jsi zachránil. Jmění si však nech¹⁷.

29. Abram mu však odvětil: „Pozdvihl jsem ruce k *přísaze* nejvyššímu Bohu: z ničeho, co je tvé, nevezmu nitku ani řemínek k opánkům, abys neřekl: já jsem učinil Abrama bohatým. *Vežmu* jen to, co snědla družina, a podíl pro muže, kteří šli se mnou: Aunan¹⁸, Eškol a Mamre, ti ať vezmou svůj podíl.

¹¹tak et. text, hebr. král elasarický, targum Jerušalmi mění na Telssar, sr. Iz 37,12 ¹²et. *Tergal*, syrsky *Tar'il*, O' ThARGAL, masora *tid'al* – záměna dálet za řeš ¹³et. 'adam ¹⁴v et. textu je mezera ¹⁵sklonil se před ním, poklekl před ním ¹⁶= lidi ¹⁷dosl.: kořist ať je tobě ¹⁸tak podle O' namísto hebr. 'aner

(22) :Gn 14,10

Kapitola 14

Smlouva Hospodinova s Abramem (Gn 15)

1. Po těchto událostech, ve čtvrtém roce toho sedmiletí, o novoluní třetího měsíce, se stalo Boží slovo Abramovi ve snu. *Bůh* mu řekl: „Nic se neboj, Abrame, já jsem tvůj štít i tvá odměna.“
2. *Abram* však řekl: „Panovníku Hospodine, co mi chceš dát? Jsem stále bezdětný a dědit po mě bude syn Mešky, *totiž* syn mé otrokyně, damašský Eliezer. Mně však jsi nedopřál potomka.“
3. *Hospodin* mu však řekl: „Ten tvým dědicem nebude. Tvým dědicem bude ten, který vzejde z tvého lůna.“
4. Vyvedl ho ven a pravil k němu: „Pohleď na nebe a sečti hvězdy, dokážeš-li je spočítat.“
5. *Abram* pohleděl na nebe a viděl hvězdy. *Bůh* mu řekl: „Tak tomu bude s tvým potomstvem.“
6. *Abram* uvěřil Bohu a on mu to připočetl jako spravedlnost.
7. A řekl mu: „Já jsem Hospodin, já jsem tě vyvedl z Kaldejského Uru, abych ti dal na věčnost do vlastnictví zemi Kenaanců. Budu Bohem tobě i tvému potomstvu.“

8. *Abram* řekl: „Panovníku Hospodine, podle čeho poznám, že ji obdržím?“
9. I řekl mu: „Vezmi pro mne tříletou krávu a tříletou kozu a tříletou ovci, hrdličku a holoubě.“
10. Vzal tedy to vše uprostřed měsíce, když bydlil u dubu¹ Mamre blízko Chebrónu.
11. Postavil tu oltář, všechna *zvířata* porazil a vylil jejich krev na oltář. Pak je rozpůlil *vždy jednu* půlku proti druhé, ptáky však nepůlil.
12. Tu se ptáci² slétali na to, co rozložil³; *Abram* je odháněl a nedovolil ptákům, aby se dotkli.
13. Když se slunce chýlilo k západu, padl na *Abrama* strach, hustá temnota. Tu bylo k *Abramovi* řečeno: „Věz, že tvoji potomci budou žít jako hosté v cizí zemi, a budou tam v porobě a otroctví po čtyři sta let.
14. Avšak ty, jimž budou otročit, budu soudit. Potom odtud vyjdou s velkým jméním.
15. Ty vejdeš ke svým otcům v pokoji a budeš pohřben v utěšeném stáří.
16. Sem se vrátí teprve čtvrté pokolení, neboť není dosud dovršena míra nepravosti *Emorejců*.“
17. Tu se *Abram* probudil ze spánku a povstal. Slunce zapadlo a objevil se plamen, a hle, dýmající pec; a ohnivá pochodeň prošla mezi tím, co tu bylo rozloženo.
18. V ten den uzavřel Bůh smlouvu s *Abramem*, když řekl: „Tvému potomstvu dám tuto zemi od egyptské řeky až k řece veliké, řece Eufratu, Kénijce i Kenazejce, Kadmónce, Perizejce, Refájce, Fakoritce, Chivejce, *Emorejce*, Kanaance, Girašeje i *Jebúsejce*⁴.“
19. Když se ten den skončil, *Abram* obětoval rozložené *kusy zvířat* i ptáky i k nim patřící oběti plodů a úlitbu, a oheň to vše spálil.
20. A v tom dnu jsme *my, andělé i Bůh*, uzavřeli smlouvu s *Abramem*, jako jsme ji v tomtéž měsíci uzavřeli s *Noem*, a *Abram* obnovil slavnost i ustanovení pro sebe navěky.

¹ČEP: při božišti ²nebo: dravci ³ČEP = mrtvá těla; sr. Gn 15,11 ⁴sr. Gn 15,19; et. text má částečně odchylné podoby jmen

Hagar rodí Abramovi Izmaela (Gn 16)

21. Abram se radoval a oznámil to vše Soře, své ženě, a věřil, že bude obdarován potomstvem, ale ona nerodila.

22. Tu Sora poradila Abramovi, svému muži, a řekla mu: „Vejdi k Hagaře, mé egyptské otrokyni, snad z ní budu mít syna⁵.“

23. Abram uposlechl rady Sory, své ženy, a řekl jí: „Udělej *to!*“ Sora vzala svou egyptskou otrokyni Hagar a dala ji Abramovi, svému muži, za ženu.

24. On k ní vešel, ona otěhotněla a porodila syna a on nazval jeho jméno Izmael v pátém roce toho sedmiletí. Bylo to v osmdesátém šestém roce Abramova života.

⁵dosl.: budu vzdělána

(22) :Gn 26,2

Kapitola 15

Slavení svátku prvotin a obilní žně

Obřízka

Příslib narození Izáka (Gn 17)

Příkaz obřízky pro Izrael

1. V pátém roce čtvrtého sedmiletí tohoto jubilea, ve třetím měsíci, uprostřed *toho* měsíce, oslavil Abram svátek prvotin obilní žně.

2. Obětoval prvotiny plodů jako novou oběť Bohu na oltáři: jeden kus skotu, berana i ovci na oltáři jako celopal Bohu, k tomu patřící oběť plodů a úlitbu obětoval na oltáři spolu s kadidlem.

3. Bůh se Abramovi ukázal a řekl mu: „Já jsem Bůh všemohoucí, získej mé zaslíbení a buď bezúhonný.“

4. Já uzavřu smlouvu mezi sebou a tebou a převedlice tě rozmnožím.“

5. Tu padl Abram na tvář a Bůh k němu mluvil:

6. „Hle, můj rád je s tebou, ty budeš otcem mnoha národů.
7. Nebudeš se už nazývat Abram; tvé jméno bude Abraham od nynějška až na věky, neboť jsem tě určil za otce mnoha *národů*.
8. Převelice tě rozplodím a učiním z tebe národy. I králové z tebe vzejdou.
9. Smlouvu mezi sebou a tebou i tvým potomstvem ve *všech* pokoleních činím, smlouvu věčnou, že budu Bohem tobě i tvému potomstvu.
10. A tobě i tvému potomstvu dávám zemi, kde přebýváš jako host, zemi kenaanskou, abys ji opanoval navěky; a budu jim Bohem.“
11. Dále Bůh Abrahamovi řekl: „Ty však zachovávej mou smlouvu, i tvé potomstvo. A obřezete se; každý, kdo je mezi vámi mužského pohlaví, obřeže svou předkožku! To bude znamením smlouvy mezi mnou a vámi.
12. Děti budete obřezávat osmého dne; co je mužského pohlaví, podle vašich rodů, ať je to syn zrozený doma i koupený za stříbro od kteréhokoli cizince, který není z tvého potomstva.
13. Obřezán bude i otrok ve tvém domě i ti, které jsi koupil za stříbro. Ať jsou obřezáni, a má smlouva bude věčným řádem na vašem těle.
14. Neobřezanec, který by nedal obřezat své tělo osmého dne, taková duše bude vyobcována ze svého příbuzenstva, protože porušil mou smlouvu.“
15. Bůh také Abrahamovi řekl: „Svou ženu už nebudeš nazývat Sora, nýbrž její jméno bude Sára.
16. Požehnám jí a dám ti z ní syna. I jemu požehnám, a on se stane národem, i králové národů budou z něho pocházet.“
17. Tu padl Abraham na tvář, zaradoval se a řekl si v duchu: „Což se může narodit syn stoletému? Cožpak bude Sára rodit v devadesáti?“
18. Proto Abraham Bohu řekl: „Kéž by Izmael žil ve tvé blízkosti!“
19. Bůh však pravil: „A přece ti tvá žena Sára porodí syna a nazveš ho Izák (*to je Smíšek*). Svou smlouvu s ním ustavím pro jeho potomstvo jako smlouvu věčnou.
20. A pokud jde o Izmaela, vyslyšel jsem tě: Hle, požehnám mu a rozplodím a rozmnožím ho převelice; zplodí dvanáct knížat a učiním z něho veliký národ.

21. Ale svou smlouvu ustavím s Izákem, kterého ti porodí Sára příštího roku v tomto čase.“

22. Když s ním přestal mluvit, vystoupil Bůh vzhůru od Abrahama.

23. Abraham učinil, jak mu Bůh řekl: Vzal Izmaela, svého syna, i všechny otroky svého domu, i ty, které koupil za stříbro, vše mužského pohlaví, co bylo v jeho domě, a obřezal jejich neobřezané tělo.

24. V tom čase byl Abraham obřezán a všichni muži v jeho domě, i všichni ti, které od cizinců získal za stříbro, byli spolu s ním obřezáni.

25. Tento zákon platí pro všechna pokolení na věky, a není žádné obřízky v *libovolném* dni ani není žádné přestoupení jediného dne¹ od osmi dnů, nýbrž je to věčný řád, nařízený a napsaný na nebeských tabulích.

26. Vše *nově* narozené, co nebylo na těle obřezáno do osmi dnů, nepatří k dětem smlouvy, kterou Bůh uzavřel s Abrahamem, nýbrž je z dětí zahynutí. Na nich už není znamení, že patří Bohu, ale propadají porušení a záhubě na zemi i vyplnění ze země, protože porušili Hospodinovu smlouvu.

27. *Pokud jde* o všechny anděly *Boží* tváře a o všechny anděly posvěcení, toto je jejich povaha² ode dne jejich stvoření; *Bůh* posvětil Izraele v přítomnosti andělů *Boží* tváře a andělů posvěcení, aby byli s ním i s jeho svatými anděly.

28. Ty však přikaz Izraelcům, že mají zachovávat znamení smlouvy ve svých pokoleních jako věčný řád; pak totiž nebudou vyhubeni ze země.

29. Neboť to přikázání je nařízeno o smlouvě, aby ji věčně zachovávali mezi všemi Izraelci.

30. Izmaelovi a jeho dětem i jeho bratrům ani Ezauovi se Bůh nepřiblížil a nevyvolil je, aby byli jeho lidem.

31. Ale *Izraele* posvětil a shromáždil ze všech lidských dětí. Jsou totiž mnohé národy a četní lidé, všichni náležejí *Bohu* a nade všemi dal moc duchům, aby je odvraceli od cesty k *Bohu*.

32. Ale žádnému andělu ani duchu nedal moc nad Izraelem, nýbrž *Bůh* sám je jeho vládce a ochraňuje jej a žádá si ho pro sebe z ruky svých andělů i z ruky svých duchů i z ruky všech svých mocností,

aby jej chránil a žehnal mu, aby mu *Izrael* patřil a aby *Bůh* patřil jemu od nynějška až na věky.

33. Teď však ti hlásím, že Izraelci jsou nevěrní tomuto řádu, nebudou obřezávat své děti podle celého tohoto zákona, neboť na těle obřizky se budou při obřezávání svých synů dopouštět nedbalosti a všichni synové Beliarovi budou nechávat své syny neobřezané, tak, jak se narodili.

34. I vyjde na Izraelce hněv od Boha, a to veliký, protože opustili jeho smlouvu, uchýlili se od jeho slova, vydráždili ho k hněvu a rouhali se tím, že nezachovávají ustanovení tohoto zákona. Svě údy totiž učinili podobné *údům* pohanů, takže budou vyhnáni a vyhlazeni ze země. Nebude už pro ně žádné prominutí a odpuštění, aby jim byly prominuty a odpuštěny všechny hříchy tohoto poblouzení navěky.

¹nebo: není žádné odchytky ani jediného dne ²nebo: určení

Kapitola 16

Andělé u Abrahama v Chebrónu

Izák znovu slíben

Zničení Sodomy

Lotova záchrana i hřích

(Gn 18 a 19)

1. O novoluní čtvrtého měsíce jsme se ukázali, *řikají andělé*, Abrahamovi u dubu¹ Mamre, mluvili jsme s ním a sdělili mu, že mu bude darován syn ze Sáry, jeho ženy.
2. Sára se smála, když uslyšela, co jsme mluvili s Abrahamem. My jsme ji pokárali, ona se však bála a zapřela, že se smála té řeči.
3. My jsme jí řekli jméno jejího syna, jak je totiž jeho jméno určeno a napsáno na nebeských deskách, to je Izák²,
4. a že když se po obvyklé době k ní vrátíme, počne syna.
5. V tom měsíci dokonala Bůh soud nad Sodomou a Gomorou i Se-

bojím i nad celou jordánskou krajinou. Spálil je sírou a ohněm a zničil je až do dnešního dne, jak jsem ti, *Abrahame*, oznámil všechny jejich skutky, jak jsou nespravedlivé a hříšné a jak se znečišťují a smilní se svými těly a konají na zemi nečisté věci.

6. Právě tak dokoná Bůh soud na místech, kde *lidé* jednali podle sodomské nečistoty, a to podle soudu nad Sodomou.

7. Ale Lota jsme měli zachránit. Bůh se totiž rozpomenul na Abrahama a vyvedl ho ze středu záhuby.

8. Avšak také on i jeho dcery spáchali na zemi hřích, jaký se ještě na zemi nestal ode dnů Adama až do onoho času: muž spal se svými dcerami.

9. A hle, v nebeských deskách bylo zapsáno a přikázáno o všem jeho potomstvu, že má být odklizen a vyhlazeno a má nad ním být vykonán soud podle soudu nad Sodomou. Nemá mu být zachováno v den soudu žádné lidské potomstvo na zemi.

ČEP: při božišti ²smíšek

*Abraham u Studny přísahy
Narození Izáka (Gn 21,1–4)
Ustanovení svátku stánků*

10. V tom měsíci vytáhl Abraham z Chebrónu a šel bydlet mezi Kádeš a Súr v pohoří Gerar.

11. V půli pátého měsíce se odtamtud odstěhoval a bydlel u Studny přísahy.

12. A v půli šestého měsíce navštívil Bůh Sárú³ a splnil jí, co zaslíbil.

13. Ona otěhotněla a ve třetím měsíci porodila syna, a to uprostřed toho měsíce, ve dnech, které Bůh Abrahamovi předpověděl. Izák se narodil o svátku prvotín úrody.

14. Abraham obřezal svého syna osmého dne; byl první obřezán *jako novorozenec* podle smlouvy, která byla ustanovena na věky.

15. V šestém roce čtvrtého sedmiletí jsme přišli k Abrahamovi ke

Studni přísahy⁴ a zjevili jsme mu, jak jsme již řekli Sáře, že se k ní vrátíme, až počne syna.

16. Vrátili jsme se v sedmém měsíci a našli jsme Sáru těhotnou. Požehnali jsme *Abrahamovi*⁵ a zvěstovali jsme mu vše, co bylo o něm rozhodnuto, že totiž nezemře dříve, dokud nezplodí šest synů a uvidí je, než zemře. Ale v Izákovi *mu* bude dáno jméno i potomstvo.

17. Ze všeho potomstva jeho synů *povstanou* národy a budou započteny mezi *jiné* národy, avšak ze synů Izákových se jeden stane svatým potomkem a mezi národy započten nebude.

18. Bude podílem Nejvyššího a všechno jeho potomstvo bude zahrnuto mezi to, co vlastní Bůh, aby se Bohu stal lidem jeho dědictví před všemi národy, aby byl kněžským královstvím a svatým lidem.

19. Pak jsme šli svou cestou a ohlásili Sáře vše, co jsme mu řekli, a oba měli velikou radost.

20. *Abraham* zde postavil oltář Bohu, který ho zachránil a potěšil na zemi, kde pobýval jako host. Pak slavil s radostí svátek po sedm dnů v tom měsíci u oltáře, který postavil u Studně přísahy⁴.

21. O tom svátku postavil stánky⁶ pro sebe i své služebnictvo a jako první slavil na zemi svátek stánků.

22. V těch sedmi dnech obětoval každého dne na oltáři celopal Bohu: dva býky, dva berany, sedm ovcí a jednoho kozla za hřích, aby tím smířil s *Bohem* sebe i své potomstvo.

23. Dále *obětoval* jako pokojnou oběť sedm beranů a sedm kozlů a sedm ovcí a *ještě* sedm kozlů⁷ a také oběť plodin a úlitby, jak k nim náleží. Všechn tuk spálil na oltáři, vybranou oběť Bohu libé vůně.

24. Ráno i večer přinášel jako kadidlovou oběť kadidlo, galbanum, styrax, nard, myrhu, klasy i kostus. To sedmero obětoval rozdrcené zároveň, rovnoměrně smíšené a čisté.

25. Tak slavil po sedm dní tento svátek, a přitom se radoval z celého srdce a ze vši své duše, on i všichni v jeho domě. Ale nebyl přitom žádný cizinec ani někdo neobřezaný.

26. Chválil svého Stvořitele, který jej stvořil v jeho pokolení. Neboť *Bůh* jej stvořil podle své dobré vůle: věděl totiž a poznal, že z něho vyjde rostlina spravedlnosti pro věčná pokolení a že z něj vyjde svaté sémě, které bude jako ten, který vše učinil.

27. Tak chválil *Boha* a radoval se a nazval tento svátek „Svátek Boží, radost libé vůně Boha nejvyššího“.

28. A my jsme jej požehnali věčně i jeho potomstvo po něm ve všech pokoleních země, protože slavil tento svátek ve *správném* času podle svědectví nebeských desek.

29. A proto je v nebeských deskách nařízeno Izraeli, aby slavil s radostí tento svátek stánků po sedm dní, že to tak bude přijato před Bohem *jako* věčný zákon, podle jejich pokolení v každém roce.

30. Tento *příkaz* nemá žádné omezení v čase, nýbrž je v Izraeli platný věčně, aby jej slavili a přebývali ve stáncích, vkládali si na hlavy věnce a brali si ratolesti i větve potočních topolů.

31. Abraham si vzal zelené palmové ratolesti a krásné ovoce⁸ a každého dne s ratolestmi obcházel oltář sedmkrát denně a *vždy* ráno chválil Boha a pokorně mu děkoval s radostí za vše.

³dosl.: dohlédl, hebr. *paqad*; Gn 21,1 ⁴= Beer-šeba ⁵v pův. textu: mu ⁶loubí; Lv 23,34 ⁷tak v textu, kozli jsou tu dvakrát, jinak nežli v Lv 23,9–36 ⁸dosl.: plody stro-
mu

16) :Gn 21,12 (18) :Ex 19,6 (23) :Nu 29,12-35 (30) :Lv 23,40–43

Kapitola 17

Vyhnání Hagary a Izmaele (Gn 21,8–21)

1. V prvním roce pátého sedmiletí byl Izák odstaven a Abraham vystrojil veliké hody ve třetím měsíci v ten den, kdy byl Izák odstaven.

2. Izmael, syn Egyptanky Hagary, byl před tváří svého otce Abrahama na svém místě. Abraham se radoval a chválil Boha, že mohl vidět své syny a že nezemře bezdětný.

3. Vzpomínal na to slovo, které k němu promluvil *Bůh* v ten den, kdy se od něho oddělil plod, a radoval se, že Bůh mu dal potomstvo na zemi, že obdrží zemi za podíl, a chválil celými ústy Stvořitele všeho.

4. Sára viděla Izmaela, jak hrál a tančil¹, Abrahama pak, jak se velice radoval. Tu začala žárlit na Izmaela a řekla Abrahamovi: „Vyžeň tu služku i s jejím synem pryč! Syn této služky přece nebude dědit zároveň s mým synem Izákem!“
5. To slovo trápilo Abrahama kvůli jeho služce i kvůli jeho synu, totiž že by je měl vyhnat.
6. Bůh však řekl Abrahamovi: „Netrap se pro chlapce a pro služku. Poslechni Sáru ve všem, co řekla, neboť tvé potomstvo bude povoláno z Izáka.“
7. Pokud jde o syna služky, i z něho učiním veliký národ, protože je tvým potomkem.“
8. Abraham vstal za časného jitra, vzal chléb a měch vody, vložil to Hagarě na záda, i chlapce, a propustil je.
9. Ona bloudila po beeršebské stepi, až voda v měchu došla a chlapec žíznil, že už nemohl jít dál a upadl.
10. Jeho matka jej vzala a odložila pod olivovník. Pak šla a usedla opodál, co by lukem dostřelil, neboť si řekla: „Nemohu se dívat, jak chlapec umírá.“ A jak tam seděla, rozplakala se.
11. Anděl Boží, jeden ze svatých, jí však řekl: „Proč pláčeš, Hagar? Vstaň, vezmi chlapce a chop se ho za ruku! Bůh vyslyšel tvůj hlas a shlédl na chlapce.“
12. Otevřela oči a spatřila studnu, šla a naplnila měch vodou a chlapce napojila. Pak se zvedla a šla k Páranské stepi.
13. Chlapec vyrostl a stal se lučištníkem. Bůh byl s ním a jeho matka mu vzala ženu z dcer Egypta.
14. *Ta žena* mu porodila syna, a on ho pojmenoval Nebajót, neboť řekla: „Bůh mi byl blízko, když jsem ho volala.“

¹některé rkp doplňují: s Izákem

(1) :Gn 21,8 (3) :Gn 13,19n (12) :Gn 21,19 (14) :Gn 25,13

*Mastema podnítí Boha,
aby Abrahama vyzkoušel
(Gn 22,1–19)*

15. V sedmém sedmiletí, v jeho prvním roce, v prvním měsíci, ve dvanáctém dnu toho měsíce se ozvaly v nebi hlasy o Abrahamovi, že je věrný ve všem, co mu Bůh řekne², že miluje Boha a zůstává *mu* věrný i ve všem trápení.

16. Tu přišel kníže Mastema a mluvil k Bohu: „Hle, Abraham miluje svého syna Izáka a dává mu přednost před vším, co se mu líbí. Řekni mu, že ho má obětovat jako zápalnou oběť na oltáři, a uvidíš, zdali ten rozkaz splní. Tak poznáš, zda je ti *opravdu* věrný ve všem, čím ho vyzkoušíš.“

17. Bůh věděl, že Abraham je mu věrný ve všem svém trápení, neboť jej vyzkoušel se zemí, hladem, bohatstvím králů, uloupením ženy, při obřizce a skrze Izmaele a Hagaru, jeho služku, když ji vyhnal.

18. Avšak *Abraham* byl shledán věrným ve všem, čím jej *Bůh* zkoušel: jeho duše nebyla netrpělivá a nevzpíral se udělat to, *co Bůh přikázal*, protože byl Bohu věrný a miloval ho.

²sr. Jb 1,5–12 a 2,1–5

·17) :Gn 13,1–18 12,10–20 14,21–24 17 21

Kapitola 18

Obětování Izáka (Gn 22,1–19)

1. Bůh mu řekl: „Abrahame, Abrahame!“ On řekl: „Tu jsem!“
2. *Bůh* řekl: „Vezmi svého jediného syna, kterého miluješ, Izáka, a jdi do země pahorků¹ a tam ho oběť jako zápalnou oběť na jedné hoře, o níž ti povím.“
3. Za časného jitra osedlal tedy Abraham osla, vzal s sebou dva své

služebníky a svého syna Izáka, našťípál dříví k zápalné oběti a vydal se k místu *vzdálenému* tři dny cesty. Zdátky to místo spatřil.

4. Přišel ke studni s vodou a řekl služebníkům: „Počkejte tu s oslem, já s chlapcem půjdeme dále, vzdáme poctu *Bohu* a pak se k vám vrátíme.“

5. Vzal dříví k zápalné oběti a vložil *je* na svého syna Izáka, sám vzal oheň a obětní nůž. Tak šli oba pospolu k onomu místu.

6. Tu Izák svého otce oslovil: „Otče!“ ten odvětil: „Copak, můj synu?“ *Izák* řekl otcí: „Hle, oheň a obětní nůž i dříví je zde, ale kde je beránek k zápalné oběti?“

7. Ten mu řekl: „Beránka k zápalné oběti si vyhlédne Bůh *sám*, můj synu.“ Tak se blížili k místu Boží hory.

8. *Tam* postavil oltář, složil na oltář dříví, svázal svého syna Izáka a položil ho na dříví na oltáři. Potom vztáhl ruku, aby vzal nůž, jímž by podřízl svého syna Izáka.

9. Tu jsem se před ním vztyčil, i před knížetem Mastemou, a Bůh pravil: „Řekni mu, ať nevztahuje ruku na chlapce, ať mu nic nedělá, neboť jsem poznal, že je bohobojný.“

10. Já jsem jej zavolał s nebe a řekl jsem: „Abrahame, Abrahame!“ – On se lekl a řekl:

11. „Zde jsem!“ Já jsem mu řekl: „Nevztahuj na chlapce ruku a nic mu nedělej! Právě teď jsem poznal, že jsi bohobojný, neboť jsi mi neodepřel svého prvorozeného syna.“

12. Kníže Mastema byl zahanben. Abraham se rozhlédl a vidí, že tu beran uvázl za rohy. Abraham šel, vzal berana a obětoval jej jako zápalnou oběť místo svého syna.

13. Abraham pak dal tomu místu jméno: „Hospodin spatřil“², takže se dosud říká: „Bůh spatřil“, a to je hora Sijón.

14. A Bůh zavolał Abrahama jeho jménem podruhé z nebe prostřednictvím toho, že jsme se objevili, abychom s ním mluvili ve jménu Božím.

15. A *Bůh* řekl: „Přísáhl jsem při sobě, je výrok Hospodinův, protože jsi to učinil a neodepřel jsi mi svého jednorozeného syna, kterého miluješ, bohatě ti požeňm a rozmnožím tvé potomstvo jako nebeské hvězdy a jako písek na mořském břehu. Tvé potomstvo obdrží města svých nepřátel.

16. A ve tvém jménu budou všechny národy země docházet požehnaní, protože jsi uposlechl mého slova. Zjevil jsem jim všem, že jsi mi věrný ve všem, co jsem ti řekl. Jdi v pokoji!“

17. Abraham šel ke svým služebníkům. Vydali se spolu na cestu do Beer-šeby. Abraham bydlil u Studně přísahy³.

18. A slavil tento svátek po všechna léta *vždy* sedm dní v radosti a nazval jej „Svátek Boží“ podle sedmi dnů, v nichž vyšel a vrátil se v pokoji.

19. Tak je to určeno a zapsáno v nebeských deskách o Izraeli a o jeho potomstvu, že mají slavit tento svátek sedmi dnů se sváteční radostí.

¹tak O': TEN GEN TEN hYPSELEN = et. *dabr la'elai*, tím se nazhuje země Moria (Gn 22,2) ²ČEP: vidí ³= Beer-šeba

Kapitola 19

Smrt a pohřeb Sáry (Gn 23)

1. V prvním roce prvního sedmiletí ve čtyřicátém druhém jubileu se Abraham vrátil a bydlil opět u Chebrónu, to je Kirjat-arba¹, a to po dvě sedmiletí.

2. V prvním roce třetího sedmiletí tohoto jubilea došly dny Sářina života ke konci. Zemřela v Chebrónu.

3. Abraham přišel, aby nad Sárou nařikal a aby ji pohřbil. My jsme jej pokoušeli, *abychom viděli*, zdali je jeho duch trpělivý a zdali není neochotný ve slovech svých úst. Ale *shledali jsme*, že je trpělivý a že se nedá vyvést z míry.

4. Mluvil totiž trpělivě s Chetejci, aby mu *prodali* místo, aby na něm mohl pohřbít svou mrtvou.

5. Bůh mu dal milost u všech, kteří ho uviděli, a tak poprosil s mírností Chetejce, a oni mu prodali území s dvojitou jeskyní naproti Mamre u Chebrónu za čtyřicet² šekelů stříbra.

6. Oni jej prosili a řekli: „Dáme ti je zadarmo!“ Ale on to nepřijal

z jejich ruky, nýbrž jim zaplatil cenu toho místa, plnou cenu. Dvakrát se jim uklonil a potom pohřbil svou mrtvou ve dvojité jeskyni.

7. Sára byla živa sto dvacet sedm let, to jsou dvě jubilea, čtyři sedmiletí a jeden rok. To jsou léta Sářina života.

8. Toto byla desátá zkouška, jíž byl Abraham přezkoušen. I zde se osvědčil jako věrný a trpělivého ducha.

9. Neřekl ani slovo o zaslíbení země, že mu Bůh řekl, že tu zemi dá jemu a jeho potomstvu, ale vyprosil si místo, aby pohřbil svou mrtvou. Tak byl shledán věrným a zapsán v nebeských deskách jako Boží přítel.

¹město čtyř; Gn 23,2 ²Gn 23,16 = 400

Izákova svatba

Druhé manželství Abrahamovo

(Gn 24,15 25,1.2)

Narození Ezaua a Jákoba

(Gn 25,19nn)

10. Ve čtvrtém roce vzal *Abraham* svému synu *Izákovi* ženu jménem *Rebeka*. Byla dcerou *Betúela*, syna *Náchorova*, *Abrahamova* bratra, a sestrou *Lábana*. *Betúel* byl synem *Milky*, ženy *Náchora*, bratra *Abrahamova*.

11. *Abraham* pak si vzal třetí ženu jménem *Ketura* z dcer svých domácích otroků. *Hagar* totiž zemřela ještě před *Sárou*.

12. *Ketura* mu porodila šest synů: *Zimrána*, *Jokššana*, *Medana*³, *Midjána*, *Jišbáka* a *Šúacha*, a to ve dvou sedmiletích.

13. V šestém sedmiletí, v jeho druhém roce, porodila *Rebeka* *Izákovi* dva syny, *Jákoba* a *Ezaua*. *Jákob* byl muž bezúhonný a spravedlivý, *Ezau* však byl drsný, divoký a chlupatý muž. *Jákob* pak sídlil ve stanech.

14. Mladíci rostli, *Jákob* se naučil psát⁴, *Ezau* nikoli, neboť byl divoký muž a lovec, vyučil se válečnictví a všechno jeho jednání bylo drsné.

³et. *madan* ⁴písmo

Abraham miluje Jákoba a žehná mu

15. Abraham miloval Jákoba, Izák však Ezaua.
16. Abraham viděl počínání Ezauovo a rozpoznal, že jeho potomstvo poroste z Jákoba⁵. Povolal Rebeku a dal jí rozkaz o Jákobovi, protože poznal, že *Rebeka* milovala Jákoba více než Ezaua.
17. *Abraham* jí řekl: „Dcero moje, opatruj mého syna Jákoba, neboť on mne zastoupí⁶ na zemi a požehnání všem mezi lidskými dětmi i k slávě všemu potomstvu Šemovu.
18. Víím totiž, že si ho Bůh vyvolil za lid, který obstojí, ze všech⁷ lidských *pokolení*, která jsou na tváři země.
19. Hle, můj syn Izák miluje Ezaua více než Jákoba, ale já vidím, že ty opravdově miluješ Jákoba.
20. Dělej pro něj ještě více dobrého, ať tvé oči na něm spočívají v lásce, neboť on sám bude k požehnání na zemi od nynějška až po všechna pokolení země.
21. Ať jsou tvé ruce pevné a tvé srdce ať se těší z tvého syna Jákoba, neboť já jsem ho miloval víc než všechny své syny. Bude požehnaný navěky a jeho potomstvo naplní celou zemi.
22. Může-li někdo spočítat písek na mořském břehu, pak bude moci sečíst i tvé potomstvo.
23. Všecka požehnání, jimiž Bůh požehnal mne i tvé potomstvo, budou platit pro Jákoba a jeho potomstvo po všechny dny.
24. A v jeho potomstvu bude chváleno jméno mé i jméno mých otců Šema, Noeho, Henocha, Mahalalela, Enoše, Šéta i Adama.
25. A oni tu budou k tomu, aby zakládali nebe a upevňovali zemi a obnovili všude světla, která jsou na obloze.“
26. Pak *Abraham* zavolal Jákoba a před očima jeho matky Rebeky ho políbil, požehnal mu a řekl:
27. „Jákobe, můj milovaný synu, jehož má duše miluje, požehnej tě Bůh shůry z oblohy a dej tobě všechna požehnání, jimiž požehnal Adama, Henocha, Noeho i Šema i všechno podle toho, jak ke mně mluvil a co mně slíbil dát. To vše ať připadne tobě a tvým potomkům navždy podle dnů nebes nad zemí⁸.

28. Duchové Mastemovi ať nepanují ani nad tebou ani nad tvým potomstvem, aby tě nevzdalovali od Boha, který je Pánem od nyníšška až na věky.

29. Hospodin Bůh budiž ti otcem a ty mu buď prvorozeným synem a jeho lidem po všechny dny. Jdi, synu můj, v pokoji!“

30. Pak vyšli oba spolu, *Rebeka i Jákob*, od Abrahama.

31. Rebeka milovala Jákoba celým srdcem a celou duší, mnohem víc než Ezaua. *Ale Izák miloval Ezaua víc než Jákoba.*

⁵dosl.: že mu bude v Jákobovi dáno jméno i semeno ⁶dosl.: bude namísto mne ⁷sr. Dt 7,6 ⁸volněji: pokud budou trvat nebesa nad zemí

Kapitola 20

Abrahamova poslední slova dětem a vnukům

1. Ve čtyřicátém druhém jubileu, v prvním roce sedmého sedmiletí, svolal Abraham Izmaela a jeho dvanáct synů¹, Izáka a jeho oba syny a šest synů Ketury a jejich syny.

2. Přikázal jim, aby se drželi Boží cesty, konali spravedlnost, každý aby miloval svého bližního a aby tak zůstávali *svorni i* ve všech válkách, kdyby někdo proti nim vytáhl, a *tak aby společně* na zemi opatrovali právo a spravedlnost.

3. *Také* aby obřezávali své syny podle smlouvy, kterou s nimi *Bůh* uzavřel, a neodchylovali *se* ani napravo ani nalevo od všech cest, které nám² Bůh přikázal; abychom se střežili všeho smilstva a nečistoty, a abychom smilstvo i nečistotu odstranili ze svého středu.

4. „Kdyby pak mezi vámi byla žena nebo dívka, která by smilnila, spálíte ji ohněm a *vaši potomci* s ní nebudou smilnit ani očima ani srdcem. A nebudou si brát ženu ze dcer Kenaanců, neboť potomstvo Kenaanovo bude vyhlazeno ze země.“

5. Pak jim *Abraham* vyprávěl o soudu nad obry i o soudu nad So-

domci, jak byli odsouzeni za svou zlobu, kvůli svému smilstvu a nečistotě a jak zemřeli pro svou vzájemnou smilnou zkaženost.

6. „Vy se však strážte každého smilstva i nečistoty a každé poskvrny hříchem, abyste neuvedli naše jméno v posměch a svůj celý život do *pohrdání*³, a všechny své syny do záhuby pod meč. Pak byste byli prokleti jako Sodoma a všechno vaše potomstvo jako Gomora.

7. Beru vás za svědky, děti moje: milujte Boha nebeského, lpěte na všech jeho příkazech. Nechodte za modlami *pohanů*⁴ a za jejich nečistotou.

8. Nedělejte si žádné bohy, ani ulité ani vyřezané; vždyť jsou nicotní a nemají ducha, jsou dílem *lidských* rukou a všichni, kdo na ně spoléhají, spoléhají na nicotu.

9. Nectěte je a nemodlete se k nim, nýbrž ctěte nejmocnějšího Boha a vždy se k němu modlete a doufejte v jeho *laskavou* tvář po všechen čas a konejte před ním právo a spravedlnost, aby měl ve vás zalíbení a poskytoval vám své milosrdenství a dával pro vás sestupovat dešti rannímu i večernímu, a žehnal vši vaši práci, kterou konáte na zemi. Ať požehná tvůj chléb i tvou vodu a ať požehná potomkům⁵ tvého těla i setbě tvé země, i stáda tvého skotu a bravu!

10. Tak budete požehnáním na zemi, a všechny národy země ve vás budou mít zalíbení; budou žehnat vaším dětem v mém jménu, že jste požehnáním jako já.“

11. Pak dal *Abraham* Izmaelovi a jeho synům i synům *Ketury* dary a odeslal je pryč od svého syna Izáka a vše *ostatní* dal svému synu Izákovi.

12. Izmael a jeho synové i synové *Ketury* a jejich synové šli spolu a bydleli *na území* od *Farimonu*⁶ až *do míst*, kudy se chodí do *Babylonu*, v celé zemi na východní straně *Jordánu*, směrem k poušti.

13. Ale oni se smísili jedni s druhými a nazývali se *Arabové* a *Izmaelci* až do dnešního dne.

¹jejich jména viz Gn 25,13nn ²var.: jim ³et. text je porušen, latinský čte sibilationem = posměšný sykot či pískot ⁴dosl.: jejich modlami ⁵dosl.: semeni, setbě ⁶hebr. *paran*; Gn 14,6 21,21

Kapitola 21

Abrahamova poslední slova Izákovi

1. V šestém roce sedmého sedmiletí tohoto jubilea si Abraham povolal svého syna Izáka a přikázal mu: „Zestárl jsem a neznám den své smrti a jsem nasycen dny.
2. Hle, jsem starý sto sedmdesát pět let, a po všechny dny svého života jsem pamatoval na Boha a snažil se celým srdcem konat jeho vůli a správně chodit po všech jeho cestách.
3. Moje duše nenáviděla modly, i jejich ctitele jsem odmítal a své srdce i duši oddal péči o *to*, abych konal vůli svého Stvořitele.
4. Neboť on je Bůh živý a svatý, věrný a spravedlivý nade všechny, nikomu nestrání a nepřijímá úplatky. Ale je to Bůh spravedlivý a koná soud nad všemi, kteří přestupují jeho přikázání, i nad těmi, kdo pohrdají jeho smlouvou.
5. Ty však, můj synu, dbej na jeho přikázání, řády i soud a nechod za nečistými modlami, ani za ulitými ani za vyřezanými.
6. A nejezte žádnou krev zvířat či dobytka i všech ptáků, kteří létají pod nebem.
7. A když pak obětuješ oběť smíření, která je *Bohu* příjemná, pak vylej její krev na oltář; i všechny tuk celopalu vložíš na oltář s bílou moukou a oběť vařenou v oleji; i s příslušnou úlitbou to vše vlož na oltář¹.
8. Jako tuk při oběti pokojné, tak i zde jej vložíš na oheň, který je na oltáři, totiž tuk, který je na vnitřnostech a obou ledvinách, i všechny tuk, který je na slabinách, a játra s ledvinami.
9. To vše budeš obětovat k libé vůni, příjemné Hospodinu, spolu s obětí plodů a úlitbou, k libé vůni jako chléb Boží oběti.
10. Maso *té oběti* smíš jíst první den i druhý den, ale druhého dne musí být vše snědono dříve než zapadne slunce, a nic nesmí zůstat na třetí den. To už *Bůh* nepřijme, protože mu to není libé, a ty to nejez. Všichni, kdo by to jedli, hřeší. Neboť tak jsem to našel zapsáno v knize svých předků a ve slovech Henocha i ve slovech Noeho.

11. Všechny své oběti posypeš solí², a smlouva soli neustane při všech tvých obětech Bohu.

12. Pokud jde o dříví k oběti, dbej na to, abys nevložil na oltář jiné dřevo nežli cypřiš, jalovec, mandloň, borovici, smrk, cedr, seven³, *datlovou* palmu, olivovník, myrtu, vavřín, citroník, thuji⁴ a balzamovník.

13. Z těchto stromů vlož na oltář takové *dříví*, jehož vzhled byl přezkoumán. Nevkládej tam žádné dřevo rozštípané nebo zčernalé, nýbrž jen pevné a čisté; *nevkládej tedy* takové dříví, na němž je skvrna, nedokonalé nebo nově vyrostlé. Ale nevkládej tam ani žádné staré dřevo, neboť jeho vůně už vyprchala, takže jeho vůně už není, jako byla původně.

14. Mimo tyto *druhy* dřeva tam nevkládej žádné jiné, neboť jeho vůně je pryč a vůně už nestoupá k nebi.

15. Dodržuj tento zákon a číň jej, můj synu, abys jednal správně při všem svém díle.

16. V každé době měj čisté tělo a umyj se vodou dříve, než jdeš obětovat na oltáři, a umyj si ruce i nohy, nežli přistoupíš k oltáři. Když jsi pak s obětí hotov, opět si umyj ruce i nohy.

17. Ať se na vás neukáže žádná krev, ani na vašich oděvech. Střez se, můj synu, krve, střez se jí velice a pohřbi ji *vždy* do země.

18. Také žádnou krev nejez, neboť v ní je duše; proto žádnou krev nejez.

19. A neber žádnou odměnu za lidskou krev⁵, takže by krev byla prolita bez trestu nesmířeně. Prolitá krev poskvňuje zemi hříchem. Země pak nemůže být očištěna od lidské krve, leč krví toho, kdo ji prolil.

20. Neber tedy žádný dar a žádnou odměnu za lidskou krev: krev za krev, abys byl příjemný⁶ před Hospodinem, nejvyšším Bohem. On je stážíce dobrého, abys byl chráněn před vším zlým a aby tě zachránil před každou smrtí.

21. Já vidím, můj synu, všechny skutky lidských dětí, že jsou *jen* hřích a zloba a všechno jejich počínání je nečistota, zavržení a poskvnění, a není při nich žádná spravedlnost.

22. Střez se, abys nechodil po jejich cestách, ani nevstoupil do jejich stopy, a aby ses nedostal do žádného smrtícího poblouzení před nej-

vyšším Bohem. On jinak před tebou skryje svou tvář a vydá tě do rukou tvého hříchu; zahladí tě ze země, i tvé potomstvo pod nebem, a tvé jméno i tvé potomstvo vyhyne z celé země.

23. Drž se daleko od všeho jejich jednání a vši jejich nečistoty a dodržuj ustanovení nejvyššího Boha. Konej jeho vůli a jednej ve všem správně!

24. On ti požehná ve všem tvém konání a probudí z tebe rostlinu spravedlnosti na celé zemi skze všechna pokolení země. A mé jméno i tvé jméno nebude zapomenuto pod nebem po všechny dny.

25. Jdi, můj synu, v pokoji. Nejvyšší Bůh, můj Bůh a tvůj Bůh ať tě upevní, abys činil jeho vůli. Ať požehná všemu tvému potomstvu i zbytku tvého potomstva po věčná pokolení vším pravým požehnáním, abys ty sám byl požeháním pro celou zemi.“

26. Potom od něho odešel v radosti⁷.

¹nebo: obětuj na oltáři; libou vůni před Bohem ²Lv 2,13 sůl smlouvy ³druh cypřiše
⁴druh jalovce ⁵nebo: neber žádné výkupné, žádný úplatek ⁶nebo: přijatelný ⁷podnět
není jasný: odejít mohl Abraham od Izáka (tj. zemřít), ale také Izák do Abrahama (po skončení rozhovoru); druhá možnost je vzhledem ke k. 22 pravděpodobnější (sr. též časové údaje 20,1 21,1 22,1 23,1)

(1) :Gn 25,8 (4) :Dt 10,17 (8) :Lv 3,9-10 (21) :Ž 14,1-3 Ř 3,10nn (22) :Ž 1,1
(25) :Nu 22,6 24,9

Kapitola 22

Izák, Izmael a Jákob naposled u Abrahama Abrahamova modlitba

1. Stalo se v prvním sedmiletí čtyřicátého čtvrtého jubilea, ve druhém roce, to je ten rok, v němž Abraham zemřel, že přišli Izák a Izmael od Studně přísahy¹, aby u svého otce Abrahama slavili svátek týdnů, to je svátek prvotin. Abraham se radoval, že přišli oba jeho synové.

2. Izák měl v Beer-šebě velký majetek. Chodíval tam, aby na něj dohlédl, a *potom* se vracel ke svému otci.
3. V těch dnech přišel také Izmael, aby se podíval na svého otce. Oba přišli společně, Izák obětoval zápalnou oběť a přinesl ji na oltáři svého otce, který vystavěl v Chebrónu.
4. Obětoval pokojnou oběť a připravil i svému bratru Izmaelovi hoddy. Rebeka připravila čerstvé koláče z nově *sklizeného* obilí a dala je svému synu Jákobovi, aby donesl svému otci Abrahamovi *dar* z prvotin plodů země, aby pojedl a chválil Stvořitele všeho, dříve než umře.
5. Také Izák poslal po Jákobovi znamenitou oběť, aby jedl a pil.
6. On tedy jedl a pil a chválil nejvyššího Boha, který stvořil nebe i zemi; zemi učinil tučnou a dal ji lidským dětem, aby jedly, pily a chválily svého Stvořitele.
7. *Abraham* řekl: „Nyní ti pokorně děkuji, můj Bože, že jsi mi dal spatřit tento den. Hle, jsem starý sto sedmdesát pět let, stařec, sytý dnů², a všechny mé dny *proběhly* v pokoji.
8. Meč nepřátel mne nepřemohl v ničem, co jsi, Bože, dal mně i mým synům, po všechny dny mého života až do dneška.
9. Můj Bože, tvá dobrot a tvůj pokoj buď nad tvým služebníkem i nad potomky jeho synů, aby byli tvým vyvoleným lidem i vlastnictvím ze všech národů země od nynějška až po všechny dny pokolení země na věky.“

¹Beer-šeby ²Gn 25,8; dosl.: naplněný dny

(9) :Ex 19,5

Abrahamova poslední slova Jákobovi Požehnání Jákoba

10. Potom si *Abraham* zavolal Jákoba a řekl mu: „Můj synu Jákobe, ať ti Bůh požehná ve všem a posilní tě k tomu, abys před ním konal spravedlnost i jeho vůli. Ať vyvolí tebe i tvé potomky, abyste byli li-

dem jeho vlastnictví podle jeho vůle po všechny dny. Ty však, můj synu Jákože, pojď blíž a polib mne!“

11. On se přiblížil a políbil jej. Nato *Abraham* řekl: „Buď požehnán můj syn *Jákož* i všichni jeho synové od nejvyššího Boha na věky věků. Bůh ti dej sémě spravedlnosti a z tvých synů ať je *to sémě* posvěceno na celé zemi. Ať ti slouží národy a všechny pronárody ať vzývají tvé sémě³.

12. Buď silný před lidmi a vládni vším potomstvem *Šetovým*; pak budou tvé cesty spravedlivé, i cesty tvých dětí, aby byly svatým lidem.

13. Nejvyšší Bůh ti dej všechna požehnání, jimiž požehnal mne i *Noeho* a *Adama*, aby spočívala na svatém temeni⁴ tvého semene po všechna pokolení *budoucích* pokolení až na věčnost.

14. Ať tě *Bůh* očistí od vši nespravedlnosti a nečistoty, abys získal odpuštění od všech hříchů, kterých ses z neznalosti dopustil, ať tě posílí a požehná ti, abys zdědil celou zemi.

15. A ať obnoví s tebou svou smlouvu, aby ses stal lidem jeho vlastnictví po všechnu věčnost, a ať je tobě i tvému potomstvu *Bohem* v pravdě a spravedlnosti po všechny dny země.

16. Ty však, můj synu *Jákože*, pamatuj na má slova a dodržuj příkazy svého otce *Abrahama*. Odděl se od národů, nejez s nimi, nejednej podle jejich způsobu a nebuď jim druhem, neboť jejich dílem je nečistota; všechny jejich cesty *vedou* do poskvrny, zavržení a ohavnosti.

17. Svě oběti obětují mrtvým a modlí se k démonům a jedí na hrobech a všechno jejich dílo je pošetilé a prázdné.

18. Nemají srdce⁵, aby to zvážili, a jejich oči nevidí, co *vlastně* je jejich dílem, i jak bloudí, když říkají dřevu: ‚Ty jsi můj bůh!‘ a kameny: ‚Ty jsi můj pán, ty jsi můj vykupitel!‘, ačkoliv ti přece nemají žádné srdce.

19. Ty však, můj synu *Jákože* – ať ti nejvyšší Bůh pomáhá; ať ti Bůh nebeský žehná a drží tě daleko od vši nečistoty a všeho jejího poblouzení.

20. Střež se, můj synu *Jákože*, aby sis nevzal ženu z potomstva dcer *Kenaanců*, všechno jejich potomstvo je totiž určeno k vyhlazení ze země.

21. Neboť v *Chámově* hřichu se provinil *Kenaan*; všechno jeho potomstvo bude vyhlazeno ze země, a z těch, kdo z něho pocházejí, nebude v den soudu zachráněn nikdo.

22. Také pro všechny ty, kdo vzývají modly a jsou zatvrzelí, není žádná naděje, že *přijdou* do země živých, ale sestoupí do podsvětí, půjdou na místo odsouzení a nebudou mít žádnou památku na zemi. Jako byly ze země odstraněny děti Sodomy, tak budou odstraněni i všichni ti, kdo vzývají modly.

23. Neboj se, můj synu Jákobe, nelekej se, synu Abrahamův! Ať tě nejvyšší Bůh chrání před zničením a osvobodí od všech bludných cest.

24. Tento dům jsem si vystavěl, abych na něj vložil své jméno v zemi, která je darována navěky tobě a tvému potomstvu, a bude se nazývat dům Abrahamův; tobě a tvému potomstvu je darována navěky, neboť ty vzdělalš můj dům a vztyčíš mé jméno před Bohem⁶. Navěky bude trvat tvé potomstvo i tvé jméno po všechna pokolení země.“

25. Pak *Abraham* přestal *Jákovovi* přikazovat i žehnat.

26. Oba spali spolu v jednom loži a Jákob spal v náručí svého děda Abrahama. Ten jej sedmkrát políbil a jeho láska i jeho srdce se z *Jákoba* radovalo.

27. Požehnal mu celým srdcem a řekl: „Nejvyšší Bůh, Bůh všeho a Stvořitel všeho, který mne vyvedl z Kaldejského Uru, aby mi dal tuto zemi, abych ji zdědil na věky a abych vzbudil svaté sémě. Nejvyšší *Bůh* buď navěky chválen!“

28. Požehnal Jákobovi a řekl: „Můj synu, který jsi v mém celém srdci a v mé lásce, v němž je má radost⁷, *Bože*, buď tvá dobrota i tvé milosrdenství dlouho nad ním i nad jeho potomky po všechny dny.

29. Neopust jej a nezanedbávej jej od nynějška po všechny dny až na věčnost. Kéž jsou tvé oči otevřené nad ním i nad jeho potomstvem, abys je chránil a žehnal mu a posvětil si je za lid svého dědictví.

30. Požehnej mu vším svým požehnáním od nynějška po všechny dny až na věky. Obnovuj s ním svou smlouvu i svou milost, i s jeho potomstvem podle své vůle ve všech pokoleních země.“

³Ize též přeložit: „tvé potomstvo“, ale předloha má sg, který připouští i výklad, že sémě = spasitel ⁴vrcholu ⁵srdce je zde orgánem myšlení! ⁶v pozadí je slovní souzvuk mezi slovesem *bana* = stavět, vzdělávat a mezi výrazem *ben* = syn a snad i souzvuk s výrazem *bajit* = dům ⁷volněji: který je mou radostí

Kapitola 23

Abrahamova smrt a pohřeb

(Gn 25,7–10)

Věk lidí se snižuje

a roste zkaženost

Eschatologický výhled

(sr. Iz 65,16–25)

1. Pak *Abraham* vložil dva *Jákovovy* prsty na své oči a chválil *Boha* bohů, přikryl svůj obličej a natáhl své nohy, usnul věčným spánkem a byl připojen ke svým otcům.
2. Při tom všem mu ležel *Jáko* v náručí, aniž věděl, že jeho děd *Abraham* už je mrtev.
3. Když pak *Jáko* procitl ze spánku, hle, *Abraham* byl studený jako led. *Jáko* řekl: „Otče, otče,“ ale dále už nic, protože poznal, že *Abraham* je mrtvý.
4. Povstal z jeho náruče, vyběhl a řekl to své matce *Rebece*. *Rebeka* vešla v noci k *Izákovi* a řekla mu to. Pak tam šli spolu, zatímco *Jáko* byl s nimi a nesl v ruce kahan. Když tam vešli, našli *Abrahama*, jak leží už mrtev.
5. Tu padl *Izák* na tvář svého otce a plakal a líbal jej.
6. Ta zpráva se roznesla v *Abrahamově* domě, takže i jeho syn *Izmael* povstal a vešel ke svému otci *Abrahamovi* a oplakával svého otce *Abrahama*, on i celý *Abrahamův* dům, a plakali hlasitě.
7. A jeho synové *Izák* a *Izmael* jej pohřbili ve dvojité jeskyni u jeho ženy *Sáry*. Pak ho oplakávali po čtyřicet dní všichni lidé jeho domu, *Izák* a *Izmael* i všichni jejich synové, i synové *Ketury* na svých místech, až skončily dny oplakávání.
8. Žil tři jubilea a čtyři sedmiletí, sto sedmesát pět let, a naplnil dny svého života, takže byl starý a sytý dnů.
9. Dny praotců byly takové: jejich život trval devatenáct jubileí. Po potopě však začali být živi méně než devatenáct jubileí, totiž stále méně jubileí, rychleji stárli a byli sytí dnů, kvůli mnohému utrpení a skrze zlobu svých cest – kromě *Abrahama*.

10. Abraham však byl dokonalý před Bohem ve všem svém jednání, byl bohubilý ve spravedlnosti po všechny dny svého života. A hle, nenaplnil čtyři jubilea svého života, když zestárl, a to kvůli zlobě, a byl už sytý svých dnů.

11. A všechna pokolení, která povstanou od nynějška až do dne velkého soudu, budou rychle stárnout, dříve než dokončí dvě jubilea. Bude se stávat, že když je jejich poznání opustí kvůli věku, zmizí *nakonec* všechno jejich poznání.

12. A když bude nějaký člověk žít jedno a půl jubilea¹, budou o něm říkat: „Měl dlouhý život! A to, čeho bylo v jeho dnech nejvíc, byla bolest a námaha i klam, protože není žádný pokoj.“

13. Neboť *život je* trápení na trápení, rána na ránu, klam na klam, zlá pověst na zlou pověst, nemoc na nemoc a všechny podobné zlé tresty jeden po druhém, nemoc, zničení, jinovatka a kroupy, sních, horečka, zima, ztuhnutí, vyprahlost, smrt, meč, zajetí a všechny rány a trápení.“

14. Vše to přijde na zlé pokolení, které hřeší na zemi; jejich dílo je nečistota a smilstvo a poskvrna a ohavnost.

15. Potom řeknou: „Dny našich předků byly mnohé, až do tisíce let, a krásné, ale hle, dny našeho života, má-li člověk dlouhý život, jsou sedmdesát let a když jich má hodně, tedy osmdesát let, ale všechny jsou zlé a není pokoj ve dnech tohoto zlého pokolení.“

16. V tom pokolení budou děti kárat své rodiče a své staré lidi za jejich hříchy i kvůli nespravedlnosti a kvůli řeči jejich úst a kvůli velkému zlu, které páchají, protože opustili smlouvu, kterou Bůh uzavřel mezi nimi a mezi sebou, aby zachovávali všechny příkazy a nařízení i zákony a dodržovali je a neuchylovali se od nich ani nalevo ani napravo.

17. Vždyť všichni jednali zle, každá ústa mluví hříchy a všechno jejich dílo je nečistota a ohavnost a všechny jejich cesty jsou poskvrna, nečistota a porušení.

18. Hle, země zahyne kvůli všemu jejich jednání, a už nebude žádná sazenice révy či olivovníku, protože jejich jednání je samá nevěrnost. Tak zahynou všichni pospolu, *divoká* zvířata i *domácí* dobytek a ptáci, i všechny ryby moře kvůli lidským dětem.

19. Budou se přít jedni s druhými, mladí se starými, staří s mladými, chudý s bohatým, nízký s velkým, žebrák s mocným kvůli zákonu a smlouvě. Neboť zapomněli na příkaz i smlouvu, na slavnost i měsíc i na sobotu a na jubilea a všechny právní příkazy.

20. Budou chodit do války s lukem a mečem, ale nazpět je budou nosit *padlé*, přesto však se neobráť, až bude na zemi prolito mnoho jejich krve.

21. A ti, kdo se zachrání, se neobráť na cestu pravdy od své špatnosti, ale všichni se vzchopí ke klamu a bohatství, aby každý pobral všechnen majetek svého bližního. Velké jméno *Boží* nebudou vzývat v pravdě a spravedlnosti a velesvatyni poskvrní svou nečistotou a zkažeností.

22. Od Boha pak vyjde veliké kárání na dílo tohoto pokolení. *Bůh* je vydá meči a soudu a do zajetí, k plenění a zničení.

23. *Bůh* proti nim vzbudí hříšníky z pohanů, u nichž není žádné smilování a žádná milost a kteří neberou na nikoho ohled, ať je starý nebo mladý – na nikoho. Jsou totiž horší a mají více síly konat zlé než všechny *ostatní* lidské děti. Ti budou činit Izraeli násilí, až *povstanou* proti Jákobovu hříchu. Pak bude na zemi prolito mnoho krve; a nebude nikoho, kdo by *ty mrtvé* sbíral a pohřbíval.

24. V těch dnech budou volat a křičet i modlit se, aby byli zachráněni z ruky těch hříšných národů, ale nebude nikoho, kdo by je zachránil.

25. Hlavy dětí zbělejí jako vlasy starců; i dítě *staré* tři týdny bude vypadat jako stoletý a jejich postava bude poničena neštěstím a trápením.

26. V těch dnech pak začnou děti hledat Zákon a přikázání i navracet se na cestu spravedlnosti.

27. Pak i jejich dny se rozmnoží a porostou mezi těmito lidskými dětmi od pokolení do pokolení a ode dne ke dni, až se zase jejich věk přiblíží k tisíci let, takže bude delší než dřívější věk.

28. A nebude žádného starce ani člověka sytého dny, nýbrž budou všichni chlupci a dětmi.

29. Všecky své dny naplní pokojem a radostí, a budou žít bez satana a bez zlého, který by je kazil, všechny jejich dny budou naopak dny požehnání a spásy.

30. Potom *Bůh* uzdraví své služebníky, oni se pozdvihnou a budou

hledět na hluboký pokoj. Své nepřátele rozptýlí a spravedliví budou přihlížet, děkovat a radovat se navěky v radosti, až spatří všechn soud a prokletí svých nepřátel.

31. Jejich kosti budou odpočívát v zemi a jejich duch bude plný radosti, až poznají, že je to Bůh *sám*, který koná soud a prokazuje milost stovkám a tisícům těch, kdo ho milují.

32. Ty však, Mojžíši, napiš tato slova, neboť tak stojí psáno, a tak to vynesou vzhůru na nebeské desky k svědectví pro věčná pokolení².

¹tj. sedmdesát pět let ²nebo: pro budoucí pokolení až na věčnost

(8) :Gn 25,8 (15) :Ž 90,10 (31) :Ex 20,6

Kapitola 24

Izák po Abrahamově smrti

(Gn 25,11)

Ezau prodává prvorozenství

(Gn 25,29–34)

1. I stalo se po smrti Abrahamově, že Bůh požehnal jeho synu Izákovi. Ten odešel z Chebrónu a bydlil u Studně vidění od prvního roku třetího sedmiletí toho jubilea po sedm let.
2. V prvním roce čtvrtého sedmiletí dolehlo na zemi sucho, jiné než první sucho, které bylo za dnů Abrahamových.
3. Jákob připravil pokrm z čočky. Ezau přišel hladový z pole a řekl Jákobovi: „Dej mi *trochu* toho pokrmu¹.“ Jákob mu odpověděl: „Dej mi *nazpět*² prvorozenství, a já ti dám chléb i *něco* z tohoto pokrmu.“
4. Ezau si v srdci řekl: „Já nakonec zemřu; k čemu je mi prvorozenství?“ Pak řekl Jákobovi: „Dávám ti je.“
5. Jákob řekl: „Odpřísáhní mi *to* dnes!“ A on mu *to* odpřísáhl.
6. Jákob pak dal svému bratru Ezauovi chléb i pokrm, a ten jedl, až se nasytil. Tak Ezau proklel své prvorozenství, a proto bylo Ezauovo

jméno nazváno Edom (*to je Červený*), kvůli pokrmu, který mu dal Jákob za prvorozenství.

7. Tak se Jákob stal starším, ale Ezau byl snižen ze své velikosti.

¹et. text tu má „pokrm z pšenice“; vzniklo zřejmě záměnou ř. PYRRU = ohnivý, červený (sr. Gn 25,30) za PYRU = pšeničný ²ř. APODU = vydej, odevzdej, navrať; předpokládá hebr. *mikra*, což navazuje na zápas sourozenců v matce (Gn 25,22)

(1) :Gn 16,14 (2) :Gn 12,10

Izákův pobyt v Gerar, smlouva s Abímelekem (Gn 26)

8. V zemi vládlo sucho a Izák vyšel, aby sestoupil do Egypta. *Bylo to* v druhém roce toho sedmiletí. Přišel ke králi Pelištejců do Geraru, k Abímelekovi.

9. *Tam* se mu ukázal Bůh a řekl mu: „Nesestupuj do Egypta! Přebývej v zemi, o níž ti řeknu. Pobývej v té zemi jako host; já budu s tebou a požehnám ti.

10. Tobě i tvému potomstvu dám tuto celou zemi a tak splním přísahu, kterou jsem se zapřísáhl tvému otci Abrahamovi. Tvé potomstvo rozmnožím jako nebeské hvězdy a dám mu celou tuto zemi.

11. A ve tvém potomstvu dojdou požehnání všechny národy země proto, že tvůj otec uposlechl mé slovo a můj pokyn i má přikázání a mé zákony i mé řády a dbal na mou smlouvu. Teď však poslechni mé slovo a bydlí v této zemi.“

12. *Izák* tedy bydlil *Izák* v Geraru po tři sedmiletí.

13. Abímelek pak vydal příkaz o něm i o všech, kdo *k němu* patřili: „Kterýkoli člověk by se dotkl jeho nebo něčeho, co mu patří, zemře smrtí!“

14. Izák se mezi Pelištejci vzmohl a měl velký majetek: skot, ovce, velbloudy, osly i početnou čeleď.

15. Sil v zemi Pelištejců a sklídl stonásobně. Tak se Izák vzmáhal stále víc, a Pelištejci mu proto záviděli.

16. Všecky studně, které vykopali Abrahamovi služebníci za Abraha-

mova života, po jeho smrti Pelištejci zasypali a naplnili je prachem. 17. Abímelek řekl Izákovi: „Odejdi od nás, neboť ses stal mnohem mocnějším než my!“ Izák tedy šel v prvním roce sedmého sedmiletí odtud pryč a pobýval jako host v údolích Geraru.

18. A znovu kopali studně, které vykopali služebníci jeho otce Abrahama a které Pelištejci po smrti jeho otce Abrahama zasypali. *Izák* je nazval *týmíž* jmény, jak je pojmenoval jeho otec Abraham.

19. Pak kopali Izákovi služebníci studnu v údolí a našli pramenitou vodu. Ale gerarští pastýři se začali přít s Izákovými pastýři a říkali: „Ta voda patří nám!“ Izák nazval jméno té studny Váda, že se s ním vadili.

20. Vykopali jinou studnu a také se o ni přeli. Proto *Izák* nazval její jméno Nenávist³. Odešel odtud a vykopal ještě jinou studnu. O tu se již nepřeli. Izák ji pojmenoval Prostorná a řekl: „Teď už nám Bůh poskytl prostor, takže jsme se rozmohli na zemi.“

21. Odtud vystoupil ke Studni přísahy v prvním roce prvního sedmiletí čtyřicátého čtvrtého jubilea.

22. Tu noc se mu ukázal Bůh při novoluní prvního měsíce a řekl mu: „Já jsem Bůh tvého otce Abrahama. Neboj se, jsem s tebou. Požehnám ti a rozmnožím tvé potomstvo jako prach země kvůli Abrahamovi, svému služebníku.“

23. *Izák* tam znovu vybudoval oltář, který už předtím vybudoval jeho otec Abraham, vzýval Boží jméno a obětoval oběť Bohu svého otce Abrahama.

24. Vyhloubili tam studnu a našli pramenitou vodu.

25. Ale Izákovi služebníci kopali ještě jinou studnu a nenašli vodu. Šli a řekli Izákovi, že nenašli vodu. Izák odpověděl: „V tento *den* jsem přísahal Pelištejcům, a tak nám tato věc připadla za podíl.“

26. I nazval jméno toho místa „Studna přísahy“, neboť tam přísáhl Abímelekovi a Achuzatovi, jeho druhu, i Píkolovi⁴, jeho vojevůdci.

27. Tak Izák v tom dnu poznal, že jim přísáhl z donucení, aby s nimi uzavřel mír.

³ČEP: sočení; Gn 26,21 ⁴k výrazům Abímelek a Píkol sr. ČEP Gn 20,2 pozn. x a Gn 21,22 pozn. y

(25) :Gn 26,26-31

Izák prokleje Pelištejce

28. V ten den proklel Izák Pelištejce a řekl: „Ať jsou Pelištejci prokleti až do dne hněvu a zloby mezi všemi národy; ať je Bůh vydá v posměch a v kletbu, v hněv a v zlobu do rukou hříšných národů a do rukou Chetejců.

29. A kdo z *nich* se zachrání před mečem nepřátel a před Chetejci, toho ať spravedlivý národ soudem vyhladí zpod nebes. Neboť oni budou nepřáteli a nenávisťníky pro mé děti v jejich dnech na zemi.

30. Ať jim není zachován žádný zbytek a nikdo, kdo by se zachránil v den soudu před *Božím* hněvem. Neboť všechno potomstvo Pelištejců je *určeno* ke zničení a k vyhlazení a k vyhnání ze země, a nikomu z Kaftoru⁵ nezbude ani jméno ani potomstvo na zemi.

31. Neboť i kdyby vystoupil až k nebi, bude *musit* odtud sestoupit; i kdyby se ukryl v zemi, i odtud bude vyrván; i kdyby sestoupil do podsvětí, bude i tam jeho trest veliký a ani tam nenajde žádný pokoj.

32. A i kdyby šel do zajetí, do rukou těch, kdo mu usilují o život, i pak jej usmrtí uprostřed jeho cesty. Tak mu nezůstane žádné jméno ani potomstvo na celé zemi, ale vejde do věčných zkoušek.

33. Je o něm napsáno a vyryto na nebeských deskách, že se mu tak stane v den soudu, že bude vyhlazen ze země.“

⁵země, odkud přišli Pelištejci, sr. Jr 47,4 Am 14, 4-20; snad Kréta.

(31) :Iz 14,4–20 :Jr 22,24 49,16 :Abd 4 :Am 9,2

Kapitola 25

*Rebeka zavazuje Jákoba, aby si
nebral Kenaanku, a žehná mu
(Gn 28,1–4 Jub 27,10nn)*

1. Ve druhém roce toho sedmiletí v tomto jubileu si Rebeka zavola-
la svého syna Jákoba a řekla mu: „Můj synu, neber si ženu z dcer ke-
naanských jako tvůj bratr Ezau, který si vzal dvě ženy z dcer kenaan-
ských; ony vším svým nečistým konáním působí mému duchu hoř-
kost. Vždyť všechno jejich konání je smilstvo a nezřízenost a není při
nich žádná spravedlnost, nýbrž jejich konání je zlé.

2. Já však tě, můj synu, velice miluji a mé srdce i má láska ti žehná
v každé denní i noční době.

3. Nyní však, můj synu, slyš mé slovo a splň vůli své matky: neber
si žádnou ženu z dcer této země, nýbrž jen z domu mého otce a jen
z rodu mého otce. Vezmeš-li si ženu z domu mého otce, nejvyšší Bůh
ti požehná a tvoji synové budou pokolením spravedlnosti a svatým
potomstvem.“

4. Na to mluvil Jákob s Rebekou, svou matkou, a řekl jí: „Hle, mat-
ko, já jsem starý devět sedmiletí¹ a ještě jsem nepoznal žádnou ženu,
ani jsem se jí nedotkl, ani se nezasnoubil. Nemyslím na to, vzít si že-
nu z dcer kenaanských.

5. Pamatuji totiž, matko, na řeč našeho otce Abrahama, protože mi
přikázal nebrat si ženu z dcer kenaanských, ale vezmu si ženu z po-
tomstva domu mého otce a z jeho rodu.

6. Už *dříve* jsem slyšel, že tvému bratru Lábanovi se narodily dcery
a k nim jsem zaměřil své srdce, abych si z nich vzal ženu.

7. Proto jsem se střežil ve svém duchu, abych nehřešil a nezkazil se
na všech svých cestách po všechny dny svého života, neboť o nezří-
zenosti a smilstvu mi mnoho přikázal můj otec Abraham.

8. A při všem, co mi přikázal, můj bratr se *už* dvaadvacet let se mnou
pře a mnoho mi domlouvá a říká: ‚Bratře můj, vezmi si za ženu jednu
ze sester mých dvou žen!‘ Ale nechci *to* dělat tak, jako to udělal on.

9. Přísahám ti, matko, že po všechny dny svého života si nevezmu

žádnou ženu z dcer potomstva Kenaanova a nebudu jednat zle, jak to udělal můj bratr.

10. Neboj se, matko, důvěřuj *mi*, že budu konat tvou vůli a chodit poctivě a nepokazím své cesty navěky.“

11. Nato ona pozdvihla svou tvář k nebi, roztáhla *prsty* svých rukou², otevřela ústa a chválila nejvyššího Boha, který stvořil nebe a zemi, a vzdávala mu díky a chválu.

12. Řekla: „Pochválen buď Hospodin, *náš* Bůh, a pochváleno buď jeho svaté jméno navěky; on mi dal Jákoba, čistého syna a svatého potomka. Neboť je tvůj, *Bože*, a tobě patří jeho potomstvo po všechny dny a ve všech pokoleních navěky.

13. Požehnej mu, Pane, a vlož do mých úst pravé požehnání, abych mu požehnala.“

14. V tomtéž čase, kdy do jejích úst sestoupil Duch pravdy, vložila obě své ruce na Jákobovu hlavu a řekla:

15. „Buď pochválen, Pane pravdy a Bože věčnosti. Ať tobě, *Jákobe*, požehná *Bůh* nad všechna lidská pokolení. Ať ti dá, můj synu, pravou cestu a ať tvému potomstvu otevře pravdu.

16. Ať rozmnoží tvé děti ve tvém životě, ať povstanou podle počtu měsíců v roce. I jejich děti ať jsou početné a zdatné, ať je jejich počet jako nebeských hvězd a jako mořského písku.

17. Ať jim *Bůh* dá tuto krásnou zemi, jak řekl, že ji chce dát Abrahamovi a jeho potomstvu po všechny dny a oni ji mají držet jako věčný podíl.

18. Kéž bych viděla za svého života požehnané děti od tebe, můj synu, a ať všechno tvé potomstvo je sémě požehnané a svaté.

19. A jako ty jsi osvěžoval ducha své matky v jejím životě už od narození³, tak ti žehná má láska i mé prsy, a má ústa i můj jazyk tě velice chválí.

20. Ať rosteš a rozprostřeš se na zemi a tvé potomstvo ať je po všechny věky dokonalé v radosti nebes i země, ať se⁴ raduje a ať má pokoj v den velikého pokoje.

21. Tvé jméno i tvé potomstvo ať trvá po všechnu věčnost a nejvyšší Bůh ať je jim Bohem; pravý Bůh ať v nich přebývá a ať je mezi nimi zbudována jeho svatyně navěky.

22. Kdo ti žehná, ať je požehnaný, a každé tělo, které tě ve lži proklíná, ať je proketo!“

23. Pak jej políbila a řekla mu: „Pán světa ať tě miluje, jako se z tebe raduje a žehná ti srdce i láska tvé matky.“ Nato mu přestala žehnat.

¹var.: sedm, dvě sedmiletí . ²gesto žehnání ³od mateřského lůna ⁴+ tvé potomstvo

(1) :Gn 28,1

Kapitola 26

Jákob vymámí na otci prvorozenské požehnání (Gn 27)

1. V sedmém roce toho sedmiletí zavolal Izák Ezaua, svého staršího syna, a řekl mu: „Můj synu, já jsem zestárl, a hle, mé oči otupěly a nevidím, a neznám den své smrti.
2. Teď však si vezmi svou loveckou výzbroj, toulec i luk, jdi ven na pole a ulov mi něco, můj synu, a připrav mi jídlo, jaké má duše miluje, a dones mi je, abych pojedl, a má duše ti požehná, dříve než zemřu!“
3. Rebeka slyšela, co říkal Izák Ezauovi.
4. Ezau šel zjít na pole, aby něco ulovil a donesl otci.
5. Rebeka však zavolala svého syna Jákoba a řekla mu: „Hle, slyšela jsem tvého otce Izáka, jak mluvil s tvým bratrem Ezauem a řekl mu: „Ulov pro mne *něco* a připrav mi jídlo a dones *mi je!*“
6. Proto slyš nyní, můj synu, co ti přikazuji: Jdi ke stádu a přines mi dvě pěkná kůzлата, a já je připravím pro tvého otce k jídlu, jak to má rád. Ty je doneseš otci, on pojí a požehná ti, dříve, než zemře, a ty budeš požehnaný.“
7. Jákob své matce Rebece odvětil: „Matko, nebudu šetřit na ničem, co jí můj otec a co má rád, jen se bojím, má matko, že pozná můj hlas a že mne bude chtít ohmatat.
8. Ty přece víš, že jsem hladký, kdežto můj bratr Ezau je chlupatý. Pak bych se ukázal v jeho očích jako přestupník a udělal bych něco, co mi nepřikázal. On se rozhněvá, a já stržím kletbu namísto požehnání.“

9. Jeho matka Rebeka mu však řekla: „Tvá kletba ať dopadne na mne, můj synu, jen poslechni mé slovo!“
10. Tak Jákob uposlechl slovo své matky Rebeky, šel a vzal dvě pěkná tučná kůzlata a donesl je své matce. Ta z nich připravila pokrm, jaký měl *Izák* rád.
11. Pak vzala Rebeka šaty svého staršího syna Ezaua, ty nejlepší, které měla doma, a oblékla svého mladšího syna Jákoba, a kožky kůzlat vložila na jeho ruce i na jeho nahý krk.
12. Potom dala pokrm i chléb, který připravila, do rukou svého syna Jákoba,
13. a Jákob vešel k svému otci a řekl: „Já jsem tvůj syn; učinil jsem, jak jsi mi řekl. Posad se a pojez z toho, co jsem ulovil, otče, abys mi požehnal.“
14. Izák však synovi řekl: „Jak to, žes to tak rychle našel, můj synu?“
15. Jákob odpověděl: „To mi dopřál tvůj Bůh.“
16. Izák řekl: „Přistup blíž, můj synu, abych tě ohmatal, zdali jsi můj syn Ezau nebo ne!“
17. Jákob přistoupil ke svému otci Izákovi, on ho ohmatal a řekl:
18. „Hlas je to Jákobův, ale ruce jsou Ezauovy.“ Nepoznal ho, protože to bylo rozhodnutí nebes, aby mu bylo odňato vnímání. Tak jej Izák nepoznal, protože jeho ruce byly chlupaté jako ruce Ezauovy, takže mu požehnal.
19. Řekl: „Jsi můj syn Ezau?“ On odpověděl: „Jsem tvůj syn.“ Pak *Izák* řekl: „Předlož mi, ať pojím z toho, co jsi ulovil, můj synu, aby ti má duše požehнала!“
20. On mu to předložil, *Izák* pojedl. Přinesl mu i víno, a on pil.
21. Na to mu jeho otec Izák řekl: „Přistup, prosím, a polib mne, můj synu!“ On přistoupil a políbil ho.
22. Když Izák ucítil vůni jeho šatu, požehnal mu a řekl: „Hle, vůně mého syna je jako vůně pole, kterému požehnal Bůh.
23. Bůh ti dej plnost rosy nebes i rosy země, hojnost obilí i oleje. Ať je ti poddán *mnohý* lid a národy ať se před tebou sklánějí.
24. Buď pánem nad svými bratry a ať se ti klaní synové tvé matky. A všechna požehnání, jimiž mi Bůh požehnal, i *ta, jimiž* požehnal mého otce Abrahama, ať připadnou tobě a tvému potomstvu až na věky. Kdo tě prokleje, budiž proklet, a kdo ti bude žehnat, buď požehnan!“

25. I stalo se, když Izák skončil s žehnáním Jákobovi, a když Jákob odešel od svého otce Izáka, že se skryl. Jeho bratr Ezau však přišel z lovu,

26. připravil také jídlo a přinesl je svému otci a řekl mu: „Kéž se můj otec zdvihne a pojí z mé kořisti, aby mi jeho duše požehnala!“

27. Avšak jeho otec Izák mu řekl: „Kdo jsi?“ On odpověděl: „Jsem tvůj prvorozený, tvůj syn Ezau! Udělal jsem, jak jsi mi přikázal.“

28. Izák se nad míru vyděsil a řekl: „Kdo je ten, který lovil i mluvil a už mi přinesl *jídlo*? Já jsem pojedl ode všeho, dříve než jsi přišel, a požehnal jsem mu: má být požehnaný i všechno jeho potomstvo navěky!“

29. Stalo se pak, že když Ezau slyšel řeč svého otce Izáka, začal hlasitě křičet a naříkat a řekl svému otci: „Požehnej také mě, otče!“

30. On odpověděl: „Přišel Istitivě tvůj bratr a vzal ti požehnání.“ *Ezau* řekl: „Teď vím, proč byl pojmenován Jákob (*to je Lstivý či Úskočný*). Hle, už mne dvakrát obelstil: vzal mi mé prvorozenství¹ a teď mi vzal i mé požehnání!“

31. A řekl: „Pro mne už nemáš požehnání, otče?“ Izák odpověděl Ezauovi: „Hle, ustanovil jsem jej pánem nad tebou a všechny jeho bratry jsem mu dal za služebníky. Určil jsem mu hojnost obilí i vína i oleje. Co mohou ještě dělat, můj synu?“

32. Ezau odpověděl svému otci Izákovi: „Což máš jen to jediné požehnání, otče? Požehnej také mně, otče!“ Pak Ezau pozdvihl svůj hlas a rozplakal se.

33. Izák mu odpověděl: „Hle, tvé sídlo bude bez vláhy i bez nebeské rosy shůry.

34. Budeš žít ze svého meče a budeš podroben svému bratru. Ale stane se, že když se vzepřeš a setřeš jeho jho ze své šíje, pak spácháš smrtelný hřích a tvé potomstvo bude vyhlazeno zpod nebes!“

35. Ezau ohrožoval Jákoba kvůli požehnání, kterým mu jeho otec požehnal, a řekl si ve svém srdci: „Až přijdou dny truchlení za mého otce, zabiju svého bratra Jákoba!“

¹tj. odkoupil je za červený pokrm – ale pak už na ně Ezau neměl právo!

Kapitola 27

*Rebeka radí Izákovi, aby poslala Jákoba do Mezopotámie
Jákobův sen a slib v Bét-el
(Gn 28)*

1. *Bůh* prozradil Rebece ve snu slova jejího staršího syna. Rebeka poslala pro svého mladšího syna Jákoba a řekla mu:
2. „Hle, tvůj bratr Ezau myslí na to, že se ti pomstí a že tě zabije!
3. Teď však, můj synu, slyš mé slovo: Vstaň a prchni k mému bratru Lábanovi do Cháranu a zůstaň u něho nějaký čas, dokud hněv tvého bratra nepomine, dokud neodloží hněv proti tobě a nezapomene na všechno, co jsi mu udělal. Potom pro tebe pošlu a vezmu tě odtamtud.“
4. Jákob řekl: „Nebojím se. Bude-li mne chtít zabít, zabiju ho!“
5. Ona mu však odpověděla: „Nechci ztratit v jediném dni obě své děti!“
6. Jákob odvětil své matce Rebece: „Hle, ty víš, že náš otec je starý a už nemůže vidět, protože jeho zrak je otupen. Když jej opustím, bude to zlé v jeho očích, že ho opouštím a odcházím od vás. Můj otec se pak rozhněvá a prokleje mne. Neodejdu! Půjdu jen tehdy, jestliže mne propustí.“
7. Rebeka řekla Jákobovi: „Půjdu k němu a promluví s ním, aby tě propustil.“
8. Rebeka vešla k Izákovi a řekla mu: „Zprotivilo se mi žít kvůli oběma Chetejkám, které si vzal Ezau za ženy. Vezme-li si ještě i Jákob ženu z dcer této země, jako jsou ony dvě, k čemu mi život? Ty kenaanské dcery jsou zlé!“
9. Tak si Izák povolal Jákoba, požehnal mu, napomenul ho a řekl mu:
10. „Neber si žádnou ženu z dcer kenaanských! Seber se a jdi do Mezopotámie do domu Betúela, otce své matky, a odtud si vezmi ženu z dcer Lábanu, bratra své matky.
11. Kéž ti Bůh všemohoucí požehná, rozplodí tě a rozmnoží, aby z tebe povstalo množství národů. On ti dejž požehnání mého otce Abra-

hama, tobě i tvým potomkům po tobě, abys obdržel zemi, v níž jsi hostem, i všechnu zemi, kterou dal Bůh Abrahamovi. Jdi, můj synu, v pokoji!“

12. Tak propustil Izák Jákoba a ten šel do Mezopotámie k Lábanovi, synu Betúela, Syřana, bratra Rebeky, matky Jákovovy.

13. I stalo se, že když Jákob odešel do Mezopotámie, trápila se Rebeka kvůli svému synu a plakala.

14. Ale Izák řekl Rebece: „Má sestro, neplač kvůli mému synu Jákovovi. Půjde v pokoji a v pokoji se vrátí.“

15. Nejvyšší Bůh jej bude chránit ode všeho zlého a bude s ním, takže jej neopustí po všechny jeho dny.

16. Ví totiž, že bude řídit jeho cesty všude, kudy půjde, dokud se v pokoji nevrátí k nám, a dokud my jej v pokoji neuvidíme.

17. Neboj se o něho, má sestro, neboť jeho cesta je přímá a on je dokonalý muž. Je věřící a nezahyne; neplač!“

18. Tak Izák potěšil Rebeku kvůli jejímu synu a požehnal mu.

19. Jákob vyšel od Studně přísahy, aby putoval do Cháranu, v prvním roce druhého sedmiletí toho jubilea. Přišel do Luz na pohoří, to je do Bét-elu, o novoluní prvního měsíce toho sedmiletí a večer dorazil k městu, kde v noci odbočil z cesty na západ od silnice a přespal tam, protože slunce už zapadlo.

20. Vzal jeden z kamenů, které na tom místě byly, a položil jej v hlavách pod oním stromem¹ a usnul. Putoval totiž sám.

21. Měl pak té noci sen: Na zemi stál žebřík, jehož vrchol dosahoval k nebi, a po něm vystupovali a sestupovali Boží andělé a nad ním stál Bůh.

22. Ten promluvil k Jákovovi: „Já jsem Hospodin, Bůh tvého otce Abrahama, Bůh Izákův. Zemi, na níž spíš, dám tvému potomstvu.“

23. Tvého potomstva bude jako prachu² země. Rozmůžeš se na západ i na východ, na sever i na jih a v tobě budou ve tvém potomstvu požehnány³ všechny země národů.

24. A hle, já budu s tebou a budu tě střežit všude, kam půjdeš, a přivedu tě v pokoji zpět do této země a neopustím tě, dokud neučiním vše, co jsem ti řekl.“

25. Jákob procitl ze spánku a řekl: „Jistě, že je na tomto místě dům

Boží, a já jsem to nevěděl!“ Bál se a řekl: „Jakou bázeň vzbuzuje to to místo. Není to nic jiného, než dům Boží. Je to brána nebeská!“

26. Zjitra Jákob povstal, vzal kámen, který si položil v hlavách, a postavil jej jako posvátný sloup na znamení, a polil jej svrchu olejem. A nazval jméno toho místa Bét-el (*to je Dům Boží*). Dříve se však jmenovalo Luz podle jména té země⁴.

27. Jákob se tu zavázal slibem: „Bude-li Bůh se mnou, bude-li mě střežit na cestě, na niž jsem se vydal, dá-li mi chléb k jídlu a šat k odívání a navrátím-li se v pokoji do domu svého otce, bude Hospodin mým Bohem. Tento kámen, který jsem postavil jako památník a znamení, který jsem postavil na tomto místě, se stane domem Božím. A ze všeho, co mi dáš, odvedu ti desátky, můj Bože!“

¹Luz = mandloň ²var.: písku ³nebo: dojdou požehnání ⁴text předlohy je nejistý, rkp mají odchylky

(11) :Gn 17,4

Kapitola 28

Jákobův sňatek s Leou a Ráchel, jeho děti i bohatství (Gn 29–30)

1. *Jákob* se vydal na cestu a šel do východní země k Lábanovi, k bratru Rebeky; byl u něho a sloužil mu za jeho dceru Ráchel po jedno sedmiletí.
2. V prvním roce třetího sedmiletí mu řekl: „Dej mi mou ženu, za kterou jsem ti sloužil po sedm let!“ Lában mu odpověděl: „Dám ti tvou ženu.“
3. Pak připravil slavnostní hod a vzal Leu, svou starší dceru a dal ji Jákobovi za ženu, a přidal k ní i svou otrokyni Zilpu. Jákob to však nevěděl, nýbrž věřil, že to je Ráchel.
4. Vešel k ní, a hle, ona to byla Lea. Jákob se rozhněval na Lábanu a řekl mu: „Proč jsi se mnou tak jednal? Což jsem u tebe nesloužil za

Ráchel a nikoli za Leu? Proč jsi se mnou jednal nesprávně? Vezmi si svou dceru a já odejdu, protože jsi se mnou zacházel zle.“

5. Jákob totiž miloval Ráchel víc než Leu, protože Lea měla slabé oči, jenom její postava byla krásná. Ráchel však měla krásné oči a velmi krásnou, půvabnou postavu.

6. Lában řekl Jákobovi: „V naší zemi není zvykem, aby se mladší vdávala dříve než starší. Není spravedlivé se toho dopustit. Vždyť je to tak určeno a napsáno na nebeských deskách, že se mladší dcera nemá vdávat před starší, nýbrž nejdřív se má vdát ta starší a po ní mladší. A pokud by *nějaký* muž tak nejednal, bude o tom zpráva v nebi, že zhněsil. Kdo by se tak choval, není spravedlivý, nýbrž jeho konání je zlé před Bohem!

7. Ty však přikaz Izraelcům, že to nemají dělat. Nemají si tu mladší ani brát ani ji vdávat, dokud ji nepředěšla ta starší, jinak je to velmi zlé.“

8. Pak Lában navrhl Jákobovi: „Nech proběhnout sedm dní slavnosti té první *dcery*, pak ti dám i Ráchel, a ty mi budeš sloužit ještě dalších sedm let. Budeš pást mé ovce, jako jsi to dělal v prvním sedmiletí.“

9. A v čase, když uplynulo sedm dní svatby *Ley*, dal Lában Jákobovi i Ráchel, aby mu sloužil dalších sedm let. K Ráchel pak přidal Bilhů, sestru *Zilpy*, za otrokyni.

10. Tak sloužil *Jákob* dalších sedm let za Ráchel, neboť Lea mu byla jána bezúčelně.

11. Bůh pak otevřel Leino lůno, ona otěhotněla a porodila Jákobovi syna a on mu dal jméno *Rúben* (*to je Hledte-syn*), ve čtrnáctém dnu devátého měsíce v prvním roce třetího sedmiletí.

12. Lůno Ráchel však zůstalo uzavřeno. Bůh totiž viděl, že Lea byla nenáviděna, ale Ráchel milována.

13. Jákob opět vešel k *Lee*, ona otěhotněla a porodila Jákobovi syna jménem *Šimeón* (*to je Vyslyš-[Bůh]*), dvacátého prvního *dne* desátého měsíce ve třetím roce toho sedmiletí.

14. Na to Jákob zase vešel k *Lee*, ona otěhotněla a porodila třetího syna, a on jej pojmenoval *Lévi* (*to je Přidružitel*), v *den* novoluní v prvním měsíci šestého roku toho sedmiletí.

15. Potom k ní Jákob ještě vešel, ona otěhotněla a porodila mu čtvrtého syna. On ho pojmenoval Juda (*to je Ten, kdo vzdává chválu*), v patnáctý den třetího měsíce v prvním roce čtvrtého sedmiletí.

16. Ráchel kvůli tomu všemu žárlila na Leu, protože *sama* nerodila, a řekla Jákobovi: „Dej mi syny!“ Jákob odvětil: „Cožpak jsem to já, kdo odpírá plod tvému životu? Opustil jsem tě *snad*?“

17. Když Ráchel viděla, že Lea porodila Jákobovi čtyři syny, Rúbena, Šimeóna, Léviho a Judu, řekla mu: „Vejdi k mé služce Bilze, ona otěhotní a porodí mi syna.“

18. Tak mu dala svou služku Bilhu za ženu. On k ní vešel, ona otěhotněla a porodila mu syna. Pojmenoval ho Dan (*to je Obhájce*), devátého dne šestého měsíce v šestém roce třetího sedmiletí.

19. Jákob znovu vešel k Bilze, ona otěhotněla a porodila Jákobovi druhého syna. Ráchel ho pojmenovala Neftalí (*to je Vybojovaný*), pátého dne sedmého měsíce ve druhém roce čtvrtého sedmiletí.

20. Když Lea viděla, že se stala neplodnou a že nerodí, žárlila na Ráchel. Proto dala také Jákobovi svou služku Zilpu za ženu. Ta otěhotněla a porodila syna a Lea jej pojmenovala Gád (*to je Štěstí*), dvanáctého dne osmého měsíce ve třetím roce čtvrtého sedmiletí.

21. Jákob k ní opět vešel, ona otěhotněla a porodila druhého syna. Lea jej pojmenovala Ašer (*to je Blahoslav*), druhého dne jedenáctého měsíce v pátém roce čtvrtého sedmiletí.

22. Potom Jákob vešel k Lee, ona otěhotněla a porodila syna a pojmenovala ho Isachar (*to je Za-mzdu-najatý*), a čtvrtého dne pátého měsíce v čtvrtém roce čtvrtého sedmiletí ho dala chůvě.

23. Jákob k ní opět vešel, ona otěhotněla a porodila dvojčata, syna a dceru. Syna pojmenovala Zabulón (*to je Zůstávající*), a dceru pojmenovala Dína. *Stalo se to sedmého dne v sedmém měsíci šestého roku čtvrtého sedmiletí.*

24. Bůh byl k Ráchel milostivý, otevřel její lůno, ona otěhotněla a porodila syna. Pojmenovala jej Josef (*to je Přidej-[Bůh]*), a to v den novoluní čtvrtého měsíce v šestém roce tohoto čtvrtého sedmiletí.

25. V tom čase, když se narodil Josef, řekl Jákob Lábanovi: „Dej mi mé ženy i mé děti, chci odejít ke svému otci Izákovi a vystavět si dům. Vyplnil jsem léta, v nichž jsem ti sloužil za tvé obě dcery. Teď chci jít domů ke svému otci.“

26. Lában řekl Jákobovi: „Zůstaň u mne za mzdu a opatruj dále má stáda a ber si *za to* odměnu.“

27. Tak se dohodli, že mu *Lában* dá jako mzdu všechna jehňata a kůzлата, která se narodí skvrnitá a strakatá¹, ta budou jeho mzdou.

28. Tu všechny ovce rodily skvrnitá a strakatá jehňata, a *ta později* zase rodila mláďata, která jim byla podobná. Ale vše skvrnité *patřilo* Jákobovi, a beze skvrn Lábanovi.

29. Tak Jákobův majetek vzrostl, měl skot, ovce, osly i velbloudy, služebníky i služebnice.

30. Lában i jeho synové žárlili na Jákoba. Lában od něho stáhl své ovce a zamýšlel proti němu zlé věci.

¹předloha je nejistá, text je rekonstruován podle Gn 30,32

(23) :Gn 34,1

Kapitola 29

Jákobův útěk s rodinou

Smlouva s Lábanem (Gn 31)

1. Když se Ráchel narodil Josef, šel Lában stříhat své ovce. Byly totiž od něho vzdáleny tři dny cesty.
2. Jákob viděl, že Lában odešel stříhat ovce. Svolal Leu i Ráchel a promluvil jim do srdce, aby s ním šly do kenaanské země.
3. Řekl jim, že to vše viděl ve snu, i vše, co mluvil *s Lábanem*, že se chce vrátit do domu svého otce. Ony mu řekly: „Půjdeme s tebou na místo, kam chceš jít!“
4. Tak Jákob chválil Boha svého otce Izáka i Boha děda Abrahama. Vypravil se, naložil své ženy i děti, vzal všechnen svůj majetek a táhl za řeku, až přišel do gileádské země. Před Lábanem však své rozhodnutí skryl a nic mu neřekl.
5. V sedmém roce čtvrtého sedmiletí odešel Jákob do Gileádu, a to ve dvacátý prvý den prvního měsíce. Lában ho pronásledoval a zastihl Jákoba na pohoří Gileádu ve třináctý den třetího měsíce.

6. Bůh však nedopustil, aby *Lában* učinil Jákobovi něco zlého. Ukázal se mu v noci ve snu. Pak mluvil Lában s Jákobem.
7. Patnáctého dne připravil Jákob Lábanovi i všem, kdo s ním přišli, slavnostní hod. Jákob přísáhl Lábanovi v ten den i Lában Jákobovi, že ani jeden z nich nepřekročí pohoří Gileád se zlým úmyslem proti druhému.
8. Zřídil tu kamenný val¹ na svědectví *té dohody*. Proto bylo to místo pojmenováno Gal-ed, to jest Val-svěděk, stejně jako tento pahorek².
9. Dříve však se země Gileád nazývala zemí Refájců, neboť to byla země *obývaná* Refájci; tam se rodili Refájci, obrové, velcí deset loket, devět, osm nebo sedm loket.
10. Jejich bydliště *sahala* od země Amónovců až k hoře Chermón a sídlem jejich moci byla *města* Karnajim, Aštarót, Edreí, Misur³ a Beón⁴.
11. Bůh je zničil pro zlobu jejich skutků, byli totiž velmi násilní. Místo nich pak *tam* bydlili zlí a hříšní Emorejci, a dodnes není žádného národa, který by rozmnožil své hříchy až do krajnosti *jako oni*, a nemají už žádný dlouhý život na zemi.
12. Jákob tedy opustil Lában a ten šel do Mezopotámie, do východní země. A Jákob se vrátil do země Gileád.

¹hebr. *gal* = okrouhlá vyvýšenina, latinsky *congeries* = (to) snesené, snůška, hromada; et. *fešchat* = pahorek ²jde o výklad jména Gileád, jeviště příběhu ³snad *moser* Dt 10,6? ⁴et. *be'ón* = hebrejsky *bé'ón*, snad z *bét m'e'ón*; Nu 32,3.

*Jákob se smiřuje s Ezauem, bydlí
v Kenaanu a podporuje rodiče
(Gn 32 a 33)*

13. Potom táhl přes Jabok v jedenáctém dni devátého měsíce. V ten den k němu přišel jeho bratr Ezau a smířil se s ním. Pak od Jákoba odešel do země Seir. Jákob však bydlil ve stanech.
14. V prvním roce pátého sedmiletí toho jubilea přešel přes Jordán,

bydlil v Zajordání a pásł své ovce od Mrtvého moře až po Bét-šan a až po Dótan a až po les Akrabím.

15. Svému otci Izákovi poslal dary ze všeho, co měl: oděvy i pokrm, maso i nápoj, mléko i olej, sýr i datle z údolí.

16. A stejně i své matce Rebece čtyřikrát za rok: mezi časem měsíců, mezi časem orby a žně, mezi podzimem a časem dešťů a mezi zimou a jarem k Věži⁴ Abrahamově.

17. Izák se totiž vrátil od Studně přísahy, přišel k věži svého otce Abrahama a bydlil tam daleko od svého syna Ezaua.

18. Ve dnech, kdy odešel Jákob do Mezopotámie, vzal si Ezau za ženu Machalat, dceru Izmaelovu. Shromáždil všechna stáda svého otce i své ženy, odtáhl a bydlil v pohoří Seir a nechal svého otce Izáka u Studny přísahy samotného.

19. Izák však vytáhl od Studny přísahy a bydlel ve věži svého otce Abrahama na chebrónském pohoří.

20. A tam posílal Jákob vždy v patřičném čase vše, co bylo určeno jeho otci i jeho matce, vše, co potřebovali; a oni žehnali Jákobovi z celého srdce a ze vsí duše.

⁴latinsky baris = palác (z ř.); označení sídla Abrahamova, které zde je patrně užito i jako místní jméno. Zatím co Gn nejednou zdůrazňuje, že praotcové vesměs bydleli ve stanech, Jub líčí, že měli domy. Dům Abrahamův měl prý i pozorovací věž jako tehdejší paláce vladařů, na níž se držela stráž.

Kapitola 30

Poskvrnění Díny
Krvavá lázeň v Šekemu (Gn 34)
Zákony o manželství
mezi Izraelci a pohany
Vyvolení Léviho

1. V prvním roce vytáhl *Jáko*b v pokoji vzhůru do Salemu, který leží na východ od Šekemu, a *to* ve čtvrtém měsíci.
2. Tam uloupili Dínu, dceru *Jáko*bovu, a *odvlekli ji* do domu Šekema, syna Chivejce Chámora, knížete v *té* zemi. On s ní spal a poskvrnil ji, ona však byla mladá dívka ve dvanácti letech.
3. *Šekem* poprosil jejího otce i její bratry, aby mu ji dali za ženu. Avšak *Jáko*b i jeho synové se rozhněvali na šekemské muže, že poskvrnili jejich sestru Dínu, a mluvili s nimi se zrádným úmyslem je přelstít a oklamat.
4. Šimeon a Lévi vtrhli náhle do Šekemu a vykonali rozsudek nad všemi šekemskými muži: zabili každého muže, kterého tam našli, a neponechali *naživu* ani jednoho; všechny usmrtili v bolestech, protože poskvrnili jejich sestru Dínu.
5. Tak se to nemá dít, aby byla nějaká izraelská dcera poskvrněna. V nebi je totiž nařízen trest, aby vyhladili mečem všechny šekemské muže, protože se dopustili ohavnosti v Izraeli.
6. Tak je Bůh vydal do ruky *Jáko*bových synů, aby je vyhladili mečem a vykonali nad nimi rozsudek, aby se nadále už v Izraeli nestalo nic takového, že by byla poskvrněna izraelská panna.
7. A kdyby byl v Izraeli muž, který by chtěl dát svou dceru nebo svou sestru nějakému muži z pohanů, zemře touto smrtí: ať je ukamenován, protože se dopustil ohavnosti v Izraeli.
8. Ať není v Izraeli žádná cizoložnice a žádná nečistota po všechny dny *všech* pokolení na zemi; protože Izrael je svatý Bohu a každý muž, který se takové poskvrny dopustí, zemře touto smrtí: bude ukamenován.

9. Neboť tak je to nařízeno a zapsáno na nebeských deskách o všem potomstvu Izraele: kdo je poskvrní, zemře smrtí ukamenováním.

10. Pro tento zákon není žádné časové omezení ani odpuštění ani prominutí, nýbrž naopak, takový muž, který způsobil poskvrnění své dcery uprostřed celého Izraele, má být vyhlazen, protože daroval ze svého potomstva *oběť* Molochovi a spáchal hříchy poskvrny.

11. Ty však, Mojžíši, přikaz synům Izraele a dosvědč jim, aby nedávali své dcery pohanům a sami si nebrali dcery pohanů za ženy. To je před Bohem zavržené.

12. Proto jsem ti vypsál ve slovech zákona všechno konání Šekemců, jak se provinili na Díně, a jak synové Jákobovi řekli: „Nedáme svou sestru neobřezanému muži, neboť by to pro nás byla hanba.“

13. To je hanba Izraele, pro ty, kdo své dcery dávají pohanům, i pro ty, kdo si je od pohanů berou. *Obojí* je pro Izraelce nečisté a zavržené.

14. Izrael nebude očištěn od této nečistoty, bude-li v něm *někdo mít* za ženu některou z dcer pohanů či bude-li v něm mezi jeho dcerami nějaká vdaná za muže z pohanů.

15. Přinese to bídu nad bídu, kletbu nad kletbu a tresty i rány a prokletí, a to jak tomu, kdo to činí, tak i tomu, kdo odvrátil své oči od těch, kdo páchají nečistotu, i od těch, kdo znesvěčují Boží svatyni a poskvrňují jeho svaté jméno. Potom bude souzen všechen lid spolu kvůli vši té nečistotě a poskvrně.

16. A nebude při tom brát žádný ohled na osoby, a z rukou *souzených* se nebude přijímat ani ovoce, ani oběť, ani zápalná oběť, tuk či kadidlo krásné vůně, aby to *soudce* přijal. Každý muž a každá žena, kteří to učiní, budou v Izraeli *považováni* za znesvěcovatele Boží svatyně.

17. Proto jsem ti, *Mojžíši*, přikázal: „Vydej toto svědectví Izraeli! Hle, *bude to stejné*, jako se stalo Šekemcům i jejich dětem, když byli vydáni do rukou obou Jákobových synů, kteří je v bolestech usmrtili; prospělo to jejich spravedlnosti a bylo jim to ke spravedlnosti i zapsáno¹.“

18. Pokolení Lévi bylo vyvoleno ke kněžství a k tomu, aby coby levíté sloužili před Bohem jako my *andělé*, po všechny dny, a Lévi a jeho synové budou požehnáni navěky. On totiž horlil tak, že vykonal spravedlnost a soud nade všemi, kdo se pozdvihli proti Izraeli.

19. Tak také před Bohem všech svědčí v jeho prospěch *samo* požehnaní a spravedlnost, *zapsané* na nebeských deskách.

20. A my, *andělé*, pamatujeme na spravedlnost, kterou člověk konal ve svém životě. Ve všech obdobích roku, až po tisíc pokolení, se o tom podává zpráva, a podle toho se bude dařit jemu i jeho následujícím pokolením a on bude na nebeských deskách zapsán jako přítel a spravedlivý.

21. Vše to jsem ti napsal a přikázal, *Mojžiši*, abys vyřídil Izraelcům, aby nehřešili a nepřestupovali *Boží* řády a nerušili smlouvu, kterou jim *Bůh* přikázal, ale aby ji dodržovali a byli zapsáni jako přátelé.

22. Když ji však poruší a budou stále chodit po cestách nečistoty, budou zapsáni na nebeských deskách jako nepřátelé, a budou vymazáni z knihy života a zapsáni do knihy těch, kteří zhynou spolu s těmi, kdo budou vyhlazeni ze země.

23. V ten den, kdy Jákobovi synové pobili Šekemce, přišla o nich zpráva do nebe, že vykonali spravedlnost a právo nad hříšníky, a bylo jim to zapsáno k požehnaní.

24. Vyvedli svou sestru Dínu ze Šekemova domu a vzali s sebou vše, co bylo v Šekemu jako kořist: jejich ovce, skot, osly, všechna jejich stáda i všechn jejich majetek a vše to přinesli k svému otci Jákobovi.

25. On s nimi o tom mluvil, že pobili *obyvatele toho* města, neboť se bál těch, kdo bydlili v zemi Kenaanců a Perizejců.

26. Avšak Boží úděs dolehl na všechna města v okolí Šekemu, a ona se nepozdvihla, aby zahнала Jákobovy děti, neboť byla jata děsem z Boha.

[†]tj. Jákobovým synům

Kapitola 31

Jákob táhne

přes Bét-el do Chebrónu (Gn 35)

Izák žehná Lévimu a Judovi

1. O novoluní...¹..., měsíce promluvil Jákob ke všem lidem ve svém domě a řekl jim: „Očistě se a převlékněte se, chceme vytáhnout a putovat do Bét-elu, kde jsem v ten den, kdy jsem utíkal před tváří svého bratra Ezaua, učinil slib tomu, který byl se mnou a který mne přivedl v pokoji nazpět do této země. Zbavte se cizích bohů, kteří jsou ještě mezi vámi!“

2. Tak vzali cizí bohy, i co měli na uších a na krku, i ty bůžky, které ukradla Ráchel svému otci Lábanovi, dala všechny Jákobovi, a ten je spálil, rozbil, zničil a ukryl pod dubem, který je v té zemi u Šekemu.

3. O novoluní sedmého měsíce vytáhl *Jákob* do Bét-elu. Postavil oltář na tom místě, kde *kdysi* spal, a zřídil tam památník². Pak poslal *vzkaz* ke svému otci Izákovi, aby přišel k tomuto oltáři spolu s jeho matkou Rebekou.

4. Izák *mu* vzkázal: „Jákobe, můj synu, přijď, chci tě vidět, než zemřu!“

5. Pak putoval Jákob ke svému otci Izákovi i ke své matce Rebece do domu svého děda³ a vzal s sebou své dva syny Léviho a Judu, až přišli k jeho otci Izákovi a matce Rebece.

6. Rebeka vyšla z věže ven ke dveřím⁴, aby Jákoba objala a políbila. Její duch ožil, když uslyšela: „Hle, tvůj syn Jákob přišel!“ Tak jej políbila.

7. Spatřila jeho dva syny, poznala je, a řekla: „To jsou tvoji synové, můj synu?“ Také je objala a políbila a požehnala jim slovy: „Ve vás bude oslaveno sémě Abrahamovo, budete požehnáním pro zemi!“

8. Potom Jákob vešel ke svému otci Izákovi do jeho ložnice. Ten však spal. S Jákobem byli i jeho oba synové. Když se *Jákob* chopil ruky svého otce a sklonil se, aby ho políbil, Izák svého syna Jákoba objal a plakal v jeho náručí.

9. Tu ustoupil stín od Izákových očí a on spatřil oba Jákobovy syny, Léviho i Judu, a řekl: „To jsou tvoji synové, můj synu? Podobají se ti!“

10. *Jáko*b mu odpověděl, že jsou to opravdu jeho synové, že je vidí správně.

11. Když k němu přistoupili, *Izák* se k *nim* obrátil, oba políbil a zároveň oba objal.

12. Do jeho úst vstoupil duch proroctví a on se chopil pravicí Léviho a levicí Judy.

13. Obrátil se nejprve k Lévimu a začal mu žehnat: „Požehnej ti Bůh veškerenstva, Pán všech věků, a to tobě i tvým synům po všechnu věčnost!

14. A Bůh dej tobě i tvým potomkům velikost i mnohou slávu, a ať *Bůh* tebe i tvé potomstvo uvede do své blízkosti víc než kteréhokoli jiného člověka, aby *tví potomci* sloužili ve svatyni jako andělé *Boží* tváře a jako svatí. Jako oni *Bohu* bude potomstvo tvých synů k slávě a k velikosti i k posvěcení. Ať je *Bůh* učiní velkými po všechny věky!

15. *Tvoji potomci* budou knížata i soudci a vládci pro všechno potomstvo Izraelců. Budou v pravdě zvěstovat *Boží* slovo a všechny jeho soudy rozhodovat v spravedlnosti i zvěstovat mé cesty *Jáko*bovi a mé stezky Izraeli. Požehnání *Boží* bude vloženo do jejich úst, aby žehnali jeho *Milovaného*⁵.

16. Tebe nazvala tvá matka jménem Lévi a pojmenovala tě podle pravdy: Budeš přidružen k *Bohu*⁶ a budeš druhem všem synům *Jáko*bovým. *Boží* stůl bude tvým stolem a ty i tvé děti budete z něho jíst. Ať je tvůj stůl plný po všechna pokolení a ať ti nikdy nechybí pokrm až na věky.

17. Všichni, kdo tě nenávidí, před tebou padnou, všichni tvoji nepřátelé budou vyhlazeni a zahynou. Kdo ti bude žehnat, bude požehnaný, a každý národ, který ti bude klnout, bude prokletý.“

18. Také promluvil k Judovi a řekl: „Bůh ti dej moc i sílu, abys zašlapal všechny, kdo tě nenávidí. Budeš knížetem nad syny *Jáko*bovými, ty i jeden z tvých synů. Tvé jméno i jméno tvých synů vyjde a rozšíří se po celé zemi do všech krajin. Pak se budou národy bát tvé tváře a všechny kmeny i národy se budou *před tebou* třást.

19. V tobě bude pomoc Jákobova a v tobě se najde spása Izraele.
20. A až budeš sedět na trůnu slávy své spravedlnosti, zavládne hluboký mír nade vším potomstvem dětí Milovaného. Kdo ti požehná, ať je požehnaný, a všichni, kdo tě nenávidí a trápí i kdo ti klnou, ať jsou seřeni se země, zničení a prokleti.“
21. Pak se obrátil, znovu jej políbil, objal a velice se radoval, že viděl pravé syny svého syna Jákoba.
22. Jákob pak vykročil a sklonil se před *Izákem*, a ten jim všem požehnal. Potom *Jákob* odpočíval té noci u svého otce Izáka a jedli i pili spolu v radosti.
23. *Izák* nechal spát oba Jákobovy syny u sebe, jednoho po pravici a druhého po levici, a to mu bylo přičteno ke spravedlnosti.
24. Jákob té noci vyprávěl svému otci vše, jak mu Bůh prokázal velikou milost a jak způsobil, aby se Jákobovi dobře dařilo na všech cestách i jak jej *Bůh* chránil před vším zlým.
25. A Izák chválil Boha svého otce Abrahama, který nepřestal provázet svým milosrdenstvím a pravdou syna svého služebníka Izáka.

¹v textu je mezera, nevíme kdy ²pamětný kámen – *macceba*, jako už v Gn 28,18 ³hebr. otce – zřejmě ve významu předka ⁴sr. Jub 29, pozn. 4; Rebeka vyhlížela Jákoba z věže. viděla jej přicházet a šla mu vstříc. ⁵tj. Abrahama ⁶Lévi od slovesa *l-v-h* = přivínot se, připojit se, přidružit se; sr. ČEP Gn 29,34

Rebeka jde s Jákobem do Bét-elu

26. Ráno řekl Jákob svému otci Izákovi o slibu, který dal Bohu, i o vidění, které měl v *Bét-elu*, i že tam postavil oltář, aby bylo vše přichystáno Bohu k oběti, kterou slíbil. A že přišel, aby tam *Izáka* dovezl na oslu.
27. Ale Izák řekl svému synu Jákobovi: „Už s tebou jít nemohu. Jsem starý a cestu bych nevydržel. Jdi, můj synu, v pokoji! Neboť dnes mi je sto šedesát pět let, a už nemohu cestovat. Dovez tam svou matku, ať jde s tebou.
28. Já vím, můj synu, že jsi přišel kvůli mně. Ať je požehnaný ten den, v němž jsi mě spatřil *ještě* živého a kdy jsem tě i já spatřil, můj synu.

29. Vyplň se zdarem, co jsi slíbil, a svůj slib neodkládej, nýbrž hled vše řádně vykonat. Snaž se hned teď vše splnit a Stvořitel všeho, kterému jsi dal tento slib, ať má v něm zalíbení.“

30. Pak řekl *Izák* Rebece: „Jdi se svým synem *Jákobem*!“ A *Rebeka* šla se svým synem *Jákobem*, zatím co *Debora* byla u ní, až přišli všichni do *Bét-elu*.

31. *Jákob* pamatoval na modlitbu, kterou jeho otec požehnal jemu i jeho dvěma synům, *Lévimu* a *Judovi*, radoval se a chválil *Boha* svých otců, *Boha* *Abrahamova* a *Izákova*.

32. Řekl: „Nyní jsem poznal, že já i mé děti máme věčnou naději v *Bohu* všech; tak je to rozhodnuto o obou *mých synech* a je o nich zpráva ve věčném svědectví na nebeských deskách, jak jim *Izák* požehnal.“

Kapitola 32

*Jákob v Bét-el obětuje,
ustanovuje
Léviho za kněze a určuje
desátky*

1. Té noci zůstali v *Bét-elu* a *Lévi* měl sen, že jej dosadili a ustanovili knězem nejvyššího *Boha*.

2. Ve čtrnáctém dni toho měsíce povstal *Jákob* časně zjitra a oddělil desátky ze všeho, co vzal s sebou, od lidí až po dobytek, od zlata až po nářadí a oděv, a všechno rozpočítal podle desátků.

3. A v ten den otěhotněla *Ráchel* svým synem *Benjaminem*. *Jákob* pak počítal od něho své syny nazpět¹, až los *Boží* padl na *Léviho*². Jeho otec jej oblékl do kněžského roucha a naplnil jeho ruce³.

4. Patnáctého dne toho měsíce obětoval na oltáři čtrnáct býků, dvacet osm beranů, čtyřicet devět ovcí, šedesát kozlů a dvacet devět kůzlat⁴ jako celopal na oltáři, *samou* libou vůni.

5. To byl dar podle jeho slibu odevzdat desátky včetně oběti plodů a nápojů.

6. A když to vše spálil oheň, obětoval kadidlo nad *obětním* ohněm a jako pokojnou oběť dva býky, čtyři berany, čtyři ovce, čtyři kozly, dvě jednorokní jehňata a dvě kůzlata. To činil denně po sedm dní.

7. A on sám i všichni jeho synové i jeho služebnictvo tam jedli s radostí po sedm dní. *Jáko*b pak chválil Boha a děkoval mu, že jej vytrhl ze všech ohrožení, a že mu *mohl* splnit svůj slib.

8. Vyčlenil desátek ze všech čistých zvířat a obětoval je. Všechna nečistá dal svému synu Lévimu spolu se všemi služebníky⁵.

9. Tak se Lévi stal v Bét-elu knězem před svým otcem *Jáko*bem i před svými deseti bratry. *Od té doby* konal kněžskou službu a *Jáko*b mu *odevzdal* svou oběť. Potom vydělil desátý díl z desátku, posvětil jej, a ten mu pak byl svatý.

10. Proto je na nebeských deskách jako zákon nařízeno vydělit ještě z desátku desátý díl a jíst jej každým rokem před Bohem na tom místě, které *Bůh* vyvolí, aby tam přebývalo jeho jméno⁶. Pro toto ustanovení není žádné omezení v čase.

11. Tento rozkaz je zapsán, aby byl plněn každým rokem: dvakrát za rok *budete* jíst desátky před Bohem na místě, které si vyvolil. Nic se nesmí nechat z minulého roku na příští,

12. nýbrž zrno se má jíst ve svém roce během dnů žatvy i víno během vinobraní i olej během dnů, kdy je čas *jeho sklizně*.

13. Všecko, co zbude a co je staré, budete považovat za nečisté. Bude spáleno ohněm, protože je nečisté.

14. Tak to mají jíst společně ve svatém domě a nemají to nechat zastarat.

15. Všecky desátky skotu i ovcí budou svaté Bohu a budou patřit jeho kněžím, kteří je budou rok od roku jíst, neboť tak je to nařízeno o desátcích a vyryto na nebeských deskách.

¹tedy od nejmladšího, teprve očekávaného Benjamina ke starším synům ²ten byl desátý ³ustálená hebr. vazba označující pověření kněžským úřadem; sr. Ex 28,41 aj. ČEP překládá volně „uvést v úřad“ ⁴et. a lat. text se liší v počtech; tento překlad se přidrží Littmannovy rekonstrukce textu ⁵hebr. duše ⁶Jeruzalém; sr. Dt 12,5.21 15,20 1Kr 9,3 14,21

(4) :Gn 8,21 :Ex 29,18 :Ez 16,19 (9) :Nu 18,25

*Vidění Jákovova,
narození Benjamína
a smrt Ráchel (Gn 35)*

16. Následující noci, po dvacátém druhém dnu toho měsíce, se Jákob rozhodl vystavět toto místo a ohradit dvůr zdí, posvětit je a učinit svatým, a to navždy jak pro sebe, tak pro své syny po sobě.

17. Bůh se mu v noci ukázal, požehnal mu a řekl: „Tvé jméno už nebude Jákob, nýbrž Izrael. Tak bude znít tvé jméno.“

18. A opět mu řekl: „Já jsem Bůh, který stvořil nebe i zemi. Učiním tě početným a rozmnožím tě, i králové vyjdou z tebe a budou vládnout všude, kam dojde lidská noha.

19. A tvému potomstvu dám celou zemi pod nebem, a ono bude vládnout nad všemi národy, jak bude chtít, a bude vlastnit celou zemi a zdědí ji navěky.“

20. Pak se v rozhovoru odmlčel a vzdálil se, přičemž Jákob viděl, jak vstupuje do nebe.

21. V nočním vidění spatřil, jak s nebe sestoupil anděl se sedmi deskami v rukou. Dal je Jákobovi, který na ně upřel zrak a četl vše, co bylo na nich napsáno, co se stane jemu i jeho synům až na věky.

22. A *Bůh* mu ukázal vše, co stálo napsáno na deskách a řekl mu: „Nevzdělávej dále toto místo a nedělej z něho svatyni navěky ani tu nebydli, to není to *pravé* místo! Jdi do domu svého otce Abrahama a bydli u svého otce Izáka až do dne jeho smrti.

23. Ty zemřeš v pokoji v Egyptě a budeš pohřben se ctí v hrobě svých otců spolu s Abrahamem a Izákem.

24. Neboj se! Neboť jak jsi to viděl a četl, tak to vše bude: jen to sepiš vše, co jsi viděl a četl!“

25. Jákob řekl: „Ach, Pane, jak si mohu pamatovat vše, co jsem přečetl a uviděl?“ *Bůh* odpověděl: „Já to způsobím, abys to vše podržel v *paměti*.“

26. Potom se *Bůh* od něho vzdálil. *Jákob* se probudil ze svého spánku a pamatoval si vše, co četl i viděl, a všechny ty věci zapsal.

27. Ještě tam oslavil jeden sváteční den a obětoval v něm vše tak, jak

obětoval v prvním dnu a nazval jeho jméno „Dodatek“⁷, neboť *ten den* byl dodán, a ty první nazval „Svátek“.

28. A tak se zjistilo, co se mělo stát a co je napsáno na nebeských deskách. Proto mu to bylo zjeveno, že měl *i ten den* slavit a připojit jej k sedmi dnům svátků.

29. Jeho jméno bylo nazváno „Dodatek“ jako něco, co je dodatečně připojeno ke svátečním dnům podle počtu dnů v roce.

30. V noci dvacátého třetího dne toho měsíce zemřela Debora, dcera Rebeky, a pohřbili ji pod dubem u řeky nedaleko města. *Jákob* nazval jméno toho místa „Řeka Debořina“ a dub *nazval* „Dub nářku nad Deborou“.

31. Rebeka se vrátila do svého domu k Izákovi a *Jákob* po ní poslal berany, ovce i kozly, aby připravila jeho otci pokrm, jaký si *on* přál.

32. A *Jákob* šel se svou matkou, až se přiblížil k území Kabratan⁸, a tam zůstal.

33. Té noci porodila Ráchel syna a pojmenovala ho „Syn mého zmaru“, protože měla těžký porod. Jeho otec jej však nazval Benjamín (*to je Syn zdaru*), a to v jedenáctém dnu osmého měsíce v prvním roce šestého sedmiletí toho jubilea.

34. Ráchel tam zemřela a byla pohřbena v zemi Efrata, to jest v Betlémě. *Jákob* vztyčil na hrobě Ráchel pamětní kámen, při cestě u jejího hrobu.

⁷hebr. ^a*cerer*; lat. *retentatio* navazuje na hebr. ^a*acar* = zadržet ⁸jméno je zřejmě staženo z hebr. *kibrat-há'árec* = lán země; Gn 35,16

Kapitola 33

Rubenův hřích s Bilhou

(Gn 35,22)

Zákonná ustanovení

Děti Jákobovy (Gn 35,23–27)

1. Jákob odešel a usadil se na jihu Magdaladref¹. Přišel k svému otci Izákovi, on i jeho žena Lea, o novoluní desátého měsíce.
2. Rúben viděl Bilhu, služku Ráchel a vedlejší ženu svého otce, jak se v skrytu koupe ve vodě, a zatoužil po ní.
3. V noci přišel tajně do domu Bilhy a našel ji, jak v domě spí sama na svém loži.
4. Spal s ní, až procitla a viděla, že s ní na loži spí Rúben. Odkryla cíp *pokrývky* a podržela ho; vykřikla, *neboť* poznala, že je to Rúben.
5. Zastyděla se před ním, pustila ho z rukou a on utekl.
6. Ona pak proto mnoho naříkala, ale neřekla to žádnému člověku.
7. Když se Jákob vrátil a vyhledal ji, řekla mu: „Nejsem pro tebe čistá, jsem před tebou poskvrněná. Rúben mě poskvřnil: přišel ke mně v noci, zatímco jsem spala a nic nevěděla; odkryl cíp *pokrývky* a spal se mnou.“
8. Jákob se na Rúbena velice rozhněval, že spal s Bilhou, neboť tím odkryl *pokrývku* svého otce.
9. Jákob se k ní pak už nepřiblížil, protože ji Rúben poskvřnil. Každý člověk, který odkryje nahotu svého otce, jedná velmi zle, protože je to Bohem zavrženo.
10. Proto je napsáno a nařízeno na nebeských deskách, že žádný člověk nesmí odkrýt nahotu svého otce, neboť je to nečisté. Smrt stihne jak muže, který spal se ženou svého otce, tak i onu ženu, neboť spáchali v zemi nečistý skutek.
11. Ať už není žádná nečistota před Bohem v lidu, který si vyvolil za své vlastnictví.
12. A opět je *tam* dále napsáno: Ať je proklet, kdo spí se ženou svého otce, neboť odkryl hanbu svého otce. Všichni svatí Boží řekli: „Tak se staň! Tak se staň!“

13. A ty, Mojžíši, přikaz Izraelcům, aby dbali na tato slova. Neboť je to smrtelný hřích a nečistota a nebude navěky žádné odpuštění ani smíření s *Bohem* pro muže, který tak učinil, nýbrž bude potrestán smrtí, ukamenován a vyhlazen ze středu Božího lidu.

14. Žádnému muži, který tak v Izraeli činí, nebudiž dopřáno žít na zemi ani jediný den, neboť je zavržen a nečistý.

15. A nemá se říkat: Rúben získal život i odpuštění, když se vyspal s ženinou svého otce, zatím co ona měla muže a zatím co její muž, jeho otec Jákob, byl ještě na živu.

16. Avšak rád a soud i zákon tehdy ještě nebyly všem zcela zjeveny jako zákon, neboť teprve ve tvých dnech, *Mojžíši*, se stane zákonem pro tvůj čas i dny a věčným zákonem pro všechna pokolení.

17. Pro tento zákon pak nebude žádné omezení ani žádné odpuštění kromě *ustanovení*, že musí být oba vyhlazeni z lidu: toho dne, kdy to spáchali, mají být popraveni.

18. Ty však, Mojžíši, napiš to pro Izraele, aby to dodržovali a jednali podle tohoto slova a nebloudili ve smrtelných hříších. Hospodin, náš Bůh, je soudce, který nehledí na osobu *viníka* a nepřijímá úplatky.

19. A pověz jim toto ustanovení zákona, aby ho slyšeli, chránili se a byli na stráži před takovými věcmi, aby nezahynuli ani nebyli vyhlazeni ze země. Neboť nečistotou, ohavností, poskvnou a znesvěcením se stávají všichni, kdo to na zemi činí.

20. Není žádného většího hříchu nežli smilstvo, jímž se na zemi hřeší. Neboť lid je svatý Hospodinu, svému Bohu. *Je to lid Božího* dědictví, lid kněžský i královský a *Boží* vlastnictví. Proto se nemá stát, aby se v tom svatém lidu projevil něco tak velmi nečistého.

21. Ve třetím roce tohoto šestého sedmiletí přestěhoval se Jákob i všichni jeho synové, a bydlili v domě Abrahamově blízko svého otce Izáka a své matky Rebeky.

22. A toto jsou jména Jákobových dětí: prvorozený Rúben, Šimeón, Lévi, Juda, Isachar, Zabulón, synové Ley. A synové Ráchel: Josef a Benjamín. Synové Bilhy: Dan a Neftalí. Synové Zilpy: Gád a Ašer. A Dína, dcera Ley, byla jediná dcera Jákobova.

23. Přišli tam a poklonili se před Izákem i Rebekou. Když je *ti dva*

spatřili, požehnali Jákobovi i všem jeho dětem. Izák se velice radoval, že viděl děti svého mladšího syna Jákoba a požehnal jim.

¹z hebr. *migdal* 'eder 'efrat = věž stáda Efraty; Gn 35,16

Kapitola 34

*Boj emorejských králů
proti Jákobovi i jeho synům
Josef prodán do Egypta
(Gn 37)
Smrt Bilhy a Díny*

1. V šestém roce toho sedmiletí, ve čtyřicátém čtvrtém jubileu, vyslal Jákob své syny, aby hlídali jeho ovce a s nimi také své služebníky na pole u Šekemu.
2. Tu se proti nim spojilo sedm emorejských králů, aby je zabili. Skryli se v křovinách a chtěli také ukořistit jejich dobytek.
3. Jákob, Lévi, Juda a Josef byli doma u otce Izáka, neboť jeho duch byl sevřen a oni ho nemohli opustit. Nejmladší byl Benjamín, a proto zůstával u svého otce.
4. Tu přišli král z Tapúach, král z Aresy¹, král ze Saraganu, král ze Šílo, král z Gaaše, král z Bét-chorón a král z Maanisa-kír¹, i všichni, kdo bydlili v tomto pohorí, i kdo bydlili v lese v kenaanské zemi.
5. K Jákobovi došla zpráva: „Hle, králové Emorejců obklíčili tvé syny a uloupili jejich stáda.“
6. Vyrázil tedy z domu *a s ním* i jeho tři synové a všichni služebníci jeho otce i jeho *vlastní* služebníci, a vytáhl proti šesti tisícům mužů ozbrojených meči.
7. Pobil je na šekemských polích a pronásledoval ty, kteří prchali. I ty pobil ostrým mečem, totiž *krále* Aresy, Tafu, Sareganu, Šíla, Amanisakiru² a Gaaše.
8. Pak shromáždil svá stáda, získal převahu *nad zbytkem nepřátel*

a uložil jim tribut, aby mu totiž jako daň dávali pětinu plodů země. Pak vystavěl města Rúben a Tamnatares³.

9. Potom se navrátil v míru a uzavřel s nimi příměří, a oni byli jeho služebníky až do dne, kdy odešel i se svými dětmi do Egypta.

10. V sedmém roce toho sedmiletí poslal Josefa ze svého domu do šekemské krajiny, aby se dověděl, jak se daří jeho bratrům. Ale *Josef* je našel v zemi Dótan.

11. Oni však s ním jednali lstivě a chtěli ho přepadnout a zabít. Ale potom změnili svůj úmysl a prodali ho izmaelským kupcům. Ti odvedli *Josefa* do Egypta a prodali ho Potífarovi, faraónovu eunuchovi, vrchnímu kuchaři⁴, knězi v městě Elevu⁵.

12. Jákobovi synové porazili kozla, namočili Josefovou suknicu v jeho krvi a poslali ji svému otci Jákobovi, a to v desátý den sedmého měsíce.

13. *Jákob* pak nařikal celou noc, poslali mu ji totiž večer. V horečce blouznil a ve smutku nad *Josefovou* smrtí řekl: „Divá zvěř ho sežrala!“ S ním nařikali v ten den i všichni lidé jeho domu; po celý den s ním drželi zármutek a bědovali.

14. Jeho synové i jeho dcera *k němu* přistoupili, aby ho potěšili, ale on se v zármutku nad svým synem nedal potěšit.

15. Když pak v ten den Bilha uslyšela, že *Josef* zahynul, zemřela při nářku nad ním, když byla v Kafratef⁶. Také *Jákobova* dcera Dína zemřela, když *Josef* zahynul. Tak dolehly na Izraele tři nářky v jednom měsíci.

16. Potom pohřbili Bilhu naproti hrobu Ráchel a také *Jákobovu* dceru Dínu tam pohřbili.

17. *Jákob* nařikal nad *Josefem* celý rok. Říkal: „Chci také sestoupit do hrobu v žalu nad svým synem.“

18. Proto je Izraelcům nařízeno, aby drželi smutek desátého dne sedmého měsíce, tedy v ten den, kdy zpráva, která způsobila pláč nad *Josefem*, došla k jeho otci Jákobovi, aby potomci *Izraele* vykonali smírčí oběť mladého kozla, a to desátého dne sedmého měsíce, jednou za rok pro svůj hřích, neboť zarmoutili lásku svého otce *Jákoba* kvůli jeho synu *Josefovi*.

19. Tento den je ustanoven, aby se v něm všichni rmoutili nad svým

hříchem i nad všemi přestupky a nad každým pobloužením, a aby se v tomto dnu jednou za rok očišťovali.

¹tvar jména je nejistý, lokalizace neznámá ²jiný tvar nežli ve v. 4 ³Timnat-Serach, pohřebiště Jozua; Joz 24,30 ⁴nepřesné, vlivem O' a V; původní znění mělo zřejmě podle hebr. *sar hattabbáchím* = velitel stráže; sr. Gn 37,36 ⁵tj. egypt. Ón, ř. Héliopolis ⁶asi zkráceno z vazby *k'fírat 'efrajim*; snad jde o místo Kefirá blízko Kirjat-jeárím; sr. Joz 9,17 18,26

(19) :Lv 16

Ženy Jákobových synů

20. Když byl Josef ztracen, vzali si Jákobovi synové ženy: Rúbenova žena se jmenovala Ada, Šimeónova žena se jmenovala Adibaa a *byla to* Kenaanka. Žena Léviho se nazývala Milka a *pocházela* z aramejských dcer z rodu synů Terachových. Judova žena se jmenovala Bat-šua, Kenaanka. Isacharova žena se nazývala Chezáká. Zabulonova žena se jmenovala Naama. Danova žena byla Eglá. Neftaliova žena Rasua *pocházela* z Mezopotámie. Gádova žena se nazývala Maaka. Ašerova žena byla Jona. Josefova žena Asenat, byla Egyptánka. Benjamínova žena se nazývala Jiska.

21. Šimeón se však napravil a vzal si druhou ženu z Mezopotámie, podobně jako jeho bratři.

(20) :Milka Gn 22,20 :Bat-šua Gn 38,2.12 :Naama Gn 4,22 :Eglá 2S 3,5 :Maaka Gn 22,24 :Asenat Gn 41,45.50 :Jiska Gn 11,29

Kapitola 35

Poslední slova a smrt Rebeky

1. V prvním roce prvního sedmiletí čtyřicátého pátého jubilea si Rebeka zavolala svého syna Jáкова a dala mu pokyny o jeho otci i o jeho bratru, že je má ctít po všechny dny svého života.
2. Jákov řekl: „Udělám vše, co mi radíš, neboť je mi ctí a velikostí i spravedlností před Bohem, abych je ctil.“
3. Ty však, matko, znáš všechno mé počínání už ode dne, kdy jsem se narodil, až do dnešního dne. Ty znáš i vše, co je v mém srdci, že po všechny dny myslím na jejich dobro.
4. Jak bych neměl činit to vše, co jsi mi přikázala, totiž ctít svého otce i svého bratra?
5. Pověz mi, matko, jakou převrácenost jsi na mně spatřila, a já s ní přestanu a za podíl mi bude dobrota!“
6. Ona mu řekla: „Můj synu, po všechny své dny jsem u tebe nespátřila žádný zvrácený skutek, nýbrž jen vše pravé. Ale povím ti pravdu, můj synu: V tomto roce zemřu a tento rok nepřežiji. Viděla jsem ve snu den své smrti, že nebudu žít déle než sto padesát pět let. Hle, vyplnila jsem všechny dny svého života, které jsem měla prožít.“
7. Jákov se nad řečí své matky usmál, když mu řekla, že zemře, zatím co před ním seděla v plné síle a její čilost nebyla v ničem oslabena. Neboť ona vcházela i vycházela a její zuby byly pevné, a po všechny dny jejího života se jí nedotkla žádná nemoc.
8. Odpověděl jí tedy: „Já budu šťastný, matko, jestliže se mé dny počtem přiblíží ke dnům tvého života a jestliže moje síla zůstane ve mně, jako je nyní v tobě tvá síla. Ty nezemřeš, to jen marně vedeš prázdné řeči se mnou o své smrti.“
9. Tu ona vešla dovnitř k Izákovi a řekla mu: „Jednu věc si od tebe vyprošuji: Ať Ezau přísahá, že neudělá Jákovovi nic zlého a že ho v nenávisti nevyžene. Ty znáš přece Ezauovo smýšlení, že je drsný už od svého mládí. Není v něm žádná ctnost, vždyť chce po tvé smrti Jáкова zabít.“

10. Ale ty víš vše, co dělal až dodnes ode dne, kdy jeho bratr Jákob odešel do Cháranu, jak nás opustil celým srdcem a jak nám dělal zlé věci: přivlastnil si tvá stáda a všečen tvůj majetek ukradl *přímo* před tvou tvář.

11. A když jsme ho prosili a dožadovali se toho, co bylo naše, jednal tak, jakoby nám prokazoval milosrdenství.

12. Byl na tebe rozhořčen, že jsi požehnal svému synu Jákobovi, který byl dokonalý a spravedlivý a nebylo na něm nic špatného, nýbrž jen *samé* ctnosti. A od času, kdy se vrátil z Cháranu až do dnešního dne nedopustil, aby nám cokoliv scházelo, ale nosí nám *vše potřebné* podle svého času každý den a raduje se celým svým srdcem, když to přijímáme z jeho ruky, žehná nám a neoddělil se od nás od té doby, co přišel z Cháranu, až do dnešního dne. Zůstává u nás v domě a ctí nás.“

13. Izák jí řekl: „Já to vím a vidím co pro nás Jákob dělá, i jak nás ctí celým srdcem. Dříve jsem miloval Ezaua víc než Jákoba, protože se *Ezau* narodil *jako* první. Teď však miluji Jákoba více nežli Ezaua. *Ezau* spáchal mnoho zlého, není v něm žádná spravedlnost, nýbrž jde jen po cestách nespravedlnosti a násilí. Ano, není v něm žádná spravedlnost.

14. Mé srdce se nyní svírá kvůli všem jeho skutkům. Ani on ani jeho potomstvo nemohou být zachráněni, ale budou srovozeni ze země a vyhlazeni zpod nebe. Neboť *Ezau* opustil Boha Abrahamova a odešel i se svými dětmi za svými ženami, za jejich nečistotou a svůdností.

15. Ty mi říkáš, abych ho vyzval k přísaze, že nezabije svého bratra Jákoba. Ale on, i když bude přísahat, nedodrží svou přísahu a nebude konat ctnost, nýbrž jen zlobu.

16. Chce-li však svého bratra Jákoba zabít, bude vydán Jákobovi do rukou a neunikne z nich, ale upadne do nich.

17. O Jákoba se neboj, neboť ten, který opatruje Jákoba, je větší, mocnější, úctyhodnější a slavnější nežli ten, který opatruje Ezaua.“

18. Rebeka poslala pro Ezaua. Ten k ní přišel a ona mu řekla: „Můj synu, chci tě o něco poprosit. Slib mi, že mi to splníš, můj synu.“

19. On řekl: „Učiním vše, co mi řekneš; tvou prosbu neodmítnu.“

20. Ona odvětila: „Prosím tě, abys mne v den, kdy zemřu, odnesl a po-

hřbil blízko Sáry, matky tvého otce, a abyste se ty i Jákob milovali a žádný z vás aby nechystal nic zlého proti svému bratru, nýbrž abyste setrvali ve vzájemné lásce. Tak se vám bude *vše* dařit, synové moji, budete na zemi ctěni a žádný nepřítel se nad vámi nebude radovat. Budete k požehnutí a k milosrdenství před očima všech, kdo vás milují.“

21. On pak řekl: „Učiním vše, co jsi mi řekla, a pohřbím tě v den tvé smrti u Sáry, matky mého otce, jak si přeješ, aby její kosti byly blízko tvým kostem.

22. A také svého bratra Jákoba budu milovat více než všechny jiné lidi². Vždyť na celé zemi nemám žádného jiného bratra nežli jeho. Ne-ní to pro mě nic *příliš* náročného *slíbit ti to*, když ho mám rád. Je to přece můj bratr! Oba jsme byli spolu zaseti do tvého těla a oba jsme spolu vyšli z tvého klína. Kdybych nemiloval svého bratra, koho bych pak měl *vůbec* milovat?

23. A právě já tě prosím, abys Jákoba napomenula, pokud jde o mne a o mé děti. Já totiž vím, že bude jistě panovat nade mnou i nad mými dětmi, protože v ten den, kdy mu můj otec požehnal, jej vyvýšil a mne ponížil.

24. Přísahám ti, že ho budu milovat a nikdy nebudu proti němu chystat nic zlého po všechny dny svého života, nýbrž jen dobré.“ A všechna ta slova jí odpřisáhl.

25. Ona zavolala Jákoba před Ezaua a přikázala mu *vše* podle slov, která mluvila s Ezauem.

26. On řekl: „Učiním, co se ti líbí, můžeš věřit, že ode mne ani od mých dětí nevyjde nic zlého proti Ezauovi a že se ho nebudu *snažit* překonat *v ničem* kromě vzájemné lásky.“

27. Pak té noci jedli a pili, oni i jejich děti, a Rebeka zemřela. *Byla stará* tři jubilea a jedno sedmiletí a jeden rok, *a to* právě té noci. Její oba synové, Ezau i Jákob, ji pohřbili v jeskyni poblíž Sáry, matky jejich otce.

¹+ Jákob ²dosl.: než všechno tělo

Kapitola 36

Poslední slova a smrt Izákova

1. V posledním roce toho sedmiletí povolal Izák oba své syny, Ezaua i Jákoba. Když k němu přišli, řekl jim: „Děti moje, půjdu cestou svých otců do věčného domu, kde jsou moji předkové.
2. Pohřbete mě blízko mého otce Abrahama v jeskyni na poli Che-tejce Efróna, kterou získal Abraham jako pohřebiště. Tam v hrobě, který jsem si sám vykopal, mne pohřbete.
3. To pak vám přikazuji, děti moje, abyste konali spravedlnost a právo na zemi. Kéž Bůh dá, aby k vám přišlo všechno *dobré*, jak to zaslíbil Abrahamovi a jeho potomstvu.
4. A milujte se navzájem, synové moji, jako bratři, jeden druhého jako sebe sama, hledejte dobré jeden pro druhého, jednejte společně na zemi, aby *každý* miloval druhého jako sebe sama.
5. O modlách vám přikazuji a napomínám vás, abyste je zavrhli, nenáviděli a neměli v nich zalíbení. Jsou plné svodu pro ty, kdo jim slouží, i pro ty, kdo je uctívají.
6. Pamatujte, synové moji, na Hospodina, Boha Abrahama, vašeho otce; i na to, jak jsem také já *Hospodina* ctil a sloužil mu v spravedlnosti a radosti; aby vás rozmnožil, dal vzrůst vašemu potomstvu, aby jeho počet byl jako hvězd na nebi, a aby vás zasadil do *zaslíbené* země jako rostlinu spravedlnosti, která nebude vyhlazena po všechna pokolení navěky.
7. Nyní však vás zapřísahám velikou přísahou – není totiž žádné přísahy, než je tato *přísaha* – při chváleném, ctěném, velikém, jasném, podivuhodném a mocném jménu toho, který učinil nebe i zemi a vše dohromady: Bojte se ho a služte mu
8. tak, aby každý miloval svého bratra v milosrdenství a spravedlnosti, a aby nikdo nepřál druhému *nic* zlého od nynějška až na věky, po všechny dny vašeho života, abyste měli štěstí ve všem svém jednání a nezahynuli.
9. A kdyby mezi vámi byl někdo, kdo by hledal zlé proti svému bra-

tru, tak od nynějška víte, že každý, kdo zamýšlí zlé proti svému bratru, upadne do *Božích* rukou a bude vyhlazen ze země živých¹, a jeho jméno zanikne pod nebem.

10. V den zmatku a kletby, zloby a hněvu *Bůh* spálí žhavým a ničivým ohněm jeho zemi i město a vše, co je jeho, jako spálil Sodomu, vyhladí jej z knihy napomenutí lidských dětí a nezaznamená jej v Knize živých, ale určí ho k záhubě; tak bude zavržen do věčného prokletí, aby se jeho soud věčně obnovoval v hanbě, kletbě a v hněvu i v trápení, zlobě a postižení nemocemi.

11. Říkám vám a dosvědčuji, moji synové, jaký bude budoucí soud nad člověkem, který chce učinit bezpráví svému bratru.“

12. V ten den rozdělil všechn svůj majetek mezi oba *syny* a dal větší díl tomu, který se narodil první: věž i celé její okolí a vše, co získal Abraham při Studni přísahy.

13. Řekl: „Tento větší díl ještě zvětšuji tomu, který se narodil prvý.“

14. Nato pověděl Ezau: „Tím, že jsem prodal své prvorozenství Jákobovi, předal jsem je Jákobovi. Bude mu dáno vše a já už k tomu nemohu nic říci; patří to jemu!“

15. Izák odvětil: „Na vás, moji synové, spočívá požehnání, i na vašich potomcích v tomto dni. Neboť vy jste mne upokojili, a mé srdce už není zarmoucené kvůli prvorozenství, že byste se kvůli němu měli dopustit nějakého bezpráví.“

16. Nejvyšší *Bůh* ať požehná muži, který koná spravedlnost, jemu i jeho potomstvu navěky!“

17. Pak jim přestal přikazovat i žehnat; oni spolu před ním jedli a pili, a on se radoval, že je mezi nimi jednota. Pak od něho odešli, uložili se toho dne ke spánku a usnuli.

18. Když Izák ulehл toho dne na svém loži, radoval se a usnul věčným spánkem. Zemřel ve stáří sto osmdesát let. Vyplnil dvacet pět sedmiletí a pět let. A oba jeho synové, Ezau i Jákob, jej pohřbili.

19. Pak odešel Ezau do své země Edómu na pohoří Seír a bydlil tam.

20. Jákob bydlil ve věži v pohoří Chebrón, v zemi, kde pobýval jako host už jeho otec Abraham, a sloužil *Bøhu* celým srdcem podle všech příkazů *Božích*.

21. Jeho žena Lea zemřela ve čtvrtém roce druhého sedmiletí čtyřicá-

tého pátého jubilea. Pohřbil ji v jeskyni u své matky Rebeky, vlevo od hrobu Sáry, matky svého otce.

22. Pak přišli všichni její synové i jejich synové, aby s ním oplakávali Leu, jeho ženu, a těšili ho, když nad ní naříkal.

23. Velice ji totiž miloval, *zvláště* od té doby, co zemřela její sestra Ráchel, neboť byla dokonalá a spravedlivá ve všem svém počínání a Jákoba ctíla. Po všechny dny, kdy s ním žila, neslyšel z jejích úst žádné drsné slovo; měla v *sobě* mírnost a pokojnost, spravedlnost i čest.

24. A *Jáko*b uchovával v paměti všechny její činy, které vykonala během svého života, a velice pro ni naříkal, neboť ji miloval z celého srdce a ze vší své duše.

¹země živých je pozdější obvyklý název pro místo věčné blaženosti; sr. Ž 27,13

(4) :Lv 19,18 :Mt 19,19 :Mk 12,31 :Ga 5,14 (10) :Mal 3,16 :Ž 69,29

Kapitola 37

Ezau a jeho synové táhnou k boji proti Jákobovi

1. V ten den, kdy zemřel Izák, otec Jákoba a Ezaua, uslyšeli synové Ezauovi, že Izák dal prvorozenství svému mladšímu synu, a velice se rozhněvali.

2. Přeli se se svým otcem a řekli mu: „Proč dal tvůj otec prvorozenství Jákobovi a tebe pomínil, když jsi přece ty starší a Jákob je mladší?“

3. On jim řekl: „Protože já jsem sám prodal prvorozenství Jákobovi za nepatrný pokrm z čočky¹. Potom v ten den, kdy mne můj otec vyslal, abych něco ulovil a donesl mu to, aby pojedl a pak mi požehnal, přišel *Jáko*b Istivě, přinesl otcí pokrm a nápoj. Otec mu požehnal a mne podřídil pod jeho ruku.

4. Teď však nás náš otec přiměl k přísaze, mne i jeho, že nebudeme

navzájem hledat zlé jeden proti druhému, že setrváme ve vzájemné lásce a míru a že nepokážeme své cesty.“

5. Oni mu odvětili: „Nebudeme tě poslouchat, že s ním máme žít v míru, poněvadž naše síla je větší než jeho síla, my jsme mocnější než on. Vytáhneme proti němu, zabijeme jej a zničíme ho i s jeho dětmi. A jestliže s námi nepotáhneš, uděláme něco zlého i tobě.“

6. Teď však nás poslouchej: pošleme do Aramu² i k Pelištejcům, k Moabcům a Amóncům a zvolíme si vybrané muže, statečné v boji. Pak proti němu vytáhneme, budeme s ním bojovat a vyhladíme ho ze země, dříve než získá větší moc.“

7. Jejich otec *Ezau* jim řekl: „Netáhněte proti němu a nevedte s ním válku, abyste v ní nepadli.“

8. Oni mu však odvětili: „To je právě tvé jednání od mládí až do dneška: Skláníš svou šíji pod jho. Ale my na takovou řeč neslyšíme.“

9. Poslali tedy do Aramu a k Adorámovi³, příteli svého otce, a u něho naverbovali tisíc bojovníků, vybraných a zdatných k boji.

10. Pak k nim přišli ti, kdo byli naverbováni u Moabců a Amónců, také tisíc vybraných bojovníků, a další tisíc od Pelištejců a ještě tisíc vybraných bojovníků z Edómu a od Chorejců i od Chetejců – všichni silní, v boji zdatní muži.

11. Potom řekli svému otci: „Vytáhni s nimi a veď je! Jestliže ne, zabijeme tě!“

12. *Ezau* byl plný hněvu a zloby, když viděl, jak jej jeho synové chtějí násilím donutit k tomu, aby táhl před nimi a vedl je tak proti svému bratru Jákobovi.

13. Ale potom se rozpomínal na vše zlé, co bylo v jeho srdci skryto proti bratru Jákobovi; už nemyslel na přísahu, kterou dal svému otci i své matce, že nebude po všechny své dny chovat žádnou zlobu proti svému bratru Jákobovi.

14. Jákob však nic nevěděl o tom, že proti němu vytáhli, ale oplakával svou ženu Leu, když tu přišli se čtyřmi tisíci zdatných bojovníků a vybraných válečníků docela blízko k věži.

15. Tu k němu lidé z Chebrónu poslali zprávu: „Hle, tvůj bratr vyrazil proti tobě, aby s tebou bojoval, se čtyřmi tisíci muži opásanými mečem, kteří nesou štíty a zbraně.“ Řekli mu to, protože milovali Já-

koba víc než Ezaua. Jákob byl totiž mírnější a milosrdnější nežli Ezau.

16. Ale Jákob tomu nevěřil, dokud nepřitáhli docela blízko k věži.

17. Pak zavřel brány věže, vystoupil na ochoz a promluvil ke svému bratru Ezauovi. Řekl mu: „To je krásná útěcha, se kterou jsi mne přišel potěšit v *zármutku* nad smrtí mé ženy, která *právě* zemřela. Je to podle té přísahy, kterou jsi dvakrát stvrdil svému otci i své matce, nežli zemřeli? Ty jsi tu přísahu zrušil a budeš souzen tou hodinou, kdy jsi svému otci přísahal.“

18. V téže chvíli se Ezau zdvihl a promluvil k *Jákobovi*: „Ani lidské děti ani polní zvěř neskládají přísahu navěky, nýbrž každého dne usilují o zlé, aby každý zabil svého protivníka, který ho nenávidí.“

19. A ty také nenávidíš mne i mé syny až za hrob⁴, takže s tebou neze udržovat žádnou bratrskou lásku.

20. Slyš mé slovo, které ti říkám: Jestliže vepř změní svou kůži a jeho štetiny budou hebké jako vlna a jestliže na jeho hlavě vyrostou jelení parohy nebo beraní rohy, pak tě budu mít v bratrské lásce. Protože i mateřské prsy jsou rozdělené, ani tys mi nebyl nikdy bratrem.

21. Jestliže vlci uzavřou mír s ovceři, že je nesežerou a že jim neublíží, a jestliže bude jejich srdce cele upjato k tomu, aby si dělali navzájem dobro, pak bude i v mém srdci mír s tebou.

22. Jestliže se lev stane přítelem býka a dá-li *se* s ním zapřáhnout pod jedno jho a bude s ním táhnout, potom s tebou uzavřu mír.

23. A jestliže havran zbělá a bude jako „bílá holubice“⁵, pak věz, že tě mám zase rád a uzavřu s tebou mír. Buď vyhlazen ty i tví synové, nemáš mít žádný mír!“

24. Když Jákob viděl, že Ezau je ze srdce oddán zlému a že ho chce z celé duše zabít a že se přiblížil jako divá zvěř, která naběhne na kopy, jež ji probodne a usmrtí, ale neuteče před ním,

25. tu řekl svým *synům* i služebníkům, že na něj i na všechny jeho druhy zaútočí.

¹překlad podle ČEP Gn 25,34 ²Syrie, kde byli bratři a synové Lábanovi; sr. Gn 31,23

³sr. mužské vlastní jméno Adorám v 2S 20,24 1Kr 12,18 2Pa 10,18 ⁴dosl.: na věky

⁵et. *rázá* je druh bílého ptáka, který u nás nežije, takže pro něho není české jméno; zde zvolena holubice jako protiklad havrana; sr. Gn 8,7-12

Kapitola 38

Boje mezi Ezauem a Jákobem u věže v Chebrónu

1. Nato oslovil Juda svého otce Jákoba a řekl mu: „Napni svůj luk, otče, vyšli své šípy a probodni nepřítele a zabij *svého* protivníka; kéž k tomu máš sílu, neboť my *přece* nezabijeme tvého bratra!“
2. Tak Jákob napjal luk, vyslal šíp a zasáhl svého bratra Ezaua do pravé strany hrudi, až padl *k zemi*.
3. A opět vyslal šíp a zasáhl Emorejce Adoráma do levé strany hrudi, až se obrátil, a klesl mrtev.
4. Tu udělali Jákobovi synové i jeho služebníci výpad ven z *opevnění* a rozmístili se na čtyři strany věže.
5. První vyrazil Juda, po něm Neftalí a Gád a padesát bojovníků na jižní stranu věže, a zabili každého, koho zastihli. Neunikl jim ani jediný.
6. Lévi, Dan a Ašer vyrazili na východní stranu věže spolu s padesáti bojovníky, a pobili bojovníky z Moábu a Amónu.
7. Rúben, Isachar a Zabalón vytáhli z věže na severní stranu a s nimi padesát bojovníků; tam pobili vojsko Pelištejců.
8. Šimeón, Benjamín a Chanók, syn Rúbenův, vytáhli na západní stranu věže a s nimi padesát bojovníků; tam usmrtili Edómce a Chorejce, čtyři sta silných a boje schopných mužů. Šest set mužů se rozuteklo; s nimi utekli i čtyři synové Ezauovi a nechali svého otce ležet mrtvého, jak padl na pahorku, který je v Aduramu.
9. Jákobovi synové pronásledovali syny Ezauovy v pohoří Seir. Jákob však pohřbil svého bratra na pahorku, který je v Aduramu, a vrátil se domů.
10. Ale Jákobovi synové sevřeli Ezauovy syny na horách Seir a donutili je sklonit šíji¹, takže se stali otroky synů Jákobových.
11. Pak poslali ke svému otci, zdali s nimi mají uzavřít mír nebo je pobít.
12. Jákob však poslal ke svým synům *vzkaz*, že mají uzavřít mír. Tak

s nimi uzavřeli mír a jako jeho poddanství jim uložili, že musí platit daň Jákobovi i jeho synům po všechny dny.

13. Potom platili Jákobovi daň trvale až do dne, kdy *Jákob* sestoupil do Egypta.

14. Ale synové Edomu se nevymanili ze jha poddanství, které jim uložilo dvanáct synů Jákobových, až do tohoto dne.

¹ tj. podrobit se

Edomští králové (Gn 36,31–39)

15. Toto jsou králové, kteří panovali v Edomu, dříve než kraloval král synům Izraelským; až do tohoto dne *vládnou* v edomské zemi.

16. V Edomu kraloval Balak², syn Beórův, a jeho město se jmenovalo Dinhaba.

17. Když Balák² zemřel, stal se po něm králem Zerachův syn Jóbab z Bosry.

18. Když zemřel Jóbab, stal se po něm králem Chušam z pobřeží Téman.

19. Když zemřel Chušam, stal se po něm králem Baradův³ syn Hadad, který porazil Midjánce na Moábském poli; jeho město se jmenovalo Avít.

20. Když zemřel Hadad, stal se po něm králem Salman⁴ z Masrekry.

21. Když zemřel Salman⁴, stal se po něm králem Šaul z Rechobótu nad Řekou.

22. Když zemřel Šaul, stal se po něm králem Akbórův syn Baal-chanan.

23. Když zemřel Akbórův syn Baal-chanan, stal se po něm králem Adat⁵. Jeho žena se jmenovala Mehetabel, dcera Matredy, vnučka Mé-zahabova.

24. Toto jsou králové, kteří vládli v edomské zemi.

²ČEP: Béla; Gn 36,32 ³ČEP: Bedad; Gn 36,35 ⁴ČEP: Samla; Gn 36,36 ⁵ČEP: Hadar; Gn 36,39

Kapitola 39

Josef slouží u Potífara, jeho ctnost i uvěznění (Gn 39)

1. Jákob bydlil v zemi, v níž jeho otec pobýval jako host, *totiž* v zemi kenaanské.
2. Toto je rodopis Jákobův: *kupci* odvedli Josefa do Egypta, když mu bylo sedmnáct let. Tam ho koupil Potífara, faraónův eunuch, vrchní kuchař.
3. Ustanovil ho správcem svého domu, a Boží požehnání bylo nad domem kvůli Josefovi. Všetmu, co dělal, dával Bůh zdar.
4. Egypťan svěřil Josefovi vše; poznal totiž, že Bůh je s ním, že Bůh obdařuje zdarem vše, co *Josef* koná.
5. Josef pak měl krásný vzhled i sličnou tvář. Žena jeho pána k němu zvedla zrak, pozorovala Josefa a oblíbila si ho. Prosila ho, aby jí byl po vůli.
6. On však se jí neoddal; pamatoval na Boha i na slova, která mu říkal jeho otec Jákob i Abraham, že žádný člověk nesmí cizoložit s ženou jiného muže a že je za to v nebi před nejvyšším Bohem uložen trest smrti. Takový hřích bude zaznamenán v knihách, které jsou před Bohem po všechny časy navěky.
7. Josef na ta slova pamatoval a nechtěl se jí oddat.
8. Ona na něho naléhala celý rok, on se však vzpíral a neuposlechl ji.
9. Tu ho v domě chytila do objetí, aby ho k tomu přinutila. Zavřela dveře domu a chopila se ho. On však nechal svůj oděv v jejích rukou, vylomil závoru a unikl ven.
10. Když žena viděla, že se jí neoddá, pomluvila ho u jeho pána a řekla: „Tvůj hebrejský otrok, kterého miluješ, mne chtěl donutit, abych se mu oddala. Když jsem však začala křičet, utekl a nechal mi v rukou svůj oděv, za který jsem ho chytila, a vylomil závoru.“
11. Když Egypťan viděl Josefův oděv i ulomenou závoru a slyšel řeč své ženy, uvěznil Josefa v žaláři, kde byli vězňové, které tam vsadil král.

12. Tak se dostal *Josef* do žaláře. Ale Bůh zjednal Josefovi přízeň i slitování u velitele žaláře; i ten totiž viděl, že Bůh je s *Josefem* a dává zdar všemu, co *Josef* činí.

13. Tak mu svěřil vše; velitel žaláře se při něm sám nestaral o nic, neboť *Josef* znal vše a Bůh tomu žehnal. I zůstal tam *Josef* dva roky.

(2) :Gn 37,36 40,12

Josef vykládá sny dvěma vězňům (Gn 40)

14. V oněch dnech se faraó, egyptský král, rozhněval na dva své eunuchy, totiž na vrchního číšníka a vrchního pekaře, a uvrhl je do vězení v domě velitele stráže¹, totiž do toho vězení, kde byl držen i *Josef*.

15. Velitel stráže pověřil Josefa, aby jim sloužil, tak jim byl k službě.

16. Oba pak měli sen, vrchní číšník i vrchní pekař, *každý* jeden sen, a vyprávěli jej Josefovi.

17. Jak jim jej vyložil, tak se stalo: vrchního číšníka dosadil faraó zpět do úřadu, ale pekaře dal popravit – jak to *Josef* vyložil.

18. Vrchní číšník však na Josefa v žaláři zapomněl, ačkoli mu *Josef* vyjevil, co se s ním stane. Nenapadlo ho oznámit faraónovi, co mu *Josef* řekl, protože na to zapomněl.

¹dosl. vrchního kuchaře – jde o titul Potífarův, sr. Jub 39,2; sr. Gn 37,36 39,1 : ČEP „velitel tělesné stráže“

Kapitola 40

Sny faraónovy a Josefovo povýšení (Gn 41)

1. V těch dnech měl farao v jedné noci dva sny o nouzi, která postihne celou zemi. Probudil se ze spánku a svolal všechny vykladače snů, kteří byli v Egyptě, i kouzelníky, a vyprávěl jim oba své sny; oni je však nedokázali vyložit.
2. Tu si vrchní číšník vzpomněl na Josefa a pověděl o něm králi. Ten ho dal povolát z vězení a vyprávěl před ním oba své sny.
3. *Josef* řekl faraónovi, že jeho oba sny mají stejný smysl, a řekl mu: „Po sedm let potrvá v zemi přebytek *úrody*, ale potom bude sedm let nedostatek, jaký ještě celá země nepoznala.
4. Ať hned farao ustanoví v celé egyptské zemi dozorce nad úrodou¹ a ať se od města k městu shromažďují potraviny ve dnech nadbytku. Tím bude v zásobě potrava pro sedm let nouze, takže země se kvůli nedostatku nezhroutí; ten *nedostatek* bude totiž citelný.“
5. Bůh daroval Josefovi milost a slitování ve faraónových očích. Farao řekl svým služebníkům: „Nenajdeme žádného jiného muže tak moudrého a prozíravého, jako je tento muž, protože božský duch je s ním.“
6. Tak ho ustanovil svým zástupcem v celé své říši, pověřil ho dozorem po celém Egyptě a dal ho vozit ve svém drahém faraónském voze.
7. Oblékl ho do oděvu z jemné látky² a vložil na jeho krk zlatý řetěz. Dal před ním vyvolávat: „El, El va-abírer“³. Dal mu prsten na ruku a ustanovil ho za pána nad celým svým domem, vyvýšil ho a řekl mu: „Nejsem *o nic* větší než ty, jen o svůj trůn!“
8. Josef se stal pánem nad celou egyptskou zemí a oblíbili si ho všichni faraónovi místodržící i všichni služebníci i ti, kdo vyřizovali záležitosti krále. Neboť chodil ve spravedlnosti, nebyla v něm žádná pýcha ani zpupnost a ani nikomu nenadržoval⁴; nebral úplatky, nýbrž soudil spravedlivě všechny lidi v zemi.

9. Tak se egyptská země kvůli Josefovi těšila míru před faraónem, neboť Bůh byl s ním a dal mu milost a slitování u celého pokolení, u všech, kdo ho znali, i těch, kdo o něm slyšeli. Ve faraónově říši byl pořádek, nerušil jej žádný odpůrce ani zlovolník.

10. Král nazval Josefa Sefantifanes⁵ a dal mu za ženu dceru Potífery, kněze v Heliopoli⁶, vrchního kuchaře.

11. V den, kdy Josef stanul před faraónem, mu bylo třicet let.

12. V tom roce zemřel Izák. Tehdy došlo na to, co řekl Josef ve výkladu obou *faraónových* snů, když pravil: „V celé zemi egyptské bude sedm let hojnosti.“ Egyptská země vydala velkou úrodu: z jedné míry *obilí se urodilo* tisíc osm set měr.

13. Josef shromažďoval zásoby od města k městu, až byly *sýpky* plné obilí, takže to už pro množství nebylo možno spočítat a změřit.

¹et. stodoly; ale lat. speculatores = hebr. *p^oqidim*, sr. Gn 41, 34; snad bylo et. *mekyád* = stodoly změněno za *mak^oannen* = dozorcí na základě záměny ř. SITARChAS a SITARChIAS ²dosl. z byssu ³z hebr.: bůh, bůh a silný; „silný“ = *’ábír* je božský titul; sr. Gn 49,24 Iz 49,26 60,16 Ž 132,2-5 ⁴dosl.: nebylo při něm přijímání tváří ⁵et. úprava z hebr. přepisu *safanat pa’néach* = zachránce světa; sr. Gn 41,45 ⁶Heliopolis = město Slunce; ř. jméno egyptského Ón, města v nilské deltě

(10) :Jub 39,2

Kapitola 41

Judův skutek s Támar (Gn 38), jeho lítost a pokání

1. Ve čtyřicátém pátém jubileu, v pátém sedmiletí, ve druhém dni, vybral Juda svému prvorozenému Erovi ženu z dcer aramských jménem Támar.

2. Ale ten ji nenáviděl. Neobcovał s ní, protože jeho matka *pocházela* z dcer kenaanských, a on si chtěl vzít ženu z kmene své matky. To mu však jeho otec Juda nedovolil.

3. Judův prvorozený Er byl zlý a Bůh ho usmrtil.

4. Juda řekl Onanovi, jeho¹ bratru: „Vejdi k ženě svého bratra, uzavři s ní švagrovský sňatek² a postarej se svému bratru o potomka.“
5. Onan věděl, že ten potomek nebude patřit jemu. Proto *sice* vešel do domu ženy svého bratra, avšak vypouštěl semeno na zem. I on byl v očích Božích zlý, a tak ho *Bůh* usmrtil.
6. Juda řekl své snaše Támaře: „Zůstaň v domě svého otce jako vdova, dokud nedospěje můj syn Šela, a dám mu tebe za ženu.“
7. Šela dospěl, ale Bat-šua, žena Judova, nedovolila, aby si její syn Šela vzal *Támar*. Bat-šua, Judova žena, zemřela v pátém roce tohoto sedmiletí.
8. V šestém roce vyšel Juda do Timny, aby *tam* stříhal ovce. Támaře oznámili: „Hle, tvůj tchán jde do Timny, aby stříhal ovce.“
9. *Támar* odložila vdovský šat, zastřela se rouškou a krásně se upravila. Pak se posadila u brány při silnici do Timny.
10. Juda jí na cestě potkal a považoval ji za nevěstku. Řekl jí: „Chci k tobě vejít!“ Ona mu odpověděla: „Vejdi!“ A on vešel.
11. Ona pak řekla: „Dej mi mou mzdu!“ On odvětil: „Nemám nic v ruce kromě svého prstenu na prstě, řetězu na krku a hole, kterou *držím* v ruce.“
12. Ona řekla: „Dej mi to vše *do zástavy*, dokud mi nepošleš mou mzdu!“ On jí řekl: „Pošli ti kůzle.“ A dal jí to *vše*. Ona otěhotněla.
13. Juda pak šel ke svým ovcím a ona šla do domu svého otce.
14. Juda jí poslal kůzle po svém pastýři, Adulamovci, ten ji však nenašel. Vypτάval se lidí v tom kraji: „Kde je ta nevěstka, která tu byla?“ Oni mu řekli: „U nás není žádná nevěstka.“
15. Vrátil se a oznámil *Judovi*, že jí nemohl najít. Řekl mu: „Ptal jsem se lidí v tom kraji, ale ti mi řekli: U nás není žádná nevěstka.“ *Juda* řekl: „Ať si to nechá, jen když nebudeme v opovržení.“
16. Když uběhly tři měsíce, ukázalo se, že je *Támar* těhotná. Pověděli to *Judovi* a řekli mu: „Hle, tvá snacha *Támar* je těhotná ze smilstva.“
17. Juda šel do domu jejího otce a řekl jejím otci a bratřím: „Vyvedte ji, ať je upálena, protože se dopustila *toho*, co je v Izraeli nečisté.“
18. Když už ji odváděli k upálení, poslala svému tchánovi prsten, řetěz i hůl se slovy: „Podívej se, čím je to! S tím *mužem* jsem těhotná.“

19. Juda to poznal a řekl: „Támar je spravedlivější než já, nesmí být upálena.“

20. Proto už nebyla dána Šelovi, a ani *Juda* k ní už nikdy nevešel.

21. Ona pak porodila dvojčata, Pereze a Zeracha, a to v sedmém roce druhého sedmiletí.

22. Potom skončilo sedm úrodných let, jež Josef předpověděl faraónovi.

23. Juda poznal, že to byl zlý skutek, který učinil, když obcoval se svou snachou a považoval ji za špatnou. Zhřešil a provinil se, když odkryl pokrývku svého syna. Začal naříkat nad svým skutkem a prosit Boha o slitování nad spáchaným hříchem.

24. A my, *andělé*, jsme mu ve snu řekli, že mu bude odpuštěno, když tak velice prosí, rmoutí se a dál už v tom nepokračuje.

25. Tak došel odpuštění, protože se odvrátil od svého hříchu i od své nevědomosti; těžce totiž zhřešil před naším Bohem. A každý, kdo to dělá, kdo obcuje se svou snachou³, ten ať je upálen na hranici. Neboť v nich *obou* spočívá nečistota a poskvrna. Ať jsou *oba* spáleni ohněm.

26. Ty však, *Mojžíši*, přikáž Izraelcům, že mezi nimi nemá být žádná nečistota. Každý, kdo obcuje se svou snachou nebo tchyní, se dopouští nečistoty. Takový muž, který s ní obcoval, bude i se ženou spálen ohněm. Budou vymazáni z Izraele jako *příčina Božího* hněvu a rány.

27. Judovi jsme však my, *andělé*, řekli, že nebude vyhlazen, protože jeho dva synové s ní neobcovali a protože jeho semeno způsobilo probuzení jiného rodu.

28. On tam⁴ totiž vešel se zbožností a žádal trest, neboť podle práva, které přikázal Abraham svým synům, ji chtěl Juda spálit ohněm.

¹tj. Erovu ²tj. levirátní sňatek; sr. Dt 25,5–10 ³et. výraz znamená tchyni; zřejmě jde o obojí ⁴tj. do domu Támařina otce

Kapitola 42

Cesty Jákobových synů do Egypta (Gn 42 a 43)

1. V prvním roce třetího sedmiletí čtyřicátého pátého jubilea začala zemi sužovat neúroda; zemi už nesvlažoval déšť, nic nepřicházelo shůry.
2. Země se stala neúrodnou. Jen v Egyptě byla potrava, protože Josef shromažďoval po sedm let úrody zrna pro zemi a měl ji v zásobě.
3. Egypťané tedy přišli k Josefovi, aby jim dal potravu; on otevřel sýpky, kde bylo obilí z prvního roku *úrody* a prodával je lidem té země za zlato.
4. Hlad a nouze byly velké i v zemi kenaanské¹. Jákob slyšel, že v Egyptě je co jíst, a tak poslal deset svých synů, aby přinesli potravu z Egypta. Benjamína však s nimi neposlal. Oni pak, totiž deset Jákobových synů, přišli s poutníky do Egypta.
5. Zatímco Josef je poznal, ho nepoznali. Mluvil s nimi, vyptával se jich a řekl jim: „Což jste nepřišli jako vyzvědači vyhledat nechráněná místa země?“ A dal je uvěznit.
6. Ale pak je propustil a zadržel jenom Šimeóna. Jeho devět bratrů mohlo odejít.
7. Naplnil jim pytle obilím a také jim do nich vložil *zpět* zlato; oni to však nevěděli.
8. Prikázal jim, aby přivedli i svého nejmladšího bratra, neboť mu řekli, že jejich otec i nejmladší bratr jsou naživu.
9. Putovali z Egypta zhůru do kenaanské země a *po návratu* vyprávěli svému otci o všem, co je stihlo, jak s nimi vladař té země tvrdě mluvil a jak vsadil Šimeóna do vězení, dokud mu nepřivedou Benjamína.
10. Jákob řekl: „Připravujete mne o děti. Josef už není, ani Šimeón není, a Benjamína mi chcete vzít. Tak na mne dolehla vaše špatnost.“
11. A dodal: „Můj syn s vámi nepůjde; mohl byl onemocnět! Neboť *jen* ty dva mi porodila jejich matka. Jeden zahynul a vy mi chcete vzít i tohoto? Třeba by mohl na cestě dostat horečku. Tak byste přivedli mé šediny v žalu do podsvětí.“

12. *Jáko*b totiž spatřil, že jejich peníze se vrátily zpět; každý *je* měl ve svém pytlí, a proto se bál vyslat *Benjamína*.
13. Nouze v kenaanské zemi byla veliká a tuhá, i po celém světě kromě egyptské země. Neboť mnozí Egypťané shromáždili v *létech úrody* své zrní ku pokrmu, když viděli, jak Josef shromažďuje zrní, ukládá je do sýpek a uchovává pro roky nouze.
14. Tak lidé v Egyptě našli obživu v prvním roce nouze.
15. Když Izrael viděl, že hlad v zemi je tak velký, a že není jiná záchrana, řekl svým synům: „Jděte tam znovu a přineste nám potravu, abychom nezahynuli.“
16. Oni mu však řekli: „Nepůjdeme! Jestliže s námi nepůjde náš nejmladší bratr, nemůžeme tam jít.“
17. Izrael viděl, že by v té nouzi všichni zahynuli, kdyby ho s nimi neposlal.
18. Rúben řekl: „Svěř ho do mých rukou! Nepřivedu-li *ti* ho zpět, můžeš za jeho život usmrtit oba mé syny.“ *Jáko*b mu však řekl: “Nepůjde s tebou!”
19. Tu vystoupil Juda a pravil: „Pošli ho se mnou! Když *ti* ho nepřivedu zpět, chci být po všechny dny svého života před tebou jako ničemník!“
20. Tak ho s nimi poslal ve druhém roce toho sedmiletí, v první den měsíce. A oni přišli do Egypta se všemi, kdo tam putovali, s dary v rukou: balzámem, mandlemi a terebintovými oříšky i čistým medem.
21. Tak šli a předstoupili před Josefa. Když spatřil svého bratra *Benjamína*, řekl jim: „Je to váš nejmladší bratr?“ Oni mu odpověděli: „Je to on.“ A on odvětil: „Bůh *ti* buď milostivý, můj synu!“
22. Pak ho poslal do svého domu a také Šimeóna dal k nim vyvést a vystrojil pro ně hostinu. Oni mu předali dary, které pro něho přinesli ve svých rukou.
23. Tak před ním hodovali a *Josef* je všechny *uctil* dílem ze svého stolu a díl *Benjaminův* byl sedmkrát² větší nežli díly všech ostatních.
24. Když dojedli a dopili, povstali a odebrali se ke svým oslům.
25. Josef si však vymyslel plán, jak by rozpoznal jejich smýšlení, zda-li mezi nimi vládne smír. Řekl proto správci svého domu: „Naplně jejich pytle zrním a také jejich peníze jim dej zpět do jejich zava-

zadel a můj kalich z něhož piji, ten stříbrný kalich, vlož do pytle toho nejmladšího. Potom je propuště.“

¹dopl. z lat. rkp, v et. schází ²v Gn 43,34 jen pětkrát!

Kapitola 43

Poslední zkouška bratrů

Josef se dává poznat (Gn 44–45)

1. *Správce* udělal, jak mu Josef řekl: naplnil jejich pytle až po okraj potravou a vložil do nich i jejich peníze. Kalich vložil do Benjamínova pytle.
2. Brzo ráno vyrazili nazpět. Když odešli, řekl Josef správci domu: „Pronásleduj ty muže a spílej jim. Řekni jim: ‚Proč jste se za dobro odvděčili zlem? Ukradli jste stříbrný kalich, z něhož pije můj pán.‘ A přiveď mi jejich nejmladšího bratra nazpět. Rychle ho přiveď ke mně, dříve než vyjdu do domu svého úřadu.“
3. On běžel za nimi a promluvil s nimi, jak měl nařízeno.
4. Oni mu řekli: „Tvoji otroci jsou dalecí toho, aby něco takového udělali! Neukradli jsme žádný majetek z domu tvého pána. Také peníze, které jsme poprvé našli ve svých pytlích, jsme my, tvoji otroci, donesli zpět z kenaanské země.“
5. Jak bychom mohli něco ukrást! Hle, zde jsme jak my, tak i naše pytle. Prohledej vše, a u koho najdeš v pytli kalich – ať by to byl z nás kdokoli – ten ať je potrestán smrtí, a my i naši oslové budeme sloužit jako otroci tvému pánu.“
6. On jim odvětil: „Ne tak! U koho jej najdu, toho jediného vezmu jako otroka s sebou; vy *ostatní* můžete odejít v pokoji domů.“
7. Když prohledával jejich zavazadla, začal u nejstaršího a skončil u nejmladšího. Kalich se našel v Benjamínově pytli.
8. Tu roztrhli svůj šat, naložili náklad na osly a vrátili se *zpět* do města. Přišli do Josefova domu a všichni před ním padli k zemi na tvář.
9. Josef k nim promluvil: „Udělali jste zlou věc!“ A oni řekli: „Co

můžeme říci a čím se máme bránit? Náš pán našel hřích svých otroků: Hle, my jsme otroci svého pána i naši osli.“

10. Josef jim řekl: „Já se bojím Boha; jděte domů. Jen váš bratr *tu* zůstane mým otrokem, protože jste udělali zlý skutek. Asi nevíte, že někdo může mít zálibu ve svém kalichu *tak* jako já v tomto kalichu, a *právě* ten jste mi ukradli!“

11. Juda řekl: „Prosím, pane, dovol mně, tvému otroku promovit ke svému pánu. Tvému otroku, našemu otci, porodila jejich matka *jen* dva bratry. Jeden odešel, byl ztracen a nebyl znovu nalezen; ten *druhý* zde, *Benjamín*, zůstal sám po své matce, a proto jej tvůj otrok, náš otec, tolik miluje. Jeho život je spojen s životem tohoto *chlapce*.

12. Jestliže se vrátíme k tvému otroku, svému otci, a tento mladík s námi nepřijde *nazpět*, *otec* zemře. My tím *totiž* otci způsobíme žal, který ho zničí až k smrti.

13. Já pak, tvůj otrok, chci *zde* zůstat jako otrok mého pána namísto tohoto chlapce. On ať smí odejít se svými bratry, protože já jsem se u tvého otroka, našeho otce, za něj zaručil. Když jej nepřivedu *nazpět*, zůstanu to tvému otroku, našemu otci, navždy dlužen.“

14. Josef viděl, že mají všichni vespolek srdce k dobrému; už se nemohl ovládnout a prozradil jim, že je Josef.

15. Mluvil s nimi hebrejským jazykem, objal je kolem krku a plakal. Oni ho však nepoznali a začali plakat.

16. Tu jim *Josef* odvětil: „Kvůli mně neplačte! Pospěšte, a přiveďte ke mně mého otce, abych ho spatřil...“²

17. Vězte, toto je druhý rok nouze, ještě zbývá pět let, v nichž nebude žádná žeň ani žádné ovoce ani žádná orba.

18. Ať přijde ke mně brzo, on i vaše rodiny³, abyste v té nouzi nezaahynuli a nemusili se starat o sebe ani o svůj majetek. Bůh mne poslal před vámi, abych se o všechno předem postaral, a mnoho lidí tak zůstalo naživu.

19. Povězte mému otci, že jsem dosud živ. Vidíte také, že Bůh mě dosadil faraónovi jakoby za otce k tomu, abych vládl v jeho domu i nad celou egyptskou zemí.

20. Vyprávějte mému otci o vši mé slávě i o tom, jak mi Bůh daroval bohatství a nádheru.“

21. A dal jim podle slova z úst faraónových vozy i zásoby na cestu. Všem jim také dal barevné oděvy a stříbro.

22. I svému otci poslal oděvy a stříbro a deset oslů, kteří nesli obilí. Pak je propustil.

23. Oni se vydali na cestu, aby pověděli svému otci, že Josef je živ a že přiděluje obilí všem národům země a že vládne nad celou egyptskou zemí.

24. Jejich otec tomu nevěřil; nemohl se totiž vzpamatovat ze svého úleku. Teprve když spatřil povozy, které mu Josef poslal, jeho duch okřál novým životem, takže řekl: „Stačí, že můj syn Josef žije! Přijdu, abych ho ještě před smrtí uviděl.“

¹vazba „mít zálibu“ je patrně přeznačením vazby „užívá k věštění“ – hebr. *nacheš j'na-cheš* (Gn 44,5.15); ta se zdála pisateli knihy Jub nábožensky povážlivá ²závěr verše je patrně porušený; dosl. zní: „dříve než zemřu a také oči mého bratra Benjamína, tím že je viděly“ ³dosl.: domy; zřetelně však jde o rodiny Jákobových synů

Kapitola 44

Jákobova cesta do Egypta

Seznam potomků (Gn 46,1–27)

1. Izrael vyšel z Chebrónu¹ ze svého domu o novoluní třetího měsíce a putoval cestou k Studni přísahy, aby tam přinesl v sedmém dni tohoto měsíce oběť Bohu svého otce Izáka.

2. Jákob si *tu* vzpomněl na sen, který měl v Bét-elu, a bál se sestoupit do Egypta.

3. Rozmýšlel se, zdali nevzkáže Josefovi, aby *Josef sám* za ním přišel, protože on *do Egypta* nechce sestoupit. Zůstal tam sedm dnů *pro případ*, že by snad měl *od Boha* vidění, zdali má v *Kenaanu* zůstat anebo sestoupit *do Egypta*.

4. Slavil zde svátek žně a prvotin se starým obilím, protože v celé kenaanské zemi nebyla ani hrstka *nového* zrna; taková byla nouze pro všechna zvířata, dobytek, ptáky i lidi.

5. Šestnáctý den se mu ukázal Bůh a promluvil k němu: „Jákobe, Já-

kobe!“ Ten *mu* odpověděl: „Zde jsem.“ *Bůh* mu řekl: „Já jsem Bůh tvých otců, Bůh Abrahamův a Izákův. Neboj se sestoupit do Egypta, učiním tě *tam* velkým národem.

6. Já sestoupím s tebou a povedu tě; pohřben pak budeš v této zemi a Josef ti vlastní rukou zatlačí oči. Neboj se, sestup do Egypta!“

7. *Všichni* se tedy vypravili *na cestu*, jeho děti i děti jeho dětí; vyzvali svého otce, aby *nastoupil* na vůz i s majetkem.

8. Tak se Izrael vydal od Studně přísahy v šestnáctý den třetího měsíce a putoval do Egypta.

9. A Izrael poslal před sebou Judu ke svému synu Josefovi, aby prohlédl zemi Gošen, neboť Josef řekl svým bratrům, že tam mají přijít a usadit se tam, aby mu byli blízko.

10. Byla to dobrá krajina v egyptské zemi pro *ně* všechny, i pro *jejich* dobytek, a navíc blízko *Josefa*.

11. Toto jsou jména synů Jákobových, kteří se odstěhovali se svým otcem Jákobem do Egypta:

12. Rúben, prvorozený Izraele, a toto jsou jména jeho synů: Chanók, Palú, Chesrón a Karmí.

13. Šimeón a jeho synové; toto jsou jména jeho synů: Jemúel, Jámin, Óhad, Jákin, Sóchar a Šaul, syn ženy kenaanské².

14. Lévi a jeho synové; toto jsou jména jeho synů: Geršón, Kehat a Merarí.

15. Juda a jeho synové; toto jsou jména jeho synů: Er, Ónan a Šela, Peres a Zerach.

16. Isachar a jeho synové; toto jsou jména jeho synů: Tóla a Púva, Jašúb³ a Šimrón.

17. Zabulón a jeho synové; toto jsou jména jeho synů: Sered, Elón a Jachleel.

18. Toto jsou synové Jákobovi s jejich syny, které porodila Lea Jákobovi v Mezopotámii, šest synů a jedna *dcera*, Dína, jejich sestra. Všech duší synů Ley i jejich synů, které přišly se svým otcem Jákobem do Egypta, bylo dvacet devět, a k tomu jejich otec Jákob, takže *dohromady* třicet⁴.

19. Synové Zilpy, služky Ley, ženy Jákobovy, které porodila Jákobovi, *byli* Gád a Ašer.

20. Toto jsou jména jejich synů, kteří s ním vešli do Egypta: synové Gádovi: Sifjón a Chagí, Šúni a Esbón⁵, Aróli⁶ a Aródi.
21. Synové Ašerovi: Jimna, Jišva⁷ a Beria a jejich sestra Serach.
22. Všech duší čtrnáct; všech dětí *od* Ley tedy bylo čtyřicet čtyři.
23. Synové Jákobovy ženy Ráchel: Josef a Benjamín.
24. Josefovi se v Egyptě, dříve než tam přišel jeho otec, narodili z Asenaty, dcery Potiferovy, *dva* synové: Manases a Efrajim.
25. Synové Benjamínovi: Bela, Beker a Ašbel, Géra a Naamán, Échi a Róš, Mupím a Chupím a Ard.
26. Všech duší dětí Ráchel bylo čtrnáct.
27. Synové Bilhy, služky Ráchel, ženy Jákobovy, které porodila Jákobovi, byli Dan a Neftalí.
28. A toto jsou jména jejich synů, kteří s nimi přišli do Egypta: synové Danovi: Chuším, Samon, Asudi, Jáke a Salomón⁸.
29. Ti zemřeli v tomtéž roce, v němž přišli do Egypta; zůstal jen Dan a Chuším.
30. Toto jsou jména synů Neftalího: Jachseel a Gúni, Jeser a Šilém a Iv⁹.
31. Iv zemřel v Egyptě; narodil se v prvním roce neúrody.
32. Všech duší *dětí od* Ráchel bylo dvacet šest.
33. Všech duší Jákobových dětí, které přišly do Egypta, bylo sedmdesát. A to jsou jeho děti a děti jeho dětí, všech dohromady sedmdesát; a pět, které zemřely v Egyptě, dříve než se oženily a měly děti.
34. V kenaanské zemi zemřeli Judovi z Jákobových dětí dva synové, Er a Ónan, aniž měli děti. Synové Izraele pohřbili ty, kdo zemřeli, ale mezi těch sedmdesát byli započítáni.

¹et. text čte „z Cháran“; zřejmě jde o záměnu ²et. fanaiské; asi pokus o aktualizaci, dnes neprůhledný. Překlad se přidržuje hebr. znění ³Gn 46,13: Jób ⁴podle Gn 46,15 to bylo třicet tři ⁵schází Éri; Gn 46,16 ⁶Gn 46,16 přehazuje: Aródi a Aréli ⁷schází Jišví; Gn 46,17 ⁸poslední čtyři nejsou uvedeni v Gn 46,24 ⁹poslední není uveden v Gn 46,24

(2) :Gn 28,12 (15) :Jub 41,6,21 (33) :Gn 46,27

Kapitola 45

Josef přijímá bratry

(Gn 46,28nn)

a vládne v Egyptě

Jákobova smrt (Gn 47,11nn)

1. Izrael přišel do egyptské země, do kraje Gošen, o novoluní čtvrtého měsíce ve druhém roce třetího sedmiletí čtyřicátého pátého jubilea.
2. Josef vyšel do kraje Gošen svému otci vstříc, padl mu kolem krku a rozplakal se.
3. Izrael řekl Josefovi: „Teď už mohu zemřít, když jsem tě spatřil; a nyní buď také pochválen Hospodin, Bůh Izraele, Bůh Abrahamův a Bůh Izákův, který neodepřel své milosrdenství a svou milost svému služebníkovi Jákobovi.“
4. Stačí mi, že jsem za svého života viděl tvou tvář. Ano, opravdu to je ta tvář, kterou jsem viděl v Bét-elu; pochválen buď Hospodin, můj Bůh, navěky a ať je velebeno jeho jméno!“
5. Potom Josef i jeho bratři jedli se svým otcem chléb a pili víno. Jákob se velice radoval, že viděl Josefa, jak před ním se svými bratry jí a pije, a chválil Stvořitele veškerenstva, který ho chrání a který ochránil i jeho dvanáct synů.
6. Josef pak svému otci i svým bratrům dal jako dar *svolení*, že mohli bydlet v Gošenu a v Ramesesu i jeho okolí, kdekoli panoval z faraónova pověření¹. Tak se Izrael a jeho synové usadili v zemi Gošen, nejlepší části Egypta. Izraeli bylo sto třicet roků, když přišel do Egypta.
7. Josef živil svého otce i své bratry a jejich služebnictvo po sedm let nouze, jak potřebovali.
8. Egyptská země trpěla nouzí a Josef skoupil pro faraóna všechnu egyptskou půdu za obilí. Tak získal faraónovi lidi i dobytek a vůbec vše.
9. Pak skončila léta nouze. Josef dal lidem, kteří byli v zemi, osivo i potravu, aby mohli zasít v osmém roce, protože řeka zaplavila celou egyptskou zemi.

10. Po sedm let nouze Nil se nerozvodnil a zavlažoval jen málo míst na březích řeky. Teď však *voda* stoupala, Egypťané oseli zemi a ta urodila v tom roce mnoho obilí.

11. Ten rok byl prvním rokem čtvrtého sedmiletí čtyřicátého pátého jubilea.

12. Josef vybral z obilí, které se urodilo, pátý díl pro krále a čtyři díly jim ponechal jako potravu a osivo. To zavedl Josef jako zákon v egyptské zemi, *a ten platí* až podnes.

13. Izrael žil v egyptské zemi sedmnáct let. Všecky dny, které prožil, byla tři jubilea, sto čtyřicet sedm roků. Zemřel ve čtvrtém roce pátého sedmiletí čtyřicátého pátého jubilea.

14. Dříve než zemřel, požehnal svým dětem a vylíčil jim vše, co je potká v egyptské zemi. Vyjevil jim, jak se jim povede v posledních dnech, požehnal jim a dal Josefovi dva dědičné podíly v *zaslíbené* zemi.

15. Pak byl připojen ke svým otcům a byl pohřben v jeskyni v kenanské zemi blízko svého otce Abrahama, v hrobě, který si sám připravil v jeskyni v krajině Chebrónu.

16. Všecky své knihy i knihy svých otců dal svému synovi Lévimu, aby je opatroval a obnovoval pro své syny až do dnešního dne.

¹dosl. před faraónem

(6) :Gn 45,10 Ex 1,11 (12) :Gn 47,26

Kapitola 46

Josefova smrt (Gn 50)

Smrt a pohřeb Josefových bratří

Útlak Izraele v Egyptě (Ex 1)

1. Když Jákob zemřel, rozmnožili se Izraelci v egyptské zemi, až z nich byl velký lid. A byli všichni jedné mysli, milovali se navzájem a jedni pomáhali druhým. Byli početní, silně se rozmnožili během desíti sedmiletí po všechem čas Josefova života.

2. Neměli nepřítelé ani je *nepotkalo* nic zlého po všechny dny, kdy žil Josef po *smrti* svého otce Jáko^{ba}. Všichni Egypťané ctili děti Izraele po všechny dny Josefova života.
3. Josef zemřel ve sto deseti letech: sedmnáct let byl v kenaanské zemi, deset let sloužil a tři roky byl ve vězení. Potom byl osmdesát let jako místodržící pánem nad celou egyptskou zemí.
4. Pak zemřel, i všichni jeho bratři a celé to pokolení.
5. Dříve než zemřel, přikázal Izraelcům, aby odvezli jeho kosti, až odejdou z Egypta.
6. Zavázal je přísahou o svých kostech. Věděl totiž, že Egypťané nebudou chtít *dovolit kosti* vynést a pohřbít v kenaanské zemi, protože Makamaron, král Kenaanců, když přebýval v Asýrii, bojoval s egyptským králem v údolí, zabil jej tam a pronásledoval Egypťany až k branám Ermonu¹.
7. Dovnitř se nemohl dostat, protože vlády nad Egyptem se chopil jiný, nový král, a ten byl silnější než *útočník*. Vrátil se tedy do kenaanské země, ale přístup do Egypta byl uzavřen, nikdo nemohl ven ani dovnitř.
8. Josef zemřel ve čtyřicátém šestém jubileu, v šestém sedmiletí, ve druhém roce. Byl pohřben v Egyptě a všichni jeho bratři zemřeli po něm.
9. Egyptský král vytáhl, aby bojoval s kenaanským králem ve čtyřicátém sedmém jubileu, ve druhém sedmiletí, ve druhém roce. *Tehdy* vynesli Izraelci kosti Jákovových synů z Egypta mimo kostí Josefových a pochovali je na poli v horské jeskyni.
10. Většina z nich se vrátila do Egypta. Někteří však zůstali v pohoří Chebrónu, a tvůj otec Amrá^m, *Mojžíši*, zůstal s nimi.
11. Kenaanský král přemohl egyptského krále, a ten uzavřel vstup do Egypta.
12. *Egyptský král* vymyslel proti Izraelcům zlý plán, jak je týrat, a řekl Egypťanům:
13. „Hle, lid synů Izraele se rozrostl, jsou početnější než my. Nuže, budme vůči nim chytří, než se přespříliš rozmnoží. Budeme je týrat otrockou prací dříve, než dojde k válce a budou proti nám bojovat. Pokud to neuděláme, spojí se s naším nepřítelem a odejdou z naší země. Jejich srdce i zrak tíhnou ke kenaanské zemi.“

14. Ustanovil nad nimi dráby, aby je ujařmovali robotou. Vystavěli pro faraóna pevnosti Pitom a Raamses, a stavěli znovu všechny hradby a zdi, které se zřítily v egyptských městech.

15. *Egyptané* tak *Izrael* násilím utlačovali, ale čím víc zlého *Izraelcům*² činili, tím se jich víc rodilo a tím byli početnější.

16. *Egyptané* *tudíž* považovali *Izraelce* za nečisté.

¹lokalizace je nejistá; Dillmann se domnívá, že jde o Heroopolis ²dosl.: jim

Kapitola 47

Mojžíšovo mládí (Ex 2)

1. Tvůj otec, *Amrám*, *Mojžíši*, přišel z kenaanské země v sedmém roce sedmého sedmiletí, ve čtyřicátém sedmém jubileu. Ty ses narodil v šestém roce čtvrtého sedmiletí ve čtyřicátém osmém jubileu, které bylo pro *Izraelce* dobou utrpení.

2. Faraó, egyptský král, vydal výnos, že všichni chlapci, kteří se jim narodí, mají být hozeni do řeky.

3. Házeli je tam po sedm měsíců až do dne, kdy ses narodil. Tvá matka tě ukrývala tři měsíce, až to na ni prozradili.

4. Udělala ti tedy schránku, vymazala ji smolou a asfaltem, ukryla ji do rákosí při břehu řeky a vložila tě do ní *na* sedm dní. Tvá matka přicházela v noci a kojila tě. Ve dne tě tvá sestra *Mirjam* hlídala před ptáky.

5. V té době *Tarmud*, faraónova dcera, přišla k řece, aby se vykoukala. Uslyšela tvůj hlas, jak pláčeš, a řekla svým služkám¹, aby jí tě přinesly, a ony tě přinesly.

6. Vyňala tě ze schránky a bylo jí tě líto.

7. Tvá sestra jí řekla: „Mám jít a zavolat ti nějakou z hebrejských žen, aby ti toho chlapce odchovala a odkojila?“ Ona řekla: „Jdi!“

8. Tak šla a zavolala tvou matku *Jókebed*. *Faraónova dcera* jí dala mzdu a ona tě vychovala.

9. Potom, když jsi povyrosl, odvedli tě do faraónova domu, a ty ses

stal *faraónovým* synem. Tvůj *hebrejský* otec Amrám tě naučil písmu. Když jsi dospěl do stáří tři sedmiletí, dovedli tě k faraónovu dvoru.

10. U dvora jsi byl tři sedmiletí až do doby, kdy jsi *jednou* vyšel ven z královského dvora a spatřil Egyptana, který ubíjel tvého bližního z Izraelců. Tys ho zabil a zahrabal do písku.

11. Druhého dne jsi potkal dva *muže* z Izraelců, jak se rvali. Řekl jsi tomu, který nebyl v právu: „Proč biješ svého bratra?“

12. On se rozlítl a v hněvu se osopil: „Kdo tě ustanovil nad námi za velitele a soudce? Chceš mne také zabít, jako jsi zabil včera toho Egyptana?“ Ty ses zalekl a utekl jsi kvůli tomu obvinění.

¹et. hebrejkám; asi nesprávný překlad ř. 'ABRAIS = otrokyním; V správně: puellae

Kapitola 48

Od Mojžíšova útěku až po odchod Izraele z Egypta (Ex 3–14)

1. V šestém roce třetího sedmiletí čtyřicátého devátého jubilea jsi odešel *do midjanské země*¹ a přebýval tam pět sedmiletí a jeden rok. Pak ses vrátil do Egypta ve druhém sedmiletí, ve druhém roce padesátého jubilea.

2. Ty sám víš, co ti *Bůh* oznámil na hoře Sínaj a co chtěl Mastema s tebou učinit na cestě, když ses vracel do Egypta².

3. Což tě nechtěl za každou cenu³ zabít a zachránit Egyptany z tvé ruky, když viděl, že jsi byl poslán k Egyptanům proto, abys nad nimi vykonal soud a pomstu?

4. Avšak já jsem tě zachránil z jeho ruky a ty jsi konal znamení a zázraky, kvůli kterým jsi byl do Egypta poslán proti faraónovi i proti jeho celému domu, všem jeho služebníkům i proti jeho lidu.

5. Bůh je kvůli Izraeli postihoval těžkými tresty, sužoval je krví, žábami, mouchami a komáry i vředy, které působily neštovice, a dobytčím morem. Vše, co jim vyrostlo, bylo zničeno krupobitím, zbytek se-

žraly kobylyky. Pak *na ně padla* tma. A na jejich prvorozené z lidí i dobytka i na všechny jejich bohy dopadla Boží odplata a spálila je ohněm. 6. To vše bylo na Egypt posláno tvou rukou, *Mojžíši*, a u *Boha rozhodnuto* dříve, než se tak stalo. Tys mluvil s egyptským králem před jeho služebníky i před jeho lidem.

7. To vše se stalo skrze tvé slovo; deset velkých a hrozných rozsudků dolehlo na egyptskou zemi, abys na ní vykonal odplatu za Izrael.

8. To vše učinil Bůh Izraele podle své smlouvy, kterou uzavřel s Abrahamem, aby se jim⁴ pomstil za to, že násilně utiskovali *Izraelce*.

9. Kníže Mastema se proti tobě obrátil; chtěl, abys upadl do ruky faraónovy a pomohl egyptským kouzelníkům, když před tebou předváděli *své čáry*.

10. To, co bylo zlé, jsme jim dovolili vykonal. Ale nedovolili jsme jim, aby se jejich rukama konalo i uzdravování.

11. Bůh je postihl zlými vředy, takže nemohli oponovat. Zdecimovali jsme je tak, že nemohli učinit ani jediné znamení.

12. A při všech těchto znameních a zázracích se kníže Mastema beze studu snažil našeptat Egyptanům, že tě mají pronásledovat se vši zbrojnou mocí Egypta, s vzbou i jízdou a se vším lidem Egypta.

13. Já jsem se postavil mezi Egyptany a mezi tebe s Izraelem, abych zachránil Izraele z jejich rukou i z rukou jeho lidu. Bůh je převedl přes moře jako po suché zemi.

14. A všechen lid, s kterým *farao* vytáhl pronásledovat Izraele, uvrhl náš Bůh do propastných hlubin moře, namísto Izraelců. Za to, že Egyptané házeli jejich děti do proudu *řeky*, vykonal pomstu na miliolech z nich. Tisíc silných a zdatných mužů zaplatilo *životem* za jednoho kojence z dětí tvého lidu, kterého utopili v řece.

15. Ve čtrnáctý den, i patnáctý, šestnáctý, sedmnáctý a osmnáctý, byl kníže Mastema spoután a uvězněn, aby nemohl obviňovat Izraelce.

16. V devatenáctý den jsme ho propustili, aby pomohl Egyptanům pronásledovat Izraelce.

17. Zaslepil jejich srdce a zatvrdil je, neboť od Hospodina, našeho Boha, bylo mu dovoleno bít Egyptany a uvrhnout je do moře.

18. A sedmnáctý den jsme ho *opět* spoutali, aby neobviňoval Izraelce v den, kdy si od Egyptanů vypůjčili náradí a oděvy i stříbrné, zlaté

a bronzové náčiní. Tuto kořist vzali Egypťanům za to, že jim museli otročit, když je *Egypťané* násilím utlačovali.

19. Tak jsme Izraelce nenechali vyjít z Egypta nemajetné⁵.

¹sr. Ex 2,15 ²et. předloha je obtížně srozumitelná, verze se rozcházejí. Zřejmě jde o narážku na Ex 4, 24–26, za níž autor Jub vidí působení démona Mastemy. ³dosl.: s veškerou svou silou ⁴tj. Egypťanům ⁵dosl.: prázdné; sr. Ex 11,1–3 12,35–36

Kapitola 49

Pesach (Ex 12)

1. Pamatuji na přikázání, která ti Bůh přikázal o pesachu, abys jej slavil čtrnáctého dne prvního měsíce. Porazíš jej¹, než nastane večer, a v noci jej budeš jíst, večer patnáctého dne od chvíle, kdy západne slunce.
2. Neboť této noci je počátek svátku i počátek radosti. Pesach jste jedli v Egyptě, když byli vysláni všichni bojovníci Mastemovi, aby usmrtili prvorozené v egyptské zemi, od prvorozence faraónova až po prvorozence válečné zajatkyně, která jako zajatkyně mele *obilí, dokonce až po prvorozené dobytče*.
3. Toto je znamení, které vám Bůh dal: Každý dům, na jehož dveřích uvidí *poslové smrti* krev jednoho beránka, minou, aniž by v něm zabíjeli, ale vynechají jej, aby nikdo v domě nedošel úhony, neboť znamení krve bylo na dveřích.
4. A Boží mocnosti² vykonaly vše, co jim Bůh poručil; pominuly Izraelce, takže rána na ně nedolehla tak, aby byl od nich někdo zahuben, ani dobytek ani člověk ani pes.
5. Rána v Egyptě byla tak mocná, že tam nezůstal žádný dům, v němž by nebyl někdo mrtvý a v němž by se neplakalo a netruchlilo.
6. Celý Izrael pobýval v míru, když jedl pesachový hod, pil víno a chválil a velebil Hospodina, Boha svých otců, děkoval mu a přichystal se vyjít zpod egyptského jha a ze zlého otroctví.
7. Pamatuji na tento den po celý čas svého života, jednou v roce

v příslušném dni, podle celého Zákona, a nevynechej žádný ze *svátečních* dnů od měsíce k měsíci.

8. To je věčný řád, vyrytý do nebeských desek pro Izraelce, aby to zachovávali v každém jednotlivém roce, v příslušném dni po všechna pokolení. *Ten příkaz* nemá žádné omezení v čase, ale je ustanoven navěky.

9. Když je nějaký muž čistý a nepřijde, aby to zachoval v příslušném dni, aby obětoval Bohu oběť libé vůně a v den svátku pil a jedl před Bohem, takový muž, který je čistý a má to blízko, bude vyhlazen, protože nepřinesl v příslušném čase oběť Bohu; svůj hřích sám ponese.

10. Děti Izraele budou přicházet a slavit pesach v příslušné době, *tedy* čtrnáctého dne prvního měsíce v době mezi večery, od třetí části dne až po třetí část noci, neboť dvě části dne patří světlu a třetí část večeru.

11. To je, co ti Bůh přikázal a co máš zachovávat mezi večery.

12. Zabití *beránka* se nesmí konat v době světla, nýbrž jen na pomezí večera. Bude se jíst ve večerním čase až do třetí části noci. Co zbude z jeho masa v třetí části noci a později, bude spáleno v ohni.

13. *Beránek* se nebude vařit ve vodě ani se nebude jíst syrový, nýbrž pečený na ohni; tak jej sníte. Jeho hlavu i vnitřnosti i nohy upečete na ohni, žádnou kost mu nezlomíte, neboť nemá být zlomena žádná kost dětí Izraele³.

14. Proto Bůh přikázal Izraelcům, že mají slavit pesach v *příslušném* dni ve své době, a žádná jeho kost nebude zlámána. Je to *přece* svátek a předepsaný den, a nesmí se pominout mezi dny a měsíci, nýbrž je třeba slavit jej jako den sváteční.

15. Příkaz Izraelcům, aby slavili pesach v *příslušných* dnech každého roku, jednou v roce, v den, kdy je k tomu čas. A bude to patřit pamětné oběti, která je Bohu libá; v tom roce na ně nedolehne žádná rána, aby je postihla smrtí, když budou slavit pesach podle příkazu.

16. Není pak dovoleno jíst jej mimo Boží svatyni, nýbrž jen před tváří Boží svatyně⁴ a celá obec Izraele bude slavit *pesach* ve svém čase.

17. Každý, kdo k tomu dnu přijde, bude jej jíst ve svatyni vašeho Bo-

ha před Hospodinem, od dvaceti letých výše. Je totiž zapsáno a nařízeno, že jej mají jíst v Boží svatyni.

18. Až pak přijdou Izraelci do země, kterou mají obdržet, do země kenaanské, a postaví stan Boží⁵ uprostřed země v jednom ze svých kmenů, dokud ještě nebude v zemi postavena Boží svatyně⁶, budou přicházet a slavit pesach u svatyně Boží a budou tam *beránka* porážet každým rokem.

19. V době, kdy bude postaven dům v Božím jménu v zemi vašeho dědictví, budou chodit tam a zabíjet pesachového *beránka* večer, když v třetí části dne zapadne slunce.

20. A pomazou jeho krví práh oltáře⁷ a jeho tuk spálí ohněm, který je na oltáři. Maso upečené na ohni budou jíst na nádvoří svatyně v Božím jménu.

21. Nesmí slavit pesach po městech a na všech *jiných* místech mimo Boží stan či dům, v němž se usídlilo Boží jméno; nezloudí tak od Boha⁸.

22. Ty, Mojžíši, přikáž Izraelcům, aby zachovávali pesachové řády. Jak ti bylo přikázáno, řekni jim, jak *mají slavit* rok co rok v příslušných dnech svátek nekvašených chlebů, tak, aby jedli po sedm dní nekvašený chléb. A dále: jak mají zachovávat svátek a přinášet v těch sedmi dnech každý den oběť na oltáři vašeho Boha, a to s radostí před Bohem.

23. Vždyť jste tento svátek kdysi slavili ve spěchu, když jste vytáhli z Egypta, až jste přišli na poušť Súr; neboť jste jej dokončili až na břehu moře.

¹tj. roční jehně či kůzle, na které bylo přeneseno jméno slavnosti pesach, dosl. „přeskočení“, „pominutí“, protože posel smrti pobíjející prvorozené přeskočil čili pominul dveře, jejichž veřeje byly pomazány beránčí krví; sr. Ex 12 a 13 ²tj. anděl pověřený zabíjením prvorozených ³pesachový beránek zastupuje prvorozeného, zlomení některé jeho kosti by se mohlo podle pravidla imitativní magie přenést na toho, koho beránek zastupuje ⁴tj. v Boží přítomnosti ⁵tj. svatyni ⁶tj. jeruzalémský chrám ⁷není zřejmé, zda jde o podstavec oltáře či práh svatyně ⁸v předloze je narážka na 1. příkaz Desatera

Kapitola 50

Příkazy o jubileích a o sobotě

1. Podle tohoto zákona jsem ti oznámil sobotní dny na poušti Sínaj, která leží mezi Elómem¹ a Sínajem.
2. Také soboty země jsem ti na Sínaji oznámil; i roky jubileí jsem ti oznámil zároveň se sobotami země, ale jejich rok² jsem ti neřekl, dokud nevejdete do země, kterou máte obdržet.
3. Pak bude také země slavit své soboty, když v ní budou bydlet a dozvědí se i o roce troubení³.
4. Proto jsem ti určil sedmiletí, *totiž týdny roků* i roky jubileí: čtyřicet devět jubileí *uběhlo* ode dnů Adamových až k tomuto dni a jedno sedmiletí a dva roky. Ještě to potrvá čtyřicet let, než se *Izrael* dozví Boží příkázání a než přejde na druhou stranu *Jordánu* do kenaanské země, když přejde Jordán směrem na západ.
5. Ale uplynou *ještě další* jubilea, než bude Izrael očištěn od všech hříchů, od smilstva, nečistoty a *všelijaké* poskvrny i od viny a poblouzení, a bude obývat celou zemi v bezpečí, aniž by byl ohrožován protivníkem⁴ nebo někým zlovolným. Pak bude země čistá od toho času až po všechny *budoucí* čas.
6. Hle, také příkaz o sobotě jsem ti napsal, i všechna nařízení jeho ustanovení.
7. Šest dní budeš pracovat, ale sedmý den je *dnem* odpočínutí Hospodina, vašeho Boha. Nebudete dělat žádnou práci, vy ani vaše děti ani vaši služebníci ani vaše služby ani váš dobytek ani host, který je u vás.
8. Člověk, který by v ten den pracoval, zemře. Každý člověk, který tento den poskvrní, který obcuje se svou ženou, nebo ten, kdo domluví, že se v něm bude konat nějaká práce, zemře. A také ten, kdo v ten *den* cestuje kvůli koupi či prodeji; i ten, kdo v něm čerpá vodu, kterou si nepřipravil šestého dne, i ten, kdo něco zvedne, aby to vynesl ze stanu nebo z domu; každý takový zemře.
9. Nedělejte v sobotní den žádnou práci, kterou jste si nepřipravili už šestého dne, abyste *mohli jen* jíst a pít i odpočívat od vší práce

a slavit sobotu a *tak* chválit Hospodina, vašeho Boha, který vám daroval tento sváteční a svatý den. A tento den je navždy dnem svaté Boží vlády pro celý Izrael.

10. Neboť veliká je čest, kterou Bůh prokázal Izraeli, že má v tom svátečním dni jíst a pít a odpočívat od své práce, která patří k lidskému konání, kromě toho, že bude obětovat kadidlo a přinášet dary a oběti před Bohem, určené pro dny a soboty.

11. Jen tato práce se bude i o sobotních dnech konat ve svatyni Hospodina, vašeho Boha: *kněží* ať přinášejí stále, den po dni, oběť smíření za Izraele na památku toho, že je to Bohu příjemné, aby *Izraele* přijal navěky, den po dni, jak ti bylo přikázáno.

12. Každý, kdo v *sobotu* bude pracovat nebo půjde na cesty nebo bude obdělávat své pole, ať doma či někde jinde, kdo roznítí oheň, a také ten, kdo bude něco nakládat na zvíře, i kdo pojede po moři na lodi, i každý, kdo někoho zbije nebo usmrtí, i kdo poráží zvíře nebo *zabíjí* ptáka, něco chytá, ať divoké zvíře, ptáka nebo rybu, ale i ten, kdo se o sobotě postí nebo vede válku:

13. takový člověk, který něco z toho dělá v sobotu, zemře, aby Izraelci slavili sobotu podle příkazů sobot země, jak je *to* zapsáno na nebeských deskách, které mně, *andělovi*, dal Bůh do rukou, abych ti, *Mojžíši*, vypsál řády času i čas podle rozdělení jejich dnů. Zde je konec řeči o rozdělení dnů.⁵

¹hebr. *Élim*; Ex 16,1 ²tj. kdy se co začne slavit ³hebr. rok jobelu = troubení, odtud jubileum ⁴dosl.: satanem ⁵některé rkp přidávají: „Budizh dík Pánu všeho stvoření, Králi králů, na věky i po všechny věky! Amen i amen.“

(2) :Lv 25,1–7 :Lv 25,8–17

MUČEDNICTVÍ A VIDĚNÍ IZAJÁŠOVO

ÚVOD

Spis „Mučednictví a Vidění Izajášovo“ (zvaný též „Nanebevzetí Izajášovo“) vychází z tradice, že prorok Izajáš, syn Amósův, který prorokoval za judských králů Uzijáše, Jótama, Achaza a Chizkijáše (Iz 1,1), byl za vlády bezbožného krále Menašeho, syna Chizkijášova, popraven. Jako důvod jeho popravy uvádí spis jednak jeho věrnost Hospodinu, jednak jeho vidění Boží slávy a ohlášení příchodu Mesiáše.

Doba vzniku této tradice, kterou zná i Talmud, není známa. Z kanonických spisů Starého zákona ji nelze doložit. V 2Kr je pouze zmínka o tom, že Menaše ‚prolil velice mnoho nevinné krve‘ (21, 16), ale prorok Izajáš zmiňován není.

Spis, který známe jen v křesťanské redakci, parafrázuje biblické podání 2Kr 21 a volně, apokalypticky, rozvíjí a přetváří podání Iz 6–7. Sestává ze dvou částí, které křesťanskými redakčními úpravami byly jak stylisticky, tak ideově plynule sjednoceny v jeden celek. Kdy a v jakém prostředí k tomuto sjednocení došlo, je nejisté. Mohlo se tak stát hned po vzniku druhé části, ale mohlo to být i o století nebo dvě později (tzn. ve 3. až 4. stol. po Kr.).

I. část: Mučednictví (Martyrium) Izajášovo, k. 1.–5., líčí důvod nenávisť Menašeho vůči Izajášovi a popravu Izajáše rozřezáním dřevěnou pilou. Základem je sepsání židovského původu, nejspíše ze

začátku 1. stol. před Kr. S nevelkými úpravami je podáno v k. 1,1–3,12 a v k. 5. Oddíl 3,13–4,18, popisující události související s příchodem a umučením Krista, jeho zmrtvýchvstáním a vystoupením na nebesa, ranou historií církve, okolnosti předcházející novému adventu a ‚poslední soud‘ je zcela nepochybně křesťanskou vsuvkou. Pochází patrně z konce 1. nebo zač. 2. stol. po Kr., avšak není vyloučena pozdější doba vzniku. Postava ‚Milovaného‘, pokud byla uvedena již v původním židovském textu, představovala obecně zaslíbeného Mesiáše, v křesťanské redakci byla zkonkretizována na Ježíše Krista.

II. část: Vidění Izajášovo, k. 6.–11., je zřetelně dílem křesťanským, a to z kruhů zasažených gnosticizmem, ač ani tu nelze vyloučit židovskou předlohu. Líčí Izajášovu cestu sedmi nebesy, kam byl vyzdvižen ‚ze svého těla‘, popisuje nebeskou hierarchii andělů, zmiňuje spatření Boha v sedmém nebi a popisuje poznání, kterého se Izajášovi dostalo o způsobu sestupu Milovaného – Ježíše Krista – na zem, i jeho opětový návrat na nebesa. Vyprávění formálně připomíná gnostický spis Pistis Sofia (v k. 11,25n se podobnost blíží doslovné citaci). V závěru druhé části je opět zmínka o rozřezání Izajáše. Vznik druhé části lze datovat do 2. stol. po Kr.

Spis „Mučednictví a Vidění Izajášovo“ se v úplnosti zachoval jen v etiopském překladu, pořízeném kolem 7. stol. po Kr. Kromě něho máme ještě kratší nebo delší zlomky v řečtině (kap. 2,4 – 3,4), latině (kap. 2,14 – 3,13; 6,1 – 11,19; 11,23 – 11,40) a staroslověnštině (kap. 6,1 – 11,19; 11,23 – 11,40).

Český překlad byl pořízen na základě etiopského textu z edice R. H. Charlese; k řeckému a latinskému textu bylo přihlédnuto pouze na několika málo místech. Ke staroslověnskému překladu textu přihlédnuto nebylo.

LITERATURA

TEXTY:

- Etiopský – C. F. A. Dillmann, *Ascensio Isaiae Aethiopice et Latine*, Leipzig, 1877.
R. H. Charles, *The Ascension of Isaiah, Translated from the Ethiopic version...*, London, 1900 (s verzemi s řeckou, latinskými a staroslověnskou – v lat. překl.).

R. Laurence, *Ascensio Isaie Vatis*, Oxford, 1819.

Řecký – B. P. Grenfell, A. S. Hunt, *The Amherst Papyri, Part I*, London, 1900, ss. 1–22.

Latinský – A. Mai, *Scriptorum Veterum Nova Collectio e Vaticanis codicibus edita, III.ii*, Rome, 1828, ss. 238–239.

Staroslověnský – I. Ivanov, *Bogomilski knigi i legendi*, Sofia, 1925, ss. 134–149.

PŘEKLADY:

Anglický – H. F. D. Sparks (ed.), *The Apocryphal Old Testament*, Oxford, 1984, str. 775–812. Revidovaný překlad R. H. Charlese, viz výše.

Francouzský – E. Tisserant, *Ascension d'Isaie: Traduction de la version éthiopienne*, Paris, 1900.

Německý – J. Flemming, H. Duensing, *Die Himmelfahrt des Jesaja*, in E. Hennecke, W. Schneemelcher, *Neutestamentliche Apokryphen in deutscher Übersetzung*, Tübingen, 1964, str. 454–468.

MUČEDNICTVÍ IZAJÁŠOVO

I.

1. V zinním čase¹ ve dvacátém šestém roce své vlády², povolal k sobě Chizkijáš, král judský, svého jediného syna Menašeho,
2. aby mu, za přítomnosti Izajáše, syna proroka Amósa, a Josaba, syna Izajášova, pravdivě vylíčil³ vše, co on, sám král, viděl *ohledně*
3. *věčných* trestů⁴, pekelných utrpení a místa věčného soudu⁵, jeho andělů, moci a vojenské síly⁶
4. a předal mu víru v Milovaného, kterého viděl v patnáctém roce své vlády v čase své nemoci.
5. Předal mu záznam⁷ o tom všem pořízený⁸ písařem Samnasem a rovněž to, co jemu a prorokům dal Izajáš, syn Amósův, aby za něj zapsali a uspořádali o tom, co viděl v královském domě ohledně soudu nad anděly a zničení tohoto světa, ohledně rouch svatých a jejich odchodu, jejich přeměny a útrap a nanebevstoupení Milovaného.
6. Ve dvacátém roce vlády Chizkijáše uzřel Izajáš tato prorocká slova a předal je Josabovi, svému synu. Když král dával příkazy, stál zde též Josab, Izajášův syn,
7. takže Menaše nebyl jediným přítomným, když Izajáš řekl králi Chizkijášovi: „Jakože živ je Hospodin, jehož jméno nebylo vydáno tomuto světu, i Milovaný mého Pána i Duch, který skrze mne hovoří, jakože je živ! Všechna tato nařízení a tyto rozkazy budou zrušeny tvým synem Menašem; já sám budu jeho rukama mučen a v tělesných bolestech odejdu z *tohoto světa*.”
8. Menašemu bude sloužit Sammael Balkira⁹ a bude plnit všechna jeho přání. *Menaše* pak bude následovat spíše Belíála¹⁰ nežli mne.
9. Mnohé v Jeruzalémě a Judsku svede od pravé víry. Belíál bude přebývat v Menašemu a jeho rukama budu rozřezán pilou.“
10. Když uslyšel Chizkijáš tato slova, dal se do převelikého pláče, roztrhl své roucho, hlavu posypal prachem a padl na tvář.
11. Izajáš mu řekl: „Plán Sammaelův proti Menašemu je již hotov; není ve tvých silách něco proti tomu učinit.“

12. Tehdy se Chizkijáš rozhodl zabít svého syna Menašeho.

13. Izajáš ale Chizkijášovi řekl: „Milovaný zmařil tvůj plán; záměr, který chováš v srdci, neuskutečníš¹¹, neboť jsem byl povolán právě k tomu, abych zdědil odkaz Milovaného.“

¹dosl.: v čase dešťů (v Etiopii červen – září) ²kol. r. 700 př. Kr. ³dosl.: předal slova pravdy ⁴var.: soudů nad tímto světem ⁵var.: místa soudu tohoto světa; knížete tohoto světa (emendace navrhovaná A. Dillmannem) ⁶dosl.: jeho oddílů (příp. jeho zástupů) ⁷dosl.: slova zapsaná ⁸dosl.: která zapsal ⁹v et. Malkira; sr. dále ¹⁰v et. Beljar; sr ř. 2K 6,15, kde též BELIAR ¹¹dosl.: záměr tvého srdce nebude

(2) ::Iz 7,3 (*Izajášův syn Šearjašúb*) (4) 2Kr 20,1 Iz 38,1.10–20 (8) sr 2Kr 21,2nn

II.

1. Po smrti Chizkijáše vládl Menaše. Nepamatoval na příkazy Chizkijáše, svého otce, nýbrž je přehlížel. Sammael přebýval u Menašeho a velice k němu lnul.

2. Menaše upustil od služby Bohu svého otce a uctíval satana s jeho anděly a zástupy.

3. Také domácnost svého otce odvedl od toho, co bývalo moudré¹ v Chizkijášových očích², a od služby Bohu.

4. Menaše obrátil své srdce a sloužil Belialovi, neboť andělem bezpráví, který je vládcem tohoto světa, je Belial zvaný³ Matanbukus. Ten si liboval v Jeruzalémě kvůli Menašemu a podporoval jeho odpadlictví a bezpráví, které se stalo v Jeruzalémě běžným.

5. Rozšířila se magie a čarodějnictví, ptakopravectví a věštění, smilstvo a cizoložství a také útlak spravedlivých ze strany Menašovy, Balkirovy, Tobiáše Kenaanského, Jana Anatótského a ze strany správce pokladny.

6. O ostatních příbězích se píše v Knize králů judských a izraelských

7. Když Izajáš, syn Amósův, viděl bezpráví páchané v Jeruzalémě a uctívání satana a jeho zlovolnosti, odešel z Jeruzaléma a usadil se v judském Betlémě.

8. Avšak i zde bylo plno bezpráví. Odešel tedy z Betléma a usadil se na hoře na pustém místě.

9. Také prorok Micheáš a starý Ananjáš, Jóel, Abakuk a Josab, jeho syn, a mnozí další, kteří zůstali věrní víře v nanebevstoupení, odešli a usadili se na hoře.

10. Všichni si oděli šat z režné látky⁴ a všichni byli proroky. S sebou neměli více než svou prostotu⁵ a velmi hořce naříkali nad poblouzením Izraele.

11. Jedli jen divoké býlí, které nasbírali v horách; vařili je a živili se jím stejně jako prorok Izajáš. Takto přebývali v horách a kopcích po dva roky.

12. Zatímco byli v pustině, žil v Samaří jeden člověk jménem Balkira z rodu Sidkijáše, syna Kenaanova, falešný prorok, který přebýval v Betlémě. Sidkijáš, syn Kenaana, který byl bratrem jeho otce za časů Achaba, krále Izraele, byl učitelem čtyř set proroků Baalových. On to byl, kdo udeřil do tváře Míkajáše, syna proroka Amády⁶, a potupil ho.

13. Míkajáš byl pohaněn rovněž Achabem a uvržen do vězení spolu s prorokem Sidkijášem; byli společně s Achazjášem⁷, synem krále Achaba⁸.

14. A prorok Eliáš z Tebon⁹ v Gileádu pokáral Achazjáše a Samaří; Achazjášovi prorokoval, že zemře nemocen na loži a Samaří že bude vydáno do rukou Šalmanesera¹⁰, protože vraždilo proroky Hospodiny.

15. A když to slyšeli falešní proroci, kteří byli spolu s Achazjášem, Achabovým synem, a jejich učitel Jalerjas z hory Joel¹¹

16. a Ibkira, který byl Sidkijášovým bratrem, přesvědčili Achazjáše, krále Agueronu¹², aby zabil Míkajáše¹³.

¹dosl.: od slov moudrosti ²dosl.: před tváří Chizkijášovou ³dosl.: jehož jméno je
⁴příp. z kozí srsti ⁵dosl.: nahotu ⁶sr. 1Kr 22,9 ⁷et. Akuzjou ⁸v et. dosl.: synem Alamerema Balalá'aw, což nedává smysl; sr v.15 ⁹var.: Zebon; ř. ThESBON ¹⁰et. Leba Nasra ¹¹lat. Efraim ¹²ř. GOMORRÓN, lat. Gomorrae; míněno jako hanlivé označení
¹³dosl.: přesvědčili Achazjáše, ..., a Míkajáše; emendace na základě lat. suasit Ochodiam ..., et occidit Micheam

(1) 2Kr 21,1 (2) 2Kr 21,2–9 (4) :2Kr 21,9 2Pa 33,9 (5) :2Kr 21,6 2Pa 33,6; :1Kr 21,16 (6) :2Kr 21,17 2Pa 33,18 (12) 1Kr 22, 11.24; :1Kr 22,9 (14) :1Kr 17,1; 2Kr 1,4

III.

1. Balkira věděl o místě Izajášově a proroků, kteří byli s ním, protože přebýval poblíž Betléma¹ a střežil² jej, neboť byl zavázán Menašemu. Prorokoval falešně v Jeruzalémě a mnozí v Jeruzalémě s ním byli zajedno, přestože byl ze Samaří.
2. I stalo se, že Šalmaneser³, král asyrský, napadl Samaří a odvedl devět kmenů do zajetí do médské země k řece Gózanu⁴.
3. To byl Balkira ještě chlapcem. Uprchl a v časech Chizkijáše, judského krále, přišel do Jeruzaléma. Nežil podle způsobů svého samařského otce, protože se bál Chizkijáše.
4. Za Chizkijáše byl shledán *vinným*, že v Jeruzalémě vede buřičské řeči.
5. Chizkijášovi služebníci jej obvinili, a proto uprchl do okolí Betléma. A přesvědčil...⁵
6. Balkira obvinil Izajáše a proroky, kteří byli s ním, slovy: „Izajáš a ti, co jsou s ním, prorokují Jeruzalému a judským městům, že budou zničena, Benjamínu pak že půjde do zajetí, a tobě, králi, že půjdeš *zavěšen* v háku a železných okovech.
8. Lživě prorokují proti Izraeli a Judsku. Sám Izajáš říká: ‚Viděl jsem více než prorok Mojžíš.‘
9. Vždyť Mojžíš řekl: ‚Žádný živý člověk Boha nespatriil,‘ avšak Izajáš řekl: ‚Viděl jsem Boha. A pohledte, jsem živý!‘
10. Věž tedy, králi, že jsou to falešní proroci. Jeruzalém nazval *Izajáš* Sodomou a vládce Judska a Jeruzaléma označil za lid Gomory.“ Takto Izajáše a proroky před Menašem očernil.
11. V srdci Menašeho a v srdcích knížat judských a Benjamína i kleštenců a královských rádců přebýval Belial.
12. Balkirova řeč se Menašemu velice zalíbila, a *tak* dal Izajáše uvěznit.
13. Belial totiž velice běsnil proti Izajášovi pro jeho vidění a protože odhalil Sammaela a že skrze něho bylo zjeveno, že Milovaný vyjde ze sedmého nebe a jeho proměna a sestoupení na zemi i jeho podoba, kterou na sebe vezme⁶, totiž podoba člověka, a pronásledování, kterému bude vystaven, i utrpení, které na něj uvalí děti Izraele; též pří-

chod jeho dvanácti žáků a to, jak budou poučeni a jak bude před šabatem na stromě spolu s násilníky ukřižován i kterak bude pohřben do hrobu.

14. Dvanácte těch, kteří byli s ním, bude tím otřeseno, i strážci, kteří budou střežit hrob.

15. Též sestoupení anděla⁷ nebeské křesťanské církve, který bude povolán na konci dní

16. a anděla Ducha svatého a archanděla⁸ Michaela, který⁹ třetího dne otevře hrob.

17. A Milovaný sedící na jejich ramenou vyjde a vyše dvanáct svých žáků.

18. Budou učit všechny národy a všechny jazyky o vzkříšení a ti, kteří uvěřili v jeho kříž a v to, že vystoupil do sedmého nebe, odkud přišel, budou spaseni.

19. Mnozí z těch, kteří v něho uvěří, budou mluvit z Ducha svatého.

20. A mnoho divů a zázraků stane se v těch dnech.

21. Po jeho příchodu¹⁰ opustí jeho následovníci učení dvanácti apoštolů i svou víru, lásku a čistotu.

22. Mnoho svárů bude před jeho příchodem než se přiblíží¹¹.

23. V těch dnech budou mnozí, kteří budou milovat úřad, ač vzdálení moudrosti.

24. Bude mnoho nespravedlivých starších¹² a *mnoho* pastýřů utlačujících své ovce. Ty budou uloupeny, protože se jim nedostane svatých pastýřů.

25. Mnozí vymění slávu roucha svatých za šat milovníků zlata; také mnoho poklonování a obdivovatelů světské slávy bude v těch dnech.

26. Mnoho pomlouvačů a nactiutrhačů bude a mnoho marné slávy před příchodem¹³ Pána a Duch svatý se od mnohých odvrátí.

27. A nebude v těch dnech mnoho proroků ani těch, kteří by hovořili čestně¹⁴, jen tu a tam¹⁵ *nějaký*.

28. To vše kvůli duchu poblouzení¹⁶, smilstva, marné slávy a lásky ke zlatu, který bude přebývat v těch, kdo budou zváni služebníky *Pána*¹⁷, protože ho¹⁷ přijali.

29. Zavládne¹⁸ veliká vzájemná nenávist mezi pastýři a staršími,

30. neboť veliká nevole bude na konci dní, když každý si bude říkat jen to, co jeho samého potěší¹⁹.

31. Proroctví proroků, kteří byli přede mnou, budou zapomenuta²⁰, stejně tak i tato má vidění, aby si mohli říkat to, k čemu je nabádá jejich srdce.

¹dosl.: v oblasti patřící k Betlému ²dosl.: viděl ³et. Alagar Zagar, ř. Algasar, lat. Salmanassar ⁴et. Tezonu ⁵mezera v textu ⁶dosl.: do které se transformuje ⁷var.: andělů ⁸dosl.: anděla svatých andělů; var.: anděla Michaela a svatých andělů ⁹dosl.: aby ¹⁰dosl.: po jeho zpřítomnění (příp. po jeho přiblížení se) ¹¹dosl.: před jeho příchodem a jeho přiblížením se ¹²příp. představených ¹³dosl.: před přiblížením se ¹⁴dosl.: pevně ¹⁵dosl.: jeden a jeden po rozličných místech ¹⁶příp. přestoupení, chyby, klamu ¹⁷dosl.: onoho ¹⁸dosl.: bude ¹⁹dosl.: co ho potěší před jeho očima ²⁰dosl.: odložena stranou

(2) :2Kr 17,6 18,11 1Pa 5,26 (6) :2Pa 33,11 (9) :Ex 33,20; :Iz 6,1 (10) :Iz 1,10 (13) :Fp 2,7; :Sk 5,30 7,51n; Mk 3,14 (14) :L 24,11; Mt 27,4

IV.

1. A nyní, Chizkijáš a Josabe, můj synu, takové budou dny předvolání světa¹.

2. Až se naplní čas, sestoupí Beliál, veliký kníže, jako král tohoto světa, kterého se zmocnil již v čase, kdy povstal. Sestoupí se své klenby v podobě člověka, král bezpráví, vrah své matky².

3. Rostlinu, kterou zasel dvanáct apoštolů Milovaného, bude utiskovat; *jeden* z Dvanácti mu bude vydán.

4. V podobě takového³ krále přijde tento kníže. Všechny mocnosti tohoto světa povstanou s ním a budou poslouchat všechna jeho přání.

5. Na jeho příkaz vyjde slunce v noci a způsobí, že se měsíc objeví v poledne.

6. Se světem⁴ udělá, cokoli se mu zachce; bude jednat a hovořit jako Milovaný a bude říkat: Já jsem Pán a jiného není.⁵

7. Všichni lidé světa mu uvěří;

8. budou mu obětovat a sloužit a budou říkat: Toto je Pán a není jiného.

9. Bude to činit většina z těch, kteří se spojili, aby přivítali Milovaného, který se vrátí po něm.
10. Moc jeho zázraků se projeví⁶ v každém městě i zemi.
11. V každém městě si postaví⁷ svou podobu.
12. Vládnout bude tři roky, šest měsíců a dvacet sedm dní.
13. Tehdy mnozí věrní a svatí spatří toho, v kterého doufali – ukřižovaného Ježíše Pána Krista. Pak jsem jej, ukřižovaného, který vstal z mrtvých, uviděl já, Izajáš. Ale i z těch, kteří v něho věří, jen nemnozí zůstanou v ten čas jeho služebníky; rozprchnou se v pustinách a budou očekávat jeho příchod.
14. Po třinácti stech a třiceti dvou dnech přijde Pán spolu se svými anděly a zástupy svatých ze sedmého nebe s majestátem sedmého nebe a zažene⁸ Beliála i s jeho zástupy do pekel.
15. Dá odpočinutí těm, které nalezne v tomto světě v tělech – bohabojným, zatímco slunce bude zahanbeno,
16. a všem, kdo pro víru v něho zatratili Beliála a jeho krále. Svatí spolu s Pánem půjdou *oděni* v roucha, která jsou uložena ve výšinách sedmého nebe⁹; s Pánem půjdou ti, jejichž duše budou oděny. Sestoupí a budou *přebývat* ve světě. Povzbudí ty, které nalezne v tělech spolu se svatými v jejich světeckém šatu. Pán poskytne pomoc těm, kteří sřezili tento svět.
17. Potom budou předěni do svých nebeských rouch¹⁰ a jejich těla budou zanechána ve světě.
18. V tom čase hlas Milovaného hněvivě pokárá to, co je na nebesích a na zemi a také hory a kopce, města, pouště a stromy a anděla Slunce i Měsíce a vše, kde se v tomto světě zjevil a byl hlásán Beliál. V těch dnech přijde¹¹ vzkříšení a soud. Milovaný sešle svůj oheň¹², který pohltí všechny bezbožné; ti zmizí, jako by *nikdy* nebyli.
19. Ostatní části¹³ vidění jsou sepsány ve vidění Babylónu.
20. O vidění Pána se *pak* více píše¹⁴ v příslovích, které jsem zapsal do knihy svých veřejných proroctví.
21. Sestoupení Milovaného do šeolu je zapsáno na místě, kde Pán praví: ‚Hle, můj syn bude rozumět.‘ A toto vše je zapsáno v Žalmech, v Příslovích Davida, syna Jišaje¹⁵, v Příslovích jeho syna Šalomouna, ve slovech Kórača, Ětana Izraelského, ve slovech Asafa a v ostatních žalmech, které inspiroval¹⁶ anděl Ducha,

22. totiž těch, jejichž název není zapsán; *dále pak* v řečech Amósa, mého otce, a proroků Ozeášě, Micheášě, Jóela, Nahuma a Jonášě, Abdijáše a Abakuka, Agea, Sofonjáše a Zacharjáše, Malachjáše, ve slovech spravedlivého Josefa a ve slovech Danielových.

¹míní se předvolání k poslednímu soudu ²dosl.: králem bezpráví a vrahem své matky je tento král ³dosl.: onoho ⁴dosl.: ve světě ⁵sr. spis „Podstata archontu“ (NHC II,4, česky Z. Kratochvíl, Evangelium pravdy, Hermann a synové 1994, s. 97) ⁶dosl.: bude ⁷dosl.: postaví před svou tvář ⁸dosl.: zatáhne ⁹dosl.: která jsou uložena nahore v sedmém nebi ¹⁰dosl.: budou přeměněni do jejich rouch z výšin ¹¹dosl.: bude ¹²dosl.: z Milovaného vyjde jeho oheň ¹³dosl.: ostatní věci ¹⁴dosl.: zbytek věci o..., hle, je zapsán... ¹⁵et. Iseje ¹⁶dosl.: recitoval, předčítal

(11) :Zj 13,14 (12) :Da 7,25 (14) :Da 12,12

V.

1. Beliál pak, který *nadále* přebýval v Menašeho srdci, se rozběsnil proti Izajášovi pro tato vidění a rozřezal Izajáše dřevěnou pilou¹.
2. Zatímco byl Izajáš řezán, stál u něj jeho žalobce Balkira a všichni falešní proroci a vysmívali se mu těšíce se z Izajášova *utrpení*².
3. A Balkira, veden Matanbukusem, zatímco se *mu* tak smáli, stál před Izajášem a posmíval se.
4. Říkal Izajášovi: „Řekni: Ve všem jsem mluvil falešně. To, co dělá Menaše, je dobré a správné.“
5. I to, co dělá Balkira, je dobré a *také to, co dělají* ti, kdo jsou s ním.“
6. Toto mu řekl, když ho začal řezat.
7. Ale Izajáš již viděl Pána. Jeho oči byly otevřené, ale neviděl je.
8. Balkira *dále* řekl Izajášovi toto: „Řekni to, co ti povídám, a já změním jejich srdce a přiměji Menašeho a judská knížata, lid i celý Jeruzalém, aby před tebou padli na kolena.“
9. Izajáš odpověděl takto: „Jestliže vskutku *chceš něco* ode mne slyšet, *pak řeknu toto*: Budiž zatracen a proklat ty i všechny tvé zástupy, i celý tvůj dům.“
10. Neboť nedostaneš více než kůži z mého těla.“

11. Vzali tedy Izajáše, syna Amósa, a rozřízli ho dřevěnou pilou.
12. Menaše, Balkira i falešní proroci, knížata a lid, ti všichni stáli a dívali se.
13. Ještě než byl rozřezán, řekl prorokům, kteří byli s ním: „Jděte do Týru a Sidónu, neboť jen mně samotnému namíchal Hospodin tento kalich.“
14. Izajáš nekřičel, když byl řezán, ani nenaříkal, nýbrž jeho ústa hovořila podle Ducha svatého, až byl rozříznut vedví.
15. Toto Beliál učinil Izajášovi rukou Balkirovou a rukou Menašeho, neboť Sammael velice běsnil proti Izajášovi již od časů Chizkijáše, judského krále, kvůli tomu vidění o Milovaném a o zničení Sammaela, které měl³ skrze Pána, když ještě kraloval jeho otec Chizkijáš. A konal podle přání satanova.

¹Takto zná Izajášovu smrt stará židovská tradice, zachycená i v Talmudu. Podle jiné varianty Izajášova mučednického příběhu byl Izajáš rozřezán nikoliv pilou dřevěnou, nýbrž (kovovou?) pilou na dřevo, když byl nalezen na útěku před pronásledovateli ukrytý v dutině stromu. ²dosl.: těšili se nad Izajášem ³dosl.: viděl

(1) :Žd 11,37

VIDĚNÍ IZAJÁŠE, SYNA AMÓSA

VI.

1. Ve dvacátém roce vlády judského krále Chizkijáše vyšli Izajáš, syn Amósův, a Josab, syn Izajášův, z Gilgalu¹ k Chizkijášovi do Jeruzaléma.
2. *Izajáš* se posadil ke králi na lehátko² a nabízené křeslo, které mu přinesli, odmítl.
3. Pak spolu Izajáš a Chizkijáš začali hovořit o věcech víry a spravedlnosti; všechna knížata Izraele a všichni komorníci a královští rádcové byli u toho.
4. *Těž* čtyřicet proroků a synů proroků; ti, když se doslechli, že Izajáš přijde z Gilgalu¹ k Chizkijášovi, sešli se z okolních kopců i plání, aby ho pozdravili a vyslechli jeho slova
5. a prorokovali před ním, vložili-li na ně *Izajáš* ruce³. Ti všichni tu *nynti* stáli před Izajášem.
6. Zatímco Izajáš a Chizkijáš rozmlouvali o věcech spravedlnosti a víry, zaslechli všichni *zvuk* otevíraných dveří a hlas Ducha svatého.
7. *Tehdy* král povolal všechny proroky i shromážděný lid. Po pravici se mu usadil Micheáš, starý Ananjáš, Jóel a Josab.
8. Když všichni uslyšeli hlas Ducha svatého, padli na kolena a chvíli Boha spravedlivého, nejvyššího z hořejšího světa⁴, Svatého, který přebývá na výsostech a dlí mezi svatými,
9. a vzdávali čest tomu, který takto milostivě otevřel člověku bránu do podivuhodného světa.
10. Všichni naslouchali, zatímco *Izajáš* mluvil z Ducha svatého. Náhle však zmlkl; vědomí ho opustilo, takže již neviděl muže, kteří stáli před ním.
11. Oči měl otevřené, *avšak* ústa ztichlá a jeho tělesné vědomí ho opustilo.
12. Pouze dech v něm zůstal, neboť měl vidění.
13. Anděl poslaný se zjevením nepocházel z této nebeské klenby

a nebyl to ani jeden z andělů chvalozpěvných z tohoto světa, nýbrž přišel ze sedmého nebe.

14. Lidé, kteří tam stáli, s výjimkou kroužku proroků, nevěřili, že svatý Izajáš byl vyzdvižen.

15. Vidění, které měl svatý Izajáš, nebylo totiž z tohoto světa, nýbrž ze světa tělesným smyslům skrytého.

16. Izajáš pak o svém vidění zpravil Chizkijáše, Josaba, svého syna, a ostatní proroky, kteří přišli.

17. Knížata, komoří ani lid však *toto* neslyšeli, až na písaře Samnase, Joachíma a kronikáře⁵ Asafa, neboť ti byli spravedliví a dobrého ducha; *ostatní* lidé *toto* neslyšeli, neboť Micheáš a jeho syn Josab je odvedli pryč, když vědomí tohoto světa *Izajáše* opustilo, takže vypadal, jako by zemřel.

¹var.: z Galileje ²mohlo jít též o vyvýšené místo, kde stál královský trůn ³var.: a aby na ně vložil *Izajáš* ruce a oni mu mohli naslouchat, až bude prorokovat ⁴dosl.: který je v horním světě ⁵dosl.: písaře vzpomínek

VII.

1. Své vidění popsal Izajáš Chizkijášovi, svému synu Josabovi, Micheášovi a ostatním prorokům takto:

2. V tu hodinu, kdy jsem nahlas prorokoval a vy jste naslouchali, jsem spatřil nádherného anděla. Jeho sláva byla odlišná od té, kterou jsem často u andělů vídal. Jeho nádhera a důstojnost byla tak veliká, že nejsem s to tohoto anděla popsat.

3. Vzal mne za ruku a vynášel mne *vzhůru*. „Kdo jsi? Jak se jmenuješ a kam mne neseš?“ ptal jsem se ho, neboť mi byla dána síla s ním rozmlouvat.

4. „Až tě vynesu a zjevím ti vidění, se kterým jsem byl poslán,“ odpověděl, „pak pochopíš, kdo jsem. Mé jméno však se nedozvíš,

5. neboť se máš vrátit do svého těla. Uvidíš, kam tě vynesu, vždyť proto jsem byl poslán.“

6. Zaradoval jsem se, neboť se mnou hovořil vlídně.

7. Řekl mi: „Raduješ se proto, že s tebou hovořím vlídně? Spatříš *ještě* většího než *jsem* já a bude s tebou vlídně a mírně rozmlouvat.
8. Spatříš rovněž Otce toho, který je veliký, neboť jsem byl poslán se sedmého nebe, abych ti toto vše objasnil.“
9. Vystoupili jsme na nebeskou klenbu, já a on, a tam jsem uviděl Sammaela a jeho oddíl. Probíhal zde urputný boj; satanovi andělé si *totíž* navzájem záviděli.
10. Jak je nahoře, tak je i na zemi, neboť stejné věci se dějí na nebeské klenbě i zde na zemi.
11. Zeptal jsem se anděla: „Co je příčinou takové zášti?“
12. Odpověděl mi: „Tak je tomu po celý čas trvání tohoto světa, *od počátku až doposud*; a tento boj potrvá až do příchodu toho, kterého máš spatřit, až ten ho zastaví.“
13. Pak mne vynesl nad nebeskou klenbu.
14. Tam jsem uviděl trůn uprostřed a po jeho pravé a levé straně byli andělé.
15. *Andělé na levé straně* nebyli jako ti na pravé straně; ti po pravici byli vznešenější a pěli chvály jednohlasně; trůn byl uprostřed a oni pěli chvály. Ti, kteří byli na levé straně, pěli až po nich a jejich hlasy nebyly takové, jako těch na pravé straně, a jejich chvály byly jiné.
16. „Komu jsou určeny¹ jejich chvály?“ zeptal jsem se anděla, který mne vedl.
17. Odpověděl mi: „*Míří* k majestátu sedmého nebe, k tomu, který dlí ve svatém světě, a k Milovanému, který mne k tobě poslal.“
18. Poté mne vynesl do druhého nebe. Toto nebe je od prvního vzdáleno stejně jako první nebe od země.
19. *Také* ve druhém nebi jsou andělé napravo a nalevo od trůnu uprostřed a také zde pějí chvály a ten, který sedí na trůnu ve druhém nebi je vznešenější než všichni *ostatní*.
20. Veliká byla sláva ve druhém nebi a chvály zde byly jiné než v prvním nebi.
21. Padl jsem na tvář, abych se mu klaněl, ale anděl, který mne vedl, mi to nedovolil. Řekl mi: „Neklaň se ani trůnu ani andělu v šesti nebesích. Teprve až ti řeknu v sedmém nebi. Neboť jsem by za tebou vyslán, abych tě vedl.

22. Tvůj trůn, totiž, a tvůj oděv a koruna, které máš spatřit, stojí nad všemi nebesy a jejich anděly.“

23. Převelice jsem se zaradoval, protože ti, kteří milují Nejvyššího a Milovaného, tam budou na svém konci vyzdviženi.

24. I vynesl mne do třetího nebe a také tam jsem viděl anděly napravo a nalevo a také tam je trůn uprostřed; jen tento svět tam není jmenován.

25. Protože vznešenost mé tváře se měnila vždy, když jsem stoupal z jednoho nebe do dalšího, řekl jsem andělovi, který byl se mnou: „Vskutku žádné světské marnosti zde nejsou jmenovány.“

26. Odpověděl mi: „Nejsou jmenovány pro svou slabost. *Avšak* nic z toho, co je vykonáno, zde není skryté.“

27. Chtěl jsem porozumět tomu, jakým způsobem je to *zde* vyjevováno, a on mi na to odpověděl: „Až tě vynesu do sedmého nebe, odkud jsem byl vyslán a které stojí nad těmito *nebesy*, pak pochopíš, že nic se neskryje před trůny a před těmi, kteří přebývají na nebesích, ani před anděly. A chvály, které tu pěli, a majestát toho, který seděl na trůnu, i důstojnost andělů napravo a nalevo přesahovala to, co *jsem viděl* v nižších nebesích.“

28. Pak mne vynesl do čtvrtého nebe. Vzdálenost od třetího nebe ke čtvrtému je větší než vzdálenost ze země k nebeské klenbě.

29. Rovněž tam jsem viděl *anděly* napravo a nalevo a ten, který sedí na trůnu, je uprostřed; a také tam pějí chvály.

30. Chválou a důstojností přesahují andělé napravo anděly nalevo,

31. a ten, který tam sedí na trůnu, *majestátem* přesahuje anděly po pravici, avšak jejich důstojnost předčí anděly níže.

32. Pak mne vynesl do pátého nebe.

33. Také zde jsem viděl anděly po pravici a po levici toho, který seděl na trůnu a jehož majestát je větší než majestát toho ve čtvrtém nebi.

34. Ti po pravici přesahovali důstojností ty, kteří byli nalevo, a *také anděly* ve třetím a čtvrtém *nebi*.

35. Majestát toho na trůně byl větší, než andělů napravo,

36. jejichž chvály *zas* byly nádhernější ve srovnání s těmi ve čtvrtém nebi.

37. I chválil jsem Nejmenovaného, Jedinečného, který přebývá na nebesích, jehož jméno nebylo zjeveno nikomu tělesnému, který dal tak velikou nádheru jednotlivým nebesům, povýšil důstojností anděly a majestátem toho, který sedí na trůnu.

¹dosl.: komu jsou posílány

VIII.

1. Znovu mne vynesl do výše, *nyní* do šestého nebe, kde jsem spatřil nádheru neviděnou v pěti nebesích.
2. Neboť andělé, které jsem tam viděl, se skvěli velikou slávou
3. a chvály tam byly svaté a podivuhodné.
4. Andělovi, který mne vedl, jsem řekl: „Co to vidím, můj pane?“
5. Řekl mi: „Nejsem tvým pánem, nýbrž tvým společníkem.“
6. Zeptal jsem se znovu: „Proč *zde* andělé nemají protějšky¹?“
7. Řekl: „Od šestého nebe již nejsou andělé nalevo a ani trůn nestojí uprostřed, nýbrž *vše vychází* z moci sedmého nebe, kde přebývá Nejmenovaný a jeho Vyvolený, jehož jméno nebylo vyjeveno a nikdo na nebesích se ho nemůže dozvědět.
8. Jen jeho hlasu totiž všechna nebesa a trůny odpovídají. Já jsem byl zmocněn a vyslán, abych tě přivedl sem, abys spatřil tuto slávu
9. a Pána všech nebes a trůnů
10. při jeho proměně, kdy přijme vaši formu a vzhled.
11. Říkám ti, Izajáší, dosud nikdo, kdo se měl vrátit do těla pozemského světa, nevystoupil sem a neviděl a nemohl pochopit to, co tobě *bylo dáno* pochopit, a to, co ty máš spatřit.
12. Neboť tě čeká úděl *podobný údělu* Pána; osudným ti bude strom². A odtud přichází síla do šestého nebe a vzdušného prostoru³.“
13. I vyvyšoval jsem a chválil svého Pána, neboť skrze úděl s ním sdílený sem přijdu.
14. Řekl mi: „Poslouchej tedy znovu svého společníka. Když jsi byl sem z vůle Boží vynesel z těla, převezmeš roucho, které uvidíš; uvidíš také další roucha, spočtená *a zde* uložená.

15. Tehdy budeš rovnocenný s anděly sedmého nebe.“
16. Vynesl mne do šestého nebe, a tam nebyli ani andělé po levici ani trůn uprostřed, nýbrž všichni vypadali stejně⁴ a jejich chvály si byly rovny.
17. Také já jsem pěl chválu, *neboť* mi to bylo povoleno; i onen anděl pěl a naše chvály byly jako chvály oněch *andělů*.
18. Všichni tam jednohlasně chválili nejprve Otce, pak jeho Milovaného – Krista – a Ducha svatého.
19. Jejich hlasy nebyly stejné jako hlasy andělů v *ostatních* pěti nebesích,
20. ani jejich řeč, nýbrž byly odlišné; bylo tam *také* mnoho světla,
21. *takže* když jsem byl v šestém nebi, světla viděná v *ostatních* pěti nebesích mi připadala jako temnota.
22. I zaradoval jsem se a chválil toho, který takto milostivě daroval světla těm, kdo čekají na jeho zaslíbení.
23. Anděla, který mne vedl, jsem prosil, abych se již více nemusel vracet do hmotného⁵ světa.
24. Říkám vám, Chizkijáší a Josabe, můj synu, a Micheáši, je zde mnoho temnoty.
25. Anděl, který mne vedl, rozpoznal, na co myslím, a řekl mi: „Jestliže tě potěšila tato světla, oč více se budeš radovat v sedmém nebi, až spatříš světla z *míst*, odkud jsem byl poslán, kde dlí Pán a jeho Milovaný, jež má být ve světě zván Synem,
26. a oděvy, trůny a koruny ustanovené pro spravedlivé věrné Pánu, *kteřý* sestoupí v jejich podobě. *Neboť teprve* tam je světlo *skutečně* veliké a nádherné. *Dosud* nebylo vyjeveno, co se má stát ve světě, který bude zničen⁶,
27. a nenastal čas pro to, abys trvale opustil své tělo a přišel sem.“
28. Zesmutněl jsem, když jsem toto uslyšel, avšak on mi řekl: „*Ne*buď smutný.“

¹dosl.: Proč *tito* andělé nemají společníka? ²dosl.: úděl stromu (příp. dřeva). V případě Kristově se míní dřevěný kříž, v případě Izajášově pak buď dřevěná pila, kterou byl usmrčen, anebo strom, kde se ukryl před svou smrtí. ³dosl.: vzduchu ⁴dosl.: všichni byly jednoho vzhledu ⁵dosl.: tělesného ⁶*Dosud* nebylo vyjeveno... – V etiop. textu je tato věta vložena na začátek v. 26, kde však nedává smysl.

IX.

1. Pak mne vedl do prostoru¹ sedmého nebe, kde jsem znovu slyšel hlas. Privil: „Kam až je dáno vystoupit tomu, který přebývá mezi odlišnými?“ Bál jsem se *tedy* a chvěl se.
2. Zatímco jsem se tak třásl, vyšel odtamtud jiný hlas a já slyšel, jak říká: „Svatý Izajáš smí sem vystoupit, neboť je zde jeho roucho.“
3. Anděla, který byl se mnou, jsem se zeptal: „Kdo je ten, který mi bránil, a kdo ten, který mi dovolil stoupat?“
4. „Ten, který ti bránil,“ odpověděl, „je ten, který stojí nad chválami šesti nebes.“
5. Ten, který ti dovolil *stoupat*, je tvůj Pán, Pán světa, Kristus Pán, který ve světě má být zván Ježíš. Jeho jméno však nesmíš slyšet, dokud nevystoupíš z těla.“
6. I vyzvedl mne do sedmého nebe, a tam jsem viděl podivuhodné světlo a bezpočet andělů.
7. Viděl jsem tam všechny spravedlivé od časů Adama.
8. Viděl jsem tam svatého Ábela a všechny spravedlivé.
9. Viděl jsem tam Henocha a všechny, kteří byli s ním. A ti všichni byli prosti roucha těla. Viděl jsem je v jejich šatu shůry. Byli jako andělé stojící tam ve veliké slávě.
10. Neseděli však na svých trůnech a jejich koruny slávy nad nimi nebyly.
11. I zeptal jsem se anděla, který byl se mnou: „Jak to, že dostali svá roucha, avšak své trůny a koruny nemají?“
12. Řekl mi: „Koruny a trůny slávy neobdrží, dokud Milovaný nese-stoupí v podobě, ve které ho uvidíš sestupovat.“
13. Na konci dní sestoupí do světa Pán, který má být zván Kristem; teprve pak, až *on* sestoupí, *oni* uvidí a uvědomí si, kde jsou jejich trůny a koruny. *On* bude mít vaši podobu, a bude *proto* považován za tělesného člověka².
14. Pán světa vztáhne ruku na svého syna a on bude ukřižován na dřevě *kříže*³; vztáhnou na něj ruce, aniž by věděli, kým je.
15. Aby nebylo známo, kým je, bude jeho příchod skryt i před nebesy, jak uvidíš.

16. Oloupí anděla smrti a třetího dne vystoupí; ve světě bude přebývat 545 dní.
17. Tehdy s ním vystoupí mnozí spravedliví, jejichž duše neobdržely svá roucha před nanebevstoupením⁴ Pána; vystoupí tedy s ním.
18. Tehdy pak, když *on* vystoupí do sedmého nebe, *oni* obdrží svá roucha, trůny a koruny.“
19. Položil jsem mu stejnou otázku jako ve třetím nebi.
20. Řekl mi: „Vše, co je vykonáno ve světě, je zde známo.“
21. Zatímco jsem s ním rozmlouval, hle, jeden z andělů, kteří *tam* stáli, důstojnější než ten, který mne přivedl ze světa, *přistoupil ke mně*,
22. ukázal mi knihy odlišné od knih tohoto světa a otevřel je. Byly popsány, avšak jinak než knihy v tomto světě. Dal mi je a já četl; a hle, byly zde zapsány činy synů Izraele a také těch, které neznám, můj synu Josabe.
23. Říkám, že vskutku nic, co bylo vykonáno v tomto světě, není skryto v sedmém nebi.
24. Mnoho rouch jsem tam viděl uložených a mnoho trůnů a korun.
25. Zeptal jsem se anděla: „Čí jsou ta roucha, trůny a koruny?“
26. Odvětil mi: „Tato roucha mají převzít mnozí ze světa, kteří uvěří ve slova toho, který, jak jsem ti řekl, *teprve* bude pojmenován, a budou je dodržovat a věřit v ně a v jeho kříž. Pro ty jsou určena.“
27. Viděl jsem tam též stát Jednoho, který slávou všechny převyšoval; tak veliká a nádherná byla jeho sláva.
28. Když jsem ho spatřil, všichni spravedliví, které jsem viděl, a také andělé, které jsem viděl, k němu přistoupili. Adam, Ábel a Šet a všichni spravedliví přistoupili a klaněli se mu a chválili ho jednohlasně. Pěl jsem chvály s nimi a moje chvála byla jako ta jejich.
29. Pak přišli blíže všichni andělé a klaněli se *mu* a pěli chvály.
30. *Tehdy* jsem se proměnil a byl jsem jako anděl.
31. Poté mi řekl anděl, který mne vedl: „Tomu se klaň!“ I klaněl jsem se a pěl chvály.
33. Zatímco mluvil, spatřil jsem dalšího Slávyplného, jemu podobného. Spravedliví přišli k němu blíže a klaněli se mu a pěli chvály a také já s nimi pěl chvály. *Avšak* má sláva se neproměnila podle jejich podoby.

34. Pak k němu přistoupili andělé a klaněli se mu.
35. Viděl jsem Pána a druhého anděla a oba stáli.
36. Ten druhý, kterého jsem viděl, byl po levici mého Pána. Zeptal jsem se tedy: „Kdo je to?“ A on mi odpověděl: „Klaň se mu, neboť toto je anděl Ducha svatého, který k tobě a také dalším spravedlivým promlouvá.“
37. Tehdy jsem duchovním zrakem⁵ spatřil Veliký majestát; nic jiného jsem nevnímal. A *stejně tak* anděl, který mne doprovázel a *ostatní* andělé, které jsem dříve viděl, jak se klaněli mému Pánu.
38. Viděl jsem však spravedlivé upřeně hledící na jeho majestát.
39. I přistoupil ke mně můj Pán s andělem Ducha a pravil: „Hleď, neboť ti bylo dáno spatřit Hospodina. *Těž* andělu, který je s tebou, se díky tobě dostalo této síly.“
40. *A poté* jsem viděl svého Pána a anděla Ducha, jak se klaněli a oba svorně chválili Hospodina.
41. Pak přišli blíže všichni spravedliví a klaněli se.
42. Také andělé přistoupili blíže a klaněli se a všichni pěli chvály.

¹dosl.: ovzduší ²dosl.: člověka z masa ³dosl.: na dřevě; sr. k. 8, pozn. 2 ⁴dosl.: vystoupením ⁵dosl.: maje otevřeny oči své duše

X.

1. Hned na to jsem uslyšel hlasy a chvály, které jsem slyšel v šesti nebesích, zatímco jsem stoupal a naslouchal tam.
2. Všechny byly určeny Majestátnému, na jehož slávu jsem nedokázal pohledět.
3. Slyšel jsem ty chvály a viděl jsem je.
4. Také Pán a anděl Ducha všechno slyšeli a viděli.
5. Všechny chvály totiž, které přicházejí ze šesti nebes, jsou nejenom slyšet, nýbrž jsou i vidět.
6. Anděla, který mne vedl, jsem slyšel, když řekl: „Toto je Nejvyšší, který přebývá ve svatém světě a dlí mezi svatými, který má být zván Duchem svatým skrze ústa spravedlivých Otcem Pána.“

7. I slyšel jsem slova Nejvyššího, Otce mého Pána, jež pravil mému Pánu, Kristu, který má být zván Ježíš:
8. „Jdi a sestup všemi nebesy, až sestoupíš k nebeské klenbě a do světa! Sestup až k andělu šeolu! Avšak až k Haguelu¹ nechod!“
9. Budeš *na sebe* brát podobu všech, kteří jsou v pěti nebesích.
10. Rovněž vzhledu andělů nebeské klenby a andělů, kteří jsou v šeolu, se hled' připodobnit!
11. Nikdo z andělů světa nepozná, že jsi spolu se mnou Pánem sedmi nebes a jeho andělů.
12. Nebudou vědět, že jsi se mnou, dokud tě hlasem z nebes nepovolám. *Pak* tě vyvýším nad anděly a světla šesti nebes, abys soudil a zničil knížata, anděly a bohy světa i svět, ze kterého vládnou.
13. Neboť mne zapřeli říkajíce: „Jsme pouze my a kromě nás není nikoho jiného.“
14. Od andělů smrti pak vystoupíš na své místo. Nebudeš měnit svou podobu podle jednotlivých nebes, nýbrž budeš vystupovat ve slávě a usedneš po mé pravici.
15. Tehdy se ti budou knížata a mocnosti světa klanět.“
16. Toto jsem slyšel, když Veliký majestát dával příkazy mému Pánu.
17. A toto jsem viděl, když můj Pán odešel ze sedmého nebe do šestého.
18. Anděl, který mne vedl ze světa, byl se mnou a řekl mi: „Buď pozorný, Izajáš! a hled', jaká bude proměna Pána a *jaký bude* jeho sestup.“
19. Díval jsem se tedy. Když ho viděli andělé šestého nebe, chválili ho a velebili, neboť se neproměnil podle podoby tamějších andělů. Chválili ho a já s nimi.
20. Viděl jsem *ho*, když sestoupil do pátého nebe. V pátém nebi přijal podobu zdejších andělů, a ti ho nechválili, neboť vypadal jako oni².
21. Pak sestoupil do čtvrtého nebe a připodobnil se vzhledu andělů zde.
22. Když ho viděli, nechválili ho ani nevelebili, neboť jeho vzhled byl stejný s jejich.
23. Když sestoupil do třetího nebe, znovu jsem viděl, jak přijal podobu andělů třetího nebe.

24. Ti, kteří střežili bránu nebe, požadovali heslo, a Pán jim ho dal, aby nebyl poznán. Když ho viděli, nechválili ho ani nevelebili, neboť jeho vzhled byl stejný s jejich.

25. Znovu jsem *to* viděl, když sestoupil do druhého nebe. I zde Pán ohlásil heslo, neboť ti, kteří střeží bránu, ho *o ně* žádali.

26. Když se připodobnil vzhledu andělů druhého nebe, viděl jsem, že když ho spatřili, nechválili ho, neboť jeho vzhled byl stejný s jejich.

27. Znovu jsem ho viděl, když sestoupil do druhého nebe. Také tam ohlásil heslo těm, kteří střeží bránu, a přijal podobu podle vzhledu andělů po levé straně onoho trůnu; ti ho nechválili ani nevelebili, neboť jeho vzhled byl stejný s jejich.

28. Mne se nikdo na nic neptal díky tomu andělu, který mne vedl.

29. Sestoupil *pak* dále na nebeskou klenbu, kde přebývá kníže tohoto světa, a ohlásil heslo těm na levé straně. Jeho vzhled byl jako jejich, a *tedy* ho nechválili, nýbrž vzájemně si záviděli a bojovali spolu, neboť zde je zlá moc a závist *i* ve věcech bezcenných.

30. Viděl jsem, že když sestoupil *níže*, připodobnil se andělům ovzduší a byl jako jeden z nich.

31. Neohlásil heslo, neboť jeden zde okrádal druhého a páchal na něm násilí.

¹není mi známo, zda se jedná o jméno osoby nebo místa (pozn. přek.) ²dosl.: jeho vzhled byl jako oněch

XI.

1. Poté mi řekl anděl, který se mnou rozmlouval a který mne vedl: „Buď pozorný, Izajáši, synu Amósův, neboť proto jsem byl poslán od Hospodina.“

2. Pak jsem viděl ženu z rodu proroka Davida, která se jmenovala Marie. Byla pannou zasnoubenou muži, tesaři, jménem Josef, který byl rovněž potomkem rodu spravedlivého Davida z judského Betléma.

3. Na něj *totiž* padl los¹. Když byla zasnoubena, byla shledána těhotnou a tesař Josef ji chtěl propustit.

4. Avšak anděl Ducha se mu zjevil v tomto světě, a proto ji nezapudil, *nýbrž* Marii opatroval a nikomu o té věci nic neodhalil.
5. K Marii se nepřiblížil a opatroval ji jako svatou pannu, zatímco ona čekala dítě.
6. Nežil s ní po dva měsíce.
7. Po dvou měsících byl Josef a jeho žena Marie ve svém domě; každý zvlášť².
8. A stalo se, zatímco byli sami, že Marie vzhlédla a spatřila nemluvně. Byla poděšena.
9. Poté shledala své lůno takovým, jakým bylo dříve, než počala.
10. Když se jí manžel zeptal: „Co tě poděsilo?“ jeho oči se otevřely a on spatřil to nemluvně. I chválil Hospodina, neboť Pán vstoupil do jeho údělu.
11. Tu jim hlas řekl: „O tom, co jste viděli, nikomu nic neříkejte!“
12. Avšak v Betlému se o tom nemluvněti hovořilo.
13. Byli tací, kteří říkali: „Marie panna porodila dříve než za dva měsíce po svatbě.“
14. A mnozí říkali: „Neprodila, protože porodní bába *k ní* nepřišla a neslyšeli jsme ani bolestné výkřiky.“ Pokud šlo o něj, byli všichni *jak* zaslepení; všichni o něm věděli, avšak nevěděli, odkud je.
15. I vzali ho a odešli³ do Nazareta v Galileji.
16. Viděl jsem, Chizkijáší a synu Josabe, a říkám to i pro ostatní proroky, kteří *tu* stojí, že je *to* skryté *před* všemi nebesy, všemi knížaty a bohy tohoto světa.
17. Viděl jsem *ho* jako nemluvně, jak v Nazaretě sál mléko, jak je to zvykem, aby nebyl poznán.
18. A když dospěl, činil veliké divy a zázraky v Izraeli a v Jeruzalémě.
19. Pak však Nepřítel ze žárlivosti postavil proti němu děti Izraele, zatímco oni nevěděli, kým je. I vydali ho králi a ukřižovali. Sestoupil *tedy* k andělu *smrti*.
20. V Jeruzalémě jsem ho viděl, když byl křižován na dřevě⁴ *kříže*,
21. a rovněž poté, třetího dne, *když* vstal z mrtvých a zůstal *zde po několik* dní.
22. Anděl, který mne vedl, mi řekl: „Buď pozorný, Izajáší!“ I viděl jsem *ho*, když vyslal dvanáct učedníků a vystoupil *na nebesa*.

23. Viděl jsem ho, když byl na nebeské klenbě. Všichni andělé nebeské klenby i satan ho viděli a klaněli se mu, neboť se neproměnil podle jejich vzhledu.
24. Zavládl veliký smutek a *mnozí* říkali: „Jakže, náš Pán sestoupil mezi nás a my jsme si nevšimli majestátu, který v něm byl, a který, *jak nyní vidíme*, pocházel ze šestého nebe⁵.“
25. I vystoupil do druhého nebe a neproměnil se, nýbrž všichni andělé napravo a nalevo i trůn uprostřed
26. se mu klaněli, chválili ho a říkali: „Jakže, náš Pán se před námi ukryl, když sestupoval, a my si ho nevšimli!“
27. Vystoupil rovněž do třetího nebe a také zde ho chválili a volali.
28. Rovněž ve čtvrtém a pátém nebi říkali totéž.
29. Avšak jeho sláva byla jedinečná⁶ a v jinou se neproměňoval.
30. Když vystoupil do šestého nebe, viděl jsem, jak se mu klaněli a chválili ho.
31. V každém nebi se chvalozpěv stupňoval.
32. A viděl jsem ho, jak vystoupil do sedmého nebe a všichni spravedliví a andělé ho chválili. Tehdy jsem viděl, že usedl po pravici Velikého majestátu, toho, o kterém jsem vám řekl, že jsem na něj nedokázal pohlédnout.
33. Anděla Ducha svatého jsem viděl, jak se usadil po levici.
34. Ten anděl mi řekl: „Izajáš, synu Amósa, propouštím tě, neboť toto jsou veliké věci! Neboť jsi viděl to, co neviděl *žádný jiný* syn těla.
35. Do svého roucha se vrátíš až na konci svých dní. Tehdy přijdeš sem.“
36. Tyto věci viděl Izajáš a vyprávěl všem, kteří před ním stáli a pěli chvály. Rozmlouval s králem Chizkijášem a řekl mu: „Takto jsem pravil.“
37. Konec tohoto světa
38. a celé toto vidění se naplní v poslední generaci.
39. Izajáš ho zavázal přísahou, že *nic* neřekne lidu Izraele ani nedá tato slova nikomu zapsat.
40. [..mezera..] Tehdy je budete číst. Buďte v Duchu svatém, abyste dosáhli svého roucha, trůnu a koruny slávy, které jsou uloženy v sedmém nebi.

41. Pro tato vidění a proroctví rozřízl Sammael satan rukou Menašeho Izajáše, syna proroka Amósa.

42. Toto vše dal Chizkijáš Menašemu ve dvacátém šestém roce své vlády.

43. Avšak Menaše na to nepamatoval ani to neuložil do svého srdce, nýbrž se zničil službou satanovi.

Zde končí vidění proroka Izajáše a jeho nanebevzetí.

¹narážka na okolnosti známé např. z apokryfního Evangelia o narození Marie nebo z tzv. Pseudo-Matoušova Evangelia. Marie, jejíž narození z neplodné Anny bylo zvěstováno podobným způsobem jako později narození Spasitele, vyrůstala od útlého dětství v jeruzalémském chrámu pod ochranou andělů. Ve věku 14 let měla být Marie na pokyn velekněze odeslána domů, aby se podle zvyků svého lidu vdala; ona však odmítla, neboť se již dříve zaslíbila Bohu. Ve sporném případě se velekněz dotázal na Boží vůli; s odvoláním na proroctví Izajáše (Iz 11,1-2) rozhodl shromáždit všechny svobodné muže z Davida rodu. Ten, na jehož hůl, rozkveteli, usedne duch Hospodinův v podobě holubice, bude vybrán Marii za manžela. Los tehdy padl na Josefa. ²dosl. oba byli sami ³míněni jsou Josef a Marie ⁴sr. k. 9, pozn. 3 ⁵zde a násl. sr. Pistis Sofia I, kap. 11-14 ⁶dosl.: jedna

(2) :Mt 1,18 (3) :Mt 1,19 (4) Mt 1,20 (5-7) :Mt 1,25 (41) :MIz 5,1.15

TŘETÍ EZDRÁŠOVA

ÚVOD

Označení knihy jako Třetí Ezdrášova má svůj původ v latinských biblích, kde jsou kanonické knihy Ezdráš a Nehemjáš označovány jako 1. a 2. Ezdrášova, kdežto obě knihy nekanonické jako 3. a 4. Ezdrášova. Naproti tomu Septuaginta (a také pátý díl kralické Šestidílký) počítá tuto knihu jako První Ezdrášovu.

Knihy připomíná některé úseky dějin jeruzalémského chrámu. Jejím posláním bylo zvýšit důstojnost Hospodina a jeho podivuhodného vedení Božího lidu.

Do značné míry je třetí Ezdrášova kompilát. Kromě tří přidaných oddílů, dvou krátkých (1,21n a 5,1–6) a jednoho delšího (3,1–4,63) obsahuje překlad dvou závěrečných kapitol 2. Paralipomenon (k. 1), několika částí kanonického Ezdráše (2,1–11 = Ezd 1–11; 2,12–26 = Ezd 4,7–24; 5,7–71 = Ezd 2,1–4,5; 6,1–9,36 = Ezd 5,1–10,44) a menšího odstavce z Nehemjáše (9,37–55 = Neh 7,72–8, 13a).

Jediný delší z přidaných oddílů (k. 3–4) popisuje, jak tři Dareiova pážata soutěží mezi sebou v odpovědi na otázku: Co je na světě nejsilnější? První dvě jmenují víno a krále, třetí – Zerubábel – jako nejsilnější hodnotí ženu. Nezůstane však pouze u této odpovědi. Ihned ji doplní jinou, neboť prohlásí, že nejsilnější je pravda. „Ona je síla, království, moc a velebnost všech věků. Požehnan buď Bůh pravdy.“ (4, 40) Tím je třetí mluvčí uznán za nejmoudřejšího a za celkového vítěze. Za odměnu dostává od krále svolení k obnově Jeruzaléma a Hospodinova chrámu a výsady pro židy, kteří se roz-

hodli navrátit do své vlasti. Ze starokřesťanské literatury je známo, že odpověď třetího pážete o síle a moci pravdy vykládala církev prvních staletí ve vztahu k pravdě Kristově.

Třetí Ezdrášova byla původně sepsána zřejmě řecky, a to nejspíše ve 2. stol. př. Kr. Kromě starolatinského převodu jsou známy též její překlady do syrštiny, etiopštiny a aramejštiny.

K uvedenému českému překladu byl použit text Septuaginty z 3. vydání Alfreda Rahlfse (1949).

LITERATURA (kromě výše uvedené):

ŘECKÝ TEXT: O. F. Fritzsche, Libri apocryphi Veteris Testamenti, 1871

PŘEKLADY: E. Kautzsch, Apokryphen und Pseudepigraphen des Alten Testaments, 1900;

R. Charles, The Apocrypha and Pseudepigrapha of the Old Testament, 1913;

P. Riessler, Altjüdisches Schriftung ausserhalb der Bibel, 1928;

Starý zákon, překlad s výkladem – Apokryfy, 1985 (z něhož je překlad s několika drobnými úpravami přetištěn)

POSLEDNÍ DNY CHRÁMU

Hod beránka za Jóšijáše

1 ¹Jóšijáš slavil v Jeruzalémě hod beránka Hospodinu, svému Bohu, a obětoval beránka čtrnáctého dne prvního měsíce. ²Když roze-
stavil kněze podle jejich tříd v Hospodinově chrámě, ³přikázal levi-
tům, služebníkům svatyně v Izraeli, aby se posvětili Hospodinu
k uložení svaté schrány Hospodinovy v chrámu, který vybudoval král
Šalomoun, syn Davidův. *Řekl:* „Vám nenáleží nosit ji na ramenou.
⁴Nyní služte Hospodinu, svému Bohu, pečujte o Izraele, jeho národ,
a připravte se po svých otcovských rodech a třídách podle písemných
ustanovení Davida, krále izraelského, přiměřeně velebnosti jeho sy-
na Šalomouna. ⁵Stůjte v chrámu podle *svého* údělu, který vám levi-
tům náleží po otcích před vašimi bratřími Izraelci, ⁶řádně obětujte be-
ránky a připravujte oběti svým bratřím. Tak konejte hod beránka po-
dle Hospodinova přikázání daného Mojžíšovi.“ ⁷Jóšijáš daroval lidu,
který se shromáždil, třicet tisíc ovcí a beránků a tři tisíce býčků. To
bylo vydáno z králova majetku podle slibu, který dal lidu, kněžím
a levitům. ⁸Chrámoví představení Chilkijáš, Zekarjáš a Jechiel^a dali
kněžím k hodu beránka dva tisíce šest set jehňat a tři sta býčků. ⁹Ta-
ké Jekonjáš a Šemajáš a jeho bratr Netaneel, *dále* Chašabjáš, Ochiel
a Joram, velitelé tisíců, dali levitům na hod beránka pět tisíc jehňat
a sedm set býčků. ¹⁰Mezitím kněží a levité stáli příslušně seřazení
¹¹s nekvašenými chleby podle tříd ¹²a podle údělu svých otců před li-
dem, aby přinášeli *oběti* Hospodinu, jak je psáno v knize Mojžíšově.
To bylo zrána. ¹³Pak pekli velikonoční beránky na ohni, jak náleží,
a oběti vařili v měděných kotlích a hrncích s vonným kořením a při-
nášeli všem z lidu. ¹⁴Potom připravili *hody* sobě a kněžím, svým bra-
třím Áronovcům; kněží totiž obětovali tuk až do večera. Proto levité
připravili *hody* sobě i kněžím, svým bratřím Áronovcům. ¹⁵Také
chrámoví zpěváci Asafovci stáli na svých místech, jak přikázal král
David: Asaf, Zekarjáš a Edinús^b, *ustanovení* od krále, i vrátňi při kaž-
dé braně. Nikdo nesměl překročit *řád* své služby. Jejich bratří levité

jim připravili *pokrm*. ¹⁶Tak se v ten den dokončilo vše, co náleželo k oběti Hospodinově *pro* slavení hodu beránka a k přinášení obětí na oltář Hospodinův podle rozkazu krále Jóšijáše. ¹⁷Izraelci, kteří se tenkrát shromáždili, slavili hod beránka a svátek nekvašených chlebů po sedm dní. ¹⁸Tak nebyl slaven hod beránka v Izraeli od dob proroka Samuela, ¹⁹ani žádný z králů Izraele neslavil hod beránka tak, jak ho slavil Jóšijáš a kněží a levité i Judejci a všechen Izrael, kteří se v *době* svého přebývání v *zemi právě* nacházeli v Jeruzalémě. ²⁰Tento hod beránka byl slaven v osmáctém roce Jóšijášovy vlády. ²¹Všechny činy Jóšijášovy byly přímé před Hospodinem a byly konány srdcem plným zbožnosti. ²²Všechno o něm bylo sepsáno *už* v dřívějších dobách, *i* o těch, kteří hřešili proti Hospodinu bezbožněji než všechny pronárody a království, jak ho zarmucovali, takže proti Izraeli vystala slova Hospodinova.

^atak podle 2Pa 35,8 ::Ésyélos, 3Ezd. ^b2Pa 35,15 uvádí: Asaf, Héman, Jedútún.

(1–20) // 2Pa 35,1–19

Smrt králů a zničení chrámu

²³Po těchto Jóšijášových činech vytáhl faraó, král egyptský, do boje ke Karkemíši nad Eufratem. Jóšijáš vytáhl proti němu. ²⁴Král egyptský mu poslal vzkaz: „Co máme my dva mezi sebou, králi judský? ²⁵Hospodin Bůh mne neposlal proti tobě, můj boj je proti Eufratu. Hospodin je nyní při mně a se mnou a nutí mne ke spěchu. Ustup tedy a nestav se proti Hospodinu.“ ²⁶Jóšijáš však neobrátil svůj vůz, ale pustil se do boje a nedbal slov proroka Jeremjáše, *kteřá pocházela* z Hospodinových úst. ²⁷Utkal se *s faraónem* v boji na rovině megidské a proti králi Jóšijášovi se postavila egyptská knížata. ²⁸Tu řekl král svým sluhům: „Odvezte mě z bitvy, jsem těžce raněn!“ Sluhové ho hned odvezli z bitevních čar. Přestoupil na svůj druhý vůz, ²⁹ale po návratu do Jeruzaléma skonal a byl pohřben v otcovském hrobě. ³⁰V celém Judsku oplakávali Jóšijáše, také prorok Jeremjáš plakal nad Jóšijášem, i představení *lidu* s ženami jej oplakávali *a oplakáva-*

jí ho dodnes, neboť bylo nařízeno, aby se tak povždy dalo v celém izraelském lidu. ³¹Toto *vše* je zapsáno v knize dějin judských králů; jednotlivé Jóšijášovy činy, jeho sláva, jeho znalost Zákona Hospodina, *zkrátka* jeho dřívější činy i nyníjší jsou zapsány v knize o králich izraelských a judských.

³²*Muži* z lidu vzali Jekonjáš^e, syna Jóšijášova, a ustanovili ho za krále po jeho otci Jóšijášovi; bylo mu třiadvacet let. ³³Kraloval v Judsku a v Jeruzalémě *jen* tři měsíce, neboť ho egyptský král sesadil, aby nekraloval v Jeruzalémě. ³⁴Národu pak uložil pokutu sto talentů stříbra a jeden talent zlata. ³⁵Za krále ustanovil egyptský král jeho bratra Jójakíma, za krále nad Judskem a Jeruzalémem. ³⁶Jójakím *ihned* uvěznil velmože, ale svého bratra Zarju^d vzal a přivedl z Egypta.

³⁷Jójakímovi bylo dvacet pět let, když se ujal vlády v Judsku a v Jeruzalémě, a dopouštěl se toho, co je zlé před Hospodinem. ³⁸Proti němu vytáhl babylónský král Nebúkadnesar, spoutal jej bronzovými pouty a odvedl do Babylóna. ³⁹Vzal také část svatých nádob Hospodinových a uložil *je* ve svém chrámu v Babylóně. ⁴⁰Dějinné zprávy o něm, o jeho nečistém *srdci* a bezbožnosti jsou zapsány v knize Královských letopisů.

⁴¹Po něm kraloval jeho syn Jójakím^e. Když byl ustanoven *králem*, bylo mu osm let. ⁴²Kraloval tři měsíce a deset dní v Jeruzalémě a dopouštěl se toho, co je zlé před Hospodinem. ⁴³Po roce Nebúkadnesar poslal *vojsko* a dal ho odvést do Babylóna i se svatými nádobami Hospodinovými. ⁴⁴Králem Judska a Jeruzaléma ustanovil Sidkijáše, kterému bylo jedenadvacet let; kraloval jedenáct let. ⁴⁵Dopouštěl se toho, co je zlé před Hospodinem, a nepřiklonil se ke slovům, která z úst Hospodinových tlumočil prorok Jeremjáš. ⁴⁶Ačkoli ho Nebúkadnesar vzal v přísahu ve jménu Hospodinově, porušil přísahu, zatvrdil šíji i srdce a přestupoval příkazy Hospodina, Boha Izraele. ⁴⁷Také vůdcové lidu i kněží páchali mnohé bezbožnosti a svévolnosti nad všechny nečistoty všech pronárodů a poskvrňovali Hospodinův chrám, posvěcený v Jeruzalémě. ⁴⁸Bůh jejich otců je po svém poslu napomínal a volal je k návratu, protože mu bylo líto jich i jeho stánku. ⁴⁹Oni se však posmívali jeho poslům; v den, kdy Hospodin mlu-

vil, tropili si posměch z jeho proroků, až se na svůj národ rozhněval pro jeho bezbožnosti a poručil, aby proti nim vytáhli kaldejsí králové. ⁵⁰Ti pobili mečem jejich mládence kolkolem jejich svatého chrámu a neušetřili mládence ani panny, staré ani mladé, vždyť všechny vydal *Hospodin* do jejich rukou. ⁵¹Také všechny svaté nádoby Hospodinovy, velké i malé, *příslušenství* schrány Hospodinovy i královské poklady pobrali a odvezli do Babylóna. ⁵²Pak vypálili Hospodinův chrám, zbořili jeruzalémské hradby a v jejich věžích založili požár. ⁵³Zničili a zkazili vše, co bylo v *městě* slavné, a ty, kdo zbyli po boji, odvedl *babylónský král* do Babylóna. ⁵⁴Tam se stali otroky jeho i jeho synů až do vlády Peršanů, aby se splnilo Hospodinovo slovo skrze Jeremjáše: ⁵⁵„Dokud země nesplní své *zanedbané* soboty, po všechem čas svého zpuštění bude odpočívat jako v sobotu do naplnění sedmdesáti let.“

^cNástupcem Jóšijášovým byl ovšem Jóachaz (2Pa 36,1); Jekonjáš čili Jójakín kraloval až po Jójakímovi, bratru Jóachazovu (2Pa 38,8 sr Jr 22,24; 24,1). Další údaje se vztahují skutečně na Jóachaza. ^dodjinud je zcela neznámý (sr 1Pa 3,15) ^esprávně Jójakín (2Pa 36,8n); podle 2Kr 24,8 mu bylo při nástupu vlády osmnáct let.

(23-31) // 2Pa 35,20–27 (32–55) // 2Pa 36,1–21 (36) :: 2Kr 23,33n 2Pa 36,3 (47) :Jr 37 (55) 2Pa 36,21 :Jr 25,11

Kýrův edikt

2 ¹V prvním roce vlády Kýra perského, aby se naplnilo slovo Hospodinovo skrze Jeremjáše, Hospodin vzbudil ducha Kýra, perského krále, a ten vyhlásil v celém svém království a zároveň rozeslal písemný příkaz: ²„Tak praví perský král Kýros: Mne pozdvihl na krále *celého světa* Hospodin, *Bůh* Izraele, Nejvyšší Pán, a přikázal mi, abych mu vybudoval dům v Jeruzalémě v judské *zemi*. ³Je-li nyní někdo mezi vámi z jeho národa, nechť je Hospodin, jeho *Bůh*, s ním a nechť se odebere do Jeruzaléma v Judsku a buduje dům Hospodina, *Boha* Izraele; to je *ten* Pán, který přebývá v Jeruzalémě. ⁴Ti, co bydlí porůznu, nechť mu na jeho místě, v *Jeruzalémě*, pomáhají zlatem, stříbrem, *různými* dary i koni, dobytkem a jinými dobrovolnými zá-

slibnými dary chrámu Hospodinovu v Jeruzalémě.“⁵Tu povstali kmenoví předáci z otcovských rodů kmenů Juda a Benjamín i kněží a levité a všichni, které Hospodin podnítl, aby se odebrali do Jeruzaléma budovat Hospodinův dům.⁶Lidé z jejich okolí jim pomáhali vším potřebným: stříbrem a zlatem, koni i dobytkem a četnými záslibnými *dary*; bylo mnoho *těch*, jejichž mysl byla probuzena.⁷Král Kýros dal také vynést svaté nádoby Hospodinovy, které Nebúkadnesar odvekl z Jeruzaléma a uložil do vlastní modlářské svatyně.⁸Když je perský král Kýros vynesl, předal je Mitredatovi, svému strážci pokladu, a jeho prostřednictvím byly předány Šěšbasarovi^a, správci Judska.⁹Jejich počet byl: tisíc obětních misek zlatých, tisíc obětních misek stříbrných, dvacet devět stříbrných kadidelnic,¹⁰třicet zlatých koflíků, dva tisíce čtyři sta deset stříbrných koflíků a tisíc jiných nádob.¹¹Všechny tyto nádoby zlaté a stříbrné v počtu pěti tisíců čtyř set šedesáti devíti kusů byly přeneseny Šěšbasarem a navrátilci z babylónského zajetí do Jeruzaléma.

^a ::Sanabassarovi (apod.), O'; též ve v. 11 a 6,17

(1–11) // Ezd 1,1–11 :2Pa 36,22

Těžkosti za Artaxerxa

¹²V době perského krále Artaxerxa však napsali Bišlám, Mitredat, Tabel, Rechúm, Beelteemos a písař Šimšaj^b i jiní, kteří se s nimi spojili, obyvatelé Samaří i odjinud na obyvatele Judska a Jeruzaléma *králi* tuto žalobu: ¹³„Králi Artaxerxovi, *svému* pánu, tvoji otroci Rechúm kronikář, písař Šimšaj a ostatní z jejich rady i soudcové v Koilé Sýrii a ve Foiníkií: ¹⁴Nechť je nyní známo páni *a* králi, že Židé, kteří přišli od vás k nám, budují po návratu do Jeruzaléma toto odpadlické a zločinné město, opravují jeho náměstí a hradby a zakládají chrám. ¹⁵Bude-li toto město vybudováno a hradby dokončeny, nejen že odmítnou platit daně, ale budou se také protivit králům. ¹⁶Protože se horlivě pracuje na *stavbě* chrámu, nepovažovali jsme za správné to přehlížet, ale naopak sdělit pánu *a* králi, abys, budeš-li rá-

čit, dal nahlédnout do knih svých otců. ¹⁷V pamětních záznamech najdeš zápisy, z nichž zjistíš, že to město bylo odpadlické a sužovalo krále i města, že Židé byli odedávna vzbouřenci a dávali příčinu k mnohému obléhání; proto také bylo to město zpustošeno. ¹⁸Nyní tě upozorňujeme, pane a králi: Bude-li to město vybudováno a jeho hradby postaveny, nebudeš už mít přístup do Koilé Sýrie a do Foiníkie.“

¹⁹Král odepsal kronikáři Rechúmovi a Beelteemovi, písáři Šimšajovi a ostatním spolčencům, obyvatelům Samaří, Sýrie a Foiníkie, tímto přípisem: ²⁰„Přečetl jsem list, který jste mi poslali, ²¹a přikázal jsem nahlédnout *do letopisů* a zjistilo se, že to město se odedávna bouřilo proti králům, že ti lidé byli odpadlíci a vyvolali mnohé války ²²a že tam vládli mocní a tvrdí králové, kteří vybírali daně z Koilé Sýrie a z Foiníkie. ²³Nyní tedy přikazuji zabránit těm lidem v budování města ²⁴a učinit opatření, aby se nic nedálo proti tomu *rozhodnutí*, aby už nepokračovalo zločinné spolčování proti králům.“

²⁵Když si Rechúm a písář Šimšaj a jejich spolčenci přečetli dopis od krále Artaxerxa, hned vytáhli s jízdou i pěchotou do Jeruzaléma a začali bránit v *jeho* budování. ²⁶Tak ustalo budování chrámu v Jeruzalémě až do druhého roku vlády perského krále Dareia.

^bjména jsou tradována v O' nejednotně; zde je podána jejich hebrejská podoba podle Ezd 4,7–9 až na Beelteema, který tam není jmenován.

(15–26) // Ezd 4,7–24

SPOR TŘÍ PÁŽAT

Co je nejsilnější

3 ¹Král Dareios uspořádal velikou hostinu všem svým poddaným, všem narozeným v jeho domě, všem velmožům Médska a Persie, ²všem satrapům a velitelům, svým místodržitelům od Indie až po Etiopii ve sto dvaceti sedmi satrapiích. ³Jedli a pili, a když se nasýtli, rozešli se. Král Dareios se odebral do své ložnice, spal a pak procitl.

⁴Tři mládenci, tělesní strážci, kteří chránili krále, si *mezitím* řekli: ⁵„Vyslovíme každý svůj názor *o tom*, co je nejsilnější. Kdo vysloví nejmoudřejší názor, tomu dá král Dareios veliké dary a velkou cenu za vítězství. ⁶Bude se oblékat do purpuru, pít ze zlatých nádob, spávat na pozlaceném loži, *dostane* pozlacený vůz, turban z byssu a řetěz kolem krku. ⁷Pro svou moudrost bude usadat na druhém místě po Dareiovi a bude zván Dareiovým příbuzným.“ ⁸Každý hned napsal svůj názor, zapečetili *list* a vložili ho králi Dareiovi pod podušku. ⁹Řekli: „Až se král vzbudí, dají mu to psaní; o kom usoudí král a tři perští velmoží, že jeho názor je nejmoudřejší, tomu se dostane vítězství, jak je dohodnuto.“ ¹⁰Jeden napsal: „Nejsilnější je víno.“ ¹¹Druhý napsal: „Nejsilnější je král.“ ¹²Třetí napsal: „Nejsilnější jsou ženy, ale nade vším vítězí pravda.“ ¹³Když se král probudil, vzali ten list, podali mu jej a on si jej přečetl. ¹⁴Hned poslal pro všechny velmože perské i médské, pro satrapy, velitele, místodržitele a nejvyšší úředníky, zasedl v trůnním sále a psaní bylo před ním přečteno. ¹⁵Řekl: „Zavolejte ty mládence, ať sami vyloží své názory!“ Byli zavoláni a vešli. ¹⁶Řekli jim: „Povězte nám o tom, co jste napsali!“

(1) :Est 1,3

Víno

¹⁷První začal ten, který mluvil o síle vína, a pravil toto: ¹⁸„Mužové, jak velice silné je víno! Všem pijanům zmáte *mysl*. ¹⁹Způsobí, že je stejná mysl krále i sirotka, sluhy i svobodného, chudého i bohatého. ²⁰Každou mysl obrátí k veselému hodování a radovánkám, takže zapomene na všechny zármutky nebo dluhy. ²¹Každé srdce učiní bohatým, takže si nevzpomene na krále ani na satrapu, každého nechá mluvit o bohatství. ²²Pijani nepamatují na to, že mají jednat přátelsky s přáteli a bratry; po chvíli tasí meče. ²³Když z vína vystřízlivějí, nevzpomínají si, co dělali. ²⁴Mužové, jak silné tedy musí být víno, že donutí *člověka* takto jednat.“ Když takto promluvil, umlkl.

Král

4¹Tu se ujal slova druhý, ten, který mluvil o síle krále: ²„Mužové, což nevynikají velkou silou lidí, kteří ovládají zemi a moře i všechno, co je v nich? ³Král je však silnější, neboť *jim* vládne a panuje nad nimi a oni *ho* poslechnou ve všem, co jim nařídí. ⁴Řekne-li, že mají vést válku jeden proti druhému, udělají *to*. Pošle-li je proti nepřátelům, dají se na pochod a dobývají krajin, hradeb a věží. ⁵Zabíjejí a bývají zabiti, ale nepřestoupí králův rozkaz. Zvítězí-li, přinesou králi všechno to, co ukořistili, i všechno ostatní. ⁶Ti, kdo nebojují a neválčí, obdělávají zemi, sejí, žnou a *sklizeň* přinášejí králi. Jeden druhého nutí a přinášejí králi daně. ⁷Ačkoli je on sám jediný, řekne-li: „Zabít!“, zabijí, řekne-li: „Propustit!“, propustí, ⁸řekne-li: „Zbičovat!“, zbičují, řekne-li: „Zbořit!“, zboří, řekne-li: „Budovat!“, budují, ⁹řekne-li: „Pokácet!“, kácejí, řekne-li: „Sázet!“, sázejí. ¹⁰A všechnen lid i vojsko ho poslouchají. ¹¹Kromě toho sám si leží, jí a pije a spí. Oni pak okolo něho dávají pozor a nikdo nemůže odejít a dělat své věci a nemohou ho neposlechnout. ¹²Mužové, což není nejsilnější král, když ho *všichni* tak poslouchají?“ Pak umkl.

Ženy

¹³Třetí, který mluvil o ženách a o pravdě, byl to Zerubábel, se ujal slova: ¹⁴„Mužové, věru král je velice silný, i lidé, *když jich je* mnoho, *jsou silní*, i víno je silné. Ale kdo nad nimi panuje, kdo je ovládá? Zdali ne ženy? ¹⁵Ženy porodily krále i všechnen lid, který vládne moři i zemi. ¹⁶Z *žen* se narodili a ony vychovaly ty, kdo štěpují vinice, na nichž se rodí víno. ¹⁷Ony tkají a šijí mužům oděvy, ony jim dělají čest a muži bez žen nemohou být. ¹⁸*Muži* shromažďují zlato, stříbro a všelijaké hezké věci, a pak uvidí jedinou ženu na pohled krásnou a půvabnou, ¹⁹zdali to všechno nenechají, zdali se nerozplývají *obdivem* a nehledí na ni s otevřenými ústy? Všichni po ní touží více než po zlatě, stříbře či jakékoli pěkné věci. ²⁰Člověk opustí svého otce, který ho vychoval, i svou vlast, a připojí se k manželce. ²¹Na otce, na matku a na *svou* vlast si ani nevzpomene, ale za ženu položí život.

²²Z toho pochopíte, že ženy nad vámi vládnou. Zdali se nenamáháte a neplahočíte, abyste všechno dávali a přinášeli ženám? ²³Někdo vezme svůj meč a vydá se na výpravu, aby loupil a kradl; plaví se po moři a po řekách, ²⁴spatří i lva a pronikne temnotami, a když dost nakrade, uchvátí a pobere, přinese to své milé. ²⁵Mnohem víc miluje člověk svou ženu než otce a matku. ²⁶Mnozí přišli o rozum kvůli ženám a kvůli nim se stali otroky. ²⁷Mnozí zahynuli, když klopýtli a zhřešili kvůli ženám. ²⁸Ani nyní mi nevěříte? Král je jistě veliký ve své moci, takže se ho všechny země bojí dotknout. ²⁹Ale viděl jsem, jak Apamé, dcera Bartakova, ženina tak znamenitého krále, která seděla králi po pravici, ³⁰sňala králi z hlavy diadém, vložila si ho sama *na hlavu* a krále bila levou rukou. ³¹Král na ni hleděl s otevřenými ústy a když se na něj usmála, smál se *také*, když se na něj mračila, lichočil jí, až se s ním *opět* smířila. ²³Mužové, což nejsou ženy silné, když takto jednájí?“ ³³Král a velmoži se dívali jeden na druhého.

Pravda

³⁴Tu začal mluvit o pravdě: „Mužové, nejsou tedy ženy silné? Veliká je země, vysoké je nebe a rychlé je slunce na své dráze, vždyť obíhá v kruhu kolem nebe a vrací se na své místo v jediném dni! ³⁵Zdali není velký, kdo to činí? Proto je pravda nade vše větší a silnější. ³⁶Celá země pravdu vzývá a nebe jí dobrořečí, všechny díla se před ní chvějí a třesou, při ní není nic nesprávného. ³⁷Nespravedlivé je víno, nespravedlivý je král, nespravedlivé jsou ženy, nespravedliví jsou všichni lidští synové a nespravedlivé jsou všechny jejich činy, všechno je *stejně*. Není v nich pravda a zahynou pro svou nespravedlnost. ³⁸Pravda však zůstává ve své síle po věky, žije a vládne na věky věků. ³⁹Nerozlišuje a nestraní nikomu, ale jedná ve všem spravedlivě *a odvrací se* ode všech nespravedlivých a zlých. Všichni blahorečí jejím skutkům ⁴⁰a není v jejím soudu nic nespravedlivého. Ona je síla, království, moc a velebnost všech věků. Požehnan buď Bůh pravdy!“ ⁴¹Domluvil a umkl. A všechen lid zvolal: „Převeliká a přesilná je pravda!“

Královo rozhodnutí

⁴²Tu mu řekl král: „Požádej, oč chceš nad to, co je *zde* zapsáno, a dáme ti *to*, neboť jsi byl shledán nejmoudřejším. Budeš sedat blízko mne a budeš zván mým příbuzným.“ ⁴³Odověděl králi: „Pamatuj na slib, který jsi učinil v den, kdys převzal království, totiž že vybuduješ Jeruzalém, ⁴⁴že odešleš všechny nádoby odnesené z Jeruzaléma. Kýros je oddělil při dobývání Babylóna, když slíbil, že je tam zase pošle. ⁴⁵A ty jsi slíbil, že dáš vybudovat chrám, který vypálili Edómci, když bylo Judsko zpusťošeno Kaldejci. ⁴⁶Právě o to tě nyní žádám, pane *a* králi, o tento *projev* tvé velkodušnosti tě prosím, abys splnil slib, který jsi vlastními ústy učinil nebeskému Králi.“ ⁴⁷Nato král Daireios povstal, políbil ho a napsal mu listy pro všechny správce, místodržitele, velitele a satrapy, aby ho doprovodili, i všechny ty, kdo se spolu s ním vydají budovat Jeruzalém. ⁴⁸Také všem místodržitelům v Koilé Sýrii a Foiníkii i na Libánu napsal dopisy, že mají dopravovat cedrové dřevo z Libánu do Jeruzaléma a aby s ním budovali město. ⁴⁹Také vydal všem židům, kteří se vypravili z *jeho* království do Judska, *výnos* o svobodách, aby žádný nositel moci, ani satrapa, ani místodržitel, ani správce se nepřibližoval k jejich dveřím; ⁵⁰*dále* aby celá země, kterou ovládali, byla prosta daní; též aby Edómci opustili judská městečka, která zabrali. ⁵¹Rovněž, aby na stavbu chrámu až do *jeho* dokončení bylo vydáváno ročně po dvaceti talentech, ⁵²a dalších deset talentů ročně, aby mohly být na oltáři denně přinášeny zápalné oběti, *a to* sedmáct, jak bylo přikázáno. ⁵³Těm, kdo se vydávají z Babylóna, aby *znovu* postavili město, náleží svoboda, jim i jejich potomkům a všem kněžím, kteří se vydávají na cestu. ⁵⁴Stanovil také, že *kněží mají dostávat* potravu a kněžský šat, v němž budou sloužit. ⁵⁵Též levitům předepsal dávat potravu až do dne, kdy bude dokončen chrám a vybudován Jeruzalém. ⁵⁶Také ovšem strážným města přikázal dávat podíly a stravu. ⁵⁷A odeslal z Babylóna všechny nádoby oddělené Kýrem. Všechno, co Kýros slíbil, nařídil vykonat a odeslat do Jeruzaléma.

⁵⁸Když mládenec *Zerubábel* vyšel *od krále*, pozdvihl tvář k nebi naproti Jeruzalému a dobrořečil Králi nebes: ⁵⁹„Od tebe je vítězství

a od tebe moudrost, tvá je sláva a já jsem tvůj služebník. ⁶⁰Požehnaný jsi, žes mi dal moudrost. Tebe velebím, Panovníku otců.“ ⁶¹Pak vzal dopisy, odebral se do Babylóna a zvěstoval všechno svým bratřím. ⁶²I chválili Boha svých otců, že jim dal svobodu a volnost ⁶³vypravit se a stavět Jeruzalém a chrám, nad nímž bylo jmenováno jeho jméno. Hodovali při hudbě s radostí sedm dní.

OBNOVA CHRÁMU

Návrat za Zerubábelu

5 ¹Potom vybrali vůdce otcovských rodů podle svých kmenů a vyšli se svými ženami, syny a dcerami, otroky a otrokyněmi i s dobytkem. ²Dareios s nimi poslal tisíc jezdců, aby je provázeli až do Jeruzaléma s pokojem, s hudbou, bubny a flétnami. ³Hráli i všichni jejich bratří, kterým přikázali vyjít s nimi.

⁴Tato jsou jména mužů, kteří se vydali na cestu, podle rodů, kmenů a úředů: ⁵Kněží, synové Pinchasa, syna Áronova: Jéšua, syn Jósadaka, syna Serajášova, a Jójakím, syn Zerubábel^a, syna Šealtielova z domu Davidova, z rodu Peresova, z kmene Judova. ⁶*Zerubábel byl ten*, který proslovil před perským králem Dareiem moudrá slova ve druhém roce jeho vlády prvního měsíce, *totiž nisanu*.

⁷Tito jsou z Judska, kteří se vydali *na cestu* ze zajetí a přesídlení, které byl přestěhoval babylónský král Nebúkadnesar do Babylóna; ⁸nyní se vrátili do Jeruzaléma a celého Judska, každý do svého města. Přišli se Zerubábelem a Jéšuu, Nehemjášem, Zarajášem, Resajášem, Enéniem, Mordokajem, Bélsarem, Asfarášem, Baroliem, Rojmem, Baanou, svými vůdci^b. ⁹Počet *členů* národa a jejich vůdců: synů Pareošových 2.172, ¹⁰synů Šefatjášových 372, synů Arachových 756, ¹¹synů Pachat-móabových, *rozdělených* na syny Jéšuoovy a Jóabovy 2.812, ¹²synů Élamových 1.254, synů Zatúových 945, synů Chorbeho 705, synů Báního 648, ¹³synů Bebajových 623, synů Azgadových 1.322, ¹⁴synů Adoníkamových 667, synů Bigvajových 2.066, synů Adínových 454, ¹⁵synů Atera, syna Chizkijášova 92, synů Kí-

lana a Azéty 67, synů Azúra 432, ¹⁶synů Chananjášových 101, synů Aroma, synů Besajových 323, synů Arífových 112, ¹⁷synů betérských 3.005, synů betlémských 123, ¹⁸z Netófatu 55, z Anatótu 158, z Bét-azmávetu 42, ¹⁹z Kirjat-jeárimu 25, z Kefiru a Beerótu 743, ²⁰Chadiasejců a Amidejců 422, z Rámy a Geby 621, ²¹z Makalónu 122, z Bétolia 52, synů nifiských 156, ²²synů jiného Kalama a Óna 725, synů Jerechových 345, ²³synů Senáových 3.330.

²⁴Kněží: synů Idda, syna Jéšuova, se syny Anasibovými 982, synů Imerových 1.052, ²⁵synů Paščúrových 1.247, synů Charimových 1.017.

²⁶Levité: synů Jéšuy a Kadmíela a Bany a Súdía 74.

²⁷Chrámoví zpěváci: synů Asafových 128.

²⁸Vrátní: synů Šalúmových, synů Aterových, synů Talmónových, synů Akúbových, synů Chatítových, synů Šobajových, všech dohromady 139.

²⁹Chrámoví otroci: synové Esauovi, synové Chasúfovi, synové Ta- baótovi, synové Kérosovi, synové Síahovi, synové Padónovi, synové Lebánovi, synové Chagábovi, ³⁰synové Akúbovi, synové Útovi, synové Kétabovi, synové Chágabovi, synové Sibajovi, synové Chananovi, synové Katúovi, synové Gedúrovi, ²¹synové Jairovi, synové Dajsanovi, synové Noébovi, synové Chasebovi, synové Gazérovi, synové Uzovi, synové Finoa, synové Asarovi, synové Bastaje, synové Asnovi, synové Máního, synové Nafisovi, synové Akúfovi, synové Akíbovi, synové Ašúrovi, synové Farakímovi, synové Baslútovi, ³²synové Meddovi, synové Kúfovi, synové Charejovi, synové Barchovi, synové Serarovi, synové Nasiho, synové Atífa. ³³Synové služebníků Šalomounových: synové Asafiótovi, synové Perúdovi, synové Jaelovi, synové Lozónovi, synové Isdaélovi, synové Šefatjášovi, ³⁴synové Chagiovi, synové Pókereta Sebajimského, synové Sarótiovi, synové Masiovi, synové Gásovi, synové Addovi, synové Súbovi, synové Aferovi, synové Baródovi, synové Šafatovi, synové Amónovi. ³⁵Všech chrámových otroků a synů Šalomounových služebníků bylo 372.

³⁶Tito vyšli z Tel-melachu a Tel-charši; jejich předáci byli Charad, Adan a Amar. ³⁷Nemohli však prokázat, že jejich otcovský rod a původ je z Izraele: Synů Dalana, syna Túbanova a synů Nekódových

652. ³⁸Z kněží, kteří se ke kněžství chtěli připojit, ale nebyli nalezeni v *záznamech*: synové Chobajášovi, synové Kósovi, synové Joddy, který si vzal za manželku Augiu z dcer Barzilajových a byl nazýván jeho jménem. ³⁹Jeich rodové zápisy byly hledány v seznamech, ale nebyly nalezeny; byli proto vyloučeni z kněžské služby. ⁴⁰Nehemjáš a Atarjáš jim řekli, aby se nepodíleli na svatých věcech, dokud nepovstane velekněz, který by mohl objasnit pravdu.

⁴¹Všech úhrnem bylo z Izraele od dvanáctiletých výše 42.360, kromě otroků a otrokyň; otroků a otrokyň bylo 7.337, zpěvaček a zpěváků 245; ⁴²velbloudů *měli* 435, koní 7.036, mezků 245, tažného dobytka 5.525 kusů.

⁴³*Někteří* z předáků otcovských rodů, když dorazili k chrámu Božímu v Jeruzalémě, slíbili, že budou stavět ten dům na jeho místě podle své možnosti ⁴⁴a že budou odvádět do svaté pokladnice na dílo tisíc hřiven zlata, pět tisíc hřiven stříbra a sto kněžských rouch. – ⁴⁵I usadili se kněží a levité a *ostatní* z lidu v Jeruzalémě i v zemi, také zpěváci a vrátní i celý Izrael ve svých městech.

^apodle Neh 12,10 byl Jójakim synem Jéšuovým (k Jéšuovi sr též Ezd 3,2) ^bEzd 2,2 i Neh 7,7 uvádějí částečně jiná jména

(5n) Ezd 3,2 5,2; Neh 12,1.26 Ag 1,1 (7-45) Ezd 2,1-70 Neh 7, 6-72

Obnova oltáře

⁴⁶Když nastal sedmý měsíc a všichni Izraelci už bydleli ve svých *domovech*, sešli se jednomyslně na prostranství při první východní bráně. ⁴⁷Tu povstal Jéšua, syn Jósadakův, a jeho bratří, kněží, a Zerubábel, syn Šealtielův, a jeho bratří, a vzdělali oltář Boha Izraele, ⁴⁸aby na něm přinášeli zápalné oběti, jak je výslovně nařízeno v knize Mojžíše, muže Božího. ⁴⁹Tu se proti nim srotili lidé z jiných pronárodů země. Oni však oltář postavili na jeho místě, ačkoli ostatní je nepřátelsky napadali, a přinášeli Hospodinu oběti ranní i večerní i zápalné oběti ve stanovený čas. ⁵⁰Slavili též svátek stánků, jak se přikazuje v Zákoně, a přinášeli každodenní oběti, jak náleželo, ⁵¹také ustavič-

né obětní dary a oběti sobotní a při novoluní a při všech svátcích, které se slaví. ⁵²A ti, kdo učinili Bohu slib, od novoluní sedmého měsíce začali přinášet Bohu oběti, ačkoli Boží chrám ještě nebyl postaven. ⁵³Rádi dávali peníze, pokrmy a nápoje kameníkům a tesařům, i vozy Sidoncům a Týranům, aby dopravili z Libánu cedrové dřevo a připravili prámy do přístavu v Jafě podle příkazu perského krále Kýra. ⁵⁴Druhého roku druhého měsíce přišel do chrámu Božího v Jeruzalémě Zerubábel, syn Šealtielův, a Jéšua, syn Jósadakův, i jejich bratři, kněží a levité, a všichni, kteří přišli ze zajetí do Jeruzaléma. ⁵⁵Položili základ k chrámu Božímu o novoluní druhého měsíce druhého roku po příchodu do Judska a do Jeruzaléma. ⁵⁶Ustanovili levity od dvacetiletých nad dílem Hospodinovým. I povstal Jéšua a jeho synové a bratři, jeho bratr Kadmiél a synové Jéšuovi, Émadabún a synové Jódy, syna Iljadúnova, se syny a bratry; všichni levité jednomyslně dohlíželi na práce v Božím domě. ⁵⁷Zedníci stavěli chrám Hospodinův, kněží oblečení v roucha stáli s hudebními nástroji a polnicemi a levité, synové Asafovi, měli cymbály, zpívali Hospodinu a chválili ho podle nařízení Davida, krále Izraele. ⁵⁸Hlasitými chvalozpěvy vyznávali, že Hospodinova dobrota a sláva *trvají* navěky v celém Izraeli. ⁵⁹Všechn lid troubil na polnice a mocně velebil chvalozpěvy Hospodina za obnovu domu Hospodinova. ⁶⁰Tu přišli *někteří* z kněží a levitů a z předáků otcovských rodů, starci, kteří viděli *stát* ještě předešlý dům. Přišli k stavbě tohoto *domu* s velkým nářkem a pláčem, ⁶¹jiní *zase* mocným hlasem polnic *projevovali* radost. ⁶²Místy nebylo slyšet polnice pro nářek lidu – a přece celý dav mohutně troubil na polnice, až se to do daleka rozléhalo.

(47–62) // Ezd 3,1–13 (50) Lv 23,33–36,39–43

Bránění ve stavbě

⁶³Když uslyšeli nepřátelé pokolení Judova a Benjamínova zvuk polnic, přišli vyzvídat, co *to* znamená. ⁶⁴Dozvěděli se, že *navrátilci* ze zajetí budují chrám Hospodinu, Bohu Izraele. ⁶⁵Přistoupili tedy k Zerubábelovi a Jéšuovi i k předákům otcovských rodů a navrhli jim:

„Budeme stavět s vámi. ⁶⁶Stejně jako vy posloucháme vašeho Pána a obětujeme mu už od doby asyrského krále Asbasareta^c, který nás sem přesídlil.“ ⁶⁷Zerubábel a Jéšua i předáci otcovských rodů Izraele jim odpověděli: ⁶⁸„To není vaše a naše společná věc budovat dům Hospodinu, našemu Bohu. My sami *jej* budeme budovat Hospodinu, *Bohu* Izraele, jak nám přikázal perský král Kýros.“ ⁶⁹Tu pronárody v zemi *začaly* utlačovat ty, kteří byli v Judsku, a bránily jim v díle budování; ⁷⁰Istí, pletichařením a obviňováním zabránily dokončit stavbu po všechen čas života krále Kýra. ⁷¹Tak zdržely stavbu do druhého roku království Dareiova.

^czkomolené jméno; zřejmě míněn Šalmaneser (2Kr 17)

(63–71) // Ezd 4,1–5

Pokračování ve stavbě

6 ¹Ve druhém roce Dareiovy vlády prorokovali proroci Ageus a Zacharjáš, syn Idův, Judejcům, kteří byli v Judsku a v Jeruzalémě, ve jménu Hospodina, Boha Izraele. ²Tu povstali Zerubábel, syn Šealtielův, a Jéšua, syn Jósadakův, a začali stavět dům Hospodinův v Jeruzalémě. S nimi byli proroci Hospodinovi, kteří jim pomáhali. ³V téže době se k nim dostavili Tatenaj, místodržitel Koilé Sýrie a Foiníkie, a Šetar-bóznaj se svými společníky a zeptali se jich: ⁴„Na čí rozkaz stavíte tento dům a dokončujete střechu a všechno ostatní? Kdo jsou ti stavitelé, kteří to provádějí?“ ⁵Starší judští však našli milost, že Hospodin shlédl na *navrátilce* ze zajetí, ⁶takže jim nebylo bráněno v stavbě od chvíle, kdy na ně bylo odesláno udání Dareiovi, až do jeho odpovědi.

⁷Přípis, který Dareiovi napsali a odeslali Tatenaj^a, místodržitel Sýrie a Foiníkie, a Šetar-bóznaj a jejich druhové, úředníci v Sýrii a Foiníkii: ⁸„Králi Dareiovi pozdrav! Nechť je známo králi, našemu pánu, že jsme se vydali do země judské, a když jsme přišli do města Jeruzaléma, přistihli jsme starší judských navrátilců ze zajetí, jak stavějí v městě Jeruzalémě dům Hospodinu veliký a nový, z hladce otesa-

ných kvádrů, a právě kladou trámy do zdí. ⁹To dílo se dalo se spěchem a dařilo se pod rukama. Se vši slávou a pečlivostí je dokončují. ¹⁰Tu jsme se tázali těch starších: ‚Kdo vám poručil stavět tento dům a klást k tomu základ?‘ ¹¹Tázali jsme se jich, abychom ti to oznámili a abychom ti sepsali vedoucí osoby. Proto jsme od nich žádali jmenný seznam jejich představených. ¹²Oni nám odpověděli: ‚Jsme služebníci Hospodina, Stvořitele nebe a země.‘ ¹³Tento dům byl vybudován i dokončen před mnohými lety izraelským králem, velikým a mocným. ¹⁴Potom naši otcové rozhořčovali svými hříchy Hospodina, *Boha* Izraele, který je v nebesích. I vydal je do moci Nebúkadnesara, krále babylónského, krále Kaldejců. ¹⁵Ten dal zbořit a vypálit tento dům a lid odvést do zajetí do Babylóna. ¹⁶V prvním roce Kýrovy vlády nad babylónskou zemí rozhodl král Kýros, aby byl tento dům *znovu* postaven. ¹⁷Svaté nádoby, zlaté a stříbrné, které z tohoto domu v Jeruzalémě odnesl Nebúkadnesar a které vnesl do vlastního chrámu, vynesl král Kýros z chrámu v Babylóně a předal je Zerubábelovi, *vlastně* místodržiteli Šešbasarovi, ¹⁸a přikázal mu, aby všechny ty nádoby přenesl a uložil v chrámu v Jeruzalémě, a tento chrám Hospodinův že má být zbudován na tomto místě. ¹⁹Tehdy Šešbasar po svém příchodu položil základy domu Hospodinova v Jeruzalémě; od té doby stavba trvá dodnes a ještě neskončila.‘ ²⁰Nyní tedy, uznáš-li, králi, za vhodné, nech nahlédnout do královského archivu *našeho* pána a krále v Babylóně. ²¹Najde-li se *doklad* o tom, že se dům Hospodinův v Jeruzalémě staví z rozhodnutí krále Kýra a uznáš-li náš pán a král za vhodné, nechť nám o tom podá zprávu.“

^av O' zkomolené Sisinés (i dál).

(1–21) // Ezd 5,1–17; Ag 1,1 Za 1,1 (13) 1Kr 6 (14) 2 Kr 24n

Dokončení stavby

²²Král Dareios hned přikázal nahlédnout do královských archivů uložených v Babylóně, *ale až* na hradě v Ekbatanech v médské zemi byl nalezen svazek, v němž bylo poznamenáno toto: ²³„Prvního roku Ký-

rovy vlády král Kýros rozkázal, aby byl vystavěn dům Hospodinův v Jeruzalémě, aby tam obětovali na neustálém ohni. ²⁴Jeho výška nechť je šedesát loket i šířka šedesát loket, *má pozůstávat* ze tří místností z otesaného kamene a z jedné místnosti z nového domácího dřeva; náklad *na stavbu* se bude hradit z domu krále Kýra. ²⁵Svaté nádoby domu Hospodinova, zlaté a stříbrné, které vynesl Nebúkadnesar z jeruzalémského domu a přinesl do Babylóna, nechť jsou navráceny do domu v Jeruzalémě; kde byly uloženy *předtím*, tam budou vloženy nazpět.“ ²⁶Král poručil Tatenajovi, místodržiteli Sýrie a Foiníkie, a Šetar-bóznajovi i jejich druhům, úředníkům ustanoveným v Sýrii a Foiníkii, dbát na to, aby nechali na pokoji toto místo a umožnili tak Zerubábelovi, služebníku Hospodinovu a místodržiteli Judska, i judským starším budovat onen dům Hospodinův na tom místě. ²⁷„A já poručím dostavět *jej* a dohlédnout, aby se pomáhalo judským *navrátilcům* ze zajetí, dokud nebude Hospodinův dům dokončen. ²⁸Z daní odvedených v Koilé Sýrii a Foiníkii se těmto lidem budou ochotně odvádět potřebné obnosy na oběti Hospodina *do rukou* místodržitele Zerubábelu: na býčky, berany a ovce, ²⁹podobně i na obilí, sůl, víno a olej, ustavičně každého roku, jak kněží uvedou denní spotřebu, bez dohadování, ³⁰aby přinašeli úlitby Nejvyššímu Bohu za krále a *jeho* děti a modlili se za jejich život. ³¹Dále poručím, přestoupí-li někdo něco z těchto příkazů a předpisů nebo *je* zruší, aby byl vzat dřevěný *trám* z jeho domu a aby na něm byl oběšen a jeho majetek aby připadl králi. ³²Sám Hospodin, jehož jméno je tam vzýváno, nechť zničí každého krále i národ, který by vztáhl ruku, aby činil překážky *stavbě* domu Hospodinova v Jeruzalémě nebo *jej* poškozoval. ³³Já, král Dareios, jsem rozhodl, aby se pečlivě jednalo podle tohoto *dopisu*.“

7 ¹Tatenaj, místodržitel Koilé Sýrie a Foiníkie, a Šetar-bóznaj a jeho druhové uposlechli nařízení krále Dareia ²a dohlíželi na svaté dílo co nejpečlivěji a pomáhali při tom judským starším a dozorcům svatyně. ³Svaté dílo se dařilo, jak prorokovali proroci Ageus a Zacharjáš. ⁴Stavbu dokončili podle příkazu Hospodina, Boha Izraele, ⁵a podle výnosu Kýra, Dareia a Artaxerxa, králů perských. Svatý dům byl dokončen dvacátého třetího dne měsíce adaru v šestém roce

králování krále Dareia. ⁶Synové Izraele, kněží, levité a ostatní *navrátilci* ze zajetí, kteří se připojili, jednali podle *ustanovení* knihy Mojžíšovy: ⁷Přivedli k posvěcení Hospodinova chrámu sto býčků, dvě stě beranů, čtyři sta beránků, ⁸a za hřích celého Izraele dvanáct kozlů, podle počtu dvanácti představitelů izraelských kmenů. ⁹Kněží a levité, oblečení v *obřadní* roucha, se postavili podle *svých* tříd při službách Hospodina, Boha Izraele, podle *ustanovení* knihy Mojžíšovy, a rovněž vrátí u každého vchodu.

(6,22–7,9) // Ezd 6,1–18 (7,1) Ezd 6,13 (3) Ag 1,12–15 Za 1,16 (5) :2Pa 36,23 Ezd 6,15

Nový hod beránka

¹⁰Potom slavili synové Izraele, narození v zajetí, čtrnáctého dne prvního měsíce hod beránka; kněží se očistili a zároveň i levité. ¹¹Synové *narození* v zajetí nebyli totiž posvěceni. Levité se proto posvětili spolu s nimi ¹²a obětovali velikonočního beránka pro všechny syny *narozené* v zajetí, a pro své bratří kněze i pro sebe. ¹³I jedli synové Izraele, kteří *se vrátili* ze zajetí, všichni, kdo se oddělili od ohavností pronárodů v zemi a hledali Hospodina. ¹⁴Slavili svátek nekvašených chlebů po sedm dní a radovali se před Hospodinem, ¹⁵protože změnil záměr krále asyrského v jejich prospěch, aby posílil jejich ruce pro dílo Hospodina, Boha Izraele.

(10–15) // Ezd 6,19–22

PŘÍCHOD EZDRÁŠŮV

Přízeň Artaxerxova

8 ¹Po těchto událostech za králování perského krále Artaxerxa přišel Ezdráš, syn Serajáše, syna Azarjáše, syna Chilkijáše, syna Šalúma, ²syna Sádoka, syna Achítúba, syna Amarjáše, syna Uzího, syna Bukího, syna Abíšúy, syna Pinchasa, syna Eleazara, syna Árona, prvního kněze. ³Tento Ezdráš přišel z Babylóna. Byl znalec Zákona, zběhlý v Zákoně Mojžíšově, který vydal Bůh Izraele. ⁴Král jej zahrnul slávou, neboť si získal jeho přízeň ve všem, oč žádal. ⁵Spolu s ním přišli sedmého roku kralování Artaxerxova také někteří z Izraelců, kněží, levitů, chrámových zpěváků, vrátných a chrámových otroků. Do Jeruzaléma přišli pátého měsíce sedmého roku *jeho* kralování. ⁶Z Babylóna vyšli o novoluní prvního měsíce a o novoluní pátého měsíce přišli do Jeruzaléma, neboť Hospodin jim způsobil příznivou cestu. ⁷Ezdráš totiž vynakládal své mnohé vědomosti na to, aby nic neopomenul z Hospodinova Zákona a příkázání *a aby* naučil celý Izrael všem nařízením a řádům.

⁸Od krále Artaxerxa došlo písemné nařízení Ezdrášovi, knězi a předčitateli Hospodinova Zákona, jehož opis je zde uveden: ⁹„Král Artaxerxes knězi a předčitateli Hospodinova Zákona Ezdrášovi pozdrav! ¹⁰Usoudil jsem, že bude lidumilné, nařídím-li, aby ti, kdo v mém království jsou z národa judského, včetně kněží a levitů, a dobrovolně se k tomu rozhodnou, odcestovali s tebou do Jeruzaléma. ¹¹Všichni, kdo tedy mají takový úmysl, ať spolu vyrazí, jak jsem ustanovil já a mých sedm přátel a rádců. ¹²Nechť dohlédnou na věci v Judsku a Jeruzalémě ve shodě s tím, co má *Ezdráš psáno* v Hospodinově Zákoně. ¹³Ať také odnesou do Jeruzaléma dary Hospodinu, *Bohu* Izraele, které jsem slíbil já a *moji* přátelé, rovněž všechno zlato a stříbro, které by se našlo v babylónské krajině *a patří* Hospodinu do Jeruzaléma, i s tím, co bylo darováno od tohoto národa pro chrám Hospodina, jejich *Boha*, v Jeruzalémě. ¹⁴Zlato a stříbro ať je shromažďováno na býčky, berany a beránky a na vše, co patří k obětem, ¹⁵aby mohli přinášet oběti na oltáři Hospodina, svého *Boha* v Je-

ruzalémě. ¹⁶A všechno, co budeš chtít spolu se svými bratřími udělat se *zbývajícím zlatem* a stříbrem, vykonej podle vůle svého Boha. ¹⁷Svaté nádoby Hospodinovy, které se ti předávají, *jsou* pro potřebu chrámu tvého Boha, který je v Jeruzalémě. ¹⁸Ostatní výdaje na to, co bys potřeboval pro chrám svého Boha, uhradíš z královské pokladny. ¹⁹Já, král Artaxerxes, jsem přikázal strážcům pokladnic v Sýrii a Foiníki, aby knězi a předčitateli Zákona Boha Nejvyššího ochotně dali vše, pro co si pošle, až do jednoho sta talentů stříbra, ²⁰podobně i do sta kórů pšenice a sta sudů vína, soli pak jakékoli množství. ²¹Vše, ať se Nejvyššímu Bohu koná svědomitě, podle Božího Zákona, aby se nerozhněval na království krále a jeho synů. ²²Oznamuje se vám také, že žádnému knězi ani levitovi, zpěváku, vrátnému, chrámovému otroku či zřízenci chrámu nebude *předepsáno* žádné zdanění ani dávky, a že žádný nemá pravomoc jim něco uložit. ²³Ty pak, Ezdráš, podle moudrosti svého Boha ustanovíš správce a soudce, aby soudili po celé Sýrii a Foiníki všechny, kdo znají Zákon tvého Boha, a aby vyučovali ty, kteří mu nerozumějí. ²⁴Všichni, kdo by přestupovali Zákon tvého Boha a *zákon* královský, budou spravedlivě a přísně potrestáni buď smrtí nebo trestem pokuty nebo vyhnanstvím.“

(1–24) // Ezd 7,1–26

Péče Ezdrášova o kněze

²⁵Nato řekl Ezdráš, znalec Zákona: „Požehnaný buď jediný Hospodin, jenž vložil do srdce králi, aby oslavil jeho dům v Jeruzalémě, ²⁶a mne obdařil ctí před králem a jeho rádci a všemi jeho přáteli a velmoži. ²⁷Pomáhal mi Hospodin, můj Bůh, proto jsem mohl neohroženě shromáždit z Izraele muže, kteří by šli se mnou.

²⁸A toto jsou ti předáci podle svých otcovských rodů a údělů, kteří se mnou vyšli z Babylóna za kralování krále Artaxerxa⁴: ²⁹z Pinchasových synů Geršóm, z Ítamarových synů Gamael, z Davidových synů Chatuš, *syn Šenkajáše*; ³⁰z Pareóšových synů Zekarjáš a spolu s ním podle soupisu sto padesát mužů; ³¹z Pachat-moábových synů Eljóenaj, *syn Zerachjášův*, a s ním dvě stě mužů; ³²ze Zatoéových sy-

nu Šekanjáš, *syn* Jachazielův, a s ním tři sta mužů. Z Adínových synů *Ebed*, *syn* Jónatanův, a s ním dvě stě padesát mužů;³³ z Élamových synů Ješajáš, *syn* Ataljášův, a s ním sedmdesát mužů;³⁴ z Šefatjášových synů Zebadjáš, *syn* Míkaelův, a s ním sedmdesát mužů;³⁵ z Jóabových synů Óbadjáš, *syn* Jechielův, a s ním dvě stě dvanáct mužů;³⁶ z Selómítových synů *syn* Jósifjášův a s ním sto šedesát mužů;³⁷ z Bébajových synů Zekarjáš, *syn* Bébajův, a s ním dvacet osm mužů;³⁸ z Azgádových synů nejmladší Jóchanan a s ním sto deset mužů;³⁹ z Adoníkamových synů ti poslední. Jejich jména jsou: Elípelet, Jeíel, Šemajáš, a s nimi sedmdesát mužů;⁴⁰ z Azgádových synů nejmladší Jóchanan a sním sto deset mužů;³⁹ z Bigvajových synů Útaj, který byl *syn* Istalkúra, a s ním sedmdesát mužů.

⁴¹Shromáždil jsem je u řeky Thery. Tam jsme tábořili tři dny. Když jsem je všechny přehlížel, ⁴²nenalezl jsem mezi nimi žádného kněze nebo levitu. ⁴³Poslal jsem tedy k Elízerovi, Idúelovi, Maasmovi, Elnátanovi, Šemjášovi, Jaríbovi, Nátanovi, Ennátanovi, Zekarjášovi a Mešulamovi, předákům a učencům. ⁴⁴Vzkázal jsem jim, aby zašli k Idovi, předáku v místě, kde byla pokladnice. ⁴⁵Uložil jsem jim, aby promluvili s Idem a jeho bratřími a se strážci pokladnice v tom místě, ať nám pošlou muže *schopné* vykonávat kněžství v domě Hospodina, našeho *Boha*. ⁴⁶Díky *zásahu* mocné ruky Hospodina, našeho *Boha*, přivedli nám učené muže ze synů Machlího, syna Léviho, syna Izraelova, a to Šerebjáše s jeho syny a bratry, *celkem* osmnáct mužů, ⁴⁷dále Chašabjáše a Anúna s bratrem Osajášem z Chananjášových synů a jejich syny, *celkem* dvacet mužů, ⁴⁸a dvě stě dvacet chrámových otroků, které dal David a předáci k službě levitům. Ti všichni byli uvedeni v soupisu jmen. ⁴⁹Tam jsem vyhlásil před Hospodinem, naším *Bohem*, mladíkům půst, ⁵⁰abychom si u něho vyprosili příznivou cestu pro sebe i pro své děti, které byly s námi, i pro dobytek. ⁵¹Ostýchal jsem se totiž požádat krále o pěší nebo jízdní doprovod pro bezpečnou cestu před našimi nepřáteli. ⁵²Řekli jsme králi, že ty, kdo hledají Hospodina, našeho *Boha*, *ochrání* jeho síla ke všemu dobrému. ⁵³Proto jsme o to znovu prosili Hospodina, našeho *Boha*, a dosáhli jsme *jeho* milosti. ⁵⁴Pak jsem z předáků kněžských tříd oddělil dvanáct mužů: Šerebjáše, Chašabjáše a s nimi deset mužů

z jejich bratří. ⁵⁵Odvážil jsem jim stříbro a zlato a *předal* svaté nádoby z domu Hospodina, našeho *Boha*, i to, co daroval král a jeho rádcí a velmožové i celý Izrael. ⁵⁶Odvážil a předal jsem jim šest set padesát talentů stříbra, stříbrné nádoby o váze sta talentů, sto talentů zlata, dvacet zlatých koflíků a dvanáct bronzových předmětů z výborného bronzu, které se leskly jako zlato^b. ⁵⁷Přítom jsem jim řekl: „Jste svatí Hospodinu i tyto předměty jsou svaté, toto stříbro a zlato je záslibný *dar* Panovníku Hospodinu, *Bohu* našich otců. ⁵⁸Bedlivě je strážte, dokud je nepředáte předákům kněžských a levitských tříd a předákům otcovských rodů Izraele v Jeruzalémě v komorách domu Hospodina, našeho *Boha*.“ ⁵⁹Kněží a levité převzali stříbro a zlato a nádoby, které *potom* v Jeruzalémě vnesli do Hospodinova chrámu.

⁶⁰Dvanáctého dne prvního měsíce jsme se vydali od řeky *Thery na cestu* do Jeruzaléma pod *ochranou* mocné ruky Hospodina, našeho *Boha*, který nás cestou uchránil před každým nepřítelem. Přišli jsme do Jeruzaléma. ⁶¹Po třech dnech zde bylo stříbro a zlato odváženo v domě Hospodina, *našeho Boha*, a předáno knězi Meremótovi, *synu* Úrijášovu, ⁶²za přítomnosti Eleazara, *syna* Pinchasova, a za přítomnosti levitů Józabada, *syna* Jéšuova, a Nóadjáše, *syna* Sabanova, všechno podle počtu a váhy. Současně byla váha každého předmětu i zapsána. ⁶³Potom ti, kdo se vrátili ze zajetí, obětovali Bohu Izraele, Hospodinu, tuto oběť: dvanáct býčků za celého Izraele, devadesát šest beranů, sedmdesát dva beránky, dvanáct kozlů v *oběť* za záchranu, to všechno *jako* oběť pro Hospodina. ⁶⁴Královská nařízení odevzdali královským správcům a místodržitelům Koilé Sýrie a Foinikie, a ti měli ve vážnosti národ i Hospodinův chrám.“

^apokud neuvádí O' jména odlišná, je jejich podoba udána podle Ezd 8 ^bsnad šlo o zbytky obou bronzových sloupů, které stály před vchodem do Šalomounova chrámu (sr Ezd 8,27)

Odloučení od pohanů

⁶⁵Po těchto událostech přišli ke mně předáci a oznámili mi: ⁶⁶„Izraelský národ ani předáci ani kněží a levité se neoddělili od cizích pronárodů země a jejich nečistot: od Kenaanců, Chetejců, Perizejců, Jebúsejců, Moábců, Egyptanů a Edómců. ⁶⁷Oženili se s jejich dcerami jak oni, tak i jejich synové. Tak se smísilo svaté símě s cizími pronárody země. Předáci a velmožové měli na této svévolnosti podíl od samého začátku.“ ⁶⁸Jak jsem to uslyšel, roztrhl jsem svůj oděv i svaté roucho, rval si vlasy a vousy a seděl jsem vážný a zarmoucený. ⁶⁹Když jsem truchlil nad tou svévolí, shromáždili se ke mně ti, kteří se dali pohnout řečí Hospodina, *Boha* Izraele. Tak smutně jsem seděl až do večerní oběti. ⁷⁰Tehdy jsem se zdvihl z pústu a s roztrženým oděvem i svatým rouchem jsem klesl na kolena, vztáhl ruce k Hospodinu a modlil se: ⁷¹„Hospodine, stydím se a hanbím před tvou tvář. ⁷²Naše hříchy se nahromadily nad naše hlavy, naše viny sahají až do nebe. ⁷³Od doby našich otců až dodnes jsme ve velikém hřichu. ⁷⁴Pro naše hříchy a pro hříchy našich otců jsme byli spolu se svými bratřími, se svými králi a kněžími vydáni králům *cizích* zemí pod meč, do zajetí a v loupež s hanbou až do dnešního dne. ⁷⁵A jak velikého slitování se nám nyní od tebe dostalo, Hospodine, že jsi nám zachoval kořen a jméno na svém svatém místě! ⁷⁶Zase jsi dal vzejít záři *nad* námi v domě Hospodina, našeho *Boha*, a dopřál jsi nám pokrmu i v čase naší poroby. ⁷⁷Když jsme byli v otroctví, Hospodin, náš *Bůh*, nás neopustil, ale způsobil, že jsme byli v přízni u perských králů, ⁷⁸že nám poskytli stravu a že povznesli chrám Hospodina, našeho *Boha*, probudili *k životu* sijónskou pustinu a poskytli nám pevnou ochranu v Judsku a Jeruzalémě. ⁷⁹Co teď řekneme, Hospodine, když jsme toto všechno dostali? Přestoupili jsme tvá nařízení, která jsi svěřil svým služebníkům prorokům, když jsi pověděl: ⁸⁰„Země, kterou si přicházíte dědičně zabrat, je země znečištěná cizími pronárody té země, neboť ji naplnily svou nečistotou. ⁸¹Proto nedávejte své dcery jejich synům a jejich dcery neberte pro své syny. ⁸²Neuzavírejte s nimi žádnou *smlouvu* pokoje, abyste, až zesílíte, jedli dobré věci té země, a abyste ji navěky získali k dědičnému užívání pro své syny.“ ⁸³Ano,

všechno, co nás potkalo *zlého*, stalo se pro naše zlé činy a pro naše velké hříchy. ⁸⁴Ale ty, Hospodine, jsi nám ulehčil *trest za* naše hříchy a daroval jsi nám takový kořen. Jenže my jsme se znovu uchýlili a přestoupili jsme tvůj Zákon tím, že jsme se smísili s nečistotou pro-národů té země. ⁸⁵Neměl by ses rozhněvat na nás a zahubit nás tak, aby zanikl kořen i símě i naše jméno? ⁸⁶Hospodine, *Bože Izraele*, ty jsi věrný; *jen proto* trvá náš kořen až dodnes. ⁸⁷Hle, stojíme *tu* teď se svými svévolnostmi před tvou tváří a nemohli bychom před tebou ob-stát s tím, co jsme učinili.“

(66) Ezd 9,1 (67n) Ezd 9,2n (80) :Lv 18,25.27 (81n) Ex 34,15n Dt 7,1-3

Zákaz smíšených sňatků

⁸⁸Zatímco se Ezdráš modlil a vyznával *vinu* a s pláčem se vrhl na zem před chrámem, shromáždil se k němu veliký dav z Jeruzaléma, muži, ženy i mládež, a *celé* to množství se dalo do usedavého pláče. ⁸⁹Tu zvolal Jekonjáš, syn Jechielův, *jeden z Izraelců*, a řekl: „Ezdráši, zhřešili jsme proti Hospodinu, když jsme se oženili s cizinkami z pro-národů té země, ale ještě je pro Izraele naděje. ⁹⁰Dejme Hospodinu přísěžné ujištění, že vyženeme všechny naše ženy, *kteřé jsou* cizího původu, i s jejich dětmi, jak jsi rozhodl *spolu* s těmi, kteří jsou poslušní Hospodinova Zákona. ⁹¹Povstaň a vykonej to! Záleží teď na tobě. My budeme stát při tobě; *jen jedne* rozhodně.“ ⁹²Ezdráš tedy vstal a zavázal přísahou předáky kněžských a levitských tříd celého Izraele, že tak učiní. A oni přísahali.

9 ¹Potom Ezdráš opustil chrámové nádvoří a odebral se do komory Jóchanana, syna Eljašibova. ²Zde přenocoval. Neokusil chleba, ani se nenapil vody, ale truchlil nad velkými nepravostmi množství *svého li-du*. ³Po celém Judsku byla rozhlášena výzva ke všem *navrátilcům* ze zajetí, aby se shromáždili v Jeruzalémě. ⁴Kdo by se do dvou nebo tří dnů nedostavil podle rozhodnutí starších postavených v čelo, bude vyloučen z pospolitosti *navrátilců* ze zajetí a celý jeho majetek jako klatý *případne chrámu*.

⁵Do tří dnů se tedy shromáždili do Jeruzaléma ti, kdo byli z kme-
ne Judova a Benjamínova. Bylo to dvacátého dne devátého měsíce.
⁶Všechno množství se usadilo na chrámovém nádvoří. Chvěli se *zi-
mou*, protože již nastalo období dešťů. ⁷Ezdráš povstal a promluvil
k nim: „Spáchali jste nepravost. Oženili jste se s ženami cizinkami
a tak jste rozhojnili hřích Izraele. ⁸Nyní vyznejte *vinu* a vzdejte *chvá-
lu* slávě Hospodina, Boha našich otců. ⁹Jedněte podle jeho vůle a od-
dělte se od pronárodů v zemi a od žen cizinek.“ ¹⁰Všechno množství
lidu hlasitě zvolalo: „Uděláme, jak jsi řekl,“ ¹¹*dodávali však*: „Je nás
tu velmi mnoho a k tomu je doba dešťů. Nemůžeme tu stát prokřehlí,
takhle nic nepořídíme. To není záležitost na jeden nebo dva dny,
vždyť v této věci nás zhřešilo mnoho. ¹²Ať předáci zastupují celé
množství *lidu* a ať se všichni, kdo s námi bydlí a mají ženy cizozem-
ky, dostaví ve stanovený čas ¹³se staršími a soudci podle míst, aby-
chom odvrátili Hospodinův hněv, který na nás *dopadl*. ¹⁴Jónatan, syn
Asáelův, a Jachzejáš, syn Tikvův, tím byli pověřeni, a Mešulám, Lé-
vi a Šabetaj měli spolurozhodovat. ¹⁵Navrátilci pak jednali podle to-
ho rozhodnutí. ¹⁶Kněz Ezdráš si vybral muže, předáky otcovských ro-
dů, každého jmenovitě, a zasedli spolu o novoluní desátého měsíce,
aby tu věc vyšetřili. ¹⁷Šetření bylo důsledně provedeno u všech mu-
žů, kteří měli ženy cizinky, a skončilo o novoluní měsíce prvního.

¹⁸Našli se i kněží, kteří se připojili *k pronárodům* a měli ženy ci-
zinky: ¹⁹Ze synů Jéšuy, syna Jósadakova, a z jeho bratří Maasejáš,
Elíezer, Jaríb a Jódan. ²⁰Podáním ruky *slíbili*, že vyženou své ženy,
a na usmíření obětovali berany za své provinění. ²¹Ze synů Imero-
vých Chananí, Zebadjáš a Manés, Šemajáš, Jechiel a Azarjáš. ²²Ze
synů Pašchúrových Eljóenaj, Maasejáš, Jišmael, Netaneel, Ókidél
a Saltas. ²³Z levitů Józabad, Šimeí a Kelajáš (zvaný též Kelíta), Pe-
tachjáš, Óúdáš a Jóanáš. ²⁴Z chrámových zpěváků Eljašib a Bakchúr.
²⁵Z vratných Šalum a Tolban, ²⁶*z ostatního* Izraele z Pareošových sy-
nů Jeremjáš, Jizijáš, Malkijáš, Mijamin, Eleazar, Asibjáš a Benajáš.
²⁷Z Élamových synů Matanjáš, Zekarjáš, Jezriél, Óbadjáš, Jeremót
a Elijáš. ²⁸Ze synů Zamotových Eljáda, Eljašim, Otonjáš, Jeremót,
Zabad a Zedarjáš. ²⁹Ze synů Bebajových Jóchanan, Chananjáš, Zabaj
a Ematis. ³⁰Ze synů Maního Ólam, Mamúch, Jedajáš, Jašúb, Asáel

a Jeremót. ³¹Ze synů Adího Naatos, Maasejáš, Lakúnos, Naidos, Beskaspasmys, Sestel, Balnúos a Menaše. ³²Ze synů Ananových Eljóna, Asajáš, Malkijáš, Šebajáš a Šimeón Chosamaj. ³³Ze synů Chašúmových Maltenaj, Matitjáš, Sabanaj, Elípelet, Menaše a Šimeí. ³⁴Ze synů Baního Jeremjáš, Momdios, Maéros, Jóel, Mamdaj a Pedjáš, Anós, Karabasion, Eljašíb, Mamnitanimos, Eliasis, Banús, Eljalis, Someis, Šelemjáš, Netanjáš. Ze synů Ezórových Sesis, Ezril, Azaél, Samatos, Zambris, Jósef. ³⁵Ze synů Noomových Mazitjáš, Zebadjáš, Édais, Jóel a Benajáš. ³⁶Ti všichni žili s ženami cizinkami. Propustili je i s dětmi.

(8,88) Ezd 10,1

Četba Zákona

³⁷Kněží a levité a *ostatní* z Izraele se usadili v Jeruzalémě a v *celé* zemi. Když nastalo novoluní sedmého měsíce, byli již Izraelci ve svých domovech. ³⁸Tedy se svorně všichni shromáždili na prostranství u východní chrámové brány. ³⁹Vyzvali velekněze a předčitatele Zákona Ezdráše, aby přinesl Mojžíšův Zákon vydaný Hospodinem, Bohem Izraele. ⁴⁰Velekněz Ezdráš přinesl Zákon celému tomu množství mužů i žen a všem kněžím, aby o novoluní sedmého měsíce Zákon poslouchali. ⁴¹Četl jej na prostranství před chrámovým vchodem od úsvitu až do poledne mužům i ženám a všechno to množství pozorně poslouchalo Zákon. ⁴²Kněz a předčítatel Zákona Ezdráš stál na dřevěné kazatelně, kterou zhotovili. ⁴³Po jeho pravici se postavili Matitjáš, Šema, Chananjáš, Azarjáš, Úrijáš, Chizkijáš, Baalšem ⁴⁴a po levici Pedajáš, Míšaél, Malkijáš, Lótašúb, Nebarjáš a Zekarjáš. ⁴⁵Ezdráš pozvedl knihu Zákona před tím množstvím *lidu* – stál totiž na čestném *místě v čele* všech. ⁴⁶Když rozvínoval Zákon, všichni uctivě stáli. Ezdráš dobrořečil Hospodinu, Bohu Nejvyššímu, Bohu zástupů všemocnému. ⁴⁷Na to celé množství *lidu* zvolalo „Amen!“; klaněli se Hospodinu, pozdvíhovali ruce vzhůru a padali tváří k zemi. ⁴⁸Levité Jéšua, Anajót, Šerebjáš, Jadín, Jakúb, Šabetaj, Hódijáš, Manajáš, Ke-líta, Azarjáš, Józabad, Chananjáš a Pelajáš vyučovali Zákonu Hoso-

dinovu, předcítali tomu množství *lidu* Hospodinův Zákon a vysvětlovali jim *smysl* přečteného. ⁴⁹Potom místodržící *Nehemjáš* řekl velknězi a předcítateli Zákona Ezdrášovi a levitům, kteří to množství všemu vyučovali: ⁵⁰„Dnešní den je svatý Hospodinu“ – všichni totiž plakali, když naslouchali Zákonu – ⁵¹„proto jděte a jezte tučná jídla, pijte sladké nápoje a posílejte dary nemajícím. ⁵²Ano, dnešní den je svatý Hospodinu; nebuďte smutní, neboť Hospodin vás oslaví!“ ⁵³Také levité vybízeli všechen lid: „Nebuďte *již* smutní, tento den je svatý!“ ⁵⁴Pak se všichni rozešli, aby jedli a pili a radovali se a dávali dary nemajícím. A měli velkou radost z toho, ⁵⁵že pochopili slova, jimž byli vyučováni. A shromáždili se [⁵⁶všichni do Jeruzaléma a slavili slavnost *stánků* podle *ustanovení* Zákona Hospodina, Boha Izraele.^{a]}

^atento doplněk je převzat z Vulgáty (sr Neh 8,13nn)

(38–55) // Neh 8,1–12 (47) 8,6

ČTVRTÁ EZDRÁŠOVA

ÚVOD

Čtvrtá kniha Ezdrášova, uváděná tak podle číslování ve Vulgátě, je typickým apokalyptickým pseudepigrafním spisem, který nebyl zařazen ani do hebrejského ani do řeckého kanonu. Přece se jako přídavek nachází ve Vulgátě a nalézáme jej též v řadě starých překladů bible (včetně Bible kralické, kde je uveden jako 2. kniha Ezdrášova; pravoslavné bible jej označují jako 3. kniha Ezdrášova).

Kromě dvou úvodních a dvou závěrečných kapitol obsahuje čtvrtá Ezdrášova sedm vidění, která měl mít Ezdráš po pádu Jeruzaléma. Ač navozuje situaci pádu r. 587/6 př. Kr., vše nasvědčuje, že jde o prožitek pádu r. 70 po Kr. V prvních třech viděních odpovídá Hospodin na Ezdrášovy otázky: Proč je Jeruzalém tak trestán, když není horší než jiné národy a zejména než Babylón (1. vidění; 3,1–5,19)? Proč Bůh připravil právě svému lidu větší ponížení než jiným a vlastně svůj lid opustil (2. vidění; 5,20–6,34)? Proč nemá Boží lid ve své moci svět, ač byl stvořen pro něj, ale proč naopak nad lidem vládnou pronárody, které jsou pokládány za nic (3. vidění; 6,35–9,25)? Dostává vždy odpověď v tom smyslu, že zatím nemůže pochopit cesty, soud ani lásku Nejvyššího, který rozhoduje o svém stvoření. Ale přijde čas na konci věků, kdy bude všechno zřejmé. Ve čtvrtém vidění (9,26–10,60) je Ezdrášovi dáno spatřit slávu nyní poníženého Sijónu. Páté a šesté vidění se soustředí na ‚poslední věci‘. V pátém (11,1–12,51) vidí hrozného tříhlavého orla s dvanácti křídly, který krutě ovládá zemi. Je mu vyloženo, že orel značí čtvrté království, které se ukázalo ‚jeho bratru‘ Danielovi. Dále vidí vystupo-

vat rozzuřeného lva z lesa, kterým je podle výkladu vidění „vichr, který přichystal Nejvyšší nakonec“ (12,32), a jenž orla zlikviduje. V šestém vidění je mu zjeven příchod a vítězství Člověka či Syna člověka (13,1–28). V sedmém vidění (14,1–47) se dovídá o konci svého života a dostává příkaz, aby se svými pomocníky napsal knihy k poučení lidu, některé k zveřejnění všem, jiné jen „moudrým z lidu“.

Spis, který do sjednocujícího rámce zasazuje a upravuje různé tradice, je cenným svědectvím o mesiášských nadějích, živých zvláště koncem 1. stol. po Kr., kdy také byl s největší pravděpodobností sepsán. Není úzce soustředěn jen na Izraele, nýbrž míří do všelidské roviny. Zabývá se výrazně otázkou lidského utrpení v souvislosti s nekonečnou Boží milostí a lidskými skutky. Zdůrazňuje naději na blaženost v novém věku. Proti jiným apokalyptickým spisům je v něm nápadná zdrženlivost k všelijak zamotané a těžko průhledné směsici fantastických mytologických představ.

Čtvrtá kniha Ezdrášova našla velkou oblibu mezi křesťany, díky nimž se (s určitými úpravami) zachovala. Z křesťanských kruhů zřejmě pocházejí jednak dvě kapitoly úvodní (k. 1–2) a dvě závěrečné (k. 15–16), jednak některé doplňky ve viděních, např. zvěst o příchodu Ježíše (7,26–35) a následující oddíl o Geheně a ráji.

Podle některých badatelů byla původně napsána hebrejsky. Žel žádný její hebrejský text se nezachoval a nemáme k dispozici ani jeho předpokládaný řecký překlad. Zachovala se v překladu latinském, syrském, etiopském, arabském, staroslověnském a ve zlomcích též v koptském.

Český překlad, který uvádíme, vychází z latinského znění klementinského vydání Vulgaty (1592), některé přídatky z překladu staroslověnského.

LITERATURA (kromě výše uvedeného):

LATINSKÝ TEXT: O. F. Fritzsche, Libri apocryphi Veteris Testamenti, 1871

PŘEKLADY: E. Kautzsch, Apokryphen und Pseudepigraphen des Alten Testaments, 1900;

P. Riessler, Altjüdisches Schriftung ausserhalb der Bibel, 1928;

R. Charles, The Apocrypha and Pseudepigrapha of the Old Testament, 1913;

J. H. Charlesworth, The Old Testament Pseugrapha sv. 1–2, 1983 a 1985; Starý zákon, překlad s výkladem – Apokryfy, 1985 (z něhož je překlad s několika drobnými úpravami přetištěn)

POVOLÁNÍ K SLUŽBĚ

Ezdrášův rod

1 ^{a1}Druhá kniha proroka Ezdráše^b, syna Serajáše, syna Azarjáše, syna Chilkijáše, syna Sedanjáše, syna Sádoka, syna Achítoba, ²syna Achijáše, syna Pinchasa, syna Élího, syna Amarjáše, syna Asiela, syna Merimóta, syna Arny, syna Uzího, syna Bórita, syna Abíšéa, syna Pinchasa, syna Eleazara, ³syna Árona z kmene Léviho^c, který byl zajatcem v kraji Médů, v království Artaxerxa, krále Peršanů^d.

^ak. 1n se uvádí též jako pátá Ezdrášova křesťanského původu ^bv kanonických knihách se Ezdráš nenazývá prorokem, nýbrž knězem a učitelem Zákona (sr Ezd 7,10n Neh 8,1.4) ^crodokmen pokolení Lévi se tu liší od údajů 1Pa 5,27–41 ^dpři vzpomínkách na uplynulé utrpení lidu se prolínají a zaměňují události z období asyrského (2,8), babylónského (3,1) i perského

(1) :Ezd 1,1 ::Ezd 7,6.10 Neh 8,1.4

Připomínka Božích dobrodiní

⁴Stalo se ke mně slovo Hospodinovo: ⁵„Jdi a oznam mému lidu jeho zločiny a jejich synům nepravosti, kterých se proti mně dopustili, a vyzvi je, aby to oznámili synům svých synů, ⁶vždyť hříchy jejich rodičů v nich ještě vzrostly. Zapomněli na mne a obětovali cizím bohům. ⁷Cožpak jsem je nevyvedl z egyptské země, z domu otroctví? Přesto však mě popouzeli k hněvu a nedbali mých výstrah. ⁸Ty si teď vytrhej vlasy z hlavy^e a uvrhni na ně všechno zlé, neboť neuposlechli můj Zákon. Je to vzpurný lid. ⁹Jak dlouho ještě budu trpět ty, které jsem zahrnul tolika dobrodiními? ¹⁰Kvůli nim jsem přivedl k pádu mnohé krále. Porazil jsem faraóna s jeho služebníky a všechno jeho vojsko. ¹¹Všechny pronárody jsem před nimi vyhladil, na východě jsem rozprášil lid dvou území, Týru a Sidónu, a zahubil všechny jejich protivníky.“

¹²Promluv k nim dále: „Toto praví Hospodin: ¹³Vždyť přece já jsem to byl, kdo vás provedl mořem a od počátku vám učinil ne-

schůdné cesty bezpečnými, kdo vám dal *za* vůdce Mojžíše a *jako* kněze Árona. ¹⁴Dal jsem vám světlo v ohnivém sloupu a vykonal mezi vámi veliké divy; přesto však jste na mne zapomněli, praví Hospodin.

¹⁵Toto praví Hospodin Všemohoucí: Křepelky vám byly znamením, tábor jsem vám dal k ochraně, ale i tam jste reptali, ¹⁶místo abyste jásali v mém jménu nad záhubou svých nepřátel; od té doby až dosud jste jen reptali. ¹⁷Zapomněli jste na dobrodiní, která jsem vám prokázal? Když vás na poušti soužil hlad a žízeň, cožpak jste ke mně nevolali? ¹⁸,To jsi nás přivedl na tuto poušť, abys nás zahubil? Bylo by pro nás lepší otročit Egypťanům, než umřít na této poušti.‘ ¹⁹Vaše nářky mě bolely, a tak jsem vám dal k jídlu manu. Jedli jste andělský chléb. ²⁰Když jste žíznili, vyhloubil jsem skálu a vody tekly v hojnosti. Před letním žářem jsem vás přikrýval listy stromů. ²¹Rozděлил jsem mezi vás žírné země, z nichž jsem předtím vyhnal Kenaance, Perizejce a Pelištejce. Co víc bych mohl pro vás udělat? praví Hospodin. ²²Toto praví Hospodin Všemohoucí: Když jste byli na poušti a žíznili u řeky emorejské^f, rouhali jste se mému jménu. ²³Přesto jsem na vás neseslal za to rouhání oheň, ale vhodil jsem do vody dřevo a učinil řeku sladkou. ²⁴Jak mám s tebou naložit, Jáko? Odmítl jsi *mi* poslušnost, Judo! Přestěhuji se k jiným pronárodům a dám své jméno jim, aby zachovávali mé zákony. ²⁵Protože jste mě opustili, i já vás opustím. Až mne budete žádat o milosrdenství, neslituji se nad vámi. ²⁶Když mě budete vzývat, nevyslyším vás. Ruce jste si poskvrnili krví a vaše nohy nelení, abyste páchali vraždy. ²⁷Nikoli mne jste opustili, ale sami sebe, praví Hospodin.“

^eSymbolický prorocký úkon jako Ezd 5,1 ^fjini: s hořkou vodou (~K); slovní hříčka: tvary od kořena *m-r-r* (= hořko) v hebrejštině vyvolávají představu Emorejců, kteří Izraeli činili život ‚hořkým‘ (sr Dt 1,44 Joz 10,5n 24,8.15).

(7) Ex 20,2 Dt 5,6 Ž 81,11 (8) :Ez 5,1 (10) :Dt 31,4 Joz 9,10 (14) Ex 13,21 (15) Ex 16,13 (18) Ex 14,12 (19) Ex 16,14n (20) Ex 17,6 Nu 20,11 (23) Ex 15,25

Ohlášení trestů

²⁸Toto praví Hospodin Všemohoucí: „Cožpak jsem se vás nezastával jako otec *svých* synů, jako matka *svých* dcer a jako chůva *svých* maličkých ²⁹*a neprosil vás*, abyste byli mým lidem, zatímco já budu vaším Bohem, abyste vy mně byli syny a já vám otcem? ³⁰Tak jsem vás shromáždil jako si slepice *shromažďuje* kuřátka pod svá křídla. Jak jen mám teď s vámi naložit? Odvrhnu vás od sebe. ³¹Až mi přinesete oběť, odvrátím od vás svou tvář. Zavrhl jsem vaše sváteční dny, novoluní i obřizky. ³²Proroky, které jsem k vám poslal jako své služebníky, jste vzali a usmrtili a jejich těla zohavili; za jejich krev vás poženu k odpovědnosti“, praví Hospodin.

³³Toto praví Hospodin Všemohoucí: „Váš dům zůstane opuštěn; odvrhnu vás jako vítr stéblo. ³⁴Vaši synové nezplodí potomstvo, neboť *jako vy* nedbali na má přikázání a páchali, co je přede mnou zlé. ³⁵Vaše domy dám lidu, který přichází, těm, kteří *ve mne* uvěří, ačkoli o mně *dosud* neslyšeli, kteří budou plnit mé příkazy, ačkoli jsem se jim nezjevoval znameními. ³⁶Proroky *nikdy* neviděli, a *přesto* budou pamětlivi *svých* nepravostí. ³⁷Lidu, který přichází, slibují milost; jeho děti budou jásat radostí a třebaže mě neuvidí očima, *svým* duchem uvěří tomu, co jsem řekl.

³⁸A nyní, bratře, pohleď na tu vítězoslávu: viz lid přicházející z východu. ³⁹Tomu dám vladařství Abrahama, Izáka a Jákoba, Ozeáše i Ámosa, Micheáše, Jóela, Abdiáše a Jonáše, ⁴⁰Nahuma, Abakuka i Sofonjáše, Agea, Zacharjáše i Malachiáše, který se též nazývá Hospodinův posel.“

[†]toto oslovení je třeba chápat z úst anděla, který Ezdrášovi tlumočí Hospodinovo slovo; sr „otče“, 2,5

(30) :Mt 23,37 (32) :Mt 23,31.34

2 ¹Toto praví Hospodin: „Vysvobodil jsem tento lid z otroctví a dal jsem jim přikázání prostřednictvím *svých* služebníků proroků; nechtěli je však poslouchat, a tak učinili z mých příkazů prázdná slova.

²Matka, která je porodila, jim říká: „Jděte, synáčkové, stala jsem se vdovou a jsem opuštěná^a. ³Vychovala jsem vás s radostí, a ztratila se zármutkem a bolestí, protože jste hřešili před Hospodinem, vaším Bohem, a páchali jste, co je před ním zlé. ⁴Co mohu teď pro vás udělat? Jsem vdova a opuštěná: Jděte, synáčkové, a prostě Hospodina o smilování.“ ⁵Tebe, otce *Ezdráši*, volám za svědka nad matkou synů, kteří nechtěli dodržovat mou smlouvu, ⁶abys je uvrhl do zmatku a *vydal* jejich matku v plen, aby *už* nepovstalo jejich pokolení. ⁷Ať se rozptýlí jejich jména mezi pronárody, ať jsou vyhlazeni ze země; pohrdli přece mou svatou službou.

⁸Běda ti, Ašúre, že u sebe skrýváš nespravedlivé! Vzpomeň si, pronárode zlotřilý, co jsem udělal Sodomě a Gomoře: ⁹Jejich země je pohřbena pod hroudami smůly a hromadami popela. Tak naložím s těmi, kdo mě neuposlechli, praví Hospodin Všemohoucí.“

^aSijón je přirovnán k osiřelé matce (sr. Iz 49,21 51,18)

Zaslíbení milosti

¹⁰Toto praví Hospodin Ezdrášovi: „Oznam mému lidu, že jim *zase* dám jeruzalémské království, které jsem chtěl dát Izraeli. ¹¹Přijmu jejich chválu a dám jim věčné stany, které jsem jim připravil. ¹²Strom života budou mít místo vonné masti, nepoznají námahu a nepodlehnu únavě. ¹³Snažte se a obdržíte. Proste, aby čas čekání byl zkrácen. Království je vám již připraveno: Bděte! ¹⁴Nebe a země, buďte svědkem: Potřel jsem zlo a stvořil dobro, neboť já jsem Žijící, praví Hospodin.

¹⁵Matko, obejmi *zase* své syny, vychovávej je s radostí a jako hořubice^b zpevňuj jejich kroky; vždyť tebe jsem si vyvolil, praví Hospodin. ¹⁶A vzkřísím mrtvé z místa jejich *odpočinku* a vyvedu je z hrobů, neboť jsem se přiznal k Izraeli. ¹⁷Neboj se, matko synů, vždyť já jsem si tě vyvolil, praví Hospodin. ¹⁸Pošlu ti na pomoc své služebnice Izajáše a Jeremjáše, na jejichž radu jsem posvětil a připravil *ti* dvanáct stromů obsypaných rozličnými plody, ¹⁹jakož i stejný počet pramenů oplývajících mlékem a medem a sedm mohutných hor porostlých růžemi a liliemi. Na nich naplním radostí tvé syny. ²⁰Zastaň

se vdovy, vynes rozsudek ve *prospěch* osiřelého, obdaruj potřebného, chraň sirotka, oblékni nahého. ²¹Postarej se o bezmocného a slabého, chromému se neposmívej, pomáhej mrzákovi a slepému umožni, aby patřil na moji jasnost. ²²Staré i mladé ochraňuj ve svých zdech. ²³Pokud mrtvé najdeš *nepohřbené*, označ je a odevzdej hrobu, já ti pak dám první místo při *vzkříšení mrtvých*. ²⁴Už přestaň a utiš se, můj lide, neboť přijde *čas* tvého odpočinutí. ²⁵Nasycuj své syny jako dobrá chůva, jejich nohy nauč chodit. ²⁶Ať nezahyne nikdo ze služebníků, které jsem ti dal, neboť je budu požadovat zpět z tvého počtu. ²⁷Neklesej na mysl, až přijde den úzkosti a tísně. Jiní budou naříkat a truchlit, ale ty budeš šťastná a bohatá. ²⁸Pronárody budou *na tebe* žárlit, ale nic proti tobě nezmohou, praví Hospodin. ²⁹Moje ruce tě přikryjí, aby tvoji synové nespatriili peklo^c. ³⁰Raduj se, matko, se svými syny, neboť já tě přijdu zachránit, praví Hospodin. ³¹Pamatuj na své spící syny; vyvedu je z končin země a prokážu jim milosrdenství, neboť jsem milosrdný, praví Hospodin Všemohoucí. ³²Objímej své děti, dokud nepřijdu a neprokážu jim milosrdenství: vždyť prameny mé milosti přetékají a nikdy neochabnou.“

³³Já, Ezdráš, jsem dostal na hoře Chorébu příkaz od Hospodina, abych šel k Izraeli. Když jsem k nim přišel, opovrhli^d mnou a zavrhli Hospodinovo přikázání. ³⁴Proto pravím vám, pronárody, které slyšíte a rozumíte: Očekávejte *příchod* svého pastýře, on vám dá věčné odpočinutí, neboť blízko je ten, jenž má přijít na konci *tohoto* věku. ³⁵Buďte připraveni *přijmout* odměnou království; navěky vám bude svítit věčné světlo. ³⁶Utečte z tmy tohoto věku a přijměte nádheru své *budoucí* slávy. Viditelně svědčím o svém Spasiteli. ³⁷Svěřený dar přijměte s potěšením a vzdávejte díky tomu, kdo vás povolal k nebeskému království. ³⁸Povstaňte a stůjte a vizte počet znamenanych na Hospodinově hostině. ³⁹Ti se přenesli ze tmy *tohoto* věku a dostali od Hospodina skvostná roucha. ⁴⁰Přijmi svůj počet, Sijóne, a spočítej své, v bílé roucho oděné, kteří naplnili Hospodinův zákon. ⁴¹Počet tvých synů, po kterých jsi *tak dlouho* toužil, je naplněn. Pros svrchovanou moc Hospodinovu, aby byl posvěcen tvůj lid, povoláný už na počátku *světa*.

^b ::jako sloup (K < *columna* místo *columba*, V). ^clatinsky *gehenna*, výraz převzatý z řečtiny a odvozený z hebr. *gé' hinnóm* (= Hinómské údolí, Neh 11,30 sr Joz 15,8 2Pa 28,3

Jr 7,32). Bylo to původně označení místa při jižním okraji Jeruzaléma, kde se kdysi přinašely i lidské oběti. Podle pozdějšího apokalyptického očekávání se stalo označením místa posledního soudu a pobytu zatracených. ⁴naproti tomu ‚kněze Ezdráše‘ (sr pozn. b v k. 1) lid poslechl (Ezd 10).

(12) Gn 2,9 Zj 22,2.14 (13) :Mt 7,7 (14) Dt 4,26 (20) Ex 22,21 (23) Tób 1,17n (29) :Mt 5,22.29 10,28 23,15 Jk 3,6 (33) ::Ezd 10 (36) :Ř 8,18 (39) :Zj 6,11 7,13

Vidění Božího Syna

⁴²Já, Ezdráš, jsem viděl na hoře Sijónu tak veliký zástup, že se nedal spočítat; ti všichni spolu chválili písněmi Hospodina. ⁴³Uprostřed nich stál jinoch vysoké postavy, který je všechny převyšoval a každému z nich kladl na hlavu korunu, ale *stále* byl vyšší než oni. Upoutala mě tato podivuhodná věc. ⁴⁴Proto jsem se zeptal anděla: „Kdopak to jsou, pane?“ ⁴⁵On mi odpověděl: „To jsou ti, kteří odložili smrtelné roucho a přijali nesmrtelné, vyznavači Božího jména. Nyní jsou korunováni a dostávají palmové ratolesti.“ ⁴⁶Znovu jsem řekl andělovi: „Kdo je ten jinoch, který jim vkládá *na hlavu* korunu a do rukou jim dává palmové ratolesti?“ ⁴⁷Odvětil mi: „To je Boží Syn, kterého ve světě vyznali.“ Já jsem pak začal velebit ty, kdo se tak pevně zastávali Božího jména. ⁴⁸Nato mi anděl řekl: „Jdi a oznam mému lidu, jak *veliké* a mnohé divy Hospodina Boha jsi viděl.“

PRVNÍ VIDĚNÍ

Ezdrášovy otázky

3 V třicátém roce po zničení města jsem byl^a v Babylóně. Když jsem ležel na lůžku, vyděsil jsem se a úzkostné myšlenky mi rozbušily srdce. ²Pomyslel jsem totiž na zpustošení Sijónu a na množství těch, kteří žili v Babylóně; ³můj duch byl velmi rozrušen a já jsem začal mluvit k Nejvyššímu bázlivými slovy. ⁴Řekl jsem: „Panovníku Hospodine, což jsi na počátku nevyřkl slovo, kterým jsi stvořil zemi, a to sám, a což jsi neporučil *prachu*, aby byl lidem? ⁵Dal jsi Adamo-

vi tělo bez života, ale uhnětl jsi je svýma rukama a vdechl jsi do něho ducha života, takže stál před tebou živý. ⁶Uvedl jsi ho do ráje, který vysadila tvá pravice, dříve než povstala země. ⁷Jemu jsi rozkázal milovat tvou cestu; když on z ní sešel, hned jsi ho podrobil smrti, jakož i jeho potomstvo. Z něho se zrodily pronárody i kmeny i všichni lidé a pospolitosti, jichž je nespočet. ⁸Každý pronárod šel *svou cestou*, jak se mu chtělo. Páchali před tebou hříšné skutky a pohrdali tvými příkázáními. ⁹V patřičný čas jsi však seslal potopu na obyvatele země a tak je zahubil. ¹⁰*Záhuba* byla určena každému z nich: jako Adamovi smrt, tak těmto potopa. ¹¹Jednoho z nich jsi však ušetřil – Noeho s jeho domem, z něhož *pocházejí* všichni spravedliví.

¹²Stalo se, že se začali množit ti, kdo obývali zemi; rozmnožili se *jejich* synové, *vyrostly* národy a četné pronárody. Rozmohla se opět *také* bezbožnost více než dříve. ¹³A tak, když před tebou páchali nepravost, vyvolil sis z nich muže jménem Abraham. ¹⁴Miloval jsi ho a jemu jedinému jsi vyjevil svou vůli. ¹⁵Ustavil jsi s ním věčnou smlouvu a řekl mu, že jeho potomstvo nikdy neopustíš. Dal jsi mu Izáka a Izákovi jsi dal Jákoba a Ezaua. ¹⁶Vybral sis Jákoba a Ezaua jsi zavrhl. Z Jákoba povstalo veliké množství. ¹⁷Když jsi jeho potomstvo vyvedl z Egypta, přivedls *je* na horu Sínaj. ¹⁸Naklonil jsi nebesa a pohnul^b zemí a zatrásl *celým* světem; způsobil jsi, že se zachvěly *hlubiny* propastné tůň, až svět se vyděsil. ¹⁹Tvá sláva prošla čtyřmi branami: ohněm a zemětřesením, vichrem a mrazem; tak jsi dal Zákon Jákobovu potomstvu a obezřetnost Izraelovu pokolení.

²⁰Ale neodňal jsi jim zlé srdce, aby tvůj Zákon mohl u nich vydat ovoce. ²¹Zlé srdce nesl *v sobě* první Adam, přestoupil *příkázání* a byl přemožen; *tak* se stalo i všem, kdo se z něho narodili. ²²Pojala *je* stále slabost a *spolu* se Zákonem se v srdci lidu zakořenila i zloba; tak zmizelo, co je dobré, a zůstalo, co je zlé. ²³Přešly roky a když přišel čas, ty sis povolal služebníka jménem David. ²⁴Rekl jsi mu, aby postavil město, *které ponese tvé jméno*, a v něm ti přinášel kadidlo a oběti. ²⁵Tak se dalo po mnoho let, dokud se ti, kdo obývali město, neprovinili ²⁶a nejednali ve všem *tak*, jak si počínal Adam a všechna jeho pokolení; neboť i oni se řídili zlym srdcem. ²⁷A tak jsi vydal své město do rukou svých nepřátel. ²⁸Jednají snad lépe, kdož bydlí v Ba-

bylóně, a proto dobyli Sijón? ²⁹Když jsem sem přišel, viděl jsem bezbožnosti, které jsou bez počtu. Za těchto třicet let jsem na vlastní oči viděl mnoho těch, kteří se provinili, a mé srdce se zděsilo. ³⁰Neboť jsem viděl, jak snášíš ony hříšníky a šetříš bezbožníky. Svůj lid jsi zahubil, ale zachoval své nepřátele, aniž jsi *komu* dal znamení, ³¹jak by měl rozumět tvým cestám. Cožpak se Babel chová lépe než Sijón? ³²Což tě mimo Izraele poznal jiný národ? Anebo snad některé kmeny uvěřily tvým ustanovením jako Jákob? ³³Neukázala se však jeho odměna, aniž *mu jeho* práce přinesla ovoce. Prochodil jsem *ty* pronárody důkladně a viděl, že oplývají hojností, aniž jsou pamětlivy tvých rozkazů. ³⁴Nuže poměř tedy na vahách naše nepravosti s *nepravostmi* těch, kteří bydlí v *ostatním* světě; *nikde* se neuctívá tvé jméno, jenom v Izraeli. ³⁵Byla snad doba, kdy obyvatelé země nehřešili před tvýma očima? Anebo který národ tak zachovával tvé příkazy? ³⁸*Ve svém lidu* najdeš jména těch, kdo zachovávali tvé příkazy, nikoli však *mezi* pronárody.“

^ajiná latinská verze doplňuje: + já Šealtiel, zvaný též Ezdráš ^btak v syrštině, etiopištině a arabštině.

(1) :Ez 1,1 (4n) :Gn 2,7 (6) Gn 2,8 (9) Gn 7,10–24 (11) Gn 6,8 (13) Gn 12,1–3 (15) Gn 15,9nn 17,7 :Joz 24,3; Mal 1,2n (16) Gn 32,11 (17) Ex 19,1 (18) Ex 19,18 :Ž 18,8nn (23) 1S 16,1.13 (24) :1Kr 5,19 (31) :Iz 55,8n

Andělské napomenutí

4 ¹Anděl, který byl ke mně poslán a jehož jméno bylo Uriel, mi odpověděl: ²„Jsi v srdci velmi zděšen tímto světem, a tak přemýšlíš, *jak* porozumět cestám Nejvyššího.“ Odpověděl jsem: ³„*Je to* tak, můj pane.“ Jeho odpověď zněla: „Byl jsem poslán, abych ti ukázal tři cesty a předložil ti tři podobenství. ⁴Objasníš-li mi jedno z nich, i já ti ukážu cestu, kterou toužíš vidět, a poučím tě, odkud pochází zlo v srdci.“ ⁵Řekl jsem: „Mluv, můj pane.“ „Jdi,“ pravil, „zvaž mi tíhu ohně, změř mi závan větru anebo zavolej nazpět den, který minul.“ ⁶Odpověděl jsem: „Kdo z narozených lidí by to mohl udělat, že se mne ptáš na takové věci?“ ⁷On mi řekl: „A což kdybych se tě zeptal, kolik je

obydlí v srdci moře nebo kolik je pramenů v *hlubinách* propastné tůně, anebo kolik je vodních proudů nad nebeskou klenbou, nebo které jsou východy z ráje^a? ⁸Asi bys mi namítl: Do *hlubin* propastné tůně jsem nesestoupil, a dosud ani do podsvětí; rovněž na nebe jsem nikdy nevystoupil. ⁹Na to se tě však nyní netáži, nýbrž jen na oheň, vítr a na uplynulý den, tedy na to, s čím ses musel setkat; a přesto jsi mi na to neodpověděl.“ ¹⁰Řekl mi: „Jestliže nemůžeš poznat *ani to*, co s tebou vyrůstá, ¹¹jak by mohl tvůj mozek pochopit cesty Nejvyššího a porozumět zkaženosti již zjevně zkaženého světa?“ ¹²Na to jsem mu řekl: „Bylo by pro nás lépe vůbec nebýt, než nyní žít, zmítat se v bezbožnostech, trpět a nevědět proč.“

¹³Odpověděl: „Vydal jsem se na cestu a přišel k lesu, *jehož* stromy *rostly* na planině. Ty se radily ¹⁴a říkaly: „Pojďme, vyhlasme válku moři, aby před námi ustoupilo, a tak založíme další lesy.“ ¹⁵Podobně se radily i mořské vlny a říkaly si: „Pojďme, vystupme a podmaňme si les na planině, abychom si tam dobyly nové území.“ ¹⁶Záměr lesa však *vyšel* naprázdno, neboť přišel oheň a *celý les* zničil. ¹⁷Stejně *ztroskotal* i záměr mořských vln, neboť se navršil písek a zadržel je. ¹⁸Co kdybys byl jejich soudcem, koho bys začal ospravedlňovat a koho odsuzovat?“ ¹⁹Odpověděl jsem: „Jedny i druhé se pustily do skutečně marné porady, vždyť země je dána lesu, a moři zas místo, kde může nosit své vlny.“ ²⁰On mi na to řekl: „Dobře jsi soudil. A proč jsi nesoudil *dobře* i sám sebe? ²¹Neboť jako země je dána lesu a moře jeho vlnám, tak *ti*, co obývají zemi, mohou rozumět jen tomu, co je na zemi. Toliko ti, kdo jsou na nebi^b, mohou *rozumět tomu*, co je v nebeských výšinách.“

²²„Prosím tě, pane,“ pravil jsem, „ať je mi dána schopnost to pochopit. ²³Vždyť jsem se nechtěl vyptávat, *co je* tam na výšinách, ale na věci, které se před námi denně odehrávají: Proč je Izrael vydán k pohanění pronárodům? Lid, který jsi miloval, je vydán *na milost a nemilost* bezbožným kmenům a Zákon našich otců byl přiveden k zániku a napsaná ustanovení nic neznamenají. ²⁴Procházíme *tímto* světem jako kobylinky, náš život je jako zlý sen, nejsme hodni *Božího* milosrdenství. ²⁵Co však *Bůh* učiní pro své jméno, kterým jsme nazváni? Na to jsem se tázal.“ ²⁶Odpověděl mi: „Čím víc to budeš zkou-

mat, tím častěji se budeš divit. Svět totiž pomíjí s velikým spěchem²⁷ a není s to radovat se z toho, co je slíbeno v budoucích časech spravedlivým, protože tento svět je naplněn nespravedlností a slabostmi.²⁸ Ale to, nač se dotazuješ, ti povím: Zlo je zaseto, jenže dosud nedošlo k jeho sklizni.²⁹ Dokud se tedy to, co bylo zaseto, nepřeorá, a dokud tak místo, kde zlo bylo zaseto, nezmizí, nevzejde ani dobro tam, kde bylo zaseto.³⁰ Bylina zlého semene je zasetá od *samého* počátku do Adamova srdce; kolik bezbožnosti až dosud naplodila a plodí, dokud nepřijde výmlat!³¹ Posud' *sám* u sebe, kolik plodů bezbožnosti vydala bylina zlého semene.³² Až budou požaty klasy, kterých je bezpočet, jak veliký výmlat začnou dávat!“

³³Odpověděl jsem takto: „Jak a kdy *se to stane*? Proč jsou naše léta tak krátká a ubohá?“³⁴ Odpověděl mi: „Nespíchej více než Nejvyšší. Marně spěcháš být výše než on; tvoje poblouzení je veliké.³⁵ Cožpak se na totéž nedotazovaly duše spravedlivých, když ve svých komůrkách lkaly: ‚Jak dlouho budeme takto doufat? A kdy se dočkáme z výmlatu plodů naší odměny?‘³⁶ Na to odpověděl archanděl Jeremiel: ‚Až se naplní počet vašeho potomstva, neboť *Bůh* zvážil na vahách *celý věk*,³⁷ měřidlem změřil časy a počtem sečetl doby a nepohnul *jimi* ani *je* neposunul, dokud se nenaplní předpověděná míra.‘“³⁸ „Panovníku Hospodine,“ odvětil jsem, „vždyť i my všichni jsme plni bezbožnosti.³⁹ To snad kvůli nám se nenaplní mlaty spravedlivých, neboť obyvatelé země zhřešili.“⁴⁰ Řekl mi na to: „Jdi a zptej se těhotné, zdali ještě bude moci její mateřské lůno zadržet porod, když se jí naplní devět měsíců?“⁴¹ „Nemůže, pane,“ pravil jsem. A on mi řekl: „Komory duší v podsvětí jsou podobné mateřskému lůnu.⁴² Totiž jako rodička spěchá, aby se dočkala konce porodu, tak i ony pospíchají, aby vydaly to, co jim bylo svěřeno.⁴³ Pak dostaneš odpověď *na všechno*, co toužíš vědět.“⁴⁴ Řekl jsem: „Získal-li jsem před tebou milost a je-li to možné a jsem-li schopen *porozumět*,⁴⁵ pověz mi, zda má přijít více *času* než toho, který již minul, anebo zda *ho* více minulo, než který ještě nastane.“⁴⁶ Vím, co minulo, ale co nastane, to nevím.“⁴⁷ A on mi řekl: „Stůj mi po pravé straně a já ti ukážu výklad podobenství.“⁴⁸ Stál jsem a díval se; a hle, planoucí oheň přešel přede mnou; a stalo se, že když plamen zhasl, že zbyl jen dým.

⁴⁹Potom přede mnou přešel mrak plný vody a prudce spustil hojný déšť. A když prudkost deště přešla, zbyly z něho *jen* kapky. ⁵⁰Řekl mi: „Uvažuj sám! Jako byl déšť větší než kapky a oheň větší než dým, tak převládne míra toho, co minulo, nad tím, co bude. Zbudou jen kapky a dým.“ ⁵¹„Pověz mi, prosím,“ řekl jsem, „myslíš, že se dožijí oněch dnů? Anebo co se stane v ty dny?“ ⁵²Odpověděl mi: „O znameních, na která se *mne* ptáš, ti částečně mohu *něco* povědět, ale nejsem poslán prozradit ti *cokoli* o *délce* tvého života; o tom *nic* nevím.“

^asyrská verze: + které jsou brány do podsvětí? ^bsyrská verze (~K): ten, který je na nebi

(17) :Jr 5,22 (23) :Lv 26,14nn Dt 28,15nn; Dt 7,6–8 (35) Zj 6,10 (52) :Sk 1,7

Oznámení budoucích událostí

5 ¹„Pokud jde o ta znamení: Přijdou dny, kdy obyvatelé země budou souženi velkým útlakem^a a cesta pravdy bude skryta. Víra se vytratí ze země ²a nespravedlnost převýší míru, kterou ty sám vidíš nebo o níž jsi kdy slyšel. ³Zemi, kterou nyní vidíš u moci^b, spatříš pustou, sotva do ní vkročíš. ⁴Až se po třetí ozve polnice, dopřeje-li ti Nejvyšší, abys zůstal *tak dlouho* na živu, uvidíš, jak slunce náhle zazaří v noci a měsíc třikrát za dne ⁵a jak ze stromů bude kapat krev a kameny vydají svůj hlas, takže národy propadnou zděšení. ⁶A vlády se ujme ten, koho obyvatelé země nečekají, a *dokonce* všichni ptáci se vystěhují. ⁷Sodomské moře vyvrhne ryby a v noci se ozve hlas mnohým neznámý, ale všichni jej budou slyšet. ⁸A na mnoha místech vypukne zmatek, vyšlehnou oheň a divoká zvěř se bude řítit z *dosahu plamenů*. Ženy v *době* krvácení porodí zrůdy, ⁹prameny pitné vody postihne slanost a přátelé budou všude bojovat navzájem proti sobě. Tehdy se zakalí soudnost a rozum se skryje do svého příbytku. ¹⁰Mnozí jej budou hledat, ale nenajdou ho; zemi zaplaví neřest a nespravedlnost. ¹¹A pak se bude ptát jedna krajina druhé: „Potkali jste spravedlnost nebo *aspoň člověka*, který je spravedlivý?“ *To i ono* bude popřeno. ¹²V té době budou lidé doufat, ale jejich naděje bude marná; přestože se budou namáhat, jejich snažení nedojde zdaru.

¹³O těchto znameních je mi dovoleno ti povědět. Budeš-li se dále kát a nepřestaneš naříkat, jako i nyní, a budeš-li se postit sedm dní, uslyšíš o věcech ještě větších než jsou tyto.“ ¹⁴V úděsu jsem se probudil a chvěl se po celém těle; i můj duch skomíral, div že jsem neomdlel. ¹⁵Anděl, který přišel a ke mně mluvil, mě podepřel, povzbudil mě a postavil na nohy.

¹⁶Druhou noc přišel ke mně Šelatíel, vůdce lidu, a řekl mi: „Kdes byl a proč se tváříš tak sklíčeně? ¹⁷Zapomněl jsi snad, že je ti svěřena *péče* o Izraele na území, kam byl přestěhován? ¹⁸Proto se vzhop, posilni se chlebem a neopouštěj nás jako pastýř, který své stádo ponechá na pospas dravým vlkům.“ ¹⁹Řekl jsem mu: „Odejdi ode mne a *po sedm dní* se ke mně nepřibližuj!“ Uposlechl, co jsem mu řekl, a vzdálil se.

^anebo: zmatkem ^bvztahuje se na Babylón (sr 3,1), ale zákrytně spíše na Řím (sr Zj 14,8 18,2n)

DRUHÉ VIDĚNÍ

Další Ezdrášovy otázky

²⁰Po sedm dní jsem se postil v pláči a naříkání, jak mi to přikázal anděl Uriel. ²¹Po sedmi dnech byl jsem v srdci opět *rozrušen* a mé myšlenky mě velmi tížily; ²²můj duch však opět nabyl rozumu a já jsem znovu oslovil Nejvyššího. ²³„Panovníku Hospodine,“ řekl jsem, „ze všech porostů na zemi a ze všech jejich stromů sis vyvolil jediný keř vinné révy, ²⁴z celého povrchu zemského sis vyvolil jediný kraj^c a ze všech květů na zemi sis vyvolil jedinou lilii. ²⁵Ze všech *hlubin* propastných tůni moře naplnil sis jediný potok a ze všech měst, co je jich vystavěno, posvětil sis Sijón jako své *místo*. ²⁶Ze všeho ptactva, co bylo stvořeno, sis vybral jedinou holubici a ze všech zvířat kdy stvořených sis vybral jedinou ovci. ²⁷Ze všech početných národů jsi přijal jediný za svůj lid a tomuto lidu, který sis vyvolil, dal jsi Zákon, a ten všichni přijali. ²⁸Proč jsi teď, Hospodine, vydal toho-

to jednoho tak mnohým? Proč jedinému výhonku jsi připravil *větší ponížení* než jiným a svého jediného uvrhl ve zkázu mezi mnohými? ²⁹Podupali jej ti, kdo odmítli tvá zaslíbení a nevěřili tvým smlouvám. ³⁰Pokud máš svůj lid v tak velké nelásce, měl by být potrestán tvou rukou.“ ³¹A stalo se, když jsem takto^d promluvil, že byl ke mně znovu poslán anděl, který za mnou přišel předešlé noci. ³²Řekl mi: „Vyslechni mě a já ti dám ponaučení. Naslouchej pozorně a já ti povím víc.“ ³³„Jen mluv, můj pane,“ řekl jsem. Pravil mi: „V srdci se velice trápíš kvůli Izraeli. Miluješ ho snad víc než *sám* jeho Stvořitel?“ ³⁴„Ne, pane,“ já na to, „ale bolest mě donutila mluvit. Každou hodinu prožívám vnitřní trýzeň, když se snažím pochopit cestu Nejvyššího a dopídit se *aspoň* částičky jeho soudů.“

³⁵Pravil mi: „*To* nemůžeš.“ „Proč, pane?“ zeptal jsem se. „Nač jsem se pak narodil? Proč jenom se mi matčino lůno nestalo mým hrobem, aby nemusel vidět Jákobovo pachtění a zemdlenost Izraelova rodu?“ ³⁶A on mi pověděl: „Spočti mi *dny*, které teprve přijdou, sesbírej mi rozptýlené kapky *deště* a učiň, aby se znovu zazelenaly uschlé květy; ³⁷odemkni mi zavřené komory a vypusť z nich vánky tam uzavřené anebo mi ukaž podobu hlasu. Potom ti objasním úděl *Izraele*, který chceš znát.“ ³⁸Řekl jsem: „Panovníku Hospodine, kdo jiný by mohl toto vědět než ten, kdo nepřebývá s lidmi? ³⁹Já však jsem nepobral *mnoho* rozumu, jak ti mohu odpovídat na to, nač ses mne tázal?“ ⁴⁰On pak pravil: „Jako nemůžeš udělat nic z toho, co bylo řečeno, tak nebudeš s to dopátrat se mého soudu ani konečného *smyslu* lásky, kterou jsem slíbil svému lidu.“

^cdosl. jámu; míněn patrně vinný lis (hebr. *jəqəb*); sr. Sd 9,13 Ž 104,15 ^ddosl.: tato slova

(23) Ž 80,9 Iz 5,7 (24) :Pís 2,2 (26) Ž 68,14 79,13 80,2 (27) Dt 4,8 (33) Dt 7,8 10,15 Oz 11,1 (35) :Jb 3,11 Jr 20,17n (38) :Da 2,11

Hospodin je Stvořitel i Soudce

⁴¹Řekl jsem: „Zajisté, pane, ty budeš blízko těm, kdo se dožijí konce. Co se však stane s těmi, kteří žili přede mnou, anebo s námi, či s těmi, kteří *přijdou* po nás?“ ⁴²Na to mi pravil: „Soud se dá přirovnat k věnci: jako poslední nepřijdou příliš pozdě, tak ani první nepřijdou příliš brzy.“ ⁴³Odvětil jsem: „Nemohl jsi učinit naráz v jednu dobu všechny lidi, minulé, přítomné i budoucí, abys tak rychleji ukázal svůj soud?“ ⁴⁴Dal mi tuto odpověď: „Stvoření nemůže předbíhat Stvořitele a ani svět není s to najednou unést všechny, kdo na něm mají být stvoření.“ ⁴⁵Na to jsem řekl: „Vysvětlil jsi svému služebníkoví, že v jeden a týž čas vrátíš k životu všechno tvorstvo tebou kdy stvořené; když tedy všechno tvorstvo může být najednou živo, *svět* by i nyní mohl najednou unést přítomné.“ ⁴⁶Pravil: „Zeptej se *na činnost* mateřského lůna *ženy* a řekni jí: ‚Když rodiš, proč vždy až *v daný čas*?‘ Proč by nemohla porodit deset *dětí* najednou?“ ⁴⁷„Ne, to není možné, to jde až po *určitém* čase,“ řekl jsem. ⁴⁸Pravil mi: „Já jsem to zařídil tak, aby i *lůno* země vydávalo s časovým odstupem ty, kteří jsou do ní zaseti. ⁴⁹Dítě ani stará žena nerodí. *Na té zásadě* jsem podobně uspořádal svět, který jsem stvořil.“

⁵⁰*Dále* jsem se dotazoval: „Když už jsi mi otevřel cestu, dovolím si teď otázku: Je naše matka, o které jsi hovořil, dosud mladá, anebo se již přibližuje ke stáří?“ ⁵¹Odpověděl mi: „Zeptej se rodičky, ať ti poví, ⁵²proč ty *děti*, které porodila nedávno, jsou tak málo podobné těm, které se narodily dříve, a proč jsou postavou menší?“ ⁵³A ona ti řekne: ‚Ty, které jsem porodila v síle svého mládí, jsou jiné než ty, které se narodily v čase mého stáří, kdy mateřské lůno je už ochablé.‘ ⁵⁴Uvažuj tedy takto: Jestliže jste menší postavy než ti, kteří tu *byli* před vámi, ⁵⁵a jestliže ti, kteří *přijdou* po vás, budou *ještě* menší než jste vy, je toho příčinou stárnutí tvorstva, jež opouští síla mládí.“ Řekl jsem: „Získal-li jsem milost před tvými očima, pane, ukaž prosím svému služebníkoví, skrze koho navštívíš své stvoření.“

6 ¹Řekl mi: „Uvědom si, co bylo na počátku pozemského bytí; nebyly ještě stanoveny počátky věku, větry se neshromažďovaly a ne-

vanuly, ²nerachotil hlas hromu a nešlehala záře blesku, nebyly ještě položeny základy ráje, ³krásné květy nebylo dosud vidět a v nečinosti byly hybné síly, nebyly shromážděny nespočetné zástupy andělů ⁴a vzduch se ještě nevznášel k výšinám *nebeské klenby*; oddíly nebes ještě neměly svá jména a na Sijónu ještě nehořel Boží oheň; ⁵přítomná leta nebyla ještě probádána, pletichy dnešních hříšníků potrestány a pečeti označeni ti, kdo nashromáždili poklady víry. ⁶Tehdy jsem v mysli rozvažoval a všechno to zmíněné jsem učinil já sám, a nikdo jiný. *Podobně i konec bude učiněn jen mnou, a nikým jiným.*“

(6) :lz 41,4

Znamení konce

⁷„Pověz,“ pokračoval jsem, „jak budou vymezena období věků? Kdy skončí první věk a nastane následující?“ ⁸Řekl mi: „*Jako* od Abrahama po Izáka; když se z něho rodili Jákob a Ezau, ruka Jákobova je držela hned od počátku Ezauovy paty. ⁹Ezauova *pata* je totiž koncem tohoto věku a Jákobova *ruka* je počátkem věku následujícího. ¹⁰Mezi patou a rukou je *jen* ruka člověka. Na víc se neptej, Ezdráši.“

¹¹„Panovníku Hospodine,“ odpověděl jsem, „došel-li jsem milosti v tvých očích, ¹²prosím, abys svému služebníku ukázal i poslední ze svých znamení, z nichž část jsi mi ukázal již předešlé noci.“ ¹³Dal mi tuto odpověď: „Povstaň a uslyšíš hlas mocně se rozléhající. ¹⁴*Pocítíš* jakoby zachvění, ale místo, na kterém stojíš, ani se nepohne. ¹⁵Nelekej se, až promluví, neboť to bude slovo o konci a bude se týkat základů země. ¹⁶Pro tuto řeč se budou chvět a kymáčet, protože vědí, že na konci má dojít k jejich přeměně.“ ¹⁷Sotva jsem *to* vyslechl, povstal jsem a poslouchal. Uslyšel jsem hlas, jak mluví a bylo to jako dunění proudících vod. ¹⁸Pravil: „Hle, blíží se dny, kdy přijdu soudit obyvatele země ¹⁹a kdy začnu vyslychat ty, kdo zhoubně škodili svou nepravdělností, a kdy pomine pokoření Sijónu. ²⁰To bude čas, kdy pečeť uzavře věk, který je před skončením. Pak učiním tato znamení: Budou rozevřeny knihy před tváří nebes a všichni je zároveň uvidí.“

²¹A jednorochní děti budou moci mluvit a těhotné ženy budou rodit nedonošená nemluvnata ve třetím a čtvrtém měsíci, živá a skotačící. ²²A osetá pole se náhle ukáží bez setby a plné stodoly budou nalezeny prázdné. ²³Ozve se břeskňý zvuk polnice a všichni, kdo jej uslyší, se budou děsit. ²⁴V oné době se stane, že přátelé napadnou své přátele v boji jako nepřátelé, až se celá země spolu se svými *obyvateli* vyděsí; a voda vytékající z pramenů se zarazí a po tři hodiny nebude proudit.

²⁵Kdo zůstane ušetřen ode všeho toho, co jsem ti předpověděl, ten se zachrání a spatří ode mne spásu i konec vašeho věku. ²⁶Uvidí *to* ti lidé, kteří byli přijati, aniž okusili smrt, a srdce obyvatel se změní a obrátí se k jinému smýšlení. ²⁷Neboť bude zničeno zlo a vymýcena lest. ²⁸Pokvete však víra a bude přemožena zkaženost, aby se ukázala pravda, jež zůstávala tak dlouho bez ovoce.“

²⁹Zatímco ke mně *hlas* mluvil, stalo se, že jsem ponenáhlu začínal vidět toho, před nímž jsem stál. ³⁰On mi pak řekl toto: „Nuže, to jsou *tajemství* přicházející noci. ³¹Kdybys znovu prosil a podruhé se posetil sedm dní, vrátím se oznámit ti věci ještě větší než jsou tyto, a to v den, kdy *tě* uslyším. ³²Vždyť tvůj hlas dolehl k Nejvyššímu. Mocný *Bůh* viděl tvou přímost a sledoval tvou počestnost, kterou ses vyznačoval od svého mládí. ³³Proto mě poslal, abych ti zjevil všechny tyto *věci* a abych ti vyřídil: Důvěřuj a neboj se. ³⁴V čase právě uplyvajícím nespěchej přemýšlet o marnostech, abys pak nebyl uspěchaný, až nadejde čas poslední.“

(8) Gn 25,26 (17–20) :Ez 1,24; :Zj 5,1(23) Mt 24,31 1K 15,52 1Te 4,16 (25) Mk 13,13 (26) :Ez 36,26n

TŘETÍ VIDĚNÍ

Boží stvořitelské dílo

³⁵Po tom, co se toto *událo*, znovu jsem plakal a podobně *jako dřív* jsem se po sedm dní postil, abych dovršil tři týdny, které mi byly stanoveny. ³⁶Osmé noci pocítil jsem opět v srdci nepokoj a začal jsem mluvit před Nejvyšším. ³⁷Můj duch přímo žhnul a má duše *byla* velice stísněna. ³⁸Řekl jsem: „Hospodine, na počátku stvoření jsi vyřkl slovo. Prvního dne jsi pravil: ‚Buďte nebe a země!‘, a tvé slovo *vykonalo* dokonalé dílo. ³⁹A byl tam tehdy duch a tma se rozprostírala kolem dokola; vládlo ticho, neboť zvuk lidského hlasu nebyl ještě *tebou stvořen*. ⁴⁰Tehdy jsi dal ze svých pokladnic vynést zářivé světlo, v němž by se ukázalo tvé dílo. ⁴¹A druhého dne jsi stvořil ducha nebeské klenby a přikázal jsi mu, aby vytvořil hráz mezi vodami, kdy jedna část by ustoupila nahoru a druhá zůstala dole. ⁴²Třetího dne jsi přikázal vodám, aby se shromáždily na sedmé části země; *ostatních* šest částí jsi však vysušil a z nich některé podržel k tomu, aby se osévaly a obdělávaly ve tvé službě. ⁴³Sotva bylo tvé slovo vyřčeno, dílo se začalo uskutečňovat. ⁴⁴Urodilo se ihned nesmírné množství plodin nejrůznějšího druhu a rozličné chuti, i květin nejjemnějších barev a nepopsatelných vůní. To se událo třetího dne. ⁴⁵Čtvrtého dne jsi pak svým příkazem stvořil zářivé slunce, světlo měsíce a hvězdám jsi určil jejich místa. ⁴⁶Nařídils jim, aby sloužily člověku, který měl být teprve stvořen. ⁴⁷Pátého dne jsi pak poručil sedmé části, kde byla shromážděna voda, aby zplodila živočichy, ptactvo i ryby, a tak se stalo. ⁴⁸Voda, nemá a bez života, dala vzniknout živočichům, jak to bylo nařízeno Božím pokynem, a tak se dal národům důvod vypravovat o tvých *divech*. ⁴⁹Poté jsi vyčlenil dva živé tvory: prvnímu jsi dal jméno Henoch^a a druhému Leviatan^b; ⁵⁰odloučil jsi jednoho od druhého, neboť sedmá část, kde byla shromážděna voda, je nemohla oba pojmout. ⁵¹Henochovi jsi dal k obývání jednu část, jež byla třetí den vysušena, *krajinu* tisíce hor. ⁵²Leviatanovi jsi pak dal sedmou část, jež byla zalita vodou, a určil jsi ho k tomu, aby byl potravou, jak komu kdy rozhodneš.

⁵³Šestáho dne jsi pak nařídil zemi, aby pro tebe dala vzniknout dobytku i *divoké* zvěři a plazům. ⁵⁴Po nich *jsi stvořil* Adama a ustanovils ho vládcem nade vším, co jsi stvořil. Od něho pocházíme my všichni, tvůj vyvolený lid. ⁵⁵Ten celý *příběh stvoření* jsem před tebou vypověděl, Hospodine, protože tys řekl, že kvůli nám jsi stvořil svět ⁵⁶a že ostatní pronárody zrozené z Adama nejsou ničím, neboť nejsou víc než slina, a přes svou početnost nepřevyšují kapku vytekou z nádoby. ⁵⁷A přesto, Hospodine, tyto pronárody, které jsou pokládány za nic, nám *nyní* začaly vládnout a *nás* pohlcovat; ⁵⁸my pak, tvůj lid, který jsi nazval svým prvorozeným, jednorozeným následovníkem, jsme jim vydáni všanc. ⁵⁹Jestliže byl svět stvořen pro nás, proč nemůžeme mít svět ve své moci? Jak dlouho ještě tomu tak *bude*?“

^apodle Jb 40,15 by měl být jmenován behemót ^bh. livjátán (sr. Jb 40,25)

(38nn) :Gn 1 (49) Jb 40,15.25 (56) Iz 40,15.17 (58) Ex 4,22

Těsná cesta do Města

7 ¹Když jsem domluvil, byl ke mně poslán týž anděl, který za mnou přicházel v předešlých nocích. ²Řekl mi: „Povstaň, Ezdráši, a vyslechni zvěst, kterou jsem ti přišel vyřídit.“ ³Odpověděl jsem: „Mluv, můj Bože.“ Privil mi: „*Představ si* moře umístěné na rozlehlých prostorách, hluboké a nezměrné. ⁴Avšak přístup k němu je úzký jako říční *soutěska*. ⁵Pokud si někdo přeje dostat se k tomuto moři, aby si jej prohlédl nebo aby je opanoval, nedosáhne jeho širých vod, neprojde-li *soutěskou*. ⁶Anebo jinak; *představ si* město vystavěné v rovině, v němž je hojnost všeho, co si jen lze přát. ⁷Ale jeho vstupní brána je úzká a stojí na srázu, po jehož pravé straně je oheň a po levé hluboká voda: ⁸Vede tam jen ta jediná stezka vinoucí se mezi ohněm a vodou, ne širší, než aby jí mohl najednou projít jeden člověk. ⁹Dostane-li se toto město některému člověku v dědictví, což by se *ten člověk* mohl ujmout svého odkazu jinak, než že projde tím nebezpečným průchodem?“

¹⁰„*Je to tak, pane,*“ přitakal jsem, a on mi na to řekl: „Takový je i úděl Izraele. ¹¹Vždyť pro něho jsem stvořil *tento* věk, ale když Adam přestoupil má ustanovení, stvoření bylo podrobena soudu za to, co se stalo. ¹²A tak se vchody do tohoto věku staly těsnými, strastiplnými a klopotnými; *je jich* málo a jsou zlé, plné nebezpečí a krutě doléhajícího strádání. ¹³Vchody do většího^a věku jsou zato široké a bezpečné, a nesoucí ovoce nesmrtelnosti. ¹⁴Pokud by tedy ti, kdo žijí, neprošli těmito soutěskami a prázdnotou, nikdy nebudou moci dostat, co je pro ně přichystáno. ¹⁵Proč tě teď, Ezdráši, tolik děsí, že jako smrtelný musíš zemřít? ¹⁶A proč svou mysl neobracíš k tomu, co přijde, spíše než k tomu, co je teď?“ ¹⁷„Panovníku Hospodine,“ řekl jsem, „svým Zákonem jsi ustanovil, že požehnáno bude spravedlivým, ale bezbožní že zahynou. ¹⁸Spravedlivým proto není zatěžko vydržet tíseň *tohoto života*, neboť věří, že *je po smrti čekají* prostory bez hranic; kdo ovšem vedli bezbožný život, budou procházet těsnou cestou, aniž kdy dosáhnou říše volnosti.“

¹⁹On pak pokračoval: „Není *lepšího* soudce nad Boha, nikdo nemá více rozumu než Nejvyšší. ²⁰*Je lépe*, když mnozí teď žijící zhynou, než aby bylo pohrdáno Božím Zákonem, který jim byl ustanoven. ²¹Vždyť Bůh přesně uložil *všem na svět* přicházejícím, jak si mají počínat, aby si zachovali život, a co dodržovat, aby je nestihl trest. ²²Mnozí se však nedali přesvědčit a odepřeli mu poslušnost. Zakládali si na svých prázdných myšlenkách ²³a strojili jen úskočné zločiny. Nadto říkali o Nejvyšším, že není, a jeho cesty neuznávali, ²⁴jeho Zákonem pohrdali a jeho přísliby odmítali, v jeho přikázání nevěřili a jeho díla nekonali. ²⁵A proto, Ezdráši, prázdnotu prázdným a plnost plným!

^asyrská verze: budoucího; ::předošlého, K

(7) :Mt 7,14 (17) :Dt 8,1 (23) Ž 14,1 53,2

Příchod Ježíšův

²⁶Poslyš, přijde čas, kdy se objeví znamení, která jsem ti předpověděl, budete vidět nevěstu^b, kterou dosud *nikdo* nespatriil, a ukáže se vám země, dosud skrytá *zrakům*. ²⁷Každý, kdo je oprostěn od předpověděných strastí, sám uzří mé podivuhodné skutky. ²⁸Zjeví se můj syn Ježíš^c spolu s těmi, kteří jsou jeho, a radovat se budou po čtyři sta let všichni, kdo přežijí. ²⁹A na konci těch let zemře můj syn Kristus, jakož i všichni lidé, kteří budou dýchat. ³⁰Svět se pak vrátí do svého někdejšího ticha na sedm dní, jako tomu bylo na počátku, a nikdo nebude ponechán naživu. ³¹Po sedmi dnech se probudí věk, který od té doby spal, a věk zkažený zhyne. ³²Země vydá ty, kdo v ní spí, a prach vydá ty, kdo v něm přebývají v mlčení; a zásobárny vydají zpět duše těch, kdo jim byli svěření. ³³Potom se zjeví Nejvyšší na soudné stoličce; tehdy bude konec *všem* strastem i shovívavosti^d. ³⁴Zůstane pak pouze soud, pravda bude upevněna a víra zmohutní; ³⁵nastane účtování a veřejné *vyplácení* mzdy; *skutky* spravedlnosti budou zjevné a *skutky* nespravedlnosti už nebudou vládnout.“

^bsyrská verze: + jako město; arménská: město ^cOstatní verze: mesiáš (apod.) ^ddosl. shromážděna bude shovívavost

(28) 1Te 3,13 2Te 1,7; :Ž 90,15 a Gn 15,13 (33) Da 7,9 Zj 20,11 (35) Kaz 12,14 2K 5,10

Gehena a ráj

⁽³⁶⁾*e*Objeví se jezero trápení a naproti němu místo pokoje; bude vidět pec geheny^f a na protější straně sladký ráj. ⁽³⁷⁾Tehdy promluví Nejvyšší k národům, které se probudí k životu: „Hle, už chápete, kdo je ten, koho jste zavrhli, komu jste odmítli sloužit a jehož příkázáními jste pohrdali? ⁽³⁸⁾Pohlédněte sem před sebe i tam naproti: zde je pokoj a útěcha, kdežto tam jen oheň a trápení.“ Toto jim ohlásí v den soudu.

⁽³⁹⁾„Bude to den bez slunce, bez měsíce a hvězd; ⁽⁴⁰⁾nebudou ani mraky, ani hrom nebo blesky, ani vítr, voda nebo vzduch, ani tma, ve-

čer nebo jitro, ⁽⁴¹⁾ani léto, jaro nebo zima, ani vedro, mráz nebo chlad, ani kroupy, dešť nebo rosa, ⁽⁴²⁾ani poledne, noc nebo svítání, ani záře, jas nebo světlo. Bude vyzařovat jen sláva Nejvyššího a v jejím světle budou moci všichni spatřit to, co je před nimi. ⁽⁴³⁾Jeho trvání bude stejné jako týdny let. ⁽⁴⁴⁾A takový je řád, který jsem stanovil pro svůj soud. Odhalil jsem to jedině tobě. “

⁽⁴⁵⁾A já jsem odpověděl: „Řekl jsem to už a znovu to opakuji: Blaže těm mezi námi žijícími, kdo plní, co jsi přikázal. ⁽⁴⁶⁾Ale pokud jde o ty, za které jsem se modlil, zdalipak se najde někdo z živých, kdo nikdy nehřešil, a zdalipak se narodil ten, kdo nikdy neporušil tvá přikázání? ⁽⁴⁷⁾Vidím teď, že bude málo těch, kterým budoucí věk přinese potěšení, zato však trápení přinese mnohým. ⁽⁴⁸⁾Neboť v hrudi nám vyrostlo zlé srdce, které nás od něho odcizilo, zavedlo do zkázy a na cestu smrti, které nám otevřelo dokořán cesty záhuby a přivedlo nás daleko od života; a to se přihodilo ne malému množství, ale skoro všem, kdo byli stvořeni.

⁽⁴⁹⁾Anděl pravil: „Vyslechni mě a já ti dám další rady a ponaučení, co a jak má být. ⁽⁵⁰⁾Z tohoto důvodu Bůh stvořil ne jeden věk, ale dva. ⁽⁵¹⁾Pokud pak jde o tvá slova, že spravedlivých není mnoho, ale málo, zatímco bezbožných je spousta, poslechni si k tomu toto: ⁽⁵²⁾Dejme tomu, že budeš mít jen maličko drahokamů; budeš si rozmnožovat jejich počet přidáním olova a hlíny?“ ⁽⁵²⁾„Kdepak,“ řekl jsem, „což by to někdo dělal?“ ⁽⁵⁴⁾A on pokračoval: „Pohleď na to z jiné stránky. Zptej se země, a ta ti dá odpověď; přístup k ní v pokoře a ona ti to poví. ⁽⁵⁵⁾Zkus jí říci: ‚Ty ze sebe vydáváš zlato, stříbro a měď, ale také železo, olovo a hlínu. ⁽⁵⁶⁾Stříbra je však více než zlata, mědi více než stříbra, železa více než mědi, olova více než železa a hlíny více než olova.‘ ⁽⁵⁷⁾Posuď sám, co je drahocenné a žádané; zda to, čeho je hojnost, anebo to, co je vzácnost.“

⁽⁵⁸⁾„Panovníku Hospodine,“ řekl jsem, „čeho se vyskytují spousty, to je horší, a co se objevuje zřídka, to je drahocennější.“ ⁽⁵⁹⁾Na to mi odpověděl: „Posuď tedy sám, co z toho plyne: Kdo vlastní něco, co se obtížněji získává, má větší důvod k radosti než vlastník toho, čeho je nadbytek. ⁽⁶⁰⁾Podobně to vypadá i se stvořením mnou zaslíbeným: Budu se radovat z těch nemnohých, kteří dosáhnou spásy, neboť oni

upevnili vládu mé slávy a skrze ně také bylo oslaveno mé jméno. ⁽⁶¹⁾Nebudu však truchlit pro množství zatracených: jsou to přece ti, kteří se už dnes podobají páře, kteří jsou jako oheň a dým. Vznítí se plamenem, rozžhaví se a zhasnou. “

⁽⁶²⁾Zvolal jsem: „Ó, země, cos to přivedla na svět, jestliže lidský rozum vznikl z prachu stejně jako ostatní stvoření? ⁽⁶³⁾Bylo by bývalo lépe, kdyby se byl sám prach vůbec neobjevil, aby z něho nemohl vzniknout rozum. ⁽⁶⁴⁾Ale zatím rozum se vyvíjí spolu s námi a jsme jím trýzněni; víme, že jsme odsouzeni k zániku. ⁽⁶⁵⁾Ať lidské pokolení nařiká, a divoká zvířata ať se radují! Ať nařikají všichni, kdo se narodili z ženy, a ať se veselí čtvernožci a dobytek! ⁽⁶⁶⁾Neboť jim je mnohem lépe než nám; oni totiž nečekají na soud, a nemají ani vědomost o posmrtném trápení nebo blaženosti. ⁽⁶⁷⁾Co máme z toho, že budeme znovu žít, bude-li to život v krutém trápení? ⁽⁶⁸⁾Vždyť každý, kdo se narodil jako člověk, je prosycen bezbožnostmi, poznamenanán hříchy a obtížen přestupky. ⁽⁶⁹⁾Nebylo by nám lépe, kdybychom se po smrti nemuseli dostavit k soudu?“

⁽⁷⁰⁾Anděl odpověděl: „Dříve než Nejvyšší stvořil svět s Adamem a všemi, kdo z něho vzešli, připravil soud a to, co k němu patří. ⁽⁷¹⁾Tvá vlastní slova, když jsi řekl, že moc rozumu roste s člověkem, dávají odpověď na tvou otázku. ⁽⁷²⁾Ti, kdo žijí na této zemi, se teď trápí, neboť páchali vědomě nepravostí, ačkoli mají rozum; přestože dostávali příkázání, neplnili je, a ačkoli byli stoupenci Zákona, Zákon, který obdrželi, porušovali. ⁽⁷³⁾Co potom mají říci na soudu, jakou dají odpověď v den poslední? ⁽⁷⁴⁾Věru, jak dlouho projevoval Nejvyšší svou trpělivost s obyvateli světa! Ne kvůli nim samým, ale kvůli věku, kterému určil teprve přijít. “

⁽⁷⁵⁾Na to jsem řekl: „Našel-li jsem u tebe milost, pak svému služebníkovvi ještě vysvětlí, co bude následovat. Zdali po smrti, až každý z nás vrátí svou duši, budeme setrvávat v pokoji, dokud nenadejde čas obnovy stvoření, anebo nám trápení začne ihned?“

⁽⁷⁶⁾„Odhalím ti i to,“ odpověděl, „ale nepočítej se mezi ty, kteří pohrdali Zákonem, ani se nepřipojuj k těm, kdo mají být trápeni, ⁽⁷⁷⁾neboť poklad dobrých skutků máš uschován u Nejvyššího; nebude ti však zatím odevzdán, dokud nepřijdou poslední dny. ⁽⁷⁸⁾A nyní, co

se týče smrti: Až vyjde od Nejvyššího ortel, kterým určí dobu, kdy má člověk zemřít, opustí duch tělo, aby se vrátil zpět k tomu, kdo jej dal, a především aby se poklonil slávě Nejvyššího.

⁽⁷⁹⁾Pokud jde o ty, kdo s opovržením zavrhli cesty Nejvyššího a kdo pohrdali jeho Zákonem a nenáviděli všechny bohobojné, ⁽⁸⁰⁾tedy jejich duše nevejdou do obydlí domova, ale od toho okamžení začnou bloudit v trápení, v neustálé lítosti a zármutku. A to bude mít sedm důvodů. ⁽⁸¹⁾První za to, že pohrdli Zákonem Nejvyššího. ⁽⁸²⁾Druhý, že ztratili už poslední příležitost k dobrému pokání, aby si tak zachovali život. ⁽⁸³⁾Třetí, když uvidí odměnu připravenou pro ty, kdo jsou věrní příkazům Nejvyššího. ⁽⁸⁴⁾Čtvrtý, když zauvažují o trápení, které je na konci očekává. ⁽⁸⁵⁾Pátý, když uvidí, jak domov jiných duší ochraňují andělé v hlubokém tichu. ⁽⁸⁶⁾Šestý, když uvidí, že je očekává neprodlený přechod k trápení. ⁽⁸⁷⁾Sedmý důvod utrpení, který je pádnější než všechny ostatní, spočívá v tom, že se budou chvět rozrušením, propadnou zahanbení a budou se choulit strachem, až tváří v tvář pohlédnou na slávu Nejvyššího, vědomi si toho, jak hřešili proti Bohu za svého života a jaký soud je proto čeká posledního dne.

⁽⁸⁸⁾Pokud jde o ty, kdo zachovávali cesty Nejvyššího, jejich úděl po rozloučení se smrtelným tělem bude následující: ⁽⁸⁹⁾V době přebývání v něm sloužili Nejvyššímu přes těžkosti a každou hodinu se vydávali v nebezpečí, jen aby zachovali do písmene Zákon daný jim zákonodárcem. ⁽⁹⁰⁾Jejich odměna bude proto takováto: ⁽⁹¹⁾především spatří k své velké radosti slávu toho, který je k sobě přijímá, pak okusí pokoj o sedmi stupních blaženosti. ⁽⁹²⁾První je v tom, že po namáhavém boji zvítězili nad vrozeným sklonem ke zlu, jemuž se nepodařilo odvléci je z života do smrti. ⁽⁹³⁾Druhý stupeň: Jsou svědky zmatku, ve kterém neustále bloudí duše bezbožných, a vidí trest, který je čeká. ⁽⁹⁴⁾Třetí stupeň blaženosti: Radují se z osvědčení, jež jim vydal jejich Stvořitel, že totiž za života zachovávali Zákon jim svěřený. ⁽⁹⁵⁾Čtvrtý stupeň: Uvědomují si pokoj, z kterého se právě těší, shromáždění ve svých schránkách pod ochranou andělů v hlubokém tichu; a jsou si vědomi i oslavení, které je očekává v budoucím věku. ⁽⁹⁶⁾Pátý stupeň: Jásají, že právě unikli z porušitelného světa, aby se jim dostalo potěšení v budoucím věku; vidí navíc ono živoření plné těžkostí, z něhož

byli vysvobozeni, a začínají pocítovat volnost prostoru, v němž budou blaženi a nesmrtelní. ⁽⁹⁷⁾Šestý stupeň: Bude jim odhaleno, že jejich tváře zazáří jako slunce, a že budou svítit jako hvězdy, nikdy neblednoucí ani nepomíjející. ⁽⁹⁸⁾Sedmý stupeň překonává vše dosud uvedené: Budou v důvěře jásat, bez zahanbení doufat a radovat se beze strachu, neboť spěchají uvidět tvář toho, kterému za života sloužili a od kterého se nyní dočkají odměny v oslavení.

⁽⁹⁹⁾To, co jsem vám teď zvěstoval, je odměna přichystaná duším spravedlivých. Předtím jsem vyjmenoval způsoby utrpení, jimiž musí projít bez prodlení všichni hříšníci. ⁽¹⁰⁰⁾Nato jsem se zeptal: „Znamená to, že duším, po jejich rozloučení s tělem, bude dána příležitost, aby spatřily to, o čem jsi mi pověděl?“

⁽¹⁰¹⁾On mi řekl: „Po sedm dní budou mít možnost, aby v tomto čase spatřily to, o čem byla výše řeč; teprve potom se odeberou do svých posmrtných obydlí.“ ⁽¹⁰²⁾A já odpověděl: „Našel-li jsem milost v tvých očích, pověz mi, svému služebníkovi, ještě něco navíc. Budou moci vyprosit si v den soudu spravedliví ospravedlnění bezbožných anebo modlit se za ně k Nejvyššímu? ⁽¹⁰³⁾Mohou tak učinit otcové za syny, synové za rodiče, bratři za bratry, příbuzní za své blízké, nebo přátelé za osoby jim drahé?“ ⁽¹⁰⁴⁾„Protože jsi našel milost v mých očích,“ odpověděl mi, „povím ti to. Den soudu je rozhodující a zjeví všem pečet pravdy. Podobně jako v tomto životě otec nemůže poslat syna ani syn otce, anebo pán služebníka či přítel člověka jemu nejmilějšího, aby za něho myslel, spal, jedl nebo se místo něho léčil, ⁽¹⁰⁵⁾tak také se nikdy nikdo nebude za nikoho přimlouvat, ale každý se v ten čas bude sám zodpovídat za své pravdy nebo lži.“

^ev (36) až (105) jsou přeloženy ze staroslovenštiny; v latinském znění 4Ezd nejsou obsaženy ^fsr 2,29 pozn. c

Soud bude neodvolatelný

36 ^[106]Namítl jsem: „Cožpak se Abraham jako první nemodlil za Sodomské, a pak i Mojžíš za naše otce, kteří zhřešili na poušti, 37 ^[107]a rovněž ti, co přišli po něm, neprosili snad za Izraele za dnů

Achazových a Samuelových? ^{38 [108]}Což *se* David nemodlil za postižené *morem* a Šalomoun za ty, kdo přišli do svatyně? ^{39 [109]}*Vždyť* Eliáš se přimlouval za déšť pro lid a orodoval za mrtvého, aby byl vrácen životu, ^{40 [110]}Chizkijáš pak prosil za lid za časů Sancheribových a mnoho dalších za mnohé jiné. ^{41 [111]}Jestliže pokaždé v době, když se rozmohla zkaženost a vzrostla nespravedlnost, přimlouvali se spravedliví za *odpuštění* bezbožným, proč tomu nemůže být i v *době soudu*? “ ^{42 [112]}*Anděl* mi dal tuto odpověď: „Přítomný věk není koncem, i když v něm zůstává hojná *Boží* sláva; proto se silní modlili za slabé. ^{43 [113]}Ale den soudu bude zakončením tohoto času a počátkem nadcházejícího času nesmrtnosti; v něm pomine zkaženost, ^{44 [114]}zmizí výstřednost vášní, vykořeněna bude nevěra, a naopak vyroste *naplno* spravedlnost a vzejde pravda. ^{45 [115]}V den *soudu* proto nebude nikdo moci zachránit toho, kdo zahynul, ani potopit *toho*, kdo zvítězil.“

^{46 [116]}Odpověděl jsem: „Toto je má první a poslední připomínka: Oč *by* bylo lépe, kdyby země nebyla nikdy vydala Adama, anebo když už se tak stalo, aby ho odvrátila od hříšného života. ^{47 [117]}K čemu totiž bude lidem dobré žít nyní v ubohosti a před sebou nemít nic než trest, který je čeká po smrti? ^{48 [118]}Cos to, Adame, učinil? Tvůj hřích nebyl totiž pouze tvým pádem, ale také naším, *nás všech*, kteří z tebe pocházíme. ^{49 [119]}Prospěje nám snad nějak příslib nesmrtnosti, jestliže jsme spáchali smrtelné hříchy? ^{50 [120]}Anebo předpověď věčné naděje, jestliže jsme se dopustili nejhroššího a stali se prázdnými? ^{51 [121]}K čemu je nám vyhlídka na přebývání ve zdraví a bezpečí, jestliže jsme žili tak zkažený život? ^{52 [122]}Sláva Nejvyššího bude chránit ty, kdo žili v čistotě; nám však, kdo jsme se chovali tak ničemně, *není pomoci*. ^{53 [123]}Pomůže nám snad, zjeví-li se nám ráj se svými neporušitelnými plody, zdroj spokojenosti a uzdravení, ^{54 [124]}jestliže my tam *nikdy* nevejdeme, neboť jsme žili v domovech *plných* zkaženosti? ^{55 [125]}Tváře těch, kteří se chovali ukázněně, budou zářit jasněji než hvězdy, zato naše tváře *jsou* černější než temnoty. ^{56 [126]}*Vždyť* za celý svůj život, prožitý v nepravostech, nás ani jednoho nenapadlo myslet na utrpení, které nás čeká po smrti.“

^{57 [127]}*Anděl* odpověděl: „Tuhle myšlenku má mít každý člověk na-

rozený na zemi zavčas *před sebou*, ⁵⁸ [128] aby v případě porážky přijal utrpení, o kterém jsi mluvil, a v případě vítězství dostal odměnu, o které mluvím já. ⁵⁹ [129] Vždyť to je ona cesta, o které *svého času* mluvil lidu Mojžíš, když nabádal: „Zvolte si život, abyste žili!“ ⁶⁰ [130] Lidé však neuvěřili ani jemu, ani prorokům po něm, a dokonce ani mně, když jsem k nim promlouval. ⁶¹ [131] Nad jejich zatracením se nebude nikdo rmoutit, zato bude radost nad spasením těch, kteří žili ve víře. ⁶² [132] „Vím, pane,“ řekl jsem, „že Nejvyšší je zván milosrdný, protože prokazuje milosrdenství těm, kteří ještě nedospěli k *onomu věku*. ⁶³ [133] Smilovává se nad těmi, kdo činí pokání v *duchu* jeho Zákona. ⁶⁴ [134] Je shovívavý, neboť má soucit s těmi, kteří zhřešili, vždyť jsou jeho. ⁶⁵ [135] Je štědrý, neboť je připraven darovat, co je *od něho* žádáno. ⁶⁶ [136] A je velmi milosrdný, neboť oplývá svým milosrdenstvím vůči všem přítomným, minulým i budoucím. ⁶⁷ [137] Nebýt jeho milosrdenství, neustále se množícího, svět ani jeho obyvatelé by neměli naděje na život. ⁶⁸ [138] On je také dobrotivý, neboť bez jeho velkodušnosti vůči těm, kdo spáchali nepravosti, ani jedna desetitisícina lidstva nemohla by být pro své nepravosti přivedena znovu k životu. ⁶⁹ [139] Je i Soudce, vždyť kdyby neodpustil těm, kdo jsou opatrováni jeho slovem, a kdyby neprominul mnoho jejich přeštoků, zbyli by z nesčíslného množství jen nemnozí.“

(36[106]) Gn 18,16–33 Nu 21,7 (37[107]) Joz 7,7nn; 1S 12,23 (38[108]) 2S 24,17; 1Kr 8,22nn (39[109]) 1Kr 17,20n 18,36n (40[110]) 2Kr 19,15nn (50[120]) :1Pt 1,3 (53[123]) Ez: 47,12 Zj 22,2 (59[129]) Dt 30,19

Bůh rozhoduje o svém stvoření

8 ¹V odpověď mi *anděl* řekl: „Tento věk učinil Nejvyšší pro mnohé, ale onen budoucí jen pro nemnohé. ²Objasním ti to, Ezdráší, na podobenství. Zeptáš-li se země, řekne ti, že poskytuje velmi mnoho hlíny k výrobě hliněného zboží, ale málo prachu, ze kterého se dá získat zlato. To platí i o skutečnosti přítomného věku. ³Mnozí jsou sice stvoření, ale málo jich bude spaseno.“ ⁴Řekl jsem: „Nuže, pij až do dna z *nádoby* rozumu, duše má, a nasyť se moudrostí. ⁵Přišla jsi, abys

naslouchala, ale chtěla jsi prorokovat. Je ti dána *krátká* lhůta k žití. ⁶Ó, Hospodine, kéž bys jen dovolil svému služebníkovi, abych se ti přiblížil v modlitbě, a zasadil nám semeno do srdce a myslí, odkud by vzešlo ovoce, z něhož může vzejít život pro každého zhřešivšího, který na sebe vezme břímě člověka. ⁷Vždyť jen ty jediný jsi *Bůh*, a my jsme výtvorem jediného pohybu tvých rukou, jak praví tvé slovo. ⁸Tělu, které se utvořilo v mateřském lůně, připravuješ údy k *obživě*. To, co tvoříš, je udržováno v ohni a vodě; po devět měsíců dáváš svému stvoření tvar podle toho, co chceš z něho stvořit. ⁹To pak, co udržuje, i to, co je udržováno, zachováš obojí v *bezpečí*. A když se z mateřského lůna narodí, co v něm postupně dozrálo, ¹⁰na tvůj příkaz se mu dostává z těchto údů, to jest z prsů, výživa mléka, to jest plodu prsů. ¹¹Tak je po nějaký čas živeno to, co bylo porozeno, ale i potom o ně pečuješ podle svého milosrdenství. ¹²Vychoval jsi to, aby poznalo tvou spravedlnost, vzdělals je ve svém Zákoně a třibil svým rozumem. ¹³Je to tvé stvoření a tvé dílo, které můžeš podle své vůle zbavit života nebo mu život dát. ¹⁴Můžeš-li ale snadno zahubit, co bylo vytvořeno s takovými těžkostmi, bude jistě na tvůj příkaz snadné též zařídit, aby to bylo zachováno naživu. ¹⁵A nyní, Hospodine, mi dovol říci toto: Lidstvo jako celek znáš sám nejlépe, o tvůj lid však se chvěji bolestí; ¹⁶je to tvé dědictví, kvůli kterému truchlím. Kvůli Izraeli mám zármutek a pro Jákoba cítím bolest. ¹⁷Proto se obracím s modlitbou k tobě a prosím za sebe i za ně; uvědomuji si totiž, jak hluboký je náš pád, *nás*, kteří obýváme zemi. ¹⁸A dobře vím, jak brzy bude následovat soud, který má přijít. ¹⁹Proto slyš můj hlas a vyslechni mou modlitbu, kterou se budu k tobě modlit.“

(3) L 13,23 (7) Iz 45,11 60,21

Ezdrášova modlitba

²⁰*Zde* je počátek Ezdrášových slov, dříve než byl vzat *na nebesa*: „Hospodine, který dlíš ve věčnosti. Jsi ten, jehož oči jsou pozdvíženy nad výšiny a *vidí* i nad vzduch, ²¹jehož trůn je nad všechny před-

stavy a jehož sláva je nad naše chápání, u něhož stojí andělské zástupy s třesením, ²²neboť jejich služba probíhá ve víchru a ohni; jehož slovo je pravdivé a výroky mají trvalou platnost; ²³jehož rozkazy jsou mocné a ustanovení strašná; jehož pohled vysouší propastné tůně; *jehož* rozhořčení roztavuje hory a *jehož* pravda trvá na věky^a. ²⁴Vyslyš modlitbu svého služebníka, nakloň své ucho k prosbám svého stvoření! ²⁵Vždyť dokud žiji, chci mluvit, a dokud je mi dopřáno rozumět, chci odpovídat. ²⁵Nehleď na poklesky svého lidu, ale *na ty*, kdo ti věrně slouží. ²⁷Nehleď na snahy bezbožníků, ale na ty, kdo střežili tvou smlouvu a trpěli *za to*. ²⁸Nemysli na ty, kdo před tvýma očima páchali nevěru, ale pamatuj na ty, kdo se *podřídili* tvé vůli a poznali bázeň *před tebou*. ²⁹Ani nechtěj zahubit ty, kdo se chovali jako zvířata, ale povšimni si těch, kdo byli zářivým svědectvím tvému Zákonu. ³⁰Ani se nehorši na ty, kdo jsou pokládáni za horší než dravá zvěř, ale projev lásku těm, kdo mají nezlomnou důvěru v tvou spravedlnost a slávu. ³¹Neboť my i naši otcové jsme zesláblí takovými nemocemi, ty však pro nás hříšné budeš nazýván milosrdným. ³²Je-li tvým přáním slitovávat se nad námi, kteří se nemůžeme prokázat žádnými skutky spravedlnosti, pak budeš nazván milosrdným. ³³Spravedliví totiž, kteří mají *u tebe* uloženy mnohé *dobré* skutky, obdrží za vlastní skutky odměnu. ³⁴Vždyť co je člověk, aby ses na něho horšil? Anebo co je pokolení smrtelných, abys byl na ně tak rozhořčený? ³⁵Vpravdě není totiž nikdo mezi narozenými, kdo by nejednal bezbožně, a mezi kajícíky *najdeš sotva někoho*, kdo by se neprovinil. ³⁶Vždyť tím bude zvěstována tvá spravedlnost i tvá dobrota, Hospodine, když budeš milosrdný k těm, kdo nebudovali *svůj život* na dobrých skutcích.“

^adosl. je dosvědčována

*Jedni půjdou k zahynutí,
druzí k životu*

³⁷Odpověděl mi: „Mnohé z toho, co jsi řekl, je správné, a leccos se tak i stane. ³⁸Opravdu nebudu uvažovat *o tom, co* vytvořili hříšníci, ani o jejich smrti, soudu nebo zatracení, ³⁹ale budu se těšit z toho, co učinili spravedliví, a budu též pamětliv *jejich* putování a záchrany i konečné odměny. ⁴⁰Jak jsem tedy řekl, tak *to* i je. ⁴¹Jako rolník seje do půdy mnohá semena a zasazuje množství sazenic, ale v určenou dobu nevzejde všechno, co bylo zaseto, ani nezapustí kořeny všechno, co bylo zasazeno, tak i ti, kdo jsou zaseti ve světě, nebudou všichni zachráněni.“

⁴²Na to jsem odpověděl: „Nalezl-li jsem tvou milost, nech mě promluvit. ⁴³Jako rolníkovi hyne semeno, nevzejde-li nebo se mu nedostane včas tvého deště anebo bude-li zničeno množstvím deště, ⁴⁴tak podobně *zahyne* i člověk, který byl uhněten tvýma rukama a vytvořen k tvému obrazu; protože ses připodobnil tomu, kvůli němuž jsi všechno stvořil, což ho připodobníš rolníkovu semenu? ⁴⁵Nehněvej se na nás, ale ušetři svůj lid a smiluj se nad svým dědictvím. Ty se ale nad svým stvořením smilováváš.“

⁴⁶Odpověděl mi: „Co je přítomné, *patří* přítomným, a co je budoucí, *náleží* budoucím. ⁴⁷Neboť mnoho ti chybí, abys mohl milovat mé stvoření víc než já; vždyť jsem se i k tobě samotnému často přibližoval, ale k nespravedlivým nikdy. ⁴⁸Avšak v tom jsi před Nejvyšším podivuhodný, ⁴⁹poněvadž ses pokořil, jak se na tebe sluší, a nepronášel jsi o sobě chválu, abys byl co nejvíce oslavován mezi spravedlivými. ⁵⁰Vzniknou proto mnohé strasti, a ubohými se stanou ti, kdo budou obývat svět na konci věku, neboť žili ve veliké pýše. ⁵¹Ty ale myslí na sebe a hleděj slávu sobě podobných. ⁵²Neboť vám je otevřen ráj, zasazen je strom života, připraven budoucí čas, přichystána je hojnost, vystaveno je město, zjednán je odpočinek, dovršena je dobrota a moudrost přivedena k dokonalosti. ⁵³Kořen zla je před vámi zapечатěn, slabost a nemoc jsou před vámi skryty, do podsvětí prchla zvrácenost *a upadla* v zapomenutí. ⁵⁴Pominuly bolesti a nakonec se ukázal poklad nesmrtelnosti. ⁵⁵Dále se už tedy nevyptávej, jak velké

je množství těch, kteří jsou zatraceni. ⁵⁶Neboť oni, když dostali svobodu, pohrdli Nejvyšším, pohrdali jeho Zákonem a opustili jeho cesty. ⁵⁷Navíc pak pošlapali jeho spravedlivé; ⁵⁸v koutku srdce si říkali, že není Boha, třebaže dobře věděli, že musí zemřít. ⁵⁹Vždyť jako vás očekává *blaženost*, jak vám bylo předpověděno, tak jim jsou připraveny žízeň a muka. Ne proto, že by *Bůh* chtěl člověka zničit, ⁶⁰ale proto, že sami ti, kdo byli stvořeni, poskvrnili jméno svého Stvořitele a byli nevděční *vůči* tomu, kdo jim vdechl život. ⁶¹Proto se nyní blíží můj soud. ⁶²Tyto věci jsem neoznámil všem, jenom tobě a nemnoha tobě podobným.“

Odpověděl jsem: ⁶³„Hle, nyní jsi mi, Hospodine, odhalil množství znamení, která chceš uskutečnit v posledních časech, ale nepověděl jsi mi, v které to bude době.“

(41) Mt 13,18nn (52) Zj 2,7 (53) :Zj 21,4 (58) :4Ezd 7,23 (59) L 16,24

Ohlášená znamení

9 ¹*Anděl* mi řekl: „Pečlivě měř čas sám sobě: až uvidíš, že některá z předpověděných znamení již pominula, ²potom pochopíš, že nastává právě čas, kdy Nejvyšší začne soudit svět, který stvořil. ³A až bude ve světě pozorováno zemětřesení a zmatek lidí^a, ⁴pak pochopíš, že to jsou ony *události*, které Nejvyšší předpověděl dávno před tebou, na samém počátku. ⁵Neboť jako všechno, co je ve světě stvořeno, má jasně vyznačený jak počátek, tak i konec, ⁶mají i časy Nejvyššího své počátky patrné v divech a zázracích a své dovršení v projevených znameních. ⁷A stane se, že každý, kdo bude zachráněn, kdo pro své skutky a pro osvědčení víry unikne *záhubě*, ⁸bude ušetřen předpověděných nebezpečí a uzří mou spásu v mé zemi, v mých končinách, neboť jsem se *tam* posvětil od věků. ⁹A tehdy budou litovat, kdo nyní zneužili mých cest, a v mukách budou trvale úpět ti, kdo jimi opovrhli. ¹⁰Neboť ti mne nepoznali, ačkoli za života dosáhli *mých* dobrodiní, ¹¹zošklivili si můj Zákon, když ještě měli svobodu ¹²a když jim ještě bylo otevřeno místo pro pokání, nejen že *to* nepochopili, ale *dokonce* *úťm* opovrhli; ti *to* mají po smrti v trýzni poznat. ¹³Ty už tedy nebuď

více zvědavý, *a nechtěj vědět*, jak budou bezbožní trýzněni. Zato se zajímej, jakým způsobem budou zachráněni spravedliví; jim *patří* svět a trvá pro ně.“¹⁴ Odpověděl jsem: ¹⁵„Znovu opakuji a budu opakovat, co jsem dříve řekl: Více je zatracených než těch, kteří budou zachráněni, ¹⁶podobně jako záplava je mnohem více než kapka.“

Řekl mi: ¹⁷„Jaké *je* pole, taková *jsou* i semena: a jaké květy, takové i šfávy: jaký dělník, takové i dílo, jaký rolník, takové i hospodářství. Takový byl běh světa. ¹⁸Když jsem *vše* připravoval pro ty, kteří *tu* jsou nyní, dříve než byl svět, který měli obývat, nikdo mi neodpovídal. ¹⁹Jako tehdy tak i nyní je totiž každý stvořen v tomto připraveném světě, v němž úroda nepřestává a Zákon je nevystižitelný, *ale* jejich mravy jsou zkaženy. ²⁰Pozoroval jsem svět a hle: ocitl se v nebezpečí kvůli myšlenkám, které se v něm vyskytovaly. ²¹Při tomto pohledu jsem je těžko mohl ušetřit. Zachránil jsem si jedno zrnko z hroznů a jednu sazenici z velkého porostu. ²²Ať tedy zahyne množství, které se bez příčiny narodilo, a zachráni se mé zrnko a má sazenice: stálo mě to přece velkou námahu, než jsem *to* vykonal.

²³Ty pak, *Ezdráš*i, musíš vyčkat ještě jeden týden. V těch dnech se nebudeš postit. ²⁴Půjdeš na pole plné květů, kde není postaven dům, a budeš jíst jenom polní květy, ale masa neokusíš a víno nebudeš pít; *budeš požívat* jenom květy ²⁵a bez přestání se modlit k Nejvyššímu. Pak přijdu a budu s tebou znovu mluvit.“

^aetiopská verze: + a knížata budou bojovat mezi sebou

(5) :Kaz 3,1 (19) Ř 11,33 (20) :Gn 6,12

ČTVRTÉ VIDĚNÍ

Hospodinův Zákon trvá

²⁶Odešel jsem tedy, jak mi řekl, na pole, které se jmenuje Ardat. Sedl jsem si tam do květů, jedl jsem polní rostliny a *to* jídlo mě nasýtilo. ²⁷A po sedmi dnech se stalo, že jsem ležel na seně a mé nitro se

znovu vzrušilo jako předtím. ²⁸Má ústa se otevřela a já jsem začal mluvit před Nejvyšším těmito slovy: ²⁹„Ó, Hospodine, ty ses viditelně zjevil nám i našim otcům na poušti, kde nikdo nechodí a kde se nic nerodí. Když vycházeli z Egypta, řekl jsi *jim*: ³⁰„Poslouchej, Izraeli, co ti chci říci, slyš mě, símě Jákobovo. ³¹Neboť hle, já do vás zasévám svůj Zákon, on ve vás vydá plod a vy jím navěky budete oslaveni.“ ³²Avšak naši otcové, když Zákon přijali, nezachovávali *jej*, má zákonná ustanovení opomíjeli. Přesto ovoce Zákona se nestalo neplodné, ani totiž nemohlo, protože bylo tvé. ³³Ti pak, kdo *jej* přijali, zahynuli, protože neuhlídali, co do nich bylo zaseto. ³⁴Nuže, obvyklý způsob je, že když země přijme semeno, moře pak loď nebo nějaká nádoba jídlo či nápoj, potom po odstranění toho, do čeho bylo *něco* zaseto nebo do čeho bylo *něco* vloženo, ³⁵odstraní se zároveň i to, co tam bylo zaseto nebo vloženo; tedy ty *věci*, které byly přijaty, *jako* přijaté už u nás nezůstávají. Ale nám se tak nestalo. ³⁶My, kdo jsme Zákon přijali, v hříchu jsme zahynuli, a i naše srdce, které mu podlehl, *zahynulo*. ³⁷Zákon však nezahynul, ale zůstal ve své platnosti.“

Ezdráš vidí plačící ženu

³⁸Zatímco jsem měl toto na srdci, očima jsem pohlédl dozadu a viděl na pravé straně ženu, pohrouženou ve smutek, která velice hlasitě plakala a v duši se velmi rmoutila; měla roztržené šaty a na hlavě popel. ³⁹Nechal jsem tedy úvah, do kterých jsem byl ponořen, obrátil se k ní a řekl: ⁴⁰„Proč pláčeš a co tě v duši rmoutí?“ Řekla mi: ⁴¹„Nech mne, můj pane, abych nad sebou plakala a dala průchod svému zármutku, neboť je mi velice hořko v duši a velmi jsem ponížena.“ ⁴²Řekl jsem jí: „Pověz mi, cos vytrpěla?“ A *ona* mi odpověděla: ⁴³„Byla jsem bezdětná, já, tvoje služebnice, a neporodila jsem, ač jsem byla třicet let provdána za muže. ⁴⁴Prosila jsem Nejvyššího každou hodinu, každý den po *celých* těchto třicet let, a to dnem i nocí. ⁴⁵Tak se stalo, že po třiceti letech mne, tvou služebnici, Bůh vyslyšel, slitoval se nad mým ponížením, povšiml si mého soužení a dal mi syna; velmi jsem se z něho těšila, já i můj muž a všichni naši sousedé, a velice jsme uctívali Mocného *Boha*. ⁴⁶Vychovala jsem ho s velkou

námahou. ⁴⁷A když dospěl a přišel, že se ožení, chystala jsem den *svatebního* hodu.

10¹Ale stalo se, že když můj syn vešel do *manželské* ložnice, padl a zemřel. ²Všichni jsme převrhli^a svítilny a všichni moji spoluobčané povstali, aby mne utěšovali. Dovedla jsem být klidná až do noci druhého dne. ³Ale když všichni ztichli a *přestali* mě utěšovat, aby mi dopřáli odpočinek, vstala jsem v noci a utekla. Přišla jsem, jak vidíš, na toto pole ⁴a uvažuji, že se už nevrátím do města; zůstanu zde a *nebudu* jíst ani pít, ale bez přestání truchlit a postit se, dokud nezemřu.“

⁵Vtom jsem přerušil sled myšlenek, kterými jsem se obíral, a hněvivě jsem jí odpověděl: ⁶Ty, hloupá nade všechny ženy, což nevidíš zármutek našeho lidu a co se nám děje? ⁷Že Sijón, matka nás všech, velmi truchlí, je velice ponížena a má veliký smutek? ⁸Proto my všichni máme smutek a truchlíme, neboť jsme všichni zarmoucení. Ty pak jsi zarmoucena pro jediného syna. ⁹Jen se zeptej země, a *ona* ti řekne, poněvadž *ona to* je, která má truchlit nad zkázou těch, kteří se na ní zrodili. ¹⁰A přijdou všichni od počátku z ní narození i jiní, a hle, téměř všichni krácejí do záhuby a jejich počet je vymazán. ¹¹Kdo tedy má *právo* více truchlit, ne-li ta, která ztratila tak veliké množství? Anebo snad ty, která máš bolest *jen* pro jednoho? Říkáš-li mi: ¹²„Můj pláč není podobný *pláči* země, neboť jsem ztratila plod svého života, který jsem porodila v starostech a v bolesti; ¹³země však jde cestou země, a tak množství *lidí* na ní žijících odchází tak, jak přišlo,“ pak já ti říkám: ¹⁴„Jako ty jsi s námahou dala život, tak i země dává od počátku své plody člověku, který ji obdělává. ¹⁵Nyní tedy zadrž svou bolest sama v sobě a statečně snášej události, které tě potkaly. ¹⁶Přijmeš-li Boží řád jako spravedlivý a podřídíš-li se včas jeho rozhodnutím, dojdeš za to chvály. ¹⁷Jdi tedy do města ke svému muži.“ ¹⁸Ona řekla: „Neudělám *to*, do města se nevrátím, a *raději* tady zemřu.“

^ake svatebním obřadům patřilo i rozsvěcování lamp (sr Mt 27,7n)

Pád a znovuvybudování města

¹⁹Pokračoval jsem v rozmluvě s ní a řekl jsem: ²⁰„Nedělej, co říkáš, ale souhlas s *tím*, kdo tě přesvědčuje. Vždyť jaký je pád Sijónu! Nadjí útěchu v bolesti Jeruzaléma. ²¹Vidíš přece, že naše svatyně byla zpusťošena, náš oltář je zničen a náš chrám zbořen, ²²naše harfa je strhána a chvalozpěv umlčen, naše jásání je zdušeno a světlo našeho svícnu zhašeno, schrána našeho svědectví vypleněna a naše posvátné předměty poskvrněny, jméno, které je nad námi vzýváno, téměř zne-svěceno; naši urození zakusili potupu, naši kněží byli *zaživa* upáleni a naši levité odvedeni do zajetí, naše panny byly zneuctěny a naše ženy znásilněny, naši spravedliví odvlčeni, naše děti zahubeny, naši jin-
noši se stali otroky a naši stateční učiněni neschopnými *pro boj*. ²³A co je ze všeho nejhorší, že byl zbaven své slávy sám Sijón; byl totiž vydán do rukou těch, kdo nás nenávidí. ²⁴Ty proto setřes svůj veliký smutek a zapuď od sebe množství bolestí, aby ti opět byl Silný milostiv a Nejvyšší ti dopřál odpočinku a pokoje po tvých útra-pách.“

²⁵Zatímco jsem k ní mluvil, její tvář náhle zazářila, vzhled *se roz-jasnil* a zrak se jí leskl, takže jsem se velmi bál *přiblížit se*^b k ní a přemýšlel jsem, co to znamená. ²⁶Znenadání vykřikla silným a strachu-plným hlasem, až se jejím křikem zachvěla země. A spatřil jsem, ²⁷že se mi *tu* už nezjevuje žena, ale buduje se město a ukazuje se místo s velikými základy, i bál jsem se a hlasitě jsem zavolal: ²⁸„Kde je an-děl Uriel, který ke mně přišel na počátku? To on způsobil, že má mysl byla tak velice ořesena; *ještě* skončím ve zkáze a má modlitba v hanlivé výtce.“

^bpodle syrské verze; v latině: velmi jsem se jí zděsil (> K)

Anděl vysvětluje vidění

²⁹Když jsem to říkal, hle, přišel ke mně *anděl* a uviděl mne, ³⁰jak ležím jako mrtvý se zmateným rozumem. Uchopil mou pravici, dodal mi útechy, postavil mě na nohy a řekl: ³¹„Co je ti? Proč se zmátl tvůj rozum i smýšlení tvého srdce? Proč jsi zmaten?“ Řekl jsem: ³²„Ty jsi mne opustil, ačkoli jsem jednal, jak jsi mi přikázal, a vyšel jsem na pole. A hle, viděl jsem a vidím, co nemohu vypovědět.“ ³³A *on* mi řekl: „Stůj jako muž a já ti pomohu.“ Řekl jsem: ³⁴„Mluv, můj pane, *mluv* ke mně a neopouštěj mě, abych zbytečně nezemřel; ³⁵vždyť jsem viděl, co jsem neznal, a co neznám, slyším. ³⁶Nebo mne klame mysl a blouzní má duše? ³⁷Proto tě prosím, abys svému služebníku vysvětlil, co se stalo.“ Odpověděl mi: ³⁸„Poslyš mě a já tě poučím a povím ti, čeho se bojíš. Nejvyšší ti odhalil mnohá tajemství. ³⁹Viděl tvou přímou cestu, že se bez přestání rmoutíš pro svůj lid a velmi truchlíš kvůli Sijónu. ⁴⁰To je tedy smysl vidění, které se ti před chvílí ukázalo: ⁴¹Začal jsi těšit *tu*, kterou jsi viděl truchlit. ⁴²Nyní však již nevidíš ženu, ale zjevilo se ti město, které *má* být postaveno. ⁴³A takový je výklad příběhu jejího syna: ⁴⁴Žena, kterou jsi viděl a která s tebou mluvila, to je Sijón, který nyní spatříš jako vybudované město. ⁴⁵A když ti řekla, že byla třicet let neplodná, to *proto*, že se po třicet let v něm nepřinášela oběť. ⁴⁶Po třiceti letech však Šalomoun vybudoval město a přinesl oběti: tehdy neplodná porodila syna. ⁴⁷Dále ti řekla, že ho vychovala s námahou, to bylo *vaše* přebývání v Jeruzalémě. ⁴⁸Pak ti řekla, že její syn, když vcházel do své ložnice, zemřel; tato událost znamenala, že nastala zkáza Jeruzaléma. ⁴⁹A hle, viděls její podobu. Poněvadž truchlila pro syna, začal jsi ji utěšovat; nuže, to, co se stalo, ti bylo nutno odhalit. ⁵⁰Nejvyšší nyní vidí, jak jsi v duši zarmoucen a jak celým srdcem pro něj^c trpíš, *proto* ti ukázal jasnost jeho slávy a krásu jeho půvabu. ⁵¹Vždyť *proto* jsem ti řekl, abys zůstal na poli, kde není postaven *ani* dům. ⁵²Věděl jsem totiž, že ti Nejvyšší začíná zjevovat tyto věci. ⁵³*Právě* *proto* jsem ti řekl, abys přišel na pozemek, kde není základ *žádné* stavby, ⁵⁴neboť na místě, kde se začínalo ukazovat město Nejvyššího, se nemohlo udržet dílo lidské stavby.

⁵⁵Ty se tedy neboj a tvé srdce ať se neleká, ale vejdi a pohleď na nádheru a velikost stavby, pokud jsi schopen vidět svýma očima, ⁵⁶a potom uslyšíš, pokud budeš moci slyšet svýma ušima. ⁵⁷Neboť jsi blahoslavený před mnohými a povolán od Nejvyššího jako málokterý. ⁵⁸Zitřejší noci zůstaneš zde ⁵⁹a Nejvyšší ti ukáže vidění posledních věcí, které Nejvyšší učiní těm, kdo budou obývat zemi v posledních dnech.“ ⁶⁰I spal jsem oné noci a i další *noci*, jak mi uložil.

^cpro Sijón a Jeruzalém

PÁTÉ VIDĚNÍ

Tříhlavý orel vystupuje z moře

11 ¹Měl jsem sen: Hle, z moře vystupoval orel, který měl dvanáct pernatých křídel a tři hlavy. ²A viděl jsem, jak rozprostíral křídla po celé zemi, a všechny nebeské větry se shromažďovaly a vály na něj. ³Viděl jsem *dále*, jak *na místě* jeho perutí vznikaly jiné perutě a ty se měnily v křídélka drobná a malá^a. ⁴Jeho hlavy byly v klidu, i prostřední hlava, větší než druhé, byla s nimi v klidu. ⁵A co vidím? Hle, orel letěl na svých perutích a kraloval zemi i těm, kdo ji obývají. ⁶Viděl jsem, že mu bylo podřízeno všechno pod nebem, a nikdo mu neodporoval, ani jediný tvor žijící na zemi. ⁷Viděl jsem a hle, orel se zvedl na svých drápech a promluvil ke svým perutím: ⁸„Nebděte všechny současně, spěte každá na svém místě a bděte, až přijde váš čas. ⁹Hlavy však ať jsou zachovány až do posledka.“ ¹⁰A viděl jsem, že hlas nevycházel z jeho hlav, ale ze středu jeho těla. ¹¹Počítal jsem jeho druhé perutě, a bylo jich osm.

¹²A viděl jsem, jak z pravé strany povstala jedna peruť a kralovala nad celou zemí. ¹³A pak se stalo, že skončilo její kralování a její místo už nebylo vidět; a povstala následující *peruť* a kralovala; panovala po dlouhý čas. ¹⁴Ale nastal konec i jejího kralování a nebylo *ji* vidět *stejně* jako předchozí. ¹⁵A hle, byl k ní poslán hlas a řekl: ¹⁶„Slyš, ty, která jsi takový čas ovládala zemi. To ti zvěstují dříve, než zanikneš.“

¹⁷Nikdo po tobě nebude vládnout tak dlouho jako ty, nikdo nedosáhne ani polovinu *doby tvého panování*.“ ¹⁸A zvedla se třetí *perut'* a držela vládu tak jako ty dřívější, pak zanikla i ona. ¹⁹A tak se dělo všem ostatním, že postupně kralovaly a po skončení *své vlády* se už neobjevily.

²⁰A viděl jsem, že *když přišel jejich čas*, zdvihly se i další *perutě* po pravé straně, aby se chopily vlády; některé z nich se jí *vskutku* zmocnily, ale *vzápětí* zanikaly. ²¹Některé z nich se zvedaly, ale vlády se nechopily. ²²Potom jsem viděl, hle, už se neobjevilo dvanáct *perutí* ani dvě *křídélka*; ²³na orlově těle zbyly jen dvě nehybné hlavy *po stranách* a šest *křídélek*. ²⁴A viděl jsem, že se od šesti *křídélek* oddělila dvě a zůstala pod hlavou, která byla na pravé straně. Čtyři pak zůstala na svém místě. ²⁵Dále jsem viděl, jak spodní *křídla* se chtěla pozdvihnout a zmocnit se vlády. ²⁶Viděl jsem, že se jedno pozdvihlo, ale *vzápětí* zmizelo. ²⁷I druhý, rychlejší *pár křídel* zmizel. ²⁸A viděl jsem, hle, i dvě poslední zbylá *křídla* pomýšlela na vládu. ²⁹Ale zatím, co to zamýšlela, hle, prostřední nehybná hlava, totiž ta největší, se probudila. ³⁰A viděl jsem, že se dvě hlavy spojily. ³¹A hle, prostřední hlava, spolu s druhými, se obrátila a sežrala obě spodní, *kralování dychtivá křídla*. ³²Tato hlava pak předěsila celou zemi a těm, kdo ji obývají, vládla s mnohým útiskem, a měla větší moc nad světem, než dříve všechna *křídla*. ³³Ale potom jsem viděl a hle, prostřední hlava tu náhle nebyla, a bylo to *stejně* jako předtím s *křídly*. ³⁴Zůstaly pak dvě hlavy, které samy podobně kralovaly zemi a těm, kdo ji obývají. ³⁵Vtom jsem viděl, jak hlava z pravé strany pohltila *hlavu* levou. ³⁶A slyšel jsem hlas, který mi říkal: „Pohled' před sebe a pozoruj, co vidíš.“

^atýká se vznikání a zanikání různých království světa (sr. k 12)

Rozzuřený lev z lesa

³⁷Viděl jsem a hle, jako by rozzuřený lev řval z lesa; a viděl jsem, že mluvil k orlovi lidským hlasem: ³⁸„Ty, poslyš, budu k tobě mluvit. Nejvyšší ti říká: ³⁹Což to nejsi ty, kdo zbyl ze čtyř zvířat^b, která jsem ustanovil, aby kralovala v mém světě a aby skrze ně přišel konec jejich časů? ⁴⁰Přišel jsi jako čtvrtý, přemohl jsi všechna zvířata, která pominula, mocí jsi držel svět ve veliké hrůze a celý okrsek země v nejhorším trápení, se lstí jsi obýval zemský okrsek po tolik času. ⁴¹A soudil jsi zemi nespravedlivě. ⁴²Utiskoval jsi mírné a tichým jsi ubližoval, miloval jsi lháře, bořil obydlí těch, kdo přinášeli užitek, a strhával hradby těch, kdo ti neškodili.“ ⁴³Tvé potupné chování vystoupilo k Nejvyššímu a tvá pýcha k Silnému. ⁴⁴I shlédl Nejvyšší na časy tyranské *zvůle* a hle, jsou ukončeny a tvé zločiny jsou naplněny. ⁴⁵Proto se už neobješíš, orle, ani tvoje hrozné perutě, ani tvá strašná křídla, ani tvé zlovlné hlavy, ani tvé ničemné drápy, ani tvé darebné tělo, ⁴⁶aby se celá země zotavila a osvobozená od tvé moci se vrátila a doufala v soud a milosrdenství toho, kdo ji učinil.“

^bnarážka na Da 7

(43) :Iz 37,29

12¹Zatímco lev říkal tato slova orlovi, stalo se a viděl jsem, ²hle, hlava, která zbyla, už nebyla, ani ona čtyři křídla, která k ní přešla a povstala, aby panovala; jejich království bylo nuzné a plné věry. ³Viděl jsem, že zanikla, ano celé orlovo tělo vzplanulo a země se velmi zhrozila. Procitl jsem pro zmatek a pohnutí myslí i z velkého strachu a řekl jsem svému duchu: ⁴„Hle, to tys mi to způsobil, protože pátráš po cestách Nejvyššího.“ ⁵Ještě jsem unaven v duši a můj duch je velmi zemdlený, není ve mně ani troška síly po *tom* velkém strachu, tak jsem se bál této noci. ⁶Nyní se tedy budu modlit k Nejvyššímu, aby mne posiloval až do konce.

Výklad vidění

⁷Řekl jsem: „Panovníku Hospodine, našel-li jsem milost před tvýma očima a byl-li jsem u tebe před mnohými ospravedlněn a jestliže má prosba došla vskutku před tvou tvář, ⁸posilni mne a mně, svému služebníku, sděl výklad a smysl podrobností tohoto hrozného vidění, abys opravdu potěšil mou duši. ⁹Vždyť jsi mne uznal za hodna toho, abych viděl poslední věci časů.“

¹⁰„Toto je výklad tvého vidění,“ řekl mi *anděl*. ¹¹„Orel, kterého jsi viděl vystupovat z moře, je tím královstvím, které se ukázalo ve vidění tvému bratru Danielovi. ¹²Nebylo mu však vyloženo, proto je nyní vykládám tobě. ¹³Hle, přicházejí dny a povstane království na zemi a bude z něho větší strach než ze všech říší, které kdy byly před ním. ¹⁴Bude v něm vládnout postupně dvanáct králů. ⁵¹Druhý panovník se udrží na trůně delší dobu než ostatní z těch dvanácti. ¹⁶To je výklad dvanácti křídel, která jsi viděl. ¹⁷A tento jest výklad hlasu, který mluvil a který jsi slyšel, který však nevycházel z jeho hlav, ale ze středu jeho těla: ¹⁸Po čase vyvstanou v tomto království nemalé spory a bude mu hrozit, že se rozpadne; ještě však nepadne, ale bude uspořádáno *jako* na počátku. ¹⁹A že jsi viděl osm spodních křídel souvisejících s jeho perutěmi, ²⁰toho výklad je tento: Povstane v něm osm králů, doba jejich *panování* bude krátká a roky kvapné a dva z nich vzápětí zemřou. ²¹Když se ale *království* přiblíží k polovině *svého trvání*, v onom čase budou zachováni čtyři králové, dokud se nepřiblíží čas *orlova* konce; dva však budou zachováni pro konec. ²²A že jsi viděl tři nehybné hlavy, ²³toho výklad je tento: V posledním období vzbudí Nejvyšší tři království, povolá do nich mnohá *jiná* a budou ovládat zemi ²⁴i ty, kdo ji obývají, s větším útlakem, než všechna *království* před nimi; proto jsou nazvána hlavami orla. ²⁵*Jejich králové* totiž to budou, kdo dovrší jeho bezbožnosti a uzavřou jeho poslední věci. ²⁶a poněvadž jsi spatřil větší hlavu, kterou *pak už* nebylo vidět, zde je toho výklad: Jeden z nich zemře na svém lůžku, přesto však s mukami. ²⁷Ostatní dva, kteří zůstali, pohltní meč. ²⁸Meč prvního pohltní toho, kdo je s ním, ale i ten sám padne nakonec mečem. ²⁹Viděl jsi dvě spodní křídla zvedající se nad hlavu, která je na pravé

straně; ³⁰zde je výklad: To *jsou ti*, které Nejvyšší zachoval do *orlova* konce, je to království plné bídy a zmatku. ³¹Jelikož jsi viděl i lva, jak se probouzí a vychází z lesa, jak řve a mluví k orlovi a usvědčuje ho z jeho nespravedlnosti, *zde je výklad*: ³²To je vichr^a, který přichystal Nejvyšší nakonec na ně a na jejich bezbožnosti; tak je usvědčí a pohodí před nimi, co rozsápali. ³³Neboť je živé postaví před soud, a jakmile je usvědčí, ihned na ně udeří. ³⁴Zbytek mého lidu pak vysvobodí z bídy, ty, kteří byli zachráněni v mé krajině, bude těšit, dokud nepřijde konec, den soudu, o kterém jsem ti říkal od počátku. ³⁵To je sen, který jsi viděl, a takový je jeho výklad. ³⁶Ty jediný jsi byl hoden znát toto tajemství Nejvyššího. ³⁷Napiš proto vše, co jsi viděl, do knihy a ulož ji na skrytém místě. ³⁸A pouč o tom moudré ze svého lidu, o jejichž srdcích víš, že pochopí a zachovají tato tajemství. ³⁹Ty pak zde ještě vydrž dalších sedm dní, abys uviděl to, o čem Nejvyšší usoudil, že ti ukáže.“ ⁴⁰A odešel ode mne.

^asyrská verze hovoří o Pomazaném ze semene Davidova

(11) :Da 7 (32) Zj 5,5

Ezdráš povzbuzuje lid

Stalo se pak, když se všechen lid doslechl, že přešlo sedm dní, a já se nevrátil do města, že se shromáždili všichni, od nejmenšího až po největšího. Přišli ke mně a řekli mi: ⁴¹„Čím jsme se proti tobě prohřešili a co jsme ti nespravedlivého učinili, žes nás opustil a usadil se na tomto místě? ⁴²Vždyť ty jediný nám zbýváš ze všech lidí jako hrozen z vinice a jako svítlna na temném místě a jako přístav a loď zachráněná před bouří. ⁴³Či snad není dost zlých věcí, které se nás dotýkají? ⁴⁴Jestliže bys tedy ty nás opustil, oč by nám bylo lépe, kdybychom uhořeli i my *zároveň* s požárem Sijónu? ⁴⁵Vždyť nejsme lepší než ti, kteří tam zahynuli.“ A plakali velmi hlasitě. Odpověděl jsem jim slovy: ⁴⁶„Důvěřuj, Izraeli, a nermuť se, Jákobův dome. ⁴⁷Neboť před Nejvyšším je na vás pamatováno a Silný na vás ve zkoušce nezapomněl. ⁴⁸Vždyť já jsem vás neopustil, ani jsem od vás neodešel, ale

přišel jsem na toto místo, abych prosil za zpusťosený Sijón a hledal milosrdenství kvůli vaší zhanobené svatyni. ⁴⁹A teď jděte každý do svého domu a já k vám po těchto dnech přijdu.“ ⁵⁰Lid odešel do města, jak jsem mu řekl. ⁵¹Já jsem pak seděl na poli sedm dní, jak mi přikázal; jedl jsem pouze plodiny pole, mé jídlo se v těch dnech skládalo z bylin.

(42) :2Pt 1,19 (45) :1Kr 19,4

ŠESTÉ VIDĚNÍ

*Člověk vystupuje z moře
a přemáhá nepřátele*

13¹Po sedmi dnech se stalo, že jsem měl v noci sen. ²Hle, na moři se zdvihl vítr, až rozbouřil všechny jeho vlny. ^{3a}A tu jsem viděl, jak onen vítr vyvedl z hlubin moře jakoby člověka^a, viděl jsem, jak onen člověk mohutní a přichází s nesčítnými zástupy nebe. Kam obrátil svou tvář, když se rozhlížel, zatřásl se všechno, co bylo pod ním. ⁴A pokaždé, když vyšel hlas z jeho úst, vzplanuli všichni, kteří ten hlas slyšeli, jako ztichne země, když ji zasáhne oheň. ⁵Viděl jsem potom, jak se nespočetné množství lidí shromáždilo ze čtyř světových stran, aby přemohli *toho* člověka, který vystupoval z moře^b. ⁶Viděl jsem dále, jak si navršil velikou horu a vznesl se na ni. ⁷Já pak jsem se snažil uvidět krajinu nebo místo, odkud byla ona hora vydolována, ale nemohl jsem. ⁸Potom jsem viděl, jak se všichni shromáždili proti němu, aby jej přemohli; velice se báli, přesto však se odvážili začít boj. ⁹A hle, když viděl útočit blížící se množství, nepozdvihl svou ruku, ve které nedržel kopí ani jiný válečný nástroj, ale – jak jsem viděl – ¹⁰toliko vypustil z úst jakoby ohnivý vítr; ze rtů mu vyšlehl plamenný dech a jazykem vypouštěl jiskry a bouři, až se to všechno dohromady smíchalo, tento ohnivý vítr a plamenný dech i množství bouře. ¹¹*To* vše spadlo najednou na *to* množství lidí připravené k boji a všechny spálilo, a v tu chvíli nezbylo z onoho nespočetného

množství nic než jenom prach a zápach kouře; když jsem to uviděl, pojala mne hrůza.

^a–^apodle syrské verze ^bmoře symbolizuje chaos a protibožskou vzpouru. Jinak než orel v 11,1, zplozencek a představitel chaotického stavu světa, přichází ‚člověk‘ (novozákonně Syn člověka, Mt 25,31) s nebeskými zástupy (v. 3), aby každý odboj přemohl.

(1) :Da 7,2 (3) :Da 7,13 (10n) :1Hen 48,9

Shromáždění věrných

¹²Potom jsem viděl toho člověka, jak sestupuje z hory a volá k sobě jiné zástupy, mírumilovné; ¹³přístupovaly k němu podoby četných lidí, někteří z nich se radovali, někteří truchlili; někteří byli spoutáni, jiní přiváděli *některé* z těch, kdo měli být obětováni. Byl jsem ochromen z té veliké hrůzy. Když jsem se probral z mrákot, řekl jsem:

¹⁴„Tys hned zprvu ukázal svému služebníkovvi tyto podivuhodné věci a pokládal jsi mne za hodného, abys přijal mou prosbu. ¹⁵Nyní mi ještě podej výklad onoho snu. ¹⁶Jak se v duchu domnívám, běda těm, kteří budou do těch dnů ponechání *naživu*, a ještě více běda těm, kteří *naživu* ponechání nebudou. ¹⁷Kteří nebudou ponechání, budou truchlit. ¹⁸Teď rozumím, co je uloženo pro poslední dny: Půjdou jim vstříc oni i ti, kteří jsou ponechání. ¹⁹Neboť proto přišli do velkých nebezpečí a soužení, jak ukazují tyto sny. ²⁰Přece však je snazší být v nebezpečí a k tomuto *dni* přijít, než přejít světem jako mrak a *teprve* potom vidět, co se stane v posledním čase.“

Ezdrášovi odhalen smysl vidění

Odpověděl mi: ²¹„Podám ti výklad toho vidění. Odhalím ti *věci*, o kterých jsi mluvil. ²²Co se týče těch, kteří jsou ponechání, výklad je takový: ²³Kdo si dá pozor na nebezpečí v onom čase, ten se mu vyhne; kdo upadli do nebezpečí, jsou ti, kdo mají *dobré* skutky a víru v Nejsilnějšího. ²⁴Věz tedy, že blaženější jsou ti, kdo byli ponechání *naživu*, než ti, kdo zemřeli. ²⁵Toto jsou výklady vidění, ve kterém jsi viděl muže vystupujícího z hlubin moře; ²⁶*to* je on, koho

Nejvyšší uchovává po mnohé časy, aby sám osvobodil své stvoření: on bude též rozhodovat o těch, kteří zůstanou ponechání *mezi živými*.²⁷Co se týče dechu z jeho úst, *naplněném* ohněm a bouří, že²⁸v mžiku zničil množství, které ho přišlo přemoci, aniž držel kopí nebo jinou zbraň, poslyš tento výklad: ²⁹Hle, blíží se dny, kdy začne Nejvyšší vysvobozovat ty, kdo jsou na zemi^c. ³⁰*Tehdy* strachem budou zmírat ti, kdo obývají zemi. ³¹Jedni se budou stavět proti druhým, město proti městu, místo proti místu a národ proti národu, království proti království. ³²Až se tyto *věci* stanou, nastanou znamení, jež jsem ti ve *vidění* předem ukázal. Tehdy se zjeví můj Syn, kterého jsi viděl jako muže vystupujícího z *moře*. ³³A tehdy, až všechny pronárody uslyší jeho hlas, každý ve své zemi zanechá války, kterou vede s druhým. ³⁴A shromáždí se na jedno *místo* nesčíslné množství, jako *bylo těch*, kteří chtěli přijít ho přemoci. ³⁵On pak bude stát na vrcholu hory Sijón ³⁶a Sijón se objeví a ukáže se všem připravený a vybudovaný, jako jsi viděl horu, jež byla navržena bez *pomoci* rukou. ³⁷Můj Syn pak potrestá pronárody, které *proti němu* vytáhly, za jejich bezbožnosti. Ty je zachvátí jako bouře. Pro své zlé smýšlení budou *samy* vydány trýzni ³⁸podobné plameni. Bez námahy *je* zničí svým Zákonem, který se podobá ohni. ³⁹Co se týče vidění, kdy shromáždil kolem sebe jiné zástupy, mírumilovné, *výklad je takový*: ⁴⁰To je deset kmenů, které byly ze své země odvedeny do zajetí ve dnech krále Hóšey^d, kterého odvedl jako zajatce Šalmaneser, král Asyřanů: převedl je přes Řeku^e, aby se dostaly do jiné země. ⁴¹Avšak oni se sami uradili, že opustí společenství pronárodů, a odešli do vzdálenější krajiny, kde nikdy nebydlelo *žádné* lidské pokolení. ⁴²Odešli, aby i tam zachovávali svá zákonná ustanovení, která ve své zemi *už* nezachovávali. ⁴³Šli přes Eufrat říčními soutěskami. ⁴⁴Tehdy jim Nejvyšší učinil znamení a zastavil prameny Řeky, dokud *ji* nepřešli. ⁴⁵Vždyť *jejich* putování touto zemí bylo dlouhé, cesta *trvala* jeden a půl roku; ta krajina se totiž nazývá Arsaret. ⁴⁶Bydleli tam až do poslední doby. I nyní, až budou zase přicházet, ⁴⁷zastaví Nejvyšší znovu prameny Řeky, aby *ji* mohli přebrodit. Proto jsi viděl pokojně *přicházející* zástupy. ⁴⁸*Ti* však, kteří z tvého lidu byli ponecháni, se teď nacházejí na mém území. ⁴⁹Až započne zkáza množství těch pronárodů, které se

shromáždily, ochrání ty, kdo zbyli z *jeho* lidu. ⁵⁰A tehdy se jim ukáže mnoho, přemnoho strašných jevů.“ ⁵¹Řekl jsem: „Panovníku Hospodine, to mi vylož, proč jsem měl vidění muže vystupujícího z hlubin moře.“ Odpověděl mi: ⁵²„Jako *nikdy* nebudeš moci prozkoumat ani se dozvědět, co je skryto v hlubokosti moře, tak nikomu na zemi nebude dáno vidět mého Syna, ani ty, kdo jsou s ním, leč až přijde *jeho* den. ⁵³Toto je výklad snu, který jsi měl; pro něj jsi teď byl ty sám osvěcen. ⁵⁴Opustil jsi totiž svůj zákon, aby ses věnoval mému a vyhledával *jej*. ⁵⁵Vždyť jsi svůj život uspořádal v moudrosti a svou rozvahu jsi nazval matkou. ⁵⁶A proto jsem ti ukázal, že *je* odměna u Nejvyššího. Po dalších třech dnech promluví k tobě o jiných věcech a vyložím ti věci závažné a podivuhodné.“

⁵⁷Odešel jsem tedy a odebral se na pole, kde jsem velmi oslavoval a chválil Nejvyššího za podivuhodné věci, které učinil ve *svém* čase, ⁵⁸i za to, že řídí vše, co v *různých* dobách přichází; seděl jsem tam po tři dny.

^s podobnými představami se setkáváme i v evangeliích (sr L 21,7–28) ^latinsky Osee :: Jóšijáše, syrská verze; sr 2Kr 17,1–6 ^míněn Eufkrat

(30) :L 21,26 (31) Iz 19,2 Mt 24,7 (32) Mt 24,30 (34) :Zj 16,16 (44) :Joz 3,15n (47) Iz 11,15n (55) :Př 7,4

SEDMÉ VIDĚNÍ

Příkaz k sepsání knih

14¹Třetího dne, když jsem seděl pod dubem, stalo se, ²že náhle vyšel hlas z ostružiníku a oslovil mě: „Ezdráši, Ezdráši!“ Řekl jsem: „Zde *jsem*, Pane,“ a povstal jsem. Řekl mi potom: ³„Zjevil jsem se uprostřed keře a promluvil k Mojžíšovi, když můj lid otročil v Egyptě; ⁴poslal jsem ho, a svůj lid jsem vyvedl z Egypta a přivedl na horu Sínaj a zdržel jej u sebe mnoho dní. ⁵Vysvětlil jsem mu mnoho podivuhodných věcí a seznámil ho s tajemstvím časů i jejich konce; také jsem mu toto uložil: ⁶Tato slova budeš veřejně zvěstovat, a tato *na-*

opak skryješ.⁷ A tobě teď pravím,⁸ abys znamení, která jsem ti ukázal, a sny, které jsi měl, i výklady, které jsi ode mne slyšel, uložil ve svém srdci.⁹ Neboť budeš oddělen ode všech lidí a potom, až skončí časy, budeš přiveden do mé rady spolu s těmi, kdo jsou ti podobní.¹⁰ Svět zahubil své mládí a blíží se věk stárnutí.¹¹ Věk je totiž rozdělen na dvanáct částí a přešla jeho desátá a polovina části jedenácté.¹² Zůstávají už jen jeho zbytky, ty po polovině jedenácté části.¹³ Uspořádej teď svůj dům, pokárej svůj lid a potěš jeho ponížené, zřekni se již porušitelnosti¹⁴ a zažeh od sebe smrtelné myšlenky, odvrhni od sebe lidská břemena, zbav se mdloby své přirozenosti, odsuň stranou tíhu svých starostí a pospěš přesídlit z těchto časů.¹⁵ Co jsi totiž viděl nyní, že se událo zlého, v budoucnu stane se ještě horším.¹⁶ Neboť oč bude svět slabší svým stářím, o to více se rozmnoží zlo, které zachvátí obyvatele země.¹⁷ Ještě více se totiž vzdálí pravda a přiblíží se lež. Již spěchá vidění, které jsi měl, aby tu už bylo.“¹⁸ Odpověděl jsem těmito slovy: „Hospodine,¹⁹ ano, já odejdu, jak jsi mi přikázal, a pokárám přítomný lid. Ale ty, kteří se po nich narodí, kdo ty pokárá?“²⁰ Svět je položený v temnotách a kdo jej obývají, jsou bez světla.²¹ Protože tvůj Zákon je spálen^a, nikdo neví, cos už vykonal a která díla teprve začneš.²² Jestliže jsem u tebe našel milost, vdechni do mne Ducha svatého a já napíši všechno, co se stalo ve světě od počátku a co bylo napsáno v tvém Zákoně, aby lidé mohli najít tvou stezku a ti, kteří by chtěli žít v časech posledních, aby mohli žít.“

^aJe to historická vzpomínka, že při zničení jeruzalémského chrámu Babylóňany r. 587/6 př. Kr. byly zničeny i mnohé posvátné písemnosti, které se odvedení kněží v zajetí opět snažili obnovit

(2) Ex 3,4 (4) Ex 34,28 (14) :2K 5,4 (21) :36,23 (22) :Ex 34,28

Ezdrášovi pomocníci

²³Dal mi tuto odpověď: „Jdi shromáždit lid. Řekni jim, aby tě po čtyřicet dní nehledali.²⁴ Ty si pak připrav mnoho tabulek a s sebou vezmi Sarijáše, Dabrijáše, Šelemjáše, Echanjáše a Asiela, těchto pět, kte-

ří dovedou rychle psát. ²⁵Přijď sem a já zažehnu v tvém srdci světlo rozumu, které nebude zhasnuto, dokud nebudou ukončeny *ty věci*, které začneš psát. ²⁶A potom, až *to* dokonáš, něco zveřejníš, a něco tajně předáš moudrým; tedy nazítří v tuto hodinu začneš psát.“

²⁷Odešel jsem, jak mi přikázal, shromáždil jsem všechen lid a promluvil *k němu*: ²⁸„Slyš, Izraeli, tato slova: ²⁹Na počátku byli naši otcové v Egyptě cizinci, ale byli odtud vysvobozeni. ³⁰Přijali Zákon života, který nezachovávali a který jste i vy po nich přestupovali; ³¹ačkoli vám byla dána země v úděl, i země Sijónská, ale vaši otcové i vy jste páchali nepravosti a nešli jste cestami, které vám přikázal Nejvyšší; ³²a *on* jako spravedlivý soudce odňal od vás ve *svém* čase *to*, co vám daroval. ³³A nyní vy jste zde a vaši bratři jsou *ještě* dál od vás. ³⁴Jestliže poručíte svému citu a vzděláte své srdce, zůstanete ušetřeni, *pokud budete* živi, a po smrti dojdete milosrdenství. ³⁵Po smrti přijde zajisté soud, a až opět ožijeme, objeví se jména spravedlivých, a činy bezbožných budou ukázány. ³⁶Nyní ať tedy ke mně nikdo nepřistupuje ani mne nehledá po čtyřicet dní.“

³⁷Vzal jsem pět mužů, jak mi přikázal, šli jsme na pole a zůstali tam. ³⁸Druhého dne mne najednou zavolal hlas a pravil: „Ezdráši, otevři ústa a pij, co ti dám k pití.“ ³⁹Otevřel jsem svá ústa a hle, byl mi podáván plný kalich. Naplněn byl něčím jako vodou, avšak barva toho byla podobná ohni. ⁴⁰Kalich jsem vzal a z *něho* pil. Vtom, sotva jsem se napil, bylo mé srdce sevřeno rozumností a v mé hrudi vzrůstala moudrost. Můj duch byl pak uchováván při paměti. ⁴¹Má ústa se otevřela a už se nezavřela. ⁴²Nejvyšší dal rozum *i těm* pěti mužům a *ti* napsali o nočních událostech, o kterých se mluvílo, ale které *sami* neznali. ⁴³V noci jedli chléb, kdežto já jsem mluvil ve dne a *ani* v noci jsem nemlčel.

Rozhodnutí o knihách

⁴⁴Za čtyřicet dní tak byly napsány dvě stě čtyři^b knihy. ⁴⁵Když se naplnilo čtyřicet dní, stalo se, že Nejvyšší promluvil: „*Ty knihy*^c, které jsi nejprve napsal, dej na veřejnost, ať je čtou hodní a nehodní; ⁴⁶posledních sedmdesát^d však uchováš, abys je předal *jen* moudrým svého lidu. ⁴⁷Neboť v nich je zdroj rozumu i pramen moudrosti a proud vědění.“ Učinil jsem tak^e.

^bsyrská, arménská, etiopská verze: 94 ^csyrská verze uvádí přímo: 24, totiž kanonických knih ^dtýká se pseudepigrafních apokalyps ^eněkteré verze přidávají ještě tři verše nedoložené v latinské

VÝSTRAHY A NAPOMENUTÍ

Proti Egyptu

15^a ¹„Nuže, mluv do uší mého lidu prorocké řeči, které vložím do tvých úst,“ praví Hospodin, ²„a dbej, aby byly napsány na listě, poněvadž jsou spolehlivé a pravdivé. ³Neboj se piklů proti sobě a ať tě nevzrušuje nevěřičnost pomlouvačů, ⁴neboť každý nevěřící zemře ve své nevěře. ⁵Hle,“ praví Hospodin, „já přivedím na svět zlé věci, meč, hlad a smrt a zkázu, ⁶protože bezpráví poskvnilo celou zemi a škodlivá díla jejích *obyvatel* dosáhla vrcholu.“ ⁷Proto praví Hospodin: ⁸„Nebudu již mlčet k jejich bezbožnostem a k tomu, jak neuctivě jednají, ani *jim* nebude trpět to, co svévolně konají. Hle, nevinná a spravedlivá krev ke mně volá a duše spravedlivých volají neustále. ⁹Jistě je stihne má pomsta,“ praví Hospodin, „a z jejich *rukou* požádám všechnu nevinnou krev. ¹⁰Můj lid je veden na porážku jako stádo, nestrpím již, aby přebýval v egyptské zemi, ¹¹ale vyvedu ho mocnou rukou a vyvýšeným ramenem a *Egypt* postihnu ranou jako dříve a zničím celou jeho zemi. ¹²Egypt bude truchlit a do základů *bude* stíhán ranou, trestem, který naň Bůh uvede. ¹³Budou truchlit rolníci obdělávající zemi, poněvadž obilí, *oslabené* krupobitím a nepohodou, jim zajde na sněh. ¹⁴Běda světu a těm, kdo jej obývají, ¹⁵neboť se při-

blížil meč a s ním i jejich záhuba; národ povstane do boje proti národu a v jejich rukou bude dvojsečný meč. ¹⁶Nastane totiž rozbroy mezi lidmi, a když jedni shromáždí síly proti druhým, nebudou dbát ani svého krále, a knížata se ve svých činech budou řídit svou vlastní mocí. ¹⁷Kdyby člověk zatoužil jít do města, nebude moci. ¹⁸Pro pýchu lidí vznikne v městech zmatek, domy budou rozbity a lidé se začnou bát. ¹⁹Člověk se neslituje nad svým bližním, bude mečem ničit jejich domy, aby jim uchvátil majetek z hladu po chlebě a kvůli mnohým protivenstvím. ²⁰Hle, praví Bůh, „já svolávám všechny krále země, aby mně vzdávali úctu, všechny od východu i od jihu, od jihovýchodu i od Libánu, abych je obrátil proti sobě *vespolek* a odplatil jim za to, co napáchali druhým: ²¹Jak činí až dodnes mým vyvoleným, tak i já učiním a vrátím jim to do jejich klína.“ Toto praví Hospodin Bůh: ²²„Má pravice neušetří hříšníky a dvojsečný meč nepřestane viset nad těmi, kteří na zemi prolévají nevinnou krev.“ ²³Vyjde oheň jeho hněvu a pohltí jako zapálenou slámu základy země i s hříšníky. ²⁴„Běda těm, kdo hřeší a nedbají mých příkazů,“ praví Hospodin. ²⁵„Neušetřím jich. Rozlučte se s mocí, synové. Neposkvřujte mé posvěcení.“ ²⁶Poněvadž Hospodin zná všechny, kteří se proti němu provinují, vydal je na smrt a *určil* k zabítí. ²⁷Neboť zlé věci již sestoupily na zemi a vy v nich zůstanete; Bůh vás určitě nevysvobodí, protože jste proti němu hřešili.

^ak. 15n se označují též jako Šestý Ezdráš a jsou křesťanského původu

(2) Zj 22,6 (8) Gn 4,10 (12) Ex 12,29n Iz 19,1nn Ez 32,2nn (13) Jl 1,11

Proti Babylónu

²⁸„Slyšte o hrozném vidění, které se odehrává na východě. ²⁹Vyjedou národy arabských draků na četných vozech a jejich množství se povalí proti zemi jako dutí větru, takže se hned budou bát a trást všichni, kdo je uslyší. ³⁰Karmonané v šíleném hněvu vyrazí jako kanci z lesa a přijdou s velkou silou, pevně se postaví *připraveni* k bitvě s nimi a zpusťoš část země Asyřanů. ³¹Potom draci, pamětlivi svého

zrození, velmi zesílí, a sjednoceni ve velikou sílu obrátí se, aby je pronásledovali. ³²Ti pak budou *natolik* zmateni, že před jejich silou zmlknou a obrátí se na útek. ³³Z území Asyřanů *jeden* ze zálohy je vyčláhá a jednoho z nich zahubí, takže se rozmůže strach a hrůza v jejich vojsku a *začne* úsilný boj proti jejich králům. ³⁴Hle, mraky *se valí* od východu a severu až k jihu: jejich vzhled *je* velmi děsivý, plný hněvu a bouře; ³⁵srazí se navzájem a srazí množství hvězd na zem i *nejvyšší* jejich hvězdu, takže krev od meče bude *sahat koňům* až po břicho a ³⁶lidské výkaly *dosáhnou* velbloudu až k sedlu; na zemi zavládne veliký strach a hrůza. ³⁷Vyděšení budou *ti*, kdo uvidí onen hněv, a zachvátí je hrůza. Potom se pohnou těžká mračna ³⁸od jihu a severu i další část od západu. ³⁹Větry od východu velmi zmohtnutí a uzavrou ji i mrak, který v hněvu přihnala, takže i hvězda, která měla poděsit východní vítr i západní, bude zpusťována. ⁴⁰A vyvstanou těžké a zlověstné mraky, i hvězdy, aby poděsily celou zemi i ty, kdo na ní přebývají, a na každé místo, hluboké i vyvýšené, vychrlí hroznou zkázu, ⁴¹oheň a krupobití i létající dvojsečné meče, jakož i spousty vod, aby se naplnila všechna pole a všechny potoky hojností mnohých vod. ⁴²Zničí města a zdi, hory a návrší, lesní stromy a seno luk i *pole* s jejich obilím. ⁴³A přejdou bez oddechu až do Babylóna a vyhledají jej; ⁴⁴sejdou se u něho a obklíčí jej, vylíjí na něj zhoubu a veškerý hněv, až vystoupí prach a kouř k nebi a všichni koldokola budou nad ním truchlit. ⁴⁵Kdož by pak pod ním zůstali, budou sloužit těm, kdo způsobili tento děs.

(29) :Ž 44,20

Proti Asii

⁴⁶A ty, Asie, svorná v naději s Babylónem a slávo jeho postavení, ⁴⁷běda ti, bídná, protože ses mu připodobnila a zdobila své dcery pro smilstvo, aby se líbily a byly oslavovány tvými milovníky, kteří vždycky toužili s tebou smilnit. ⁴⁸Napodobovala jsi nenáviděný *Babylón* ve všech jeho poklescích a *v tom*, co si vymýšlel. Proto praví Bůh: ⁴⁹„Sešlu na tebe zlé věci, vdovství, chudobu, hlad a meč i mor,

aby tvé domy byly zpusťošeny násilím a smrtí. A sláva tvé síly ⁵⁰jako květ uschne, když nastane *letní žár*, ne tebe seslaný. ⁵¹Zeslábneš jako chudička, zraněná a ztrestaná ženami, aby tě nemohli přijmout mocní a milovníci. ⁵²Zdaž bych já byl na tebe tak rozhorlen,“ praví Hospodin, ⁵³„kdybys v každé době nezabýjela mé vyvolené a netleskala *přitom* rukama a nemluvila nad jejich smrtí, když jsi byla opilá: ⁵⁴„Zkrášli vzhled své tváře!“ ⁵⁵Odměna za tvé smilstvo je ve tvém klíně, proto dostaneš odplatu. ⁵⁶Jak činíš mým vyvoleným,“ praví Hospodin, „tak učiní Bůh tobě a vydá tě v neštěstí. ⁵⁷Tvé děti zahynou hladem, ty padneš dvojsečným mečem, tvá města budou zničena a všichni tvoji padnou mečem na poli. ⁵⁸A *ti*, kteří jsou na horách, zahynou hladem a budou jíst svá těla a pít krev z hladu po chlebu a z žízně po vodě. ⁵⁹Přejdeš nešťastná přes moře, ale opět obdržíš *jen* zlé věci. ⁶⁰A *tvoji nepřátelé*, až potáhnou, narazí na vyvražděné město, rozšlapou nějaký ten díl tvé země a vyhladí část tvé slávy, až se budou vracet k vyvrácenému Babylónu. ⁶¹A *ty*, pobořena, jim budeš jako sláma a oni ti budou ohněm. ⁶²Pohltní tebe i tvá města, tvou zemi i tvé hory, ohněm spálí všechny tvé lesy a ovocné stromy. ⁶³Tvé syny povedou *jako* zajatce, tvůj majetek budou mít jako kořist a vyhladí tvou slávu *docela*.

Proti nepřátelům Božího lidu

16¹Běda vám, Babylóne a Asie, běda vám, Egypte a Sýrie! ²Přepásejte se pytlouinou a rouchy kajícníků, nařkejte nad svými syny a želte *jich*, neboť se přiblížila vaše zkáza. ³Meč je na vás poslán, a kdo by ho mohl odvrátit? ⁴Oheň je na vás poslán, a kdo by ho mohl uhasit? ⁵Zlé věci jsou na vás poslány, a kdo by je mohl zahnat? ⁶Což někdo zažene hladovějícího lva v lese nebo uhasí oheň ve slámě, sotvaže začala hořet? ⁷Což někdo zažene šíp vystřelený silným lučištníkem? ⁸Když silný Hospodin sešle zlé věci, kdo by je mohl odvrátit? ⁹Když z jeho hněvu vyšlehe oheň, kdo by ho mohl uhasit? ¹⁰Bude-li se blýskat, kdo by se nebál? Bude-li hřmít, kdo by se nestrachoval? ¹¹Když Hospodin pohrozí, kdo nebude do základu zničen před jeho tváří? ¹²Země se chvěje až do základů, moře se bouří z hlu-

bin a jeho vlny jsou rozráženy i s jeho rybami před Hospodinovou tváří a před slávou jeho síly. ¹³Vždyť silná je jeho pravice, která napíná luk, a jeho ostrých šípů, které vystřeluje, nebude se nedostávat, až jimi zaútočí na všechny končiny země. ¹⁴Hle, zlé věci jsou posílány a nevrátí se, dokud nepostihnou zemi. ¹⁵Oheň je zapálen a nebude uhašen, dokud nestráví základy země. ¹⁶Jako se nevrací šíp vystřelený silným lučištníkem, tak se neodvrátí zlé věci seslané na zemi.

¹⁷Běda mně, běda mně, kdo mě vysvobodí v oněch dnech? ¹⁸*To bude počátek bolestí a velikého úpění, počátek hladu a velké zkázy, počátek válek, kdy se budou děsit i mocní, to bude počátek zlých věcí, kdy se všichni budou trást strachy.* ¹⁹Co udělám, až ty zlé věci dolehnou? ²⁰Hle, hlad a pohroma, útlak a soužení jsou poslány jako důtky k nápravě, ²¹a přes to všechno se *nikdo* neodvrátí od svých nepravostí ani nebude pamětliv důtek. ²²Výtěžky polní práce budou na zemi tak levné, že se lidé začnou domnívat, že mají zaručený pokoj, ale tehdy na zemi vyrazí zlé věci, meč, hlad, a veliký zmatek. ²³Velmi mnozí z obyvatel země zahynou hladem, ostatní pak, kteří hlad přežijí, zahubí meč ²⁴a mrtví budou odhozeni jako smetí a nebude nikoho, kdo by jim vyprosil milost. Neboť opuštěná země zpustne a její města se stanou zbořeníštěm. ²⁵Nebude ponechán *ten*, kdo by obdělával půdu a oséval ji. ²⁶Stromy vydají plody, ale kdo je očese? ²⁷Hrozen dozraje, ale kdo ho vylisuje? Četná místa budou zcela opuštěna, ²⁸takže člověk zatouží uvidět člověka nebo uslyšet jeho hlas. ²⁹Bude jich totiž zanecháno deset z města a dva z venkova; ti ať se skryjí v hustých hájích a v skalních rozsedlinách, ³⁰podobně jako jsou v olivovém háji na jednotlivých stromech zanechány tři nebo čtyři olivy. ³¹Nebo jako jsou po vinobraní ponechávána na vinici zrnka *vína* těmi, kdo pečlivě vinici prohledávají, ³²tak budou v oněch dnech ušetření tři nebo čtyři těmi, kdo budou s dvojsečným mečem prohledávat jejich domy. ³³Zpustlá země osiří a její pole budou ležet ladem, *zarostou* její cesty a na všech stezkách se rozbují trní, neboť lidé po nich nebudou chodit. ³⁴Budou truchlit panny zbavené ženichů, budou truchlit ženy zbavené mužů, budou truchlit i jejich dcery nemající zastání. ³⁵Jejich snoubenci zahynou ve válce a jejich muži pomřou hladem.

(22) Jr 6,14 (24) Jr 8,2 16,4 25,3 (30n) Iz 17,6 24,13 (34) Jr 7, 34 25,10

Napomenutí Božímu lidu

³⁶Slyšte vpravdě tyto věci a přemýšlejte o nich, služebníci Hospodini. ³⁷Zachyťte slovo Hospodinovo! Nevěřte bohům, před kterými varuje Hospodin. ³⁸Hle, zlé věci se neúprosně blíží. ³⁹Jako těhotnou ženu, když v devátém měsíci rodí svého syna, dvě nebo tři hodiny před hodinou jejího porodu obcházejí bolesti života, a když dítě vychází ven z lůna, *ani na okamžik* neochabnou, ⁴⁰tak i zlé věci nebudou prodlévat s příchodem na zemi; svět bude úpět a kolem dokola ho budou zachvacovat bolesti.

⁴¹Poslyš slovo, můj lide! Připravte se na boj a ve zlých věcech buďte jako cizinci na zemi. ⁴²Kdo prodává, jako kdyby utíkal, a kdo kupuje, jako kdyby měl pozbyt. ⁴³Kdo obchoduje, jako kdyby neměl užívat výtěžku *ze svého obchodování*, a kdo staví, jako kdyby neměl bydlet. ⁴⁴Kdo zasévá, jako by neměl žnout, tak i kdo prožezává viniči, jako kdyby neměl trhat *hrozny*. ⁴⁵Kdo se snoubí, jako by neměli plodit děti, a kdo se nežení, jako by byli ovdovělí. ⁴⁶Proto *ti*, kdo se pachtí, pachtí se bez příčiny, ⁴⁷neboť cizinci sklídí jejich plody a uloupí jim majetek a vyvrátí domy a zajmou jejich děti, takže budou své děti rodit pro zajetí a nouzi. ⁴⁸A kdo provozují obchod s kořistí, čím déle vyzdobují svá města a své domy, své majetky i své osoby, ⁴⁹tím více je budu trestat pro jejich hříchy, praví Hospodin. ⁵⁰Jako žena schopná a velmi dobrá si hnusí tu, která smilní^a, ⁵¹tak bude spravedlnost mít v nenávisti vychloubání nepravosti a obviní ji *tváří* v tvář před zastáncem *toho*, kdo je schopen každého hříchu na zemi. ⁵²Ne-připodobňujte se proto jí ani jejím skutkům: ⁵³vždyť chybí jen maličko a nepravost bude odstraněna ze země a nad vámi bude kralovat spravedlnost.

⁵⁴Ať hříšník neříká, že nezhřešil; neboť žhavé uhlí bude pálit na hlavě toho, kdo tvrdí: „Nezhřešil jsem před Hospodinem Bohem a jeho slávou.“ ⁵⁵Hle, Hospodin zná všechny skutky lidí, jejich úmysly, jejich myšlenky i jejich srdce. ⁵⁶Vždyť řekl: „Budiž země, a stalo se, budiž nebe, a stalo se.“ ⁵⁷A jeho slovem byly založeny hvězdy a *on* určil jejich počet. ⁵⁸On prohlédne propastné hlubiny i jejich poklady, *vždyť* on vyměřil moře i jeho počátek. ⁵⁹Uzavřel moře uprostřed vod

a svým slovem vyvýšil zemi nad vodami. ⁶⁰On roztáhl nebe jako klenbu a založil je nad vodami. ⁶¹On na poušti uložil prameny vod a na vrcholcích hor jezera, aby vypouštěla řeky ze strmých skal a *tak* napájela zemi. ⁶²On utvořil člověka a srdce mu vložil doprostřed těla, dal mu ducha, život a rozum ⁶³ i dech všemohoucího Boha, který stvořil vesmír a který zná i všechno, co se skrývá v úkrytech země. ⁶⁴On zná váš úmysl, neunikne mu ani to, co smýšlíte ve svých srdcích, když hřešíte a chcete skrýt své hříchy. ⁶⁵Hospodin bedlivě zkoumá všechny vaše činy a každého z vás si předvolá, ⁶⁶a vy budete zmateni, až vyjdou *najevo* vaše hříchy před lidmi; budou *to* vaše nepravosti, které jako žalobci povstanou *proti vám* v onom dni. ⁶⁷Co uděláte? Jak ukryjete své hříchy před Bohem a jeho anděly?

^adosl.: ta, která smilní... ženu schopnou...

(56nn) :Gn 1 Ž 89,12n; Ž 33,9

Nastávající soužení i vysvobození

⁶⁸Hle, Bůh *bude* soudcem, bojte se ho! Zanechte svých hříchů a zapomeňte na své nepravosti, abyste je již nikdy více nepáchali. Bůh vás pak vyvede a vysvobodí z každé tísně. ⁶⁹Rozvášní se zajisté proti vám početné davy, některé z vás uchvátí a zabité předloží modlám k jídlu. ⁷⁰A kdo se jim přizpůsobí, budou jim na posměch, k zhanobení a potupě. ⁷¹Na *všech* místech, zde i v okolních městech, bude čtené pozdvižení proti těm, kteří se bojí Hospodina. ⁷²Budou si *počínat* jako šílení, nikoho nebudou šetřit *ve snaze* oloupit a zbídačit každého, kdo se dosud bojí Hospodina; ⁷³vyplení a oloupí jejich majetky a vyženou je z domů. ⁷⁴„Tehdy se osvědčí ryzost mých vyvolených, budou jako zlato, které se zkouší v ohni. ⁷⁵Slyšte, moji milovaní,“ praví Hospodin: „Hle, dny útisku jsou zde a já vás z nich vysvobodím.“ ⁷⁶Nebojte se ani nekolísejte, vždyť Bůh je vašim vůdcem. ⁷⁷„A kdo zachovááš mé rozkazy a naučení,“ praví Hospodin Bůh, „nedej se přemoci svými hříchy, ať nad tebou nemají vrchu tvé nepravosti.“ ⁷⁸Běda *těm*, kdo jsou spoutáni svými hříchy a pokryti

svými nepravostmi, ⁷⁹tak jako je pole spoutáno lesem, a jako je trním pokryta jeho cesta, po které se nechodí. *Člověk* je vytrhává a hází do ohně, aby je pohltily *plameny*.

(75) Ž 130,7

2. BÁRUK

ÚVOD

V syrském rukopise je tato kniha nadepsána slovy, jež lze přeložit „Kniha zjevení Báruka, syna Nerijášova, přeložená z řečtiny do syrštiny“. Skládá se ze dvou částí: Zjevení (k. 1–77) a Dopis (k. 78–87). Tyto části se liší nejen obsahem, nýbrž i způsobem, jak byly uchovány.

Druhá část je obsažena v desítkách syrských rukopisů. Byla vydána tiskem již v 17. století v mnohojazyčných Biblích (polyglotách), pařížské a londýnské. První, delší část se zachovala jen v jediném rukopise, který má Bibliotheca Ambrosiana v Miláně. Tento rukopis byl napsán někdy kolem r. 600 v syrském klášteře v egyptské poušti. Podle něho pořídil knihovník A. M. Ceriani latinský překlad, který r. 1866 vydal. R. 1871 uveřejnil též syrský originál.

V Egyptě se zachovaly také zlomky řeckého znění na papyrech, jež byly vydány r. 1903. Volný arabský překlad ze syrštiny dosud nebyl uveřejněn.

O původním jazyku není shoda. Je možné, že kniha byla napsána řecky pro židy, kteří se již jazykově přizpůsobili svému okolí. Avšak některé rysy syrského překladu patrně lze vysvětlit tím, že původně byla složena v hebrejštině, posvátném jazyku židů, nebo v jimi běžně užívané příbuzné aramejštině.

Tento postup též vysvětluje, proč jsou některá místa v syrském znění nesnadná a nejistá. Starověcí překladatelé někdy nerozuměli původnímu smyslu. Obtíže se promítají i do novodobých překladů v různých jazycích. Překladatelé se snaží nalézt smysl, který považují za správný, i když se někdy odchyľují od slov doložených v rukopisech.

Tento český překlad byl pořízen podle vydání z r. 1907, které je součástí sbírky „Patrologia Syriaca“. Vydavatel ThDr. Michael Kmoskó je uveden jako kněz u sv. Martina v uherském městě latinsky nazývaném Posonium (nyní Bratislava). Kmoskó opatřil syrský text rukopisu psaný jen souhláskovými písmeny též znaky pro samohlásky, uvedl různá čtení a návrhy změn předchozích vykladačů a přidal latinský překlad, založený na překladu Cerianiho.

Jako část edice syrské Bible vydal 2Bár S. Dedering r. 1973 v holandském Leidenu s údaji o různočteních a navržených opravách.

2Bár byl přeložen do angličtiny, němčiny a francouzštiny. K některým těmto překladům bylo přihlíženo při konečné úpravě českého překladu.

Většina odborníků soudí, že 2Bár byl sepsán někdy kolem r. 100 po Kr. Je jasné, že je v něm zmíněno zničení jeruzalémského chrámu Římany r. 70 po Kr., avšak nic se netýká povstání Bar Kochby v letech 132–135 po Kr. Jedno místo z 2Bár (61,7) je citováno v řecké epistoletě křesťanského apoštolského otce Barnabáše (11,9), sepsané pravděpodobně v době římského císaře Hadriána (117–125 po Kr.).

Není patrné, kde byl 2Bár ve své původní podobě sepsán. Svým rázem a záměrem odpovídá snahám židovských učenců udržet židovské náboženství v Palestině i po zkáze Jeruzaléma a chrámu. Místo budovy se stává střediskem psaný Zákon, Pět knih Mojžíšových. Tím se udržel a rozvinul směr farizejský, jeden z hlavních tří v době Druhého chrámu. Na jiný směr, esejský, upomínají v Bárukově modlitbě (48,33–36) verše o nedostatku moudrosti a moudrých.

V tomto spisu židovského původu je hlavní postavou Báruk, který kdysi pomáhal proroku Jeremjášovi v posledním období Prvního chrámu (sr k. 1 a 2), avšak je v něm jen málo přímých odkazů ke Starému zákonu. Očekáváním posledních dnů, Božího soudu a příchodu Mesiáše se 2Bár podobá zákonu Novému, zvláště některým listům apoštola Pavla.

První část 2Bár (Zjevení) lze podle postupu Bárukova svědectví a úvodních údajů sledovat v šesti oddílech, které se dají uvést podle kapitol: 1–12 13–20 21–34 35–46 47–52 53–77. Druhou, samostatnou část tvoří dopis Báruka izraelským bratřím zajatým Asyřany

a žijícím u řeky Eufratu, v kapitolách 78–87.

Toto rozdělení na oddíly, které mohly být původně samostatné, vedlo k úvahám o vzniku spisu spojením různých částí. Naproti tomu byly zdůrazňovány společné rysy, jež by svědčily pro jednotu knihy sepsané jedním spisovatelem. Konečný výsledek je sled událostí a zjevení, dobře odůvodněný a účinný.

V některých rysech se 2Bár podobá 4Ezd. Tyto rysy mohly být z něho převzaty nebo pocházejí ze společného pramene obou apokalyptických spisů.

Zřejmě nebyl 2Bár, zaměřený k posílení židovských hodnot, nadále v židovském prostředí čten a opisován. Jako mnoha jiných podobných spisů se jej ujali křesťané. Avšak ani u nich nebyl příliš rozšířen. Rovněž malý počet řeckých zlomků ukazuje, že se křesťané tímto spisem příliš nezabývali. Lze to vysvětlit důrazem na Zákon a výrazně židovským zaměřením tohoto důrazu. Když se prvotní křesťanství právě v tomto ohledu více odlišovalo od židovství a docházelo i k polemikám, nebyl patrně spis, který výrazně směřoval k uplatňování Zákona, již shledáván vhodným přes své mnohé podobnosti s křesťanskou zvěstí.

Pro dnešní čtenáře zůstává 2Bár cenným svědectvím o věrnosti zjeveným pravdám, jež překonala tragické historické události.

LITERATURA (kromě výše uvedeně):

- PŘEKLADY: E. Kautzsch, Apokryphen und Pseudepigraphen des Alten Testaments, 1900;
P. Riessler, Altjüdisches Schriftung ausserhalb der Bibel, 1928;
R. Charles, The Apocrypha and Pseudepigrapha of the Old Testament, 1913;
J. H. Charlesworth, The Old Testament Pseugrapha sv. 1–2, 1983 a 1985;

KNIHA ZJEVENÍ
BÁRUKA,
syna Nerijášova,
jež byla přeložena
z řečtiny do syrštiny

Úvod: Zkáza Jeruzaléma
předpověděna a dokonána
(1,1–12,5)

Předpověď zkázy Jeruzaléma

- 1 1 I stalo se v dvacátém pátém roce
Júchonjújáha¹, krále judského,
stalo se slovo Páně
Bárukovi, synu Nérijovu,
a řekl mu:
- 2 „Viděl jsi všechno,
co zlého udělal tento národ,
v čem zlo napáchané těmito dvěma kmeny, které zůstaly,
převýšilo zlo deseti kmenů, které byly zajaty?
- 3 Dřívější kmeny byly totiž k hříchu nuceny svými králi,
tyto dva však samy nutily a naléhaly na své krále,
aby se oddali hříchu.
- 4 Proto tedy sesílám zlo na toto město
a jeho obyvatele,
aby mi sešli z očí až do času.
Rozptýlím tento národ mezi národy,
aby jim přinášel prospěch.
- 5 Ale můj národ bude pronásledován,
takže přijde doba, kdy se mu zasteskne po blahobytu
minulých časů.“

¹ Jekonjáše = Jójakína, ČEP, sr. 2Kr 24,3–12 Jr 24,1

- 2 1 „Toto jsem ti řekl,
abys vyřídil Jeremjášovi
a všem, kdo jsou jako vy:
Vzdalte se z tohoto města,
2 neboť vaše činy jsou tomuto městu pevným sloupem
a vaše modlitby mocnou hradbou.“

Bárukova modlitba

- 3 1 I řekl jsem:
„Ó, Pane, Pane můj,
přišel jsem na svět proto,
abych se díval na neštěstí své matky?
Ne, můj Pane!
2 Jestliže jsem našel milost v tvých očích,
přijmi nejdříve můj život,
abych odešel k svým otcům
a neviděl záhubu své matky,
3 neboť to obojí na mne velice doléhá:
Nejsem s to se ti vzepřít,
avšak ani má duše není s to hledět na neštěstí mé matky.
4 Jedno však před tebou řeknu, Pane.
5 A co bude potom?
Jestliže zahubíš toto své město
a svou zemi vydáš těm, kdo nás nenávidí,
jak se znovu připomene jméno Izrael?
6 Anebo jak se bude mluvit o tvé slávě
a jak se komu vysvětlí,
co je v tvém Zákoně?
7 Vráti se svět ke své přirozenosti
a přijde opět do své počáteční nemluvnosti?
8 Bude mu odňato množství duší,
a podstata lidí již nebude uváděna jménem?
Kde je všechno,
co jsi o nás řekl Mojžíšovi?“

Nový Jeruzalém

- 4 1 Pán mi řekl:
„Toto město bude dočasně vydáno
a národ bude na čas trestán,
ale na věky nezmizí zapomenut.
- 2 Či si myslíš, že to je město,
o kterém jsem řekl:
„Na dlaně své ruky jsem si tě vyryl“?
- 3 Budova, která je teď postavena mezi vámi,
není ta, která bude odhalena přede mnou,
ta, která je zde připravena od doby,
kdy jsem zamýšlel udělat ráj.
- 4 Ukázal jsem ji Adamovi, dříve než zhřešil;
ale když zanedbal přikázání,
byla mu odňata spolu s rájem.
- 5 Potom jsem ji ukázal svému služebníkovi Abrahamovi
v noci mezi díly obětí.
- 6 Opět jsem ji ukázal Mojžíšovi na hoře Sínaji,
když jsem mu ukázal podobu stánku a všechny jeho nádoby.
- 7 Nyní, hle, je uchována u mne, stejně jako i ráj.
- 8 Jdi tedy a udělej, co ti přikazuji.“

(2) :Iz 49,16

Dobytí Jeruzaléma

- 5 1 Odpověděl jsem slovy:
„Stane se, že budu viníkem vůči Sijónu
za to, že sem přijdou tvoji nepřátelé,
znečistí tvou svatyni
odvedou do zajetí tvé dědictví
a budou panovat nad těmi, které sis zamiloval;
nakonec se vrátí do země svých model
a budou se před nimi vychloubat.
A co jsi udělal pro své veliké jméno?“

- 2 Pán mi řekl:
„Mé jméno a má sláva trvají navěky,
můj soud však ve svůj čas hájí své právo.
- 3 A ty na vlastní oči uvidíš,
že se *to* nestane, nepřátelé nezničí Sijón
a nespálí Jeruzalém,
nýbrž dočasně poslouží soudci.
- 4 Ty však jdi udělat všechno,
co jsem ti nařídil!“
- 5 Šel jsem tedy a vedl
Jeremjáše, Addóa, Serája, Jabeše, Gedaljáše
a všechny nejváženější z lidu,
přivedl jsem je do údolí Kidrónu
a vypověděl jim vše, co mi bylo řečeno.
- 6 I zvedli svůj hlas a všichni se hlasitě rozplakali.
Posadili jsme se tam a postili se až do večera.
- 6 1 A stalo se nazítří,
že vojsko Kaldejců obklíčilo město.
V čase večerním jsem opustil lid, já Báruk,
odešel jsem a postavil se u dubu
- 2 a dal se do nářku nad Sijónem;
kvílel jsem nad zajetím,
do něhož upadl lid.
- 3 A hle, najednou silný vítr mne vytáhl nahoru
a vyzvedl nad hradbu Jeruzaléma.
- 4 Shlédl jsem dolů, a co vidím:
čtyři andělé stáli nad čtyřmi úhly města
a každý z nich držel v ruce planoucí pochoděň.
- 5 A jiný anděl sestoupil z nebe a řekl jim:
„Držte své pochodně,
ale nezapalujte je,
dokud vám neřeknu!
- 6 Byl jsem poslán,
abych nejprve řekl zemi slovo
a položil na ní, co mi nařídil nejvyšší Pán.“

- 7 Viděl jsem ho, jak sestoupil dovnitř velesvatyně
a vzal odtamtud záclonu dveří, svatý efod, *příkrov* odpuštění
a dvě desky, svaté roucho kněžské, kadidelnici
a čtyřicet osm drahokamů, které si bral na sebe kněz,
a pak všechny svaté nádoby stánku.
- 8 Řekl zemi silným hlasem:
„Země, země, země,
slyš slovo mocného Boha
a přijmi, co ti svěřuji,
a opatruj to až do jiných dob,
abys, až ti bude nařízeno, to vrátila,
aby se toho nezmocnili cizinci.
- 9 Neboť nastal čas,
že bude vydán dočasně i Jeruzalém,
a to *do doby, kdy* bude řečeno,
aby byl znovu zbudován na věčné časy.“
- 10 Země pak otevřela svá ústa
a spolkla je.

(7–10) jinak 2 Mak 2,4–8 (8) Jr 22,29

- 7 1 Toho anděla jsem potom slyšel,
jak říká andělům, kteří drželi pochodně:
2 „Hned strhněte a rozbořte jeho hradby až do základů,
aby se nepřátelé nechlubili a neříkali:
3 „My jsme zbořili hradby Sijónu
a spálili místo Boha silného.“
Zmocnili jste se místa,
na němž jsem stával odedávna.“
- 8 1 Andělé pak udělali, jak jim nařídil.
Když rozbořili rohy hradby,
bylo slyšet z vnitřku chrámu hlas,
který poté, když padla hradba, řekl:
2 „Vejděte, nepřátelé,

- a vstupte, protivníci,
neboť ten, kdo střežil Dům, je pryč.“
- 3 A já, Báruk, jsem odešel.
4 Stalo se potom,
že vtrhlo vojsko Kaldejců
a dobylo Dům a všechno v jeho okolí,
5 lid odvedli do zajetí
a některé z nich zabili.
Krále Sidkijáše spoutali
a poslali ke králi babylónskému.

- 9 1 I přišel jsem já, Báruk,
a Jeremjáš, jehož srdce bylo shledáno čistým od hříchů,
jenž nebyl zajat při dobytí města.
2 Roztrhli jsme si šaty
a plakali jsme a truchlili
a postili se po sedm dnů.

Bárukův nářek

- 10 1 Stalo se po sedmi dnech,
že se ke mně stalo slovo Boží.
Řekl mi:
2 „Pověz Jeremjášovi, aby šel a potvrdil zajetí lidu
až k Babylónu.
3 Ty však zůstaň zde v zřícenině Sijónu,
a já ti po těch dnech ukážu,
co bude, co nastane na konci dnů.“
4 Řekl jsem Jeremjášovi,
jak mi nařídil Pán.
5 On pak šel s lidem,
avšak já, Báruk, jsem se vrátil.
Přišel jsem a sedl si před brány chrámu,
hořekoval jsem smutným nářkem nad Sijónem
a řekl:

- 6 „Blaze tomu, kdo se nenarodil,
nebo tomu, kdo se narodil a zemřel.
- 7 Avšak nám živým běda,
že jsme uviděli utrpení Sijónu
a to, co se stalo Jeruzalému.
- 8 Přivolám Sirény z moře
a vy, Lelity^a z pouště, přijďte
i vy, démoni a ropuchy z lesů.
Probudte se, opásejte svá ledví k truchlení,
začněte se mnou nářky,
abyste truchlili se mnou.
- 9 Vy, rolníci, nezasívejte znovu,
a ty, země, proč bys dávala úrodu svých plodů?
Podrž ve svém nitru sladkost svých pokrmů!
- 10 A ty, révo, proč bys navíc dávala své víno?
Protože se již z něho nepřináší oběť na Sijónu
ani se nepřinášejí první plody.
- 11 A vy, nebesa, zadržte svou rosu
a neotvírejte pokladnice deště!
- 12 A ty, slunce, zadrž světlo svých paprsků,
a ty, měsíci, uhas přemíru svého světla!
Proč má opět vzejít světlo,
když zář Sijónu ztemněla.
- 13 A vy, ženichové, nevstupujte,
a panny ať se nezdobí věnci,
a vy, ženy, neproste, abyste porodily.
- 14 Ať se spíše těší neplodné,
a ať se radují ty, které nemají syny;
naopak ty, které syny mají, ať truchlí.
- 15 Proč tedy rodí v bolestech
a pohřbívají v úpění?
- 16 Proč mají lidé syny
a proč símě jejich přirozenosti dostává opět jméno,
když tato matka je opuštěna
a její synové jsou odvedeni do zajetí?

- 17 Od nynějška již nemluvte o kráse
ani nevypravujte o nádheře.
- 18 Vy, kněží, však vezměte klíče od svatyně
a vyhodte je vysoko do nebe,
dejte je Pánu se slovy:
„Hlídej tedy svůj dům!
Neboť my jsme byli shledáni falešnými hospodáři.“
- 19 A vy, panny, jež tkáte byssus a hedvábí se zlatem z Ofíru,
pospěšte a vezměte všechno
a hodte do ohně,
aby to donesl tomu, kdo to vytvořil;
plamen je pošle k jejich stvořiteli,
aby se jich nezmocnili nepřátelé.“

^azlí ženští (noční) démoni; h. *lilit*, sr. Iz 34,14, ČEP: „upír“

(14) :Iz 54,1

- 11 1 Vyhlašuji tedy já, Báruk, toto proti tobě, Babylóne:
„Kdybys ty byl úspěšný
a Sijón přebýval ve své slávě,
měli bychom velikou bolest,
že jsi roven Sijónu.
- 2 Pohled však nyní na nekonečnou bolest
a nezměrné nářky,
protože ty jsi měl úspěch
a Sijón je zpustošen.
- 3 Kdo bude soudcem nad tímto?
Nebo komu si postěžujeme nad tím, co se nám stalo?
Ó, Pane, jak jsi to mohl dopustit?
- 4 Naši otcové zesnuli bez bolestí
a spravedliví spí v zemi v pokoji.
- 5 Neznali totiž tuto bolest
ani neslyšeli o tom, co se nám přihodilo.
- 6 Kéž bys měla ty, země, uši,
a ty, prachu, srdce.

Jděte a zvěstujte v podsvětí
a řekněte mrtvým:
,Blaze vám, vám více než nám,
kteří jsme živí.‘

- 12 1 Avšak toto říkám já, jak myslím
a mluvím proti tobě, země, jíž se dobře vede.
2 Poledne září nikoli pokaždé,
ani sluneční paprsky pořád nesvítí.
3 Nemysli si a nečekej,
že budeš stále úspěšný a veselý,
a nevyvyšuj se přespříliš,
abys *jiné* zotročoval.
4 Přejde zajisté čas, kdy se proti tobě probudí hněv,
který nyní jako uzdou krotí trpělivost *Boží*.“
5 Když jsem domluvil,
postil jsem se po sedm dní.

Trest pro Sijón a pro národy (13,1–20,6)

Soud nad národy

- 13 1 A stalo se pak,
že já, Báruk, jsem stanul na hoře Sijónu,
když náhle přišel hlas přišel z výsostí a řekl mi:
2 „Postav se pevně na nohy, Báruku,
a slyš slovo mocného Boha.
3 Protože ses podivoval nad tím, co se stalo Sijónu,
uchovám tvůj život do skonání časů,
abys byl na svědectví;
4 až budou někdy reptat krajiny, kterým se dobře vede:
,Proč na nás mocný Bůh přivedl tuto odplatu?‘
5 ty a tobě podobní jim řekneš:
,Vy jste byli očitými svědky neštěstí

- a odplaty, jež na vás a na váš lid dolehly ve svém čase,
aby národy dostaly za vyučenou.’
- 6 A tak zůstanou.
7 Když pak řeknou: ‚Kdy?’
8 povíš jim: ‚Vy, kdo jste dosud pili víno čisté,
budete pít také z jeho kalu.’
Soud Nejvyššího totiž nebere ohled na osoby.
- 9 Proto dříve neušetřil své syny,
ale potýral je jako své nepřátele,
neboť zhřešili.
- 10 Nedávno byli pokáráni,
aby jim bylo odpuštěno.
- 11 Vy, národové a kmeny, jste tedy vinni,
že jste celý tento čas pošlapávali zemi
a nespravedlivě využívali její tvorstvo.
- 12 Nepřestával jsem vám sesílat dobrodiní,
vy však jste odmítali mou dobrotu.“

*Úvaha o spravedlnosti
a Boží odpověď*

- 14 1 Odpověděl jsem mu slovy:
„Hle, oznámil jsi mi, co je příčinou *oněch* časů
a co bude potom,
a řekl jsi mi, že národům se dostane odplaty,
kterou jsi byl předpověděl.
- 2 Vím teď, že jsou mnozí, kdo se provinili,
žili v blahobytu a odešli ze světa,
a že málo *bude* národů pozůstalých v těch časech,
kdy jim byla řečena ona moje slova.
- 3 A jaký je užitek v tom,
že budeme očekávat něco horšího než to,
čeho jsme byli očitými svědky?
- 4 Povím ti to však znovu:
5 Čím prospěli ti, kteří byli tebou poučeni,
nechovali se domýšlivě jako ostatní národy

- a neřikali mrtvým: ‚Darujte nám život!‘
naopak se tě stále báli
a nesešli z tvé cesty?
- 6 Ačkoli se snažili,
přesto ses pro ně neslitoval nad Sijónem.
- 7 Pokud zhřešili jiní,
potřeboval Sijón, aby mu bylo odpuštěno pro činy těch,
kdo konali dobro,
aby nebyl trestán za činy těch, kdo páchali zlo.
- 8 Avšak kdo, Pane, Pane můj, sleduje tvůj soud?
Anebo kdo zkoumá hlubinu tvé cesty
a přemýšlí o významu tvé stezky?
- 9 Anebo kdo bude s to uvažovat o tvém názoru, který nelze
postihnout?
Kdo z těch, co se kdy zrodili, pronikl do zásady tvé
moudrosti?
- 10 My všichni jsme totiž podobni vánku.
- 11 Podobně jako vánek vane bez vlastního přičinění¹
a opět ustává,
tak je tomu i s přirozeností lidí,
kteří ne ze své vůle putují,
aniž vědí, co na ně čeká na konci.
- 12 Spravedliví totiž krásně očekávají konec
a beze strachu odcházejí z tohoto žití,
protože množství jejich činů,
je u tebe uchováno v pokladnicích.
- 13 Tito lidé se nebojí odejít z tohoto světa,
jestliže s důvěrou a s radostí očekávají,
že opustí svět, jak jsi jim slíbil.
- 14 Běda však nám, kdo nyní v opovržení
v tom čase² očekáváme zlé.
- 15 Ty ale přesně víš,
co uděláš ze svých služebníků,
protože my nedovedeme pochopit, co je dobré,
i když jsi náš stvořitel.

- 16 Opět pak promluví před tebou, Pane, Pane můj:
17 Dávno, když ještě svět se svými obyvateli nebyl stvořen,
ty jsi pojal myšlenku a vyjádřil ji slovem,
a díla tebou stvořená se objevila před tebou.
18 Řekl jsi, že udělaš pro svůj svět člověka *jako* správce
všeho tebou stvořeného,
aby se poznalo, že on nebyl stvořen kvůli světu,
nýbrž svět pro něho.
19 Nyní vidím, že svět, který jsi stvořil pro nás, trvá,
zatímco my, pro něž byl stvořen, odcházíme.“

¹ dosl.: ne ze srdce ²tj. který přijde

- 15 1 Pán mi takto odpověděl:
„Je dobře, že se divíš, proč lidé odcházejí,
neposoudil jsi však správně zlo,
jež postihuje ty, kdo hřeší.
2 A pokud jsi řekl, že spravedliví jsou odstraňováni,
zatímco zločinci prospívají,
3 a že člověk nezná můj soud,
4 poslouchej, co ti k tomu řeknu,
a vypytavej se, dám ti slyšet svá slova.
5 Právem by člověk neznal můj soud,
pokud by nepřijal Zákon
a pokud bych ho nepoučoval rozumností.
6 Nyní však, protože vědomě přestoupil *Zákon*,
bude také vědomě zbaven života.
7 A jako jsi řekl o spravedlivých, že pro ně byl stvořen tento
svět,
tak také ten, který budoucně *přijde*, bude pro ně.
8 Tento svět jim totiž je zápasem a lopotou v mnohé
nicotnosti,
ale *svět* budoucí bude jim korunou k velké slávě.“

(8) :Ř 8,18 2K 4,17

16 1 Odpověděl jsem takto:
„Pane, Pane můj, vidíš, že ¹roků tohoto času je málo a
jsou zlé¹ –
kdo by dovedl v tak krátkém čase
získat to, co je nezměřitelné?“

¹⁻¹ dosl.: roky tohoto času malé a zlé

17 1 Pán mi odpověděl slovy:
„U Nejvyššího se nepočítá *ani* dlouhý čas
ani malý *počet* roků.
2 Co prospělo Adamovi, že žil devět set třicet let?
Přestoupil leccos, co mu bylo nařízeno.
3 Ani neobyčejná dlouhověkost mu neprospěla;
nakonec *Nejvyšší* přivedl smrt
a ukrátil roky těch, kdo se z něho zrodili.
4 Anebo v čem utrpěl škodu Mojžíš,
když žil jen sto dvacet let?
Protože se podrobil tomu, který ho stvořil,
přinesl Zákon Jákobovu potomstvu
a rozsvítil svítilnu Izraelovu rodu.“

18 1 Odpověděl jsem takto:
„Ten, kdo rozsvítil, vzal ze světla
a málo je těch, kdo ho v tom napodobili.
2 Však mnozí z těch, které osvítil,
si vzali z temnoty Adamovy
a nepotěšili se světlem svítilny.“

19 1 Nato mi odpověděl:
„Proto jim tehdy předložil smlouvu:
„Hleďte, položil jsem před vás život a smrt.“
A za svědky si pro ně vzal nebe a zemi.
2 Věděl totiž, že jeho čas je skrovný,
ale nebe a země trvají po všechny časy.“

- 3 Lidé však po *Mojžíšově*¹ smrti hřešili a přestupovali *Zákon*,
ač věděli, že je to *Zákon* napomínající,
že je to světlo, jímž se nic neoklame,
jak *to* dosvědčuje i dosah jeho svitu.
- 4 Já pak, nade vším, co je, soudím.
- 5 Nyní se totiž dostavil nevyhnutelný konec času,
konec honby za blahobytem a *vší* nepoctivosti,
nikoli jeho začátek.
- 6 Kdyby totiž člověk žil v hojnosti na svém počátku
a ve svém stáří byl stížen *chudobou*,
zapomněl *by* na všechnen blahobyt, který míval.
- 7 Kdyby byl dále člověk postižen na svém počátku
a na svém konci byl úspěšný,
nevzpomene si již na svou bezmocnost.
- 8 A ještě slyš:
Po celý tento čas, ode dne, kdy byla nařízena smrt pro ty,
kdo se dopustili přestupků v tom čase,
pokud by člověk zpočátku úspěšný
na svém konci poklesl,
bylo by všechno beze smyslu.“

¹dosl.: jeho

(1) :Dt 30,15.19

- 20 1 „A tak tedy přicházejí tyto dny,
kdy doby budou více pospíchat než ty dřívější,
věky poběží více než ty minulé
a roky uplynou rychleji než ty nyníjší.
- 2 Proto jsem nyní vyvýšil Sijón,
abych více pospíšil
a navštívil svět v jeho čase.
- 3 Uchovej teď ve svém srdci vše, co ti nařizuji,
a zapečeť to hluboko ve své mysli.

- 4 Pak ti ukážu soud své moci
a své cesty, které nelze sledovat.
- 5 Jdi teď a žij svatě po sedm dní,
nejez chléb
a nepij vodu
a nemluv s nikým;
potom se vrať na toto místo;
já se ti zjevím a pravdivě ti řeknu
a dám ti příkazy o pravidlech časů.
Ty totiž přijdou,
aniž budou meškat.

Zjevení trýzně a další zkázy
Sijónu (21,1–34,1)

Bárukova modlitba a Boží odpověď

- 21 1 I odešel jsem odtud
a seděl jsem v kedrónském údolí v jeskyni pod zemí.
Posvětil jsem tam svou duši,
chléb jsem nejedl, a nehladověl jsem,
vodu jsem nepil, a nežíznil jsem;
byl jsem tam až do sedmého dne,
jak mi *Bůh* nařídil.
- 2 Potom jsem přišel k tomu místu,
kde mluvil se mnou *předtím*.
- 3 I stalo se při západu slunce,
že má duše začala mnohou úvahu.
Počal jsem mluvit před Nejmocnějším a řekl jsem:
- 4 „Ó, ty, jenž jsi stvořil zemi, slyš mne,
jenž jsi upevnil oblohu svým slovem
a výši nebes zchladil svým duchem,
jenž jsi přivolal od počátku světa to, co dosud nebylo,
a poslouchají tě,

- 5 ty, jenž jsi vzduchu poručil svým gestem,
a co bude, jsi viděl jako to, co bylo,
- 6 ty, jenž stále moci svým velikým myšlením řídíš,
také bezpočetné žijící svaté bytosti,
jež jsi stvořil ve vládcovské horlivosti z plamene a ohně,
ty, které stojí kolem tvého trůnu
- 7 – tobě jedinému náleží,
abys učinil ihned, co chceš –
- 8 jenž v mnohých záplavách *posíláš* na zemi déšť
a ty jediný znáš konec časů, dříve než přijdou,
shlédni na mou prosbu.
- 9 Ty jediný totiž můžeš zachovat všechny, kdo setrvají,
i ty, kdo zacházejí,
i ty, kdo budou,
ty, kdo hřeší,
i ty, kdo jsou ospravedlňováni,
jako živý, jenž není sledován.
- 10 Ty totiž jsi jediný živý,
jenž neumírá a není sledován,
a znáš počet lidí.
- 11 Jestliže zhřešili v čase mnozí,
jiní nemnozí byli ospravedlněni.
- 12 Ty víš, kde uchovááš konec těch, kdo zhřešili
i dokonání těch, kdo byli ospravedlněni.
- 13 Je-li totiž jen život,
který je zde pro každého člověka,
nic není trpčího než tento.
- 14 Vždyť co prospívá síla, jež se obrací v slabost,
nebo sytící pokrm, jenž se obrací v hlad,
anebo krása, jež se obrací v ošklivost.
- 15 V každé době se přirozenost lidí mění.
- 16 Či nejsme nyní, co jsme byli ode dávna?
A jací jsme nyní, potom nezůstaneme?
- 17 Jestliže nebylo připraveno dokonání pro všechno,
byl začátek toho naprázdno.

- 18 Jestliže vše přichází od tebe, dej mi to vědět
a na cokoli se tě zeptám, vysvětle mi,
19 dokdy to, co se kazí, zůstává?
Dokdy trvá čas smrtelníků?
Dokdy budou ti, kdo procházejí světem,
poskvřňování mnohou zločinností?
20 Poruč tedy milosrdně
a uskutečni vše, co jsi řekl, že přivedeš,
aby se dala poznat tvá síla těm,
kdo si myslí, že tvá trpělivost je slabost.
21 Ukaž těm, kdo neznají, avšak viděli,
co se přihodilo nám a našemu městu až doposud,
skrze trpělivost tvé moci,
protože pro své jméno jsi nás nazval milovaným lidem.
22 Vše od nynějška je přirozenost smrtelná.
23 Zapřísáhni proto anděla smrti,
a objeví se tvoje sláva,
bude známa velikost tvé krásy
a bude zapečetěno podsvětí,
aby od nynějška nepřijímalo mrtvé
a vrátilo pokladnice duší, jež v nich byly uzavřeny.
24 Jsou totiž mnohé roky těch,
kdo byli opuštěni ode dnů Abrahama, Izáka a Jákoba,
a všech těch, kteří se podobají těm, kdo spí v zemi,
pro něž, jak jsi řekl, jsi stvořil svět.
25 Nyní pospěš ukazat svou slávu
a neodkládej, co jsi přislíbil.“
26 I stalo se,
že když jsem dokončil slova této modlitby,
velice jsem zeslábl.

(1) :4Ezd 12,51

- 22 1 I stalo se potom,
hle, spatřil jsem, jak se otevřela nebesa,

- a byla mi dána síla
a bylo slyšet hlas z výšin, *který mi řekl:*
- 2 „Báruku, Báruku, proč se znepokojuješ?
3 Kdo jde po cestě,
 cožpak ji nedokončí?
Nebo když někdo odplouvá,
což může být spokojen, nedorazí-li do přístavu?
- 4 Nebo když někdo někomu slíbil dát dar,
a neodevzdá jej, není-liž to ošizení?
5 Když někdo oseje půdu,
ale nepožne svou úrodu, neztratí vše?
6 Nebo když někdo vysadí sad,
a ten nevyroste do určité doby,
zda očekává ten, kdo jej vysadil, že z něho bude mít ovoce?
7 Nebo zda žena, která je těhotná,
porodí-li předčasně,
nezabije tím svůj plod?
8 Nebo když někdo staví dům,
a nakonec jej nezastřeší, může se *to* nazývat domem?
Řekni mi nejdříve toto!“

(1) :Ez 1,1

- 23 1 I odpověděl jsem:
„Ne, Pane, Pane můj.“
2 Odpověděl a řekl mi:
„Proč se tedy znepokojuješ tím,
v čem se nevyznáš?
A proč se zneklidňuješ tím,
o čem nejsi přesvědčen?
3 Jako nezapomínám na lidi, kteří tu jsou,
ani na ty, kteří již odešli,
tak jsem pamětliv těch, kdo budou, a těch, kdo přicházejí.
4 Když totiž zhřešil Adam
a byla stanovena smrt pro ty, kdo se narodí,

- tehdy bylo spočítáno množství těch, kdo se narodí,
a pro tento počet bylo připraveno místo,
kde budou pobývat ti, kteří budou živi,
a kde budou uchováni ti, kdo zemřou.
- 5 Nenaplní-li se tedy počet, jenž byl předpověděn,
nebude stvoření žít.
Můj duch totiž tvoří život
a podsvětí přijímá mrtvé.
- 6 Je opět na tobě, abys poslechl, co bude,
co přijde po těchto časech.
- 7 Opravdu je blízko mé osvobození, jež přijde,
a není vzdálené, jako bylo dříve.“

(7) :1Hen 51,2 :Ř 13,11

- 24 1 „Hle, dny přicházejí
a budou otevřeny knihy,
kde jsou napsány hříchy všech, kdo zhřešili,
a také pokladnice,
kde je shromážděna spravedlnost všech těch,
kteří při stvoření byli ospravedlněni.
- 2 V tom čase pak uvidíš ty a mnozí, kdo jsou s tebou,
shovívavost Nejvyššího,
jež byla pro každé pokolení;
prokazoval svou shovívavost všem zrozeným,
těm, kteří hřešili, i těm, kteří byli ospravedlnováni.“
- 3 I odpověděl jsem takto:
„Avšak pohleď, Pane, nikdo nezná počet věcí, jež minuly,
ani těch, co budou.
- 4 Vždyť i já vím, co se mi přihodilo,
nevím však, co se stane našim nepřátelům
ani kdy dohlédneš na svá díla.“

(1) :Da 7,10 Zj 20,12

- 25 1 Odpověděl mi:
 „I ty budeš uchován až do toho času
 na znamení toho, co Nejvyšší udělá pro obyvatele země
 na konci dnů.
- 2 Toto tedy bude znamení,
 3 když děs zachvátí obyvatele země
 a upadnou do mnohých úzkostí,
 a upadnou do velkých trápení.
- 4 I stane se, že řeknou ve svých úvahách při svých mnohých
 úzkostech:
 „Mocný se již nepřipomíná na zemi.“
 A stane se, že když ztratí naději, tehdy se probudí *nový*
 čas.“
- 26 1 I odpověděl jsem *mu*:
 „Po dlouhý čas tedy zůstane nyníjší úzkost?
 Na mnoho let se protáhne čas nouze?“
- 27 1 Odpověděl mi takto:
 „Na dvanáct období je rozdělen ten čas
 a jedno každé z nich je uchováváno pro to, co je mu
 určeno.
- 2 V prvním období: nastane začátek zmatků.
 3 V druhém období: zabíjení předáků.
 4 Ve třetím období: zánik mnohých.
 5 Ve čtvrtém období: vyslání meče.
 6 V pátém období: hlad a nedostatek deště.
 7 V šestém období: otřesy a zemětřesení.
 8 *verš je v rukopisech prázdný*
 9 V osmém období: množství divů a výskyty démonů.
 10 V devátém období: pád ohně.
 11 V desátém období: mnohá loupež a útisk.
 12 V jedenáctém období: zločin a nemravnost.
 13 Ve dvanáctém období: zmatení smíšením všeho, co bylo
 jmenovitě dříve řečeno.

- 14 Tato období toho času, která jsou zachována,
budou smíšena jedno s druhým
a navzájem si budou sloužit.
- 15 Některá *období* totiž opustí některé své *úkoly* a z jiných
si *zas* odeberou
a některá své i jiných dokončí,
tak, aby tomu nerozuměli ti, kteří jsou na zemi
v těch dnech dokonání času.“
- 28 1 „Avšak každý, kdo byl poučen,
tehdy zmoudří.
- 2 Míra a počet toho času budou dva díly:
týdny sedmi týdnů.“
- 3 I odpověděl jsem a řekl:
„Je dobré, když člověk přijde a uvidí,
ale lepší je, když nepřijde, aby nepadl.“
- 4 Avšak řeknu ještě toto:
- 5 „Nepohrdne to, co je neporušitelné, tím, co je
porušitelné,
a tím, co se přihodí těm *věcem*, které jsou porušitelné?
- 6 Jestliže však, můj Pane, opravdu nastane, co má přijít,
co jsi mi předpověděl,
a jestliže naleznu milost v tvých očích,
dej mi vědět také toto:
- 7 Zda *jen* na jednom místě
nebo *jen* v jedné části země se stane, co se má stát,
nebo zda *to* pocítí celá země?“
- 29 1 Odpověděl mi takto:
„Bude tím zasažena celá země, co tehdy nastane.
- 2 Proto *to* pocítí všichni, kdo budou živi.
V tom čase však ochráním jenom ty,
kdo budou v těch dnech nalezeni v této zemi.
- 3 Až se naplní vše, co má nastat v oněch obdobích,
tehdy se začne zjevovat Mesiáš.

- 4 Zjeví se i behemót ze svého místa
a livjátan vystoupí z moře,
ony dvě veliké obludy,
které jsem stvořil v pátém dni tvoření
a uchoval je až do tohoto času;
nyní budou *sloužit* za pokrm všem, kdo zůstanou.
- 5 Také země vydá své plody, jeden v deseti tisících;
na jedné révě bude tisíc výhonků,
jeden výhonek vydá tisíc hroznů,
jeden hrozen vydá tisíc bobulek
a jedna bobulka vydá kór vína.
- 6 Ti, kdo hladověli, budou potěšeni,
a pak opět uvidí každý den divy.
- 7 Větry totiž vycházejí ode mne,
aby přinášely každé ráno vůni balzámových plodů
a na sklonku dne mráčky přinášející rosu zdraví.
- 8 A stane se v tom čase,
že sestoupí opět poklad many
a budou ji jíst v těch létech
ti, kdo se dožijí dokonání času.“
- 30 1 „Potom, až se naplní čas Mesiášova příchodu
a on se navrátí v slávě,
tehdy všichni, kdo zesnuli s nadějí v něho, povstanou.
- 2 A stane se v tom čase,
že se otevřou pokladnice,
v nichž byl uchován počet spravedlivých duší,
a tehdy vyjde a objeví se množství duší;
jedna s druhou budou spolu jedné mysli,
první se budou radovat
a *ani* poslední nebudou zarmouceny.
- 3 Vědí totiž, že přišel čas,
o němž bylo řečeno, že je dokonáním časů.
- 4 Avšak až to vše uvidí duše zločinných,
ještě více se rozplynou.

- 5 Vědí totiž, že je dostihlo trápení
a přišla jejich zkáza.“

Báruk mluví k lidu

- 31 1 I stalo se potom,
že jsem šel k lidu a řekl jsem mu:
„Shromažďete ke mně všechny vaše starší
a promluvím k vám.
2 Sešli se všichni v kedrónském údolí.
3 Odpověděl jsem jim takto:
„Slyš, Izraeli, promluvím k tobě,
a ty, potomstvo Jákobovo, poslouvej, ať se poučíš.
4 Nezapomínejte na Sijón,
nýbrž buďte pamětlivi úzkostí Jeruzaléma.
5 Hle, přijdou dny
a bude vydáno zkáze vše, co bylo,
a *tak* bude, jako kdyby nebylo.“

- 32 1 „Vy však, jestliže připravíte svá srdce
a zasejete do nich plody Zákona,
ochrání vás v tom čase,
v němž Mocný otřese vším stvořením.
2 [Protože po krátké době se otřese stavba Sijóna,
aby byla znovu postavena.
3 Avšak ani ta stavba nezůstane,
nýbrž po *nějaké* době bude opět vyvrácena
a zůstane pustá po nějaký čas.
4 Potom bude potřebí obnovit ji v slávě
a zdokonalit na věky.]
5 Není nám tedy potřebí,
abychom se soužili tím vším zlým, co přišlo nyní,
stejně jako tím, co bude.
6 Nad obě úzkosti větší bude zápas,
který nastane, až Mocný obnoví své stvoření.

- 7 Nepřibližujte se teď ke mně po několik dní
a nevyhledávejte mne, dokud k vám nepřijdu.“
- 8 I stalo se, když jsem jim řekl všechna tato slova,
že, já Báruk, jsem se vydal na svou cestu.
A když lid viděl, že odcházím,
hlasitě volali, naříkali a ptali se:
- 9 „Kam od nás odcházíš, Báruku?
Opustíš nás jako otec,
který zanechá své děti osiřelé
a odchází od nich?“

(9) :4Ezd 12,41

- 33 1 „Toto jsou příkazy, které ti dal tvůj druh, prorok
Jeremjáš, a řekl ti:
2 „Pohleď na tento lid,
půjdu a posílím naše bratry pozůstalé v Babylónu,
ty, proti nimž vyšel rozsudek,
aby byli zajati.“
3 Jestliže nyní také ty nás opustíš,
lépe by nám bylo, kdybychom všichni dříve zemřeli,
a *teprve* potom aby ses od nás vzdálil.“

(3) :4Ezd 12,44

- 34 1 Odpověděl jsem lidu takto:
„Odstup to ode mne, že bych vás opustil nebo se od vás
vzdálil,
půjdu jenom k nejsvětějšímu chrámu,
abych prosil Mocného za vás a za Sijón,
zda budu v něčem více osvícen,
a potom se vrátím k vám.“

(1) :4Ezd 12,48n

Vidění lesa a révy
(35,1–46,7)

Vidění a jeho výklad

- 35 1 I přišel jsem já, Báruk, až k svatému místu,
usedl jsem na jeho trosky, rozplakal se a řekl:
2 „Ó, mé oči, buďte prameny
a víčka mých očí zdrojem slz.
3 Jak tedy budu naříkat nad Sijónem
a jak budu truchlit nad Jeruzalémem?
4 Vždyť na tomto místě, kde jsem nyní přítomen,
dříve velekněz přinášel svaté oběti
a pouštěl na ně dým vůní z příjemných vonných látek.
5 Nyní však z naší pýchy se stal prach
a z touhy našich duší poprašek.“

(2n) :Jr 8,23

- 36 1 Když jsem to řekl, usnul jsem tam
a měl jsem v noci vidění:
2 Hle, les stromů, který byl vysázen v údolí,
a obklopovaly jej vysoké hory a strmé skály;
mnoho místa zabíral les.
3 A hle, naproti vyrůstala jedna réva
a zpod ní vytékal klidně pramen.
4 Ten pramen přitékal až k lesu
a byl z něho veliký proud;
ten proud zaplavil onen les
a hned vyvrátil z kořenů velkou část toho lesa
a podemlel všechny hory v jeho okolí.
5 Výšina lesa byla snížena
i vrchol hor byl snižen.
Ten pramen velice zesílil

- a nenechal nic z onoho velikého lesa
než jeden cedr.
- 6 Když i ten povalil,
a velký les tak zničil a vyvrátil z *kořenů*,
že nic z něho nezůstalo
– ani jeho místo nebylo možno poznat –
pak připlula ta réva s proudem ve velikém klidu a pokoji,
připlula až k jednomu místu nedaleko cedru,
a *proud* připlavil poražený cedr k ní.
- 7 Viděl jsem, hle, ta réva otevřela ústa a promluvila;
řekla tomu cedru:
„Nejsi ty ten cedr, který byl ponechán z lesa zla?
V tvé ruce bylo stálé zlo
a konalo se po všechna ta léta,
ale dobro nikdy.
Zmocňoval ses toho, co nebylo tvé,
ani nad tím, co tvé bylo, ses nikdy neslitoval,
8 rozšiřoval jsi své panství nad těmi, kteří byli od tebe
vzdálení,
a ty, kteří se k tobě přibližovali, jsi lapal do sítí
zločinnosti;
sebe jsi vyvyšoval v každém čase
jako ten, kdo nemůže být vyvrácen z kořenů.“
- 9 Nyní však se přiblížil tvůj čas
a přišla tvá hodina.
- 10 Jdi tedy i ty, cedře, za lesem, který tě předešel,
a staň se spolu s ním popraškem!
Váš prach se smísí spolu.
- 11 Tak spěte nyní v úzkosti
a odpočívejte v trápení,
dokud nepřijde tvůj poslední čas,
v němž přijdeš znovu a budeš více sužován.“
- 37 1 Potom jsem uviděl ten cedr, jak hořel, a révu, jak roste.
Ona i celé údolí kolem ní bylo plné nevadnoucích květů.
Pak jsem se probudil a vstal jsem.

- 38 1 I modlil jsem se a řekl:
„Pane, Pane můj, ty v každém čase osvěcuješ ty,
kdo se zabývají přemýšlením.
2 Tvůj Zákon je život
a tvá moudrost *určuje* správný směr.
3 Dej mi nyní poznat výklad tohoto vidění!
4 Ty přece víš, že má mysl se po všechen čas zabývala tvým
Zákonem
a od *počátku* svých dnů jsem se nikdy nevzdálil od tvé
moudrosti.“

- 39 1 Odpověděl mi takto:
„Báruku, toto je výklad vidění, které jsi měl:
2 Jak jsi viděl rozlehlý les,
který obklopovaly vysoké a strmé hory,
toto je slovo *o něm*:
3 Hle, přijdou dny a to království bude zničeno,
to *království*, které tehdy zničilo Sijón,
a bude podrobena tomu, kdo přijde po něm.
4 I to pak bude po *nějaké* době zničeno
a povstane jiné, třetí, také to bude vládnout ve své době,
a pak bude zničeno.
5 Potom povstane království čtvrté,
jehož vláda bude tvrdší a horší než těch, jež byla před ním.
Bude vládnout po dlouhou dobu jako údolní lesy,
přetrvá časy
a bude vyvýšeno výše než libanónské cedry.
6 Bude jím zastřena pravda
a útočiště u něho budou hledat všichni ti, kdo jsou
poskvrnění zločinem,
jako prchají zlé šelmy a unikají do lesa.
7 Stane se, že padne, až se přiblíží čas jeho konce.
Tehdy se zjeví vláda¹ mého Mesiáše,
který bude podobný prameni a révě;
až se zjeví, vykoření množství jeho houfu.

- 8 To, že jsi viděl cedr, který byl povalen,
ten, jenž zbyl z toho lesa,
a to, jaká slova k němu promlouvala réva, jež jsi slyšel,
znamená toto²:

¹dosl.: začátek, nebo též: prvenství ²dosl.: je toto slovo

(5) :Da 2,40 :Da 7,23

- 40 1 Poslední vládce, který zbude naživu,
když bude zničeno množství jeho houfů,
bude spoután, vyzvednou ho na horu Sijón
a můj Mesiáš ho obžaluje ze všech jeho zločinů
a shromáždí a předloží mu všechny činy jeho houfů.
- 2 Potom ho zabije
a ochrání zůstatek mého lidu,
který se nalezne na místě, jež jsem vybral.
- 3 Jeho vláda¹ zůstane do doby,
dokud neskončí věk zkázy
a nenaplní se čas, který byl předpověděn.
- 4 Toto je tvé vidění
a toto je jeho výklad.“

¹dosl.: začátek, nebo též prvenství

Předpovědi pro nevěrné a věrné

- 41 1 I odpověděl jsem a řekl:
„Pro koho *je to určeno* a kolik to bude?
Nebo kdo bude hoden žít v tom čase?
2 Řeknu tedy před tebou vše, co si myslím,
a vyptám se tě na to, o čem přemýšlím.
3 Neboť hle, vidím mnohé z tvého lidu,
kteří se vzdálili od tvých zaslíbení
a odhodili od sebe jho tvého Zákona.

- 4 Viděl jsem zase jiné, kteří opustili svou nicotu
a uchýlili se pod tvá křídla.
- 5 Co tedy bude určeno těmto?
Nebo jak je přijme ten poslední čas?
- 6 Anebo snad bude pečlivě zvážen jejich čas
a budou souzeni, jak se váha nakloní?*

(4) :Ž 36,8

- 42 1 Odpověděl mi takto:
„I to ti ukážu!
- 2 Co se týká toho, co jsi řekl, pro koho a kolik toho bude:
Pro ty, kdo uvěřili, bude dobro, které bylo předpověděno,
ale těm, kdo pohrdají, se stane, co je toho opakem.
 - 3 A co jsi řekl o těch, kdo se přiblížili, a o těch, kdo
se vzdálili,
- platí toto¹:
- 4 Těch, kdo se dříve podrobili a potom se odloučili
a smísili se s potomstvem národů, které byly promíšeny,
těch čas je dřívější a je považován za vysoký.
 - 5 Těch, kdo nejprve neznali a potom poznali život
a smísili se s potomstvem lidu, který se oddělil,
těch čas poslední je považován za vysoký.
 - 6 Zdědí časy do časů a věky do věků
a jeden od druhého budou přijímat;
tehdy bude vše přirovnáno ke konci
jako míra časů a jako hodiny věků.
 - 7 Zkáza totiž povede ty, kdo jsou její,
a život ty, kdo jsou jeho.
A bude přivolán prach a bude mu řečeno:
Vrať, co není tvoje,
a ponech si vše, cos uchoval do jeho času!“

¹dosl.: toto je slovo

- 43 1 „Ty Báruku, připrav své srdce na to, co ti bylo řečeno,
a pochop to, co ti bylo ukázáno,
protože máš mnohé potěšení na věky.
2 Odejdeš totiž z tohoto místa
a opustíš místa, která ti byla dána vidět nyní,
a zapomeň, co je porušitelné,
a již si nevzpomeň na ty, kdo jsou mezi smrtelníky.
3 Jdi tedy a poruč svému lidu,
jdi na to místo
a potom se sedm dní posti!
Tehdy k tobě přijdu a promluví s tebou.“

(3) :4Ezd 5,13

Báruk mluví k lidu

- 44 1 I odešel jsem, já Báruk, odtamtud
a přišel ke svému lidu.
Zavolať jsem svého prvorozeného syna,
svého přítele Gedaljáše a sedm ze starších lidu
a řekl jsem jim:
2 „Hle, já jdu k svým otcům
cestou veškeré země.
3 Vy však se nevzdalujte od cesty Zákona,
nýbrž strážte a poučujte lid, který zůstal,
aby se nevzdaloval od příkazů Mocného.
4 Vidíte tedy, že je spravedlivý ten, jemuž sloužíme,
a že náš tvůrce nepřijímá osoby.
5 Hledte, co se stalo Sijónu
a co se přihodilo Jeruzalému.
6 Proto je oznamován soud Mocného
i jeho cesty, které jsou nesledovatelné a přímé.
7 Jestli vytrváte a zůstanete v úctě k němu
a nezapomenete na jeho Zákon,
změní se vám časy k dobrému
a uvidíte potěšení Sijónu.

- 8 Protože co je nyní, není nic,
co bude potom, je velmi veliké.
- 9 Pomine vše, co je porušitelné,
a odejde vše, co umírá,
bude zapomenut všechen nynější čas
a nezbude památka na nynější čas, který je poskvrměn
zlem.
- 10 Kdo běží nyní, nadarmo běží,
a kdo má úspěch, rychle padne a bude ponížen.
- 11 Co bude, je předmětem touhy,
a co potom přijde, k tomu chováme naději.
- 12 Je čas, který nemine,
přichází doba, která zůstane na věky,
a nový svět, který navrátí do zkázy ty,
kdo vešli do jeho začátku,
a nad těmi, kdo odcházejí do trápení, se neslituje.
Ty, kdo v něm žijí, neurčí k záhubě.
- 13 To jsou ti, kdo zdědí tento čas, o němž bylo řečeno,
že jejich je dědictví zaslíbeného času.
- 14 To jsou ti, kdo si připravili poklady moudrosti,
a pokladnice porozumění se u nich našly,
od milosrdenství se nevzdálili
a pravdu Zákona uchovali.
- 15 Těm je dán svět, který přijde,
avšak obydlí mnohých ostatních bude v ohni.“
- 45 1 „Vy, jak *jen* můžete, nabádejte lid,
protože to je náš úkol.
2 Vyučíte-li je, dáte jim život.“
- 46 1 Odpověděl můj syn i starší lidu a řekli mi:
„Ponižoval nás až dosud Mocný,
aby tě okamžitě od nás vzal?
2 Opravdu budeme v temnotě
a světlo nebude pro lid, který zůstane?“

- 3 Kde se budeme opět obeznamovat se Zákonem?
Nebo kdo pro nás rozliší smrt od života?“
- 4 I řekl jsem jim:
„Proti trůnu Mocného se nemohu postavit,
avšak nebude chybět Izraeli moudrý
ani syn Zákona Jákobovu rodu.
- 5 Jenom si připravte svá srdce,
abyste poslouchali Zákon
a podrobovali se těm, kdo mají v úctě Boha, jsou moudří a
rozumějí.
- Připravte své duše, abyste se od nich nevzdalovali.
- 6 Jestliže to budete dělat,
dostanou se k vám zprávy, které jsem vám předpověděl,
a nepostihne vás trápení,
o němž jsem vám dříve dal svědectví.“
- 7 [O slovu, že mám být odnesen,
jsem nedal vědět ani jim ani svému synovi.]

Předpověď o posledním soudu (47,1–52,8)

Bárukova modlitba a Boží odpověď

- 47 1 Když jsem odcházel a propouštěl je,
šel jsem odtamtud a řekl jsem jim:
„Hle, půjdu až k Hebrónu.“
Tam mne totiž poslal Mocný.
- 2 A přišel jsem k tomu místu, kde jsem byl oslovován,
usedl jsem tam a postil se sedm dní.
- 48 1 I stalo se po sedmi dnech,
že jsem se takto modlil k Mocnému:
2 „Ó Pane, voláš příchod časů
a postaví se před tebe,
přenášíš¹ moc věků
a neodporují ti,

- určuješ řád dob
a poslouchají tě.
- 3 Ty jediný znáš délku pokolení²
a nezjevuješ tajemství mnohým.
- 4 Dáváš poznat množství ohně
a zvažil jsi lehkost větru.
- 5 Dohlédáš konec výšek
a hlubiny temností prozkoumáváš.
- 6 Dozíráš na počet, který přechází a je hlídán,
a připravuješ příbytek pro ty, kdo přijdou.
- 7 Jsi pamětliv počátku, jež jsi dal,
a na zkázu, která přijde, nezapomínáš.
- 8 Dohlížíš na pokyny strachu a pohyb plamenů
a proměňují se ve vichry,
slovem ustavuješ, co nebylo,
a držíš velikou silou to, co dosud nepřišlo.
- 9 Vyučuješ stvoření svou rozumností
a moudré činíš oběhy,
aby sloužily tvým řádům.
- 10 Nespočetná vojska stojí před tebou
a slouží ve svých řádech klidně podle tvého pokynu.
- 11 Poslyš svého služebníka
a vyslyš mou prosbu.
- 12 Vždyť jsme se v krátkém čase zrodili
a v krátkém čase se vrátíme.
- 13 U tebe však jsou hodiny jako věky
a dny jako *celá* pokolení.
- 14 Nehněvej se tedy na člověka,
neboť on není nic,
a nezvažuj jeho činy.
- 15 Co jsme my?
Hle, *jako* tvůj dar jsme přišli na svět
a odcházíme, aniž je to naše vůle.
- 16 Neřekli jsme přece svým rodičům: „Zrodte nás!“
A také jsme nevzkázali do podsvětí a neřekli:
„Přijmi nás!“

- 17 Jaká je naše síla, abychom snesli tvůj hněv?
Nebo kdo jsme, abychom vydrželi tvůj soud?
- 18 Chraň nás svým milosrdenstvím
a pomáhej nám svou shovívavostí.
- 19 Pohleď na pokorné, kteří se ti podřídili,
a zachraň všechny, kdo se k tobě přibližují.
Neodnímej naději našeho lidu
ani nepřerušuj časy své pomoci.
- 20 Toto je lid, který jsi vyvolil,
a oni jsou lid, jemuž nenajdeš rovného.
- 21 Ale promluvím teď před tebou
a řeknu, co si mé srdce myslí.
- 22 Na tebe se spoléháme,
neboť hle, máme tvůj Zákon
a víme, že nepadneme,
dokud se držíme tvé smlouvy.
- 23 Po celý čas budeme blaženi,
také tím, že se nebudeme mísit s *jinými* národy.
- 24 My všichni jsme jeden slavný národ,
my, kdo jsme přijali jeden Zákon od Jediného;
ten Zákon, který je mezi námi, nám pomůže
a vynikající moudrost, která je v nás, nás posílí.“
- 25 Když jsem se modlil a říkal to,
velice jsem se uvolnil.
- 26 On mi odpověděl takto:
„Ty ses modlil správně, ó Báruku,
a všechna tvá slova byla vyslyšena.
- 27 Ale můj soud žádá své
a můj Zákon žádá své právo.
- 28 Na tvá slova ti odpovím
a promluvím s tebou o tvé modlitbě.
- 29 Jedná se o toto:
není nic, co se poruší, a jedná zločinně,
kdo může něco udělat
a nepřipomíná si mou dobrotu
ani nepřijímá mou shovívavost.

- 30 Proto budeš jistě odstraněn,
jak jsem ti předpověděl,
a přijde čas, o němž jsem ti řekl,
že nastane ten čas, který přinese útlak.
- 31 Přijde a přejde s ostrou prudkostí,
ve víru se přežene s násilnou zuřivostí.
- 32 I stane se v těch dnech,
že se usmíří všichni obyvatelé země, jeden s druhým,
protože nebudou vědět, že se blíží můj soud.
- 33 Nenajde se totiž mnoho moudrých v tom čase
a rozumných bude málo,
avšak ti, kdo vědí, budou *stále* víc mlčet.
- 34 Uslyšíte mnohé zprávy a početné pověsti,
budou se projevovat výsledky představ
a budou se vyprávět nesčetné přísliby,
z nichž některé budou naprázdno,
a některé se potvrdí.
- 35 Změní se čest v hanbu
a síla bude ponížena k pohrdání,
zanikne pořádek
a krása bude pro ostudu.
- 36 A mnozí řeknou mnohým v ten čas:
,Kde se skrylo množství rozumnosti
a kam se odebralo množství moudrosti?'
- 37 Až o tom budou uvažovat,
projeví se závist těch, kdo nebyli domýšliví,
a zmatek zachvátí toho, kdo byl klidný.
Mnozí se dají unést hněvem a urazí *tak* mnohé
a podnítlí vojska, aby prolévala krev,
až s nimi nakonec společně zahynou.
- 38 I stane se v ten čas,
že se viditelně ukáže každému člověku proměna časů,
protože ve všech těch časech byli *lidé* znečištění a
utištění,
každý žil svou prací
a Zákon Mocného si nepřipomínali.

- 39 Proto oheň stráví jejich myšlenky
a plamenem se vyzkoušejí úvahy jejich nitra³.
Přijde soudce a neopozdí se,
40 protože každý z obyvatel země věděl, že jednal zle,
a můj Zákon nechtěli znát pro svou povýšenost.
41 Mnozí však tehdy opravdu zapláčí
nad živými víc než nad mrtvými.“
42 Odpověděl jsem slovy:
„Ó, co jsi udělal, Adame, všem těm, kdo se z tebe zrodili?
A co bude řečeno Evě, jež první poslechla hada?
43 Protože celé toto množství odešlo do záhuby,
není znám počet těch, jež stravuje oheň.
44 Ale ještě k tobě promluvím.
45 Ty Pane, Pane můj, znáš všechno o svém stvoření.
46 Ty jsi kdysi nařídil prachu, aby se stal Adamem,
a ty znáš počet těch, kdo se z něho zrodili,
i jak hřešili před tebou ti, kdo byli,
a neuznali tě za svého Stvořitele.
47 Ty všechny usvědčí jejich konec
a tvůj Zákon, který přestoupili, jim odplatí ve tvůj den.
48 [Nyní však nechme zločinné
a uvažujme o spravedlivých.
49 Budu vyprávět o jejich blahu
a nezamřím, jaké oslavování
je pro ně uchystáno.
50 Opravdu, jako jste na krátký čas v tomto pomíjitelném
světě, v němž žijete,
snášeli mnohou námahu,
tak ve světě, který nemá konce, přijmete veliké světlo.]“

¹dosl.: přepravuješ ²interval mezi generacemi ³dosl: ledvin

(42) :Gn 3,1–6 (46) :Gn 2,7

49 1 „Přesto se ještě na tebe obrátím s prosbou, Mocný,
a vyprosím si milosrdenství od tebe, který jsi všechno
stvořil.

2 V jaké podobě budou žít ti, kdo žijí ve tvém dni?
Nebo jaká zbude nádhera, která po nich zůstane?

3 Vezmou si tehdy vzhled z nynějšíka
a obléknou tyto údy s pouty,
které jsou nyní ve zlu,
a v nichž se zlo naplňuje?
Nezměníš to, co bylo na světě,
jakož i *sám* svět?“

50 1 Odpověděl mi takto:
„Slyš, Báruku, toto slovo
a zapiš do paměti svého srdce vše,
čemu se naučíš.

2 Jistě navrátí tehdy země mrtvé,
které přijala, aby je uchovala,
a nic nezmění na jejich podobě,
ale navrátí je tak, jak je přijala,
a dá jim povstat tak, jak jsem jí je odevzdal.

3 Tehdy bude potřebí ukázat těm, kteří jsou živí,
že mrtví *zase* žijí
a že se vrátili ti, kdo *dříve* odešli.

4 A stane se, že až ti, kdo se nyní znají, poznají jeden
druhého,
dostaví se mocný soud
a přijde to, co bylo předpověděno.“

51 1 „I stane se poté, co mine ten trvalý den,
že se změni podoba těch, kdo byli odsouzeni,
i sláva těch, kdo byli ospravedlněni.

2 Bude totiž podoba těch, kdo jednají zločinně, učiněna
ještě horší, než je,
aby vydrželi trápení.

- 3 Také sláva těch, kdo nyní byli ospravedlněni mým Zákonem,
kdo měli porozumění za svého života
a kdo zasadili do svého srdce kořen moudrosti,
těch nádhera bude pak oslavena změnami *podoby*
a vzhled jejich tváří se obrátí ve světlo jejich krásy,
aby mohli vzít a přijmout svět, který neumírá,
a který jim byl zaslíben.
- 4 Tím více budou naříkat ti, kdo tehdy přijdou,
kvůli tomu, že zavrhli můj Zákon,
zavřeli své uši, aby neslyšeli moudrost
a nepřijali porozumění.
- 5 Když pak uvidí, že ti, nad kterými se vyvyšovali,
budou vyvyšováni a oslavováni víc nežli oni sami,
a že se ti i oni změní,
ti do nádhery andělů,
a oni do úžasných zjevů a podivných tvarů
velice se rozpadnou.
- 6 Nejprve pohlédnou,
a potom půjdou, aby byli trápeni.
- 7 Těm však, kdo byli zachráněni svými činy,
pro něž Zákon byl nadějí
a porozumění, moudrost a víra zárukou,
zjeví se divy ve svém čase.
- 8 Uvidí totiž ten svět, který je jim nyní neviditelný,
a uvidí čas, který je jim nyní skryt.
- 9 Nadto čas jim nedá zestárnout.
- 10 Budou bydlet ve výšinách toho světa
a připodobní se andělům,
budou rovni hvězdám
a budou změněni do podoby, kteroukoli budou chtít,
od půvabu po krásu
a od světla do záře slávy.
- 11 Otevřou se před nimi prostory ráje
a zjeví se jim krása velikosti životů u trůnu
i všechna vojska andělů, kteří jsou nyní zadržováni mým
slovem,

aby nebyli spatřeni.

Jsou drženi příkazem, aby zůstávali na svých místech, dokud nenadejde *doba* jejich příchodu.

- 12 Výbornost bude tehdy větší ve spravedlivých než v andělich.
- 13 Ti předešli přijmou ty následující, na které čekali, a oni zase ty, o nichž slyšeli, že již odešli.
- 14 Byli vysvobozeni z tohoto světa úzkostí a shodili ze sebe břemeno bolesti.
- 15 Čím tehdy ztráceli lidé své životy a jak měnili svou duši ti, kdo byli na zemi?
- 16 Tehdy si zvolili ten čas, který nemůže minout bez úzkostí, vybrali si čas, který je naplněn nářikáním a neštěstím. Odmítli věk, který nedá zestárnout těm, kdo k němu došli, a zavrhli i čas slávy, aby se jim nedostalo pocty, kterou jsem ti předpověděl.“

(10) :L 20,36 :1Hen 104,4

- 52 1 I odpověděl jsem slovy:
„Jak bychom zapomněli na ty,
pro něž tehdy bylo připraveno neštěstí?
- 2 A proč truchlíme opět pro ty,
kdo umírají?
Nebo proč pláčeme pro ty,
kdo odcházejí do podsvětí?
- 3 Nechť se zachovají nářky pro začátek toho trápení, které
nastane,
a ať se odloží slzy *na dobu*, kdy dojde ke skonání tohoto
času.
- 4 Avšak promluvíme také opačně:
- 5 Co udělají nyní spravedliví?
- 6 [Potěšujte se v utrpení, kterým nyní trpíte.
Proč hledíte na úpadek svých nepřátel?

- 7 Připravte se na to, co je pro vás připraveno,
a přichystejte se na odměnu, která je vám určena.]“
8 Když jsem to řekl, usnul jsem.

Vidění o mraku a vodách
(53,1–76,5)

Mrak a vody

- 53 1 Měl jsem vidění:
Hle, mrak vystupoval z velmi velikého moře;
hleděl jsem na něj
a hle, byl plný bílých a černých vod,
a mnohé barvy byly *vidět* v těch vodách
a jakoby veliký blesk se ukázal na jeho vrcholu.
2 Viděl jsem ten mrak,
jak se rychle pohyboval
až přikryl celou zemi.
3 Potom se stalo,
že ten mrak dštil na zemi *proudy* vody, které v něm byly.
4 A viděl jsem,
že nemají stejnou podobu ony vody,
které z něho stékaly.
5 První byly zpočátku po jistou dobu velice černé.
Potom jsem viděl, že byly světlé vody,
ale nebylo jich mnoho.
Po nich jsem opět viděl černé a po nich opět světlé
a zase černé a zase světlé.
6 To se stalo dvanáctkrát,
ale vždy bylo více vod černých než světlých.
7 Ke konci se stalo,
že mrak dštil *jen* černé vody,
a *ty* byly tmavší než všechny vody předchozí;
byl k nim přimísen oheň

- a kde ty vody stékaly,
působily zkaženost a zmar.
- 8 Potom jsem spatřil blesk,
který jsem předtím viděl na vrcholku mraku,
že jej zachytil a stáhl až k zemi.
- 9 Ten blesk velice zářil,
takže ozářil celou zemi,
a ozdravil ta poškozená místa, kam stekly poslední vody.
- 10 A uchvátil celou zemi a ovládl ji.
- 11 Potom jsem viděl –
a hle, dvanáct řek vystupovalo z moře;
obklopily ten blesk a podřídily se mu.
- 12 *Nato* jsem se strachem probudil.

Bárukova modlitba

- 54 1 Modlil jsem se k Mocnému a řekl jsem:
„Ty jediný Pane, znáš předem vyvrcholení věku
a co přinesou časy,
způsobuješ svým slovem.
Proti činům obyvatel země urychluješ počátky časů
a ty jediný znáš konec věků.“
- 2 Tobě¹ není nic obtížné,
nýbrž vše snadno učiníš *pouhým* pokynem.
- 3 Jak hlubiny, tak výšiny přicházejí k tobě
a počátky věků podle tvého slova obsluhují.
- 4 Zjevuješ těm, kdo tě ctí, co je pro ně připraveno,
abys je tím potěšil.
- 5 Dáváš poznat zázraky těm, kdo je neznají,
prolamuješ ploty pro ty, kdo jsou neznalí,
osvěcuješ temnosti
a zjevuješ skryté těm, kdo jsou bez poskvrny,
těm, kdo se ve víře podřídili tobě a tvému Zákonu.
- 6 Ty jsi dal svému služebníkov² toto vidění;
dej mi také jeho výklad!

- 7 Víím, že na to, oč jsem tě prosil, jsem dostal odpověď,
že jsi mi zjevil, oč jsem tě prosil,
a dal mi vědět, jakým hlasem tě mám oslavovat
anebo z kterých částí těla mám nechat k tobě stoupat
oslavu a chválu.
- 8 Kdyby části mého těla byla ústa
a vlasy mé hlavy byly hlasy,
nemohl bych ti vzdávat slávu
ani tě oslavovat, jak se sluší,
ani tvou slávu velebit a *o ní* vypravovat,
ani vyjádřit nádheru tvé krásy.
- 9 Kdo jsem já mezi lidmi
či za koho jsem považován mezi těmi, kdo jsou lepší
než já,
že mi *bylo dáno* slyšet všechny ty divy od Nejvyššího
a že *se mi dostalo* nekonečné naděje od toho, který mě
stvořil?
- 10 Blaze mé matce mezi rodičkami,
budiž oslavována mezi ženami ta, která mě porodila.
- 11 Já však nebudu mlčet, až budu oslavovat Mocného,
nýbrž slavnostním hlasem budu vyprávět o jeho divech.
- 12 Kdo napodobí tvé zázraky, Bože,
nebo kdo může sledovat tvé hluboké myšlení o životě?
- 13 Ty řídíš svou myslí všechna stvoření,
jež stvořila tvá pravice,
ty jsi umístil u sebe každý pramen světla
a poklady moudrosti jsi připravil pod svým trůnem.
- 14 Právem zahynou ti, kdo nemilovali tvůj Zákon,
a strasti soudu postihnou ty, kdo se nepodřídili tvé moci.
- 15 Jestliže Adam *jako* první zhřešil
a přivedl smrt na všechny, kdo *nežili* v jeho čase,
přece i jeden každý z těch, kdo se z něho zrodili,
si mohl přivodit budoucí trápení,
anebo si mohl vyvolit budoucí slávu.
- 16 [Opravdu ten, kdo uvěřil, dostane odměnu.

- 17 Nyní se tedy vraťte ke zkaženosti, nynější zločinci,
protože budete pod přísným dohledem
vy, kdo jste v čase zavrhli rozumnost Nejvyššího.
- 18 Nepoučily vás jeho činy
ani vás nepřesvědčila dokonalost jeho stvoření, *trvajících*
po všechen čas.]
- 19 Adam tedy není příčinou *pádu* než jen sám sobě;
my všichni, bez výjimky, jsme se sobě stali Adamem.
- 20 Ty mi však, Pane, vylož, co jsi mi zjevil,
a dej mi poznat, oč jsem tě prosil.
- 21 Při skonání věku se dostane odplaty těm,
kdo jednali zločinně podle své zločinnosti,
ale věřící oslavíš podle jejich víry.
- 22 Řídíš ty, kdo jsou mezi tvými,
ale ty, kdo hřeší, vyloučíš z toho, co je tvé.“

¹dosl.: jemuž

(15) :Gn 3,6,17; :1K 15,21

Výklad vidění o mraku a vodách

- 55 1 I stalo se, když jsem pronesl slova této modlitby,
že jsem tam usedl pod strom,
abych si odpočinul ve stínu jeho větví.
- 2 Podíval jsem se, žasl a přemýšlel ve svých úvahách o
množství dobroty,
které od sebe odvrhli hříšníci, kteří jsou na zemi,
a o velikém utrpení, které podcenili,
i když věděli, že budou za své hříchy trpět.
- 3 A když jsem uvažoval o tom a onom, co je tomu podobné,
byl ke mně poslán anděl Ramáel,
který se stará o pravdivá vidění, a řekl mi:
- 4 „Proč tě tvé srdce znepokojuje, Báruku,
a proč tě zneklidňuje tvá mysl?

- 5 Jestliže jsi dobře slyšel pouze o soudu,
a byl jsi tím tak pohnut,
co *teprve se stane*, až to uvidíš na vlastní oči, otevřeným
zrakem?
- 6 A jestliže jsi tak vzrušen očekáváním, s nímž čekáš na den
Mocného,
co *teprve se stane*, až se dočkáš jeho příchodu?
- 7 Jestliže jsi tím vším vyděšen,
pověstmi o utrpení těch, kdo pobloudili,
oč více *budeš*, až čin zjeví divy?
- 8 A jestliže jsi slyšel jména dobrého a zlého, jež přijdou,
a bylo ti z *toho* úzko,
co *se stane*, až uvidíš, co zjeví mocnost,
která jedny potrestá a druhé potěší?“
- 56 1 „Avšak právě proto, že jsi prosil Nejvyššího,
aby ti podal výklad vidění, které jsi měl,
byl jsem poslán, abych ti to řekl.
- 2 Vždyť jasně tě poučil Mocný o pravidlech časů, jež minuly,
a o těch, jež budou, a pomínou v jeho věku,
od začátku jeho stvoření až po jeho dokonání,
těch, co žijí v podvodu, i těch, co setrvávají v pravdě.
- 3 Jak jsi viděl velký mrak,
který vystoupil z moře, odplul a zakryl zemi,
to je délka věku stvořeného Mocným,
když rozvažoval, jak udělat svět.
- 4 A stalo se, když vyšlo od něho slovo,
že byla ustavena délka věku, nevelká,
a byla určena množstvím rozumnosti toho, kdo ji vyslovil.
- 5 Jak jsi dříve na vrcholu mraku viděl černé vody,
které stekly na zem,
to je přestoupení, jímž přestoupil Adam, prvotní člověk.
- 6 Když totiž přestoupil,
smrt nastala nikoli ve svém čase,
zármutek dostal jméno,

úzkost byla připravena,
bolest byla vytvořena,
námaha byla zvýšena,
pýcha se začala nadýmat,
podsvětí naléhalo, aby bylo obnoveno krví,
nastalo plození synů,
vznikla vášnivost otců,
vznešenost lidství byla ponížena
a dobrota vyprahla.

- 7 Co mohlo zčernat či ztmavět víc než toto?
8 To je začátek černých vod, které jsi viděl.
9 A z těch černých vod se rodily opět černé
a udělala se temnota nejtemnější.
10 Ten (*tj. Adam*) byl nebezpečím pro sebe,
byl nebezpečím i pro anděly.
11 Ti totiž v tom čase, kdy byl stvořen,
měli svobodu
12 a někteří z nich sestoupili a smísili se s ženami.
13 Ti, kdo tehdy tak jednali,
byli uvrženi v okovy.
14 Ostatní mnozí andělé, jichž je bezpočtu,
byli zdrženliví.
15 A ti, kdo bydlili na zemi,
zahynuli společně ve vodách potopy.
16 To jsou první, černé vody.“

(15) :Gn 7,21

- 57 1 „Potom jsi viděl vody světlé.
Zde je pramen Abrahama
i jeho pokolení a příchod jeho syna i jeho vnuka
a těch, kdo se jim podobají.
2 Protože v tom čase, kdy Zákon *ještě* nebyl napsán,
byl jim znám jménem
a slova příkazů byla plněna;

tehdy se zrodila víra v soud, který nastane,
vznikla naděje na svět, který se obnoví,
a byl dán příslib života, který potom přijde.

3 To jsou světlé vody, které jsi viděl.“

(1) :Gn 12 21 25

58 1 „Třetí, černé vody, které jsi viděl,
to je směsice všech hříchů,
které potom národy spáchaly po smrti těch spravedlivých,
a zločinnost země egyptské,
těch, kdo se zločinně chovali při podrobení,
jímž podrobili jejich syny.

2 Avšak i ti konečně zahynuli.“

(1–2) :Ex 1 :Dt 26,6

59 1 „Čtvrté, světlé vody, které jsi viděl,
to je příchod Mojžíše, Árona a Mirjam,
Jozue, syna Núnova, a Káleba
a všech, kdo se jim podobají.

2 V tom čase svítlna věčného Zákona osvítila všechny,
kdo seděli v temnotě,
těm, kdo uvěří, oznámí příslib jejich odměny,
a těm, kdo odepřeli *věřit*, pak trápení ohněm, jež je pro ně
přichystáno.

3 Avšak v tom čase byla i nebesa odsunuta ze svého místa
a ti, kdo se pohybovali u trůnu Mocného, byli pohnuti,
když přijal k sobě Mojžíše.

4 Ukázal mu mnohá napomenutí *spolu* s pravidly Zákona
i dokonání času, jako i tobě,
a ještě podobu a rozměry Sijónu,
který má být postaven v podobě nynějšího svatého domu.

5 Tehdy mu též ukázal rozměry ohně
a hlubiny propastí

- i váhy větrů
a počet přívalů deště
- 6 i zadržení hněvu
a množství shovívavosti
i pravdivost soudu
- 7 i kořen moudrosti,
bohatství rozumnosti
a pramen poznání
- 8 i výši vzduchu
a velikost ráje
i konec větrů
a začátek soudu
- 9 i počet darů
a země, které dosud nevznikly,
- 10 i tlamu pekla
a smlouvu odplaty
i krajinu víry
a místo naděje
- 11 i podobu budoucího trápení
a nespočetné množství andělů
i nádheru blesků
a hlas hromů
i řady archandělů
a poklady světla
i proměny časů
a bádání v Zákoně.
- 12 To jsou ty čtvrté, světlé vody, které jsi viděl.“

(4) :Ex 20–23; :Ex 25–30

- 60 1 „Páté, černé vody, které jsi viděl, jak snesly,
to jsou skutky, které napáchali Emorejci,
jejich zařikávání, která pronášeli,
zla jejich tajemství
a slepenec jejich nečistoty.

- 2 Avšak i Izrael byl tehdy za dnů soudců znečištěn hříchy,
ačkoli vídali mnohá znamení,
která ¹činil ten¹, kdo je stvořil.“

¹⁻¹dosl.: se stávala od toho

- 61 1 „Šesté, světlé vody, které jsi viděl,
to je čas, v němž se narodil David a Šalomoun.
2 V tom čase byl budován Sijón a posvěcen dům svatyně,
byla prolita mnohá krev národů, které tehdy zhřešily,
a mnohé oběti byly tehdy přineseny při posvěcení domu
svatyně.
3 V tom čase trval mír a pokoj,
4 moudrost byla slyšena ve shromáždění
a bohatství rozumnosti se ve shromážděních rozmnožovalo.
5 Svaté svátky se slavily v dobrotě a velké radosti,
6 bylo vidět, že soud správců byl prost podvodu
a spravedlivé příkazy Mocného se uskutečňovaly v pravdě.
7 Země, které se v tom čase dostalo milosrdenství,
neboť její obyvatelé nehřešili,
byla oslavena více než všechny *ostatní* země
a město Sijón tehdy panovalo nade všemi zeměmi
a krajinami.
8 To jsou světlé vody, které jsi viděl.“

(2) :1Kr 6–8

- 62 1 „Sedmé, černé vody, které jsi viděl,
to je zvrácenost myšlení Jarobeáмова,
který si usmyslil, že udělá dva zlaté býčky,
2 a všechny zlé činy, jež spáchali králové, kteří vládli po
něm,
3 i prokletí Jezábel
a uctívání model, jimž v tom čase Izrael sloužil,
4 i zadržení deště a hladomory,

- 5 které byly *takové*, že ženy jedly plody svého lůna,
a čas jejich zajetí, jenž postihl devět a půl kmene,
protože žily v mnohých hříších.
- 6 Přišel Salbunasár¹, král Asyřanů,
a odvedl je do zajetí.
- 7 O národech lze mnoho říci,
jak jednaly po všechen čas zle a zločinně
a nikdy nejednaly spravedlivě.
- 8 To jsou sedmé, černé vody, které jsi viděl.“

¹Salmaneser, ČEP

(1) :1K 12,28 (3) :1K 16,31 (6) :2Kr 18,9–11

- 63 1 „Osmé, světlé vody, které jsi viděl,
to je spravedlnost a přímost Chizkijáše, krále judského,
a Boží dobrota, jež ho předcházela.
- 2 Když se pohnul Sancheríb, aby zahynul,
a jeho hněv ho zmátl,
zahynulo též množství národů, které byly s ním.
- 3 Když však král Chizkijáš uslyšel,
co asyrský král zamýšlí,
že přijde, ovládne a zahubí národ,
dva a půl kmene, jež zbyly,
a chce zbořit i Sijón,
tehdy se Chizkijáš spolehl na své jednání
a doufal pro svou spravedlnost.
Promluvil s Mocným a řekl:
- 4 ‚Viz, Sancheríb je připraven nás zahubit
a bude se pyšnit a vyvyšovat, když zničí Sijón.‘
- 5 Mocný ho vyslyšel – Chizkijáš byl totiž moudrý –
a neodmítl jeho prosbu, neboť byl spravedlivý.
- 6 Mocný tehdy dal příkaz svému andělu Ramáelovi,
který s tebou mluví.
- 7 I vyšel jsem a zahubil jich množství,

- v němž jen počet velitelů byl sto osmdesát pět tisíc
a jeden každý z nich měl svůj počet *vojska*.
- 8 Jejich mrtvoly jsem v tom čase spálil uvnitř,
šaty pak a zbraně jsem nechal venku,
aby divy Mocného byly více vidět
a aby se jeho jméno vyslovovalo po celé zemi.
- 9 Sijón byl zachráněn,
i Jeruzalém byl vysvobozen z úzkostí.
- 10 Radovali se všichni, kdo byli ve svaté zemi,
a bylo oslavováno jméno Mocného tím, že se o něm
mluvilo.
- 11 To jsou světlé vody, které jsi viděl.“

(3–10) :2Kr 19

- 64 1 „Deváté, černé vody, které jsi viděl,
to je veškeré zlo, jež panovalo za dnů Menašeho, syna
Chizkijášova.
- 2 Protože velice zle jednal a zabíjel spravedlivé,
potlačoval soud a proléval nevinnou krev,
znásilňoval provdané ženy,
bořil oltáře a rušil na nich oběti
a kněze vyháněl, aby nesloužili domu svatyně.
- 3 Dal udělat sochu s pěti obličejí,
čtyři z nich hleděly k světovým stranám¹
a pátá na vrcholu sochy jakoby *směřovala* proti horlivosti
Mocného.
- 4 Tehdy vyšel popud od Mocného,
aby byl vyvrácen Sijón,
jak k tomu došlo za vašich dnů.
- 5 Těž proti dvěma a půl kmene byl vyřčen rozsudek,
aby byly odvedeny do zajetí,
jak jsi nyní viděl.
- 6 Menašeho zlo se tak rozmnožilo,
že Nejvyšší vzdálil svou slávu z domu svatyně.

- 7 Proto byl Menaše v té době prohlášen za zlého a nakonec bylo jeho obydlí *zničeno* v ohni.
- 8 Když byla posléze vyslyšena jeho prosba k Nejvyššímu, když upadl na bronzového koně a bronzový kůň se roztavil, bylo mu to znamením pro *tu* hodinu.
- 9 Nežil dokonale ani nebyl slušný, avšak od té doby věděl, že nakonec bude někým sužován.
- 10 Kdo může prokazovat dobro, může i týrat.“

¹dosl.: ke čtyřem větrům

(1) :2Kr 21

- 65 1 „Tak zle jednal Menaše a ve svém čase si myslel, že se nestane, aby to Mocný vyžadoval na nich.
 - 2 To jsou deváté, černé vody, které jsi viděl.“
- 66 1 „Desáté, světlé vody, které jsi viděl, to je čistota pokolení Jóšijáše, krále judského, který ve svém čase byl podřízen jedině Mocnému celým srdcem a celou duší.
 - 2 Očistil zemi od model a posvětil všechny nádoby, jež byly poskvrněny, oběti navrátil na oltář a vyvýšil roh svatých, vyzvedl spravedlivé a oslavil všechny moudré v rozumnosti, navrátil kněze k jejich službě a zničil a odstranil ze země zaklínače, kouzelníky a vyvolavače *mrtvých*.
 - 3 Nejen zlé, kteří byli živi, *dal* zabít,

těž kosti těch, kdo zemřeli, vytáhli z hrobů a spálili
v ohni.

- 4 Ustanovil svátky a soboty s jejich svatými *obřady*
a poskvrněné spálil v ohni,
i lživé proroky, kteří klamali lid, *dal* spálit ohni,
a lid, který je poslouchal, dokud žili, dal svrhnout do
údolí Kedrónu
a naházet na ně kameny.
- 5 Horlil horlivostí Mocného z celé své duše,
sám byl pevný v Zákoně v onom čase
a nenechal nikoho neobřezaného nebo páchajícího zlo
v celé zemi po všechny dny svého života.
- 6 On je ten, kdo dostane věčnou odměnu
a bude oslaven u Mocného víc než mnozí v čase posledním.
- 7 Pro něho a pro ty, kdo se mu podobají,
byly stvořeny a připraveny oslavy nejčestnější,
které ti byly dříve předpověděny.
- 8 To jsou ty světlé vody, které jsi viděl.“

(1) :2Kr 22,1 (2) :2Kr 23

- 67
- 1 „Jedenácté, černé vody, které jsi viděl,
to je neštěstí, jež nyní postihuje Sijón.
 - 2 Nebo myslíš, že andělé necítí úzkost před Mocným,
že byl tak vydán Sijón,
že, hle, se chlubí národy ve svých srdcích
a davy před svými modlami a říkají:
,Pošlapán je ten *Sijón*, který častokrát pošlapával,
podroben je ten, kdo podroboval.‘
 - 3 Myslíš, že se z toho raduje Nejvyšší
nebo že se jeho jméno oslavuje?
 - 4 Avšak co bude s jeho spravedlivým soudem?
 - 5 Přece potom budou drženi v úzkosti ti,
kdo jsou rozptýleni mezi národy
a žijí na každém místě v hanbě.

- 6 Protože když je Sijón vydán
a Jeruzalém zrušeno,
modly v městech národů prospívají
a dým z vonných látek spravedlnosti ze Zákona zmizel
ze Sijóna
a v krajině Sijóna *vůbec*,
hle, dým zla je v něm.
- 7 Avšak povstane babylónský král,
jenž zbořil nyní Sijón,
bude se chlubit lidem
a bude mluvit ve svém srdci veliké věci před Nejvyšším.
- 8 I ten pak nakonec padne.
- 9 To jsou černé vody.“

- 68 1 „Dvanácté, světlé vody, které jsi viděl, znamenají¹ toto:
2 Po těchto *událostech* přijde čas,
kdy tvůj lid upadne do neštěstí,
takže budou v nebezpečí,
že všichni spolu zahynou.
3 Přece však budou zachráněni
a jejich nepřátelé padnou před jejich zraky.
4 I budou mít někdy velikou radost.
5 A v tom čase bude zakrátko znovu zbudován Sijón,
budou opět zavedeny oběti
a kněží se vrátí ke svým službám,
opět přijdou národy, aby jej, *Sijón*, oslavovaly,
6 avšak ne zcela jako dříve.
7 Potom se stane, že dojde k pádu mnohých národů.
8 To jsou světlé vody, které jsi viděl.“

¹dosl.: je slovo

- 69 1 „Poslední vody, které jsi viděl,
jež byly černější než všechny předchozí,
ty, které následovaly po dvanáctém pořadí

- a které byly spolu shromážděny,
týkají se celého světa.
- 2 Nejvyšší *je* totiž od počátku rozdělil,
protože on jediný ví,
co je připraveno, aby se stalo.
 - 3 U zločinů a nemravnosti,
které se budou dít před jeho zrakem,
viděl předem šest jejich období.
 - 4 U dobrých činů, jež jsou spravedliví připraveni uskutečnit
před ním,
viděl předem šest jejich období,
kromě těch, jež jsou připraveny, aby *je* vykonal *sám* při
skonání věku.
 - 5 Proto černé vody nejsou s černými
ani světlé se světlými.
To je konec.“

- 70 1 Slyšel jsem tedy výklad posledních, černých vod
které v budoucnu přijdou [po *dřívějších* černých]:
„Toto je slovo:
- 2 Hle, přijdou dny a stane se, až dozraje čas věku
a přijde žeň jeho semen, zlých a dobrých,
že dopustí Mocný na zemi,
na její obyvatele a na její vládce,
zmatení ducha a poblouzení mysli,
 - 3 budou nenávidět jeden druhého
a budou podněcovat jeden druhého k boji,
budou vládnout nepoctiví nad váženými
a budou se vyvyšovat nehodní nad oslavené.
 - 4 Budou podřízeni mnozí nemnohým
a ti, kdo nic neznamenalí, budou panovat nad silnými,
budou převažovat chudí nad bohatými
a zločinní se budou vyvyšovat nad statečné,
 - 5 umlknou moudří

- a hloupí budou mluvit,
nebudou schvalovány úmysly lidí
ani rady silných
a nebude ověřována naděje těch, kdo doufají.
- 6 Až nastane, co bylo předpověděno,
padne zmatení na všechny lidi,
z nichž někteří padnou v boji,
někteří budou zahubeni v úzkostech
a někteří utlačeni těmi, kdo k nim patří.
- 7 Pak se ohlásí Nejvyšší těm národům,
které *na to* předem připravil,
a přijdou a budou bojovat s vládci,
kteří ještě zůstali.
- 8 A stane se, že kdokoli unikne boji,
zemře při zemětřesení,
kdo unikne zemětřesení,
shoří v ohni,
a kdo unikne ohni,
skončí hladem.
- 9 Stane se, že každý, kdo vyvázne
a unikne z toho všeho, co bylo předpověděno,
– z těch, kdo zvítězili a kdo byli poraženi –
budou odevzdáni do rukou mého služebníka Mesiáše.
- 10 Celá země pohltní své obyvatele.“
- 71 1 „Avšak svatá země se smiluje nad svými
a v tom čase vezme v ochranu své obyvatele.
- 2 Toto je vidění, které jsi viděl,
a toto je jeho výklad.
- 3 Já jsem přišel, abych ti to řekl,
neboť tvá prosba byla Nejvyšším vyslyšena.“
- 72 1 „Poslyš též o světlých vodách,
které budou na konci těch černých.
Toto je slovo:

- 2 Poté, co přijdou znamení, o nichž jsem s tebou dříve
hovořil,
že budou zmateny národy,
přijde čas mého Mesiáše;
svolá všechny národy,
některé z nich nechá naživu
a některé zabije.
- 3 To tedy postihne národy,
které budou žít z něho.
- 4 Každý národ, který neznal Izraele
a nepošlapával potomstvo Jákobovo,
bude žít.
- 5 A to proto, že některé ze všech národů budou
podrobeny tvému národu.
- 6 Všichni ti však, kdo panovali nad vámi nebo vás znali,
zahynou mečem.“
- 73 1 „Poté, co pokoří všechny, kdo jsou na světě,
a bude sedět na věky v pokoji na trůně svého království,
zjeví se radost a zavládne klid.
- 2 Tehdy zdraví bude sestupovat v rose
a nemoc zmizí,
trápení, úzkost a nářek se od lidí vzdálí
a radost bude procházet celou zemí.
- 3 *Nikdo* již nebude umírat předčasně
a nepříhoda se ani žádná nenadálá nehoda.
- 4 Soudy a osočování, spory a odplaty,
krev a žádosťivost, závist a nenávisť
a vše, co je tomu podobné,
bude odsouzeno, neboť to *má být* odstraněno.
- 5 To jsou ty *věci*, jež tento svět naplňovaly zlem,
a pro něž bylo žití lidí více zmateno.
- 6 Přijdou šelmy z lesa
a budou sloužit lidem,
hadi a draci vylezou ze svých děr,
aby se podřídili dělátku.

- 7 Ženy již nebudou rodit v bolestech,
a nebudou trpět, když budou vydávat plody lůna.“

(6) :Iz 11,8

- 74 1 „I stane se v těch dnech,
že nebudou cítit únavu ženci
ani vysílení ti, kdo staví,
sama od sebe půjde práce těm,
kdo ji budou dělat v úplném klidu.
2 Protože ten čas je ukončením toho,
co bylo porušeno,
a začátkem toho, co se neporuší.
3 Stane se v něm to, co bylo předpověděno,
je vzdálen od zlých
a blízký těm, kdo neumírají.
4 To jsou poslední světlé vody,
které přitekly po posledních černých vodách.“

- 75 1 I odpověděl jsem takto:
„Kdo se může přirovnat, můj Pane, k tvé dobrotě
Je nepostižitelná.
2 Nebo kdo prozkoumá tvá milosrdenství,
jež jsou nekonečná?
3 Kdo vysleduje tvou rozumnost?
4 Nebo kdo bude moci vyslovit myšlenky tvého poznání?
5 Kdo ze zrozených se může nadít, že k tomu dojde,
že ty se smilováváš a pečuješ o něho?
6 Protože kdyby ses vůbec nesmilovával nad lidmi,
ti, kdo jsou pod tvou pravicí, by k tomu nemohli dospět,
než ti, kdo jsou ve jmenných seznamech, budou povoláni.
7 My však, kteří zůstáváme,
kdybychom věděli, proč jsme přišli,
a podřídili se tomu, kdo nás vyvedl z Egypta,
opět přijdeme a vzpomeneme toho, co minulo,
a zaradujeme se nad tím, co bylo.

8 Kdybychom však nyní nevěděli, proč jsme přišli,
a neznali vedení toho, jenž nás vyvedl z Egypta,
přišli bychom opět, prosili o to, co je nyní,
a rmoutili se bolestí nad tím, co se přihodilo.“

76 1 Odpověděl mi takto:

„[Protože ti bylo ukázáno zjevení toho vidění, jak ses
modlil,]

poslyš slovo Nejvyššího,
aby ses dozvěděl, co se ti přihodí potom.

2 Protože určitě odejdeš z této země,
avšak ne k smrti,
nýbrž k opatrovně časů,

3 vystup k vrcholu této hory
a přejdou před tebou všechny krajiny této země,
i podoba světa
a vrcholky hor
a hlubina údolí,
hloubky moře
a počet řek,
abys viděl, co míváš a kam jdeš.

4 To se stane po čtyřiceti dnech.

5 Nyní však, v těchto dnech jdi a uč lid, jak můžeš,
aby se poučili *tak*, aby nezemřeli v posledním čase;
mají se tak poučit, aby v posledních časech žili.“

Příprava dvou dopisů (77,1–24)

*Báruk mluví k lidu a je požádán
o napsání dopisů.*

77 1 Já, Báruk, jsem odešel odtamtud
přišel ke svému lidu,
shromáždil jsem je od největšího až po nejmenšího
a řekl jsem jim:

- 2 „Slyšte, synové Izraele,
vizte, kolik vás zbylo z dvanácti kmenů Izraele.
- 3 Avšak vám a vašim otcům dal Pán Zákon přede všemi
národy.
- 4 Protože vaši bratři přestoupili příkazy Nejvyššího,
přivedl na vás a na ně odplatu;
neušetřil dřívější, nýbrž i poslední dal do zajetí
a neponechal z nich nikoho¹.
- 5 Hle, vy zde, jste můj lid.
- 6 Jestliže nyní narovnáte své cesty,
neodejdete vy, jako odešli vaši bratři,
nýbrž oni přijdou k vám.
- 7 Protože milosrdný je ten, jehož ctíte,
laskavý ten, v něhož doufáte,
a pravdivý, že vám dá dobré a ne zlé.
- 8 Neviděli jste, co se stalo Sijónu?
- 9 Proč myslíte, že *to* místo zhřešilo, a proto bylo zbořeno,
nebo že země v něčem pobloudila,
a proto byla vydána?
- 10 Nevíte, že kvůli vám, kteří jste zhřešili,
bylo zbořeno to, co nezhřešilo,
a kvůli těm, kdo jednali zle,
bylo nepřátelům vydáno, co nepobloudilo?“
- 11 Všechn lid mi odpověděl takto:
„Vše, nač si můžeme vzpomenout, že je dobré,
co udělal pro nás Mocný, si připomínáme,
a to, co si nepřipomínáme, on ve svém milosrdenství ví.
- 12 Přece udělej pro nás, pro svůj lid, toto:
Napiš také našim brařím do Babylóna
dopis s poučením, svitek s dobrými zprávami,
že také je posílíš, dříve než od nás odejdeš.
- 13 Zahynuli pastýři Izraele,
zhasly svítilny, jež osvěcovaly,
a zarazily svůj tok prameny, z nichž jsme pili.

- 14 My jsme byli ponecháni v temnotě,
v hustém lese
a ve vyprahlé poušti.“
- 15 Odpověděl jsem jim takto:
„Pastýři, svítilny a prameny byly ze Zákona,
a jestliže my odejdeme, Zákon zůstává.
- 16 Jestliže tedy budete hledět k Zákonu
a budete pečliví v moudrosti,
nebude vám chybět svítilna,
pastýř neodejde
a pramen nevyschne.
- 17 Jak jste mi řekli,
napíší také vašim bratřím, kteří jsou v Babylóně,
a pošlu to po lidech,
a rovněž tak napíší devíti a půl kmeni
a pošlu to po ptáku.“
- 18 I stalo se dvacátého prvního *dne* v osmém měsíci,
že jsem přišel já, Báruk, a usedl pod dub do stínu větví;
nikdo nebyl se mnou, nýbrž byl jsem sám.
- 19 A napsal jsem tyto dva dopisy;
jeden jsem poslal po orlu devíti a půl kmene
a druhý jsem poslal po třech lidech těm, *kdo jsou*
v Babylóně.
- 20 Zavolal jsem orla a řekl mu tato slova:
21 „Nejvyšší tě stvořil, abys byl vyvýšený nade vším ptactvem.
22 Nyní leť a nikde se nezdržuj!
Neleť do hnízda
ani nezůstávej na žádném stromě,
dokud nepřeletíš šíří mnohých vod řeky Eufratu
a nedorazíš k lidu, který tam bydlí.
Předlož jim tento dopis.
- 23 Vzpomeň si, že za času potopy dostal Noe od holuba plod
olivy,
- když jej vypustil z archy.
- 24 Ale i havrani obsluhovali Elijáše,
když mu přinášeli pokrm, jak jim bylo nařízeno.

- 25 Také Šalomoun v době svého kralování na každé místo,
kam chtěl *něco* poslat nebo si něco vyžádat,
nařídil *letět* ptáku,
a *ten* ho uposlechl, jak nařídil.
- 26 Nyní neoddávej se lenosti
a neuchyluj se napravo ani nalevo,
nýbrž leť a sleduj přímou cestu,
abys zachoval příkaz Mocného, jak jsem ti poručil.“

¹ dosl.: pozůstatek

(23) :Gn 8,11 (24) :1Kr 17,4.6

Dopis Báruka, syna Nerijášova (78,1–87,1)

Izraelským kmenům v zajetí u Eufratu

- 78(1) 1 Toto jsou slova dopisu,
který poslal Báruk, syn Nerijášův, devíti a půl kmenům,
jež byly za řekou Eufratem.
Bylo v něm napsáno toto:
- 2 Takto pravil Báruk, syn Nerijášův, bratřím, kteří byli
zajati:
Milosrdenství a pokoj buď s vámi.
- 3 Připomínám, bratři moji, lásku toho, který nás stvořil,
odedávna nás miloval
a nikdy nás neměl v nenávisti,
nýbrž spíše nás napomínal.
- 4 Opravdu vím, že my všichni, dvanáct kmenů, jsme byli
spojeni jedním poutem,
jakože jsme byli zrozeni z jednoho otce.

- 5 Proto mám nejvíce péči o to,
abych vám zanechal slova tohoto dopisu dříve, než zemřu,
abyste měli útěchu v neštěstích, jež vás postihla,
a že jste byli též zarmoucení neštěstím, jež se přihodilo
vaším bratřím,
zároveň pak abyste za spravedlivý přijali soud toho,
který proti vám rozhodl, abyste byli zajati,
– menší je to, co jste vytrpěli,
než to, co jste udělali –
abyste pro poslední časy byli nalezeni hodnými svých otců.
- 6 Proto jestliže uvážíte, co jste pro své dobro nyní vytrpěli,
abyste na konci nebyli souzeni a trápeni,
přijmete věčnou naději,
zvláště když odstraníte ze svého srdce prázdný blud,
pro nějž jste se sem dostali.
- 7 Když to tak učiníte,
trvale si vás bude připomínat ten,
který po celý čas sliboval kvůli nám
těm, kdo byli lepší než my,
že na věky nezapomene ani neopustí své semeno,
nýbrž s mnohým milosrdenstvím shromáždí opět ty, kdo
byli rozptýleni.

Zkáza Jeruzaléma

- 79(2) 1 Bratři moji, měli byste nejprve vědět, co se přihodilo
Sijónu,
že vystoupil proti nám Nebúkadnesar, král babylónský.
- 2 Zhřešili jsme proti tomu, kdo nás stvořil,
nezachovávali jsme příkazy, které nám dal,
ale nekárál nás, jak bychom si zasloužili.
- 3 Co se přihodilo vám,
abychom více trpěli,
přihodilo se také nám.

- 80(3) 1 Nyní, bratři moji, oznamuji vám,
že když nepřátelé obklíčili město,
byli posláni andělé Nejvyššího,
zbořili mohutné hradby opevnění
a rozbili pevné železné úhly,
které nemohli vytáhnout.
- 2 Avšak některé svaté nádoby ukryli,
aby nebyly nepřáteli znesvěceny.
- 3 Když to udělali,
vydali nepřátelům hradbu, jež byla zbořena,
palác, který byl vyloupen,
chrám, který byl spálen,
a lid, který byl poražen,
protože byl vydán, aby se nepřátelé nechlubili a neříkali:
„Tak jsme dokázali vítězit silou,
že jsme ve válce zpusťovali chrám Nejvyššího.“
- 4 Také vaše bratry spoutali, odvedli do Babylóna
a usídlili je tam.
- 5 Zůstalo nás zde velice málo.
- 6 To je ta bolest, o níž jsem vám *chtěl* napsat.
- 7 Opravdu vím, že vás utěšovala přítomnost Sijónu,
když jste věděli, že byl úspěšnější před útlakem,
kterým jste byli zarmouceni,
protože jste se od něho vzdálili.

- 81(4) 1 Leč poslyšte i slovo o útěše.
- 2 Truchlil jsem pro Sijón
a prosil Nejvyššího o slitování a řekl jsem:
3 „Zůstane nám to až do konce?
A přijdou na nás v každé době tato neštěstí?“
- 4 Mocný učinil podle množství svého milosrdenství
a Nejvyšší podle velikosti své laskavosti,
zjevil mi slovo, aby mne potěšil,
a ukázal mi vidění, abych se již netrápil,

dal mi poznat tajemství časů
a ukázal mi příchod dob.

Potrestání nepřátel

- 82(5) 1 Proto, bratři moji, jsem vám napsal,
abyste našli útěchu v mnohých úzkostech.
- 2 Dozvíte se, že náš stvořitel dozajista odplatí za nás
víc všem našim nepřátelům,
podle všeho, co udělali nám a mezi námi,
a že je již blízko dokončení, které připravil Nejvyšší,
a jeho milosrdenství, které přijde.
Není vzdálené dokonání jeho soudu.
- 3 Nyní vidíme množství úspěchů národů,
které jednaly zločinně,
ale jsou jako pára.
- 4 Vidíme množství jejich moci,
ale podobají se kapičce.
- 5 Vidíme pevnost jejich síly,
když stále stojí proti Mocnému,
ale budou považováni za slinu.
- 6 Myslíme na slávu jejich velikosti,
když nezachovávají příkazy Nejvyššího,
ale odvanou jako dým.
- 7 Přemýšlíme o kráse jejich výzdoby,
když se obírají nečistotami,
ale vyschnou jako vadnoucí rostlina.
- 8 Uvažujeme o síle jejich tvrdosti,
jejíž konec si sami nepřipomínají,
ale budou zlomeni jako vlna, jež se převalí.
- 9 Pozorujeme, jak se chlubí svou mocí,
když popírají dobrotu Pána, který jim ji dal,
ale zmizí jako mrak, který odvane *vítr*.

(4) :Iz 40,15

Konec světa je blízký

- 83(6) 1 Nejvyšší velice zrychlí své časy,
rychle přivede své doby
a rozhodně bude soudit ty, *kteří jsou* v jeho světě.
- 2 Dohlédne pravdivě na všechny
pro jejich hříšné činy.
- 3 Pečlivě vyšetří skryté myšlenky
a všechno, co je uloženo v nitru člověka,
s pokáráním předvede veřejně před všemi lidmi.
- 4 Ať tedy nevstupuje do vaší mysli nic z přítomných *věcí*,
které trvají,
nýbrž spíše očekávejme, že přijde, co nám bylo přislíbeno.
- 5 Nehleďme na nynější rozkoše národů,
nýbrž si připomínejme, co bylo přislíbeno pro konec nám,
6 protože opravdu míjejí meze časů a dob
a zároveň vše, co je v nich.
- 7 Dokonání tohoto věku ukáže velikou moc jeho vládce,
když všechno přijde k soudu.
- 8 Připravte tedy svá srdce na to, čemu jste dříve uvěřili,
abyste nebyli vyloučeni z obou věků,
neboť pak jako jste zde byli zajati,
tam byste byli trápeni.
- 9 Co totiž trvá nyní nebo co minulo či přijde,
ve všem tom ani zlé není úplně zlé,
ani dobré není úplně dobré.
- 10 Veškeré zdraví nynějška se obrátí v nemoci.
11 Veškerá síla nynějška se obrátí v slabost
a veškerá pevnost nynějška se obrátí v bídu.
- 12 Veškerá síla mládí se obrátí v starobu a skonání
a veškerá krása ozdob nynějška vyprahne a zoškliví.
- 13 Veškerá pýcha chlubitosti nynějška se obrátí v ponížení
a hanbu
a veškerá sláva povýšenosti nynějška se obrátí v stud
mlčení.

- 14 Veškerá nádhera a pýcha nyníška se obrátí v trosky mlčení.
 15 Veškerá rozkoš a radost nyníška se obrátí v hnilobu a
 zkázu.
 16 Veškerý křik chlubilů se obrátí v mlčící prach.
 17 Veškerý majetek bohatství nyníška se obrátí jedině
 v podsvětí.
 18 Veškeré chtivé loupeže nyníška se obrátí v
 nedobrovolnou smrt
 a veškerá smyslná chtivost nyníška se obrátí v soud
 trápení.
 19 Veškerá potměšilá lest nyníška se obrátí v prokazování
 pravdy.
 20 Veškerá sladkost masť nyníška se obrátí v soud a
 usvědčení.
 21 Veškeré lživé přátelství se obrátí v hanbu mlčení.
 22 Když tedy toto všechno bylo tak nyní,
 myslí si někdo, že to nebude odplaceno?
 23 Dokonání všeho přijde k pravdě.

(3) :1K 4,5 :1Hen 9,5

- 84(7) 1 Hle, oznámil jsem vám *to*, dokud jsem živ.
 Řekl jsem, abyste se co nejvíce učili příkazy Mocného,
 který vám dal návod,
 a předložím vám *něco* málo z příkazů jeho soudu, dříve
 než zemřu.
 2 Vzpomeňte, že Mojžíš kdysi dosvědčil svědectví vůči
 vám nebesy a zemí a řekl,
 že když přestoupíte Zákon, budete rozptýleni,
 a když jej budete zachovávat, budete zachráněni.
 3 Také vám řekl jiné *výroky*,
 když vás bylo společně dvanáct kmenů v poušti.
 4 Po jeho smrti jste to od sebe odvrhli,
 a proto vás postihlo, co bylo předpověděno.
 5 Mojžíš vám *to* řekl, dříve než se *to* přihodilo,

a hle, přihodilo se vám *to*,
neboť jste opustili Zákon.

6 Také já vám říkám, poté co jste trpěli,
že když poslechnete to, co vám bylo řečeno,
dostanete od Mocného vše, co bylo uloženo a uchováno
pro vás.

7 Budiž tento dopis mezi mnou a vámi na svědectví,
abyste si připomínali příkazy Mocného
a abych i já měl omluvu před tím, kdo mne poslal.

8 Kéž jste pamětlivi Zákona a Sijónu i svaté země
i svých bratří a odkazu svých otců;
a na svátky a na soboty nezapomínejte.

9 Odevzdejte tento dopis a podání Zákona svým synům po vás,
jak i vám *jej* odevzdali vaši otcové.

10 V každém čase stále prostě
a modlete se pilně celou svou duší,
aby se Mocný s vámi smířil
a nepočítal množství vašich hříchů,
nýbrž aby se rozpomenul na upřímnost vašich otců.

11 Jestliže nás totiž nebude soudit podle množství svého
milosrdenství,
běda nám všem narozeným.

85(8) 1 Dále vězte, že v dřívějších časech a dávných pokoleních
měli naši otcové spravedlivé pomocníky, proroky a svaté.

2 Ovšem i my jsme byli v naší zemi,
oni nám pomáhali, když jsme hřešili,
a modlili se za nás k tomu, který nás stvořil,
protože se spoléhali na své činy.

A Mocný je vyslyšel a odpouštěl nám.

3 Nyní však spravedliví byli shromážděni
a proroci zesnuli,
my jsme odešli ze své země
a Sijón nám byl odňat.

Nemáme nyní nic než Mocného a jeho Zákon.

- 4 Jestliže tedy narovnáme a napravíme svá srdce,
dostaneme vše, co jsme ztratili,
co převyšuje to, co jsme ztratili, mnohonásobně.
- 5 Co jsme ztratili, bylo možno zničit,
co dostaneme, je nezničitelné.
- 6 Také našim bratřím do Babylóna jsem tak napsal,
abych jim toto dosvědčil.
- 7 Po všechen čas nechť máte před očima vše, co bylo
předpověděno,
protože dosud jsme v duchu a v moci své svobody.
- 8 Také Nejvyšší bude shovívavý vůči nám zde
a dal nám vědět, co bude,
neskryl před námi nic, co se přihodí na konci.
- 9 Dříve tedy, než soud vyžádá, co je jeho,
a pravda, co jí náleží,
připravme své duše, abychom vzali, a ne abychom byli
vzati,
abychom doufali, a ne abychom byli zmateni,
abychom spočinuli se svými otci,
a ne abychom byli trápeni se svými nepřáteli.
- 10 Mládí věku již přešlo,
síla tvorstva již skončila
a sled časů je poněkud rychlý – a ony už minuly.
Džbán se blíží k nádrži a loď k přístavu,
běh cesty k městu a život ke skonání.
- 11 Připravte tedy své duše,
abyste si odpočinuli, až doplujete a vystoupíte z lodi,
a abyste, až odejdete, nebyli odsouzeni.
- 12 Hle, Nejvyšší přivede to všechno.
Tam již není místo pro obrácení
ani mez pro časy ani délka pro doby
ani změna pro směry
ani místo pro prosbu ani poslání žádosti
ani pro přijetí poznání ani poskytování laskavosti
ani místo pro pokání duše ani přimlouvání za *odpuštění*
viny

- ani prosby otců ani modlitba proroků
ani pomoc spravedlivých.
- 13 Je tam však odsouzení i rozsudek nad zkažeností,
cesta ohně a stezka blížící se ke Geheně.
- 14 Proto je jeden Zákon v ruce jednoho, jeden věk,
a pro ty, kdo jsou v něm, konec pro ně všechny.
- 15 Tehdy obživí ty, které nalezne,
a odpustí jim,
a zároveň zahubí ty, kdo byli potřísněni hříchy.

Závěr dopisu

- 86(9) 1 Až tedy dostanete tento dopis,
předčítejte jej pečlivě ve svých shromážděních
2 a promýšlejte jej,
zvláště ve dnech *svých* postů.
- 3 A pamatujte na mne pro tento dopis,
jakož i já si vás pro něj stále připomínám.
- 87(10) 1 I stalo se, když jsem dokončil všechna slova tohoto
dopisu
a pečlivě jsem jej dopsal až do konce,
že jsem jej svinul, pozorně zapečetil
a přivázal na krk orla;
pustil jsem jej a odeslal.
- Skončila kniha Báruka, syna Nerijášova.

JÁKOBOVA MODLITBA

ÚVOD

Charakteristika

Modlitba Jáková se mezi starozákonní pseudepigrafy dostala teprve v anglické kritické edici J. H. Charleswortha z roku 1985. Patří sice na okraj židovské literatury, protože má některé magické rysy, ale základním zaměřením odpovídá myšlení některých proudů diasporního židovství. A protože navíc mezi pseudepigrafy spadá i dobou svého vzniku, bylo rozhodnutí o jejím zařazení do edic starozákonních pseudepigrafů oprávněné. Tento text jako nejhodnotnější nám známý představitel svého žánru je vhodným dokreslením širokého spektra židovského písemnictví, v jehož prostředí vznikala i křesťanská literatura.

Text a doba vzniku

Text modlitby byl objeven na silně poškozeném egyptském papýru v roce 1926; roku 1931 jej K. L. Preisendanz zařadil do druhého dílu své kritické edice řeckých magických papýrů. Jde o zápis, který paleograficky spadá do čtvrtého století po Kristu, ale zřejmě nejde o prvopis (sr. oddíl o teologii tohoto spisu). Srovnání s podobnými texty, jako je například Modlitba Josefova, umožňuje datovat vznik Modlitby Jákovy před rok 150 po Kr. s tím, že zásadně nelze vyloučit datování starší (konec prvního století).

Plnou rekonstrukci textu ztěžuje silné poškození rukopisu. Nerekonstruovatelný text v mezerách rukopisu tečkujeme, rekonstruované části ohraničujeme hranatými závorkami; části, které jsou z překladatelských důvodů doplněny pro snazší pochopení smyslu, jsou psány kurzivou.

Zvláštním problémem jsou magické výroky a výzvy, které jsou na několika místech přímo zasazeny do textu, jak to je v magických písemnostech běžné. Některé z nich jsou vepsány tenkým písmem. D. E. Aune je v Betzově anglickém vydání magických papyrů (1986) všechny zahrnuje do svého překladu, protože jediný rukopis neumožňuje spolehlivou kritickou rekonstrukci původního textu. Obsah modlitby se však natolik liší od průměru magických textů, že některá magická slova mohla být připojena dodatečně. Invokace sestávající ze záhadných cizích slov jsou i v typických magických textech variabilní. Navíc mohly pro magické účely být doplněny i texty, které původně nemají s magií nic společného. To vedlo J. H. Charleswortha k tomu, že ve svém překladu magické invokace vynechal. K. L. Preisendanz uvádí v překladu jen ty z nich, které jsou jednoznačně rekonstruovatelné. V českém překladu je oddělujeme od souvislého textu a uvádíme je v pravém sloupci. Tence vepsaná slova jsou v češtině psána tučnou kurzivou.

Jazyk a místo původu

Modlitba je zapsána řecky a v řečtině byla zřejmě původně složena. Hebrejským slovům, která se v ní vyskytují, autor patrně nerozuměl. Místem vzniku je zřejmě Egypt, odkud pochází i dochovaný opis. Nasvědčuje tomu zmínka o hoře Sínaj a zčásti i celkové teologické zaměření.

Teologie

Z průzkumu pozdně starověkých židovských magických textů vyplývají jejich tři hlavní typické rysy, které v úvodu ke své edici uvádí Charlesworth: (a) magické pojetí hebrejštiny, kterou autoři magických textů pokládali za řeč s tajemnou mocí, (b) magické pojetí jmen,

včetně jména Božího, které je tajné (v ortodoxním židovství je každému věřícímu známo, ale je svaté, a proto se nevyslovuje), a (c) závažná role, kterou hrají andělé jako zprostředkující bytosti.

Z těchto tří rysů, jak správně upozorňuje vydavatel anglického překladu, chybí v Modlitbě Jákobově poslední; tím výraznější je biblický monoteismus.

Tajemný význam jmen se soustřeďuje na jména a přívlastky Boží. Magické rysy nevystupují nápadně do popředí, chápeme-li magii v obecném smyslu jako způsob žádosti, která se obrací k božstvu spojená s prostředky nátlaku, nikoli toliko jako pokorná prosba, jak je to v modlitbě.

Základní rozdíl od většiny magických textů však spočívá v tom, co prosebník od božstva očekává. Většina magických textů očekává orákulum – předpověď budoucnosti nebo konkrétní radu při důležitém životním rozhodování (většinou prostřednictvím zvláštního znamení), mnoho se týká bezprostředních životních potřeb. Zato Modlitba Jákobova, s jejímiž prosbami se pozdější modlitebníci mají ztotožnit, vrcholí podle biblického vzoru krále Šalomouna (1Kr 3,9) prosbou o moudrost (17).

Na konci o sobě modlitebník mluví jako o pozemském andělovi (AGGELOS EPIGEIOS), který od Boha přijal dar nesmrtnosti. E. R. Goodenough se domnívá, že verše 18 a 19 je třeba chápat jako žádost o proměnění – o zázračnou transformaci celé bytosti a její přenesení do stavu andělů. Protože je gramaticky dobře, ano dokonce lépe zdůvodněno pojetí výrazu „přijal (DEXAMENON) tento dar“ jako dění, které nastalo již v minulosti, kloní se J. H. Charlesworth k názoru, že modlitebník, který se ztotožnil s Jákobem a jeho vírou, prožívá jistotu, že smrt bude jeho vstupem do věčnosti, a prosí o moudrost pro zbytek svých pozemských dní. Tedy veskrze biblický postoj. Hlavní oporou tohoto pojetí je pseudepigrafní Modlitba Josefova, kde se předpokládá, že Jákob byl inkarnací anděla Izraele – prvorozeného všeho stvoření. Protože Modlitba Josefova vznikla v prvním století, je tato shodná představa jedním z argumentů pro relativně rané datování Modlitby Jákobovy, o němž jsme již mluvili (oddíl o textu).

Boží jméno Iao má nejbližší obdobu v gnostickém traktátu O původu světa, dochovaném ve dvou opisech v textech z Nag Hammádí

(II/5,101,15nn). Gnostické ideje však v Modlitbě Jákobově nevystupují do popředí, takže lze předpokládat, že jde o výraz, který měl širší náboženské zázemí.

Obraz Boha řídícího běh hvězd (z nichž proto lze vyčíst jeho vůli) a sesílajícího sníh (16, sr. 7.9) navazuje na Gn 1,14–19 a rozvinul se v helénistické době (např. Óšal 16,13 nebo Sír 16, 26–28). Úzce s tímto obrazem souvisí obraz Boží svrchovanosti nad anděly a ostatními nadosobními mocnostmi (1–2.7–8.11), které podle tehdejších představ spoluovlivňovaly lidské životy tak, jako podle dnešních představ je ovlivňují zákonitosti přírodní, společenské a duchovní. Mezi nebezpečné mocnosti patří i moře (8, sr. Ž 107,23–32; Zj 20,13) a propast (ChASMA – 11, jako Lk 16,26; jde však spíš o představu blízkou Gn 1,1). „Hadovití bohové“ (DRAKONTEIOI THEIOI – 8) jsou doloženi v několika náboženských oblastech od doby helénistické. Vztah k hadovi z vyprávění o Adamově pádu v Gn 3 nelze doložit. Nadřazenost nad všechny osudové síly přiřkli křesťané na základě své zkušenosti víry již koncem prvního století i Ježíši Kristu jako Božímu Synu (např. Ef 1,20b–23).

Literární stavba

Text se skládá z čtyř slavnostních vzývání (invokací): 1–2, 3–5, 6–9 a 10–11. Následují tři prosby: 12 – o vyslyšení modlitby, 13–14 – o napřímení (DIORThOYN) ve smyslu správného vztahu k Bohu (Žd 9,10 srv. Jr 7,3.5) a 15–17 – o moudrost pro „pozemského anděla“ (srv. oddíl o teologii spisu 4). Na závěr čteme poučení o způsobu, jakým má být modlitba pronesena. Rozdělení na verše podle smyslu je převzato z vydání Charlesworthova, v hranatých závorkách jsou uváděny řádky dochovaného řeckého textu.

LITERATURA

- H. C. Betz (vyd.), *The Greek Magical Papyri in Translation*, Chicago – London 1986 (anglický překlad M. J. připravil D. E. Aune);
E. R. Goodenough, *Jewish Symbols in Graeco-Roman Period II*, New York 1953, 161–207;
J. H. Charlesworth (vydavatel díla i autor příslušného oddílu), *The Old Testament Pseudepigrapha II*, Garden City, NY 1985, 715–723;
K. Preisendanz, *Papyri Graecae Magicae II* (pův. 1931), Stuttgart 1974² (vydání, o němž se opírá náš překlad)

MODLITBA JÁKOBOVA

(1) /1/ Otče patriarchů,
Otče veškerenstva,
[Otče] mocností¹ s[věta]!

(2) Stvořiteli vš[eho...],
Stvořiteli andělů a arch[andělů],
Stvořiteli sp[asitelných] jm[en]!

(3) Vyzývám tě,

(4) Otče všech mocností,
Otče [ce]/lého [světa
a] /5/ všeho stvoření² – obydleného i neobydleného,
jemuž jsou po[dříz]eni³ ch[erubové],

(5) ty, jenž jsi prokázal milost [Abr]ahamovi,
když jsi mu dal království.⁴

(6) Vyslyš mne,

(7) Bože mocností,
Bože andělů a [archandě]lů,
k[ráli.....],

LELEACh...ARÓACh'TOY..ACh'ABOL.O
...[YR]AM'TOY...BOACh KA
Th.RA...ChACh'MARIROK...
YRAM'...IThITH SESOIK⁵

(8) /10/ jenž sedíš na [svaté] hoře [Sí]naji

I.BO, AThEM

jenž sedíš na moři,⁶

.EA'...BL D.K E.ThÉS

byl vyveden

jenž sedíš [na ha]dovitých bozích,⁶

[Bože], jenž sed[íš na sl]unci, Iao

jenž sed[íš na]... *O.I...Ch*
jenž [sedíš] na... ThE....*MA...SI..ABRIÉL LOYÉL*
[jenž sedíš na místě, kde od]počívají cher[ubové],
ChIRE...OZ I

/15/ na věky věků.

(9) Bože ABAÓTH, ABRATHIAÓTh, [SA]BA[ÓTh],
[A]DÓNAI, hvězdy... a *BRILEÓNAI [A]DÓNAI ChA*
...AÓTh

Pane veškerenstva.

(10) Vžívám tě,

(11) [jenž jsi] dal moc nad propastí⁷
těm,⁸kdo jsou nad ní, kdo jsou dole⁹ a kdo jsou pod zemí.¹⁰

(12) Vyslyš, ty, jenž máš [tuto] modlitbu!

(13) Pane, Bože Hebreů, EPA[G]AÉL *ALAMN*
jenž má věčnou moc. ELÓÉL, SOYÉL

(14) Naprav¹¹ toho, kdo má tuto modlitbu, z pokolení Izraele
a ty, /20/ kdo od tebe přijali milost, Bože bohů.

(15) Jenž máš skryté jméno SABAÓTh¹², *I...Ch*
Bože bohů. Amen, amen.

(16) [Jenž] tvoříš sníh nad hvězdami od věků,
stále procházíš [a působíš], že stálice a planety
sledují všechno¹³ skrze tvou stvořitelskou *moc*.¹⁴

(17) Naplň mne moudrostí,¹⁵
zmocni mne, Vladaři!¹⁶

(18) Naplň mé srdce dobrými věcmi, Pane,

(19) jako pozemského anděla,⁶
jako /25/ toho, jenž se stal nesmrtelným,
jako toho, jenž od tebe přijal tento dar. Amen, amen.

(20) [Ří]kej [modlit]bu Jákobovu sedmkrát k severu a k jihu.

¹„Mocnost“ je vždy překladem řeckého DYNAMIS ²ř. GENESIS ³ř. zřejmě hYPESTALMENOI. Jiné možnosti překladu: „před nímž ustupují...“, „před nímž se ukrývají...“ ⁴Gn 15,18 ⁵chybějící části textu zřejmě obsahují další magické výzvy, snad nějaký zkomolený hebrejský text ⁶sr. oddíl úvodu o teologii MoJk a podobně i na dalších místech s odkazem k této poznámce ⁷ř. ChASMA, sr. Gn 1,1 a Lk 16,26 ⁸dle Preisendanze jde o duchy ⁹dosl.: pod (ř.KATÓ) ¹⁰sr. Fp 2,10 ¹¹sloveso DIORTHOYN se také užívá ve smyslu uzdravit. Pravděpodobnější výklad viz oddíl úvodu o teologii MoJk ¹²jméno časté v textech z Nag Hammádí i v magických textech. Patrně odvozeno z hebr. *cb'vr* ¹³DIÓKEIN TA PANTA, Charlesworth překládá: „...planety se všemi způsoby pohybují skrze...“ Moje pojetí textu uvádí pod čarou. ¹⁴ÓŠal 16,13; Sir 16,26–28; 1Hen 2,1 ¹⁵1Kr 3,9 (O' 5,9) ¹⁶ř. DESPOTES

ŽIVOT ADAMA A EVY

ÚVOD

Latinský text *Vita Adae et Evae* (Život Adama a Evy, ŽAE) se po Evropě dochoval v několika desítkách opisů, překladů a zpracování (včetně veršovaných), jak bývalo u putovních látek obvyklé. Sám vznikl jako překlad – ale také adaptace – textu řeckého, označovaného tradičně *Apokalypsa Mojžíšova* (či *Zjevení Mojžíšovo* – ZjMojž; od vydání Tischendorfova *Apocalypses apocryphae*, Leipzig 1866). Čtyři z řeckých verzí totiž začínají *diégésis kai políteiá Adam kai Evas tón prótoplastón apokalyftheisa para theú Móysé tó theraponti autú hote tás plakás tú archangelú Michaél* čili Vyprávění o životě prvotvorů Adama a Evy zjevené Bohem jeho služebníku Mojžíšovi prostřednictvím archanděla Michaela (cit. podle *Concordance grecque des pseudépigraphes d'Ancien Testament*, Univ. Cathol. de Louvain, Louvain-la-Neuve 1987, s. 815). Je to ovšem označení zavádějící, protože kromě tohoto incipitu, který textová kritika hodnotí jako nepůvodní dodatek, Mojžíš nikde v textech nefiguruje. Vedle verzí v „klasických“ jazycích existuje text arménský (jemuž snad sloužil za základ text syrský nebo arabský, vytvořený podle řeckého), a také církevně-slovanský (publikovaný r. 1893 Jagičem), který vykazuje nápadné grécismy. (O rukopisech srov. E. Kautzsch, *Die Apokryphen und Pseudepigraphen des Alten Testaments*, Tübingen 1900, s. 506nn.)

Latinská verze je dosvědčena už k roku 730; editor W. Meyer však podle jazyka soudí, že vznikla těsně po latinském překladu *Nikodémova evangelia*, tedy ve 3.–4. stol. Nejvíce latinských opisů a zpra-

cování máme ze 14.–15. stol., mj. v řadě staroanglických legend (látková souvislost jde ostatně až k Miltonovu *Ztracenému ráji*, 1667); text však byl součástí literárního dění i ve Francii, Itálii, Německu aj. a tiskl se po Evropě i v době inkunábulí.

Z četných překladů a adaptací do evropských národních jazyků (označovaných různě, mj. *Knih a Adamovi*) uveďme staročeský překlad z doby Karla IV. (dochovaný v neúplném dobovém rukopisu a ve dvou opisech z následujícího století; vydal F. X. Prusík, čas. Krok, 1888, s. 212nn.) a z téže doby veršovanou skladbu *Život Adama a Evy neboli O prvotním hříchu* (pokus o rekonstrukci R. Jakobson, LF, 1957, s. 204nn.). Mikuláš Bakalář vytiskl kolem r. 1498 (nebo spíš 1502? srov. ČČM 1912, s. 218n.) v Plzni český text ŽAE podle rukopisů; dochovaný unikát je však velmi defektní.

Předlohou latinského ŽAE byl jistě řecký text ZjMojž. Ten ale známe jen ze středověkých opisů – nikoli tedy přímo tu podobu, podle které vznikl ŽAE. Rekonstrukce řeckého textu je krajně obtížná: citovaná *Concordance grecque...* označuje svou verzi – jistě volenou co nejzodpovědněji – jako *texte dactylographié inédit (provisoire)*.

Moderní kritická edice ZjMojž, např. v Charlesworthově ediční řadě pseudepigrafů, nebyla v době pořizování tohoto překladu k dispozici (úplný překlad ZjMojž se pokusíme zařadit do příštího svazku *Knih tajemství a moudrosti*).

Zde chceme přiblížit myšlenkový svět textu (textů), jak se zapsal do kulturního dědictví křesťanské Evropy: chceme přinést ukázkou její středověké i pozdější četby. Předkládáme proto překlad verze, kterou publikoval r. 1878 W. Meyer (*Abhandlungen der bayrischen Akademie der Wissenschaften, philol.-philos. Kl. XIV, 3, s. 185nn.*). Latinský text ŽAE je tu na několika místech doplněn řeckým textem ZjMojž podle Tischendorfa. Aby se číslování vsuvek (odpovídající paragrafům ZjMojž) odlišilo od číslování v ŽAE, volíme podobu čísel *A15* apod.; s výjimkou obsáhlé Eviny řeči (*A15–A30* mezi vv. 44 a 45) jde pouze o několikavěté doplňky. Pasáže ŽAE zastoupené jen v některých rukopisech číslujeme ve shodě s Meyerovou edicí *29a, 29b* apod. Vsuvky v některých verzích, které Meyer zařadil pouze do poznámkového aparátu (např. o dřevu Kristova kříže), řadíme tamtéž. S ohledem na charakter našeho vydání pseudepigrafů reduku-

jeme Meyerův hojný kritický aparát; vypouštíme různocnění 1) přinášející sémanticky nezávažnou odchylku slovoslednou, synonymickou ap.; 2) registrující zjevnou chybu nebo nesmysl, 3) výrazně menšinová – z nich však zachováváme ta, která ilustrují dobovou úroveň uchování informací a tím i autoritativnost textu ŽAE vůbec.

Ani latinská, ani řecká verze nejsou stylem a kompozicí na výši (to je ostatně rys i mnoha jiných textů z biblického a raně křesťanského okruhu): stále se navazuje jakási nekonečná věta... *a... a... a...*, příznačná pro vyprávění dětí a primitivů, opakuje se řečené a rozvádějí se samozřejmosti (*Chceš mě zabít, abych zemřela?*), objevují se ne-logičnosti, chybí se v podání řeči jako přímé či nepřímé, pisatel vybočoval ze slovesné osoby, nejspíš si neuvědomoval, že mnohdy vytváří věty s nejasným podmětem atd. Některé z těchto rysů s dobrým úmyslem poněkud potlačujeme, jak je v tradici našeho biblického překladu obvyklé (např. využíváme bohatší repertoár mezivýpovědních junktorů, volíme stylově únosnější synonyma obrátů se sémanticky chudým *dělat*); jinde zařazujeme objasňující poznámku (srov. např. A17). Místy nezvyklá volba obrátů způsobuje, že správné znění některých pasáží je nejisté: sám Meyer označil vv. 23, 27, 28, 34, 39 jako *verzweifelte Stellen* (zoufalá místa) a měl výhrady i k edici Tischendorfově.

Biblickou verzi (Gn 3–5) doplňuje *Život Adama a Evy* o to, jak prý prarodiče chápali své vyhnání z ráje – o jejich pokoře a pokání Geneze mlčí, stejně jako o opakovaném svedení Evy (9–10) – a jak dožili svůj pozemský život. Všednodennosti si text nevšímá: soustřeďuje se na okamžiky interakce prvolidí s Bohem a ďáblem. Hlavní váha proto leží v Adamově (24–29) a zejména Evině řeči (A15–A30). Málo nového se dovíme o Kainovi a Ábelovi. Zato ve způsobu, jakým anděl oslovuje Šeta (*člověče Boží*), lze vidět signál jeho zvláštního postavení před Hospodinem a vyložit jej jako obraz z „prehistorie spásy“ ještě před Abrahámem, před Noem i Henochem (srov. Gn 4,26); ostatně liší se i postavení Adamovo od Evina (19–21). V Evině vyprávění zaslouží zvláštní pozornost spirituální interpretace známého *poznali, že jsou nazí* (A20).

LITERATURA je uvedena v textu úvodu.

ŽIVOT ADAMA A EVY

¹ ^aKdyž byli vyhnáni z ráje, postavili si chatrč^b a po 7 dní plakali a bědovali ve velikém žalu. Po sedmi dnech pak dostali hlad a hledali pokrm, aby pojedli, a nenašli jej. ²Tehdy řekla Eva Adamovi: Můj pane, mám hlad. Jdi pro nás hledat něco k jídlu. Snad Pán Bůh shlédne, smiluje se nad námi a zavolá nás zpátky na místo, kde jsme byli dřív. A Adam vstal a 7 dní chodil po celé té zemi, a nenalezl pokrm, jaký měli v ráji. ³A Eva řekla Adamovi: Můj pane, co myslíš, nezemřeme hladem? Snad tě Pán Bůh uvede znova do ráje, protože kvůli mně se na tebe rozhněval. Chceš mě zabít, abych zemřela? A snad tě Pán Bůh uvede do ráje, protože kvůli mně jsi byl odtamtud vyhnán. Adam odpověděl: Neříkej, Evo, takové věci, aby na nás Pán Bůh neseslal znova nějaké prokletí. Jak bych mohl vztáhnout ruku na své vlastní tělo?^c Místo toho vstaňme a hledejme si obživu, abychom nezemdleli. ⁴A chodili a hledali devět dní, a nenašli nic takového, jako měli v ráji, nýbrž nacházeli jenom potravu zvířecí. A Adam řekl Evě: Tohle Pán určil za pokrm zvířatům a šelmám; zato my jsme měli pokrm andělský. Je ale spravedlivé a důstojné, abychom naříkali před Bohem, který nás stvořil. Vykonejme velké pokání; snad nám Pán Bůh odpustí a přidělí nám něco k obživě. ⁵A Eva řekla Adamovi: Můj pane, pověz mi, co je pokání a jak se mám kát, abychom na sebe nebrali námahu, jakou nemůžeme snést, a Pán by nevyslyšel naše prosby a odvrátil by od nás svou tvář, protože jsme nesplnili svůj slib. Můj pane, jak velké pokání jsi vymyslel? Vždyť já jsem ti přivedila námahu a soužení. ⁶A Adam Evě řekl: Nejsi s to vykonat tolik, kolik já; vykonej jenom tolik, aby sis nepoškodila zdraví. Já totiž vykonám čtyřicetidenní půst; a ty jdi k řece Tigris a vezmi kámen a stůj na něm po krk ve vodě tam, kde je řeka nejhlubší. A z tvých úst nevyjde řeč, neboť nejsme hodni prosit Pána, neboť naše rty jsou nečisté od stromu nedovoleného a zapovězeného. A stůj ve vodě té řeky 37 dní^d, a já to ve vodě Jordánu budu dělat 40 dní. Snad se nad námi Pán Bůh smiluje. ⁷A Eva šla k řece Tigris a učinila, jak jí řekl Adam. Stejně tak šel Adam k řece Jordán a postavil se na kámen po krk ve vodě. ⁸A řekl Adam: Říkám ti, vodo Jordánu, měj se mnou soustrast a vy-

děl mi všechny tvory, kteří v tobě plavou, ať mě obklopí a pláčou se mnou; ať nenaříkají nad sebou, ale nade mnou, protože nezhřešili oni, ale já. Hned u něho bylo všechno živé a obklopili ho, a voda Jordánu se od té hodiny zastavila a netekla, jak měla. ⁹A přešlo 18 dní^e. Tehdy se Satan rozhněval a proměnil se v jasného anděla a odešel k řece Tigris za Evou a našel ji, jak pláče. A sám ďábel, jako by s ní cítil soustrast, dal se do pláče a řekl jí: Vystup z řeky a už neplač. Nech už žalu a lkání. Proč se soužíš ty a tvůj muž Adam? Pán Bůh vyslyšel váš nářek a přijal vaše pokání; a my andělé jsme se všichni za vás u Pána snažně přimlouvali, a on mě poslal, abych vás vyvedl z vody a dal vám potravu, kterou jste měli v ráji a pro kterou jste nařikali. Teď tedy vystup z vody, a já vás zavedu na místo, kde je připravena vaše obživa. ¹⁰Eva pak, když to slyšela, uvěřila a vyšla z vody té řeky, a její tělo bylo od vodního chladu jako tráva. A když z vody vystoupila, padla na zem; a ďábel ji postavil na nohy a dovedl ji k Adamovi. Když ji však Adam uviděl a ďábla s ní, zvolal s pláčem slovy: Ó Evo, ó Evo, kde je tvé dílo kajícínosti? Jak to, že ses zase dala svést naším nepřitelem, skrze kterého nám byl odebrán pobyt v ráji a duchovní radost! ¹¹Když to Eva slyšela, poznala, že to byl ďábel, kdo jí poradil vyjít z řeky, a padla na tvář k zemi a její bolest, pláč a nářek se zdvojnásobily. A Adam zvolal: Běda tobě, ďáble; proč nás bezdůvodně napadáš? Co je ti do nás? Co jsme ti udělali, že nás lstivě pronásleduješ? Proč tvá zloba zasahuje nás? My jsme tě snad zbavili slávy a způsobili, že jsi bezectný? Proč nás pronásleduješ, nepříteli nemilosrdný na smrt a plný zášti? ¹²A ďábel s povzdechem řekl: Adame, celé moje nepřítelství a závist a bolest se týká tebe, protože kvůli tobě jsem byl vyhnán a zbaven své slávy, kterou jsem měl v nebi uprostřed andělů, a kvůli tobě jsem byl svržen na zem. Adam odpověděl: Co jsem ti udělal? Čím jsem se proti tobě provinil? Když jsme ti my neuškodili ani neublížili, proč nás pronásleduješ? ¹³Ďábel odpověděl: Adame, co mi to povídáš? Kvůli tobě jsem byl odtamtud svržen. Když jsi byl vytvořen, já jsem byl odvržen od tváře Boha a poslán pryč ze společenství andělů. Když do tebe Bůh vdechl ducha života a byl vytvořen tvůj obličej i podoba k obrazu Božímu a Michael tě předvedl a přiměl tě klanět se před Bohem, řekl Pán Bůh: Hle, Ada-

me, učinil jsem tě k našemu obrazu a podobě. ¹⁴A vystoupil Michael a svolal všechny anděly slovy: Pokloňte se obrazu Pána Boha, jak Pán Bůh přikázal. A sám Michael se poklonil první a zavolal mě a řekl: Pokloň se obrazu Boha Jahve. A já jsem odpověděl: Já nemám zapotřebí klanět se Adamovi. A když mě Michael nutil, abych se poklonil, řekl jsem mu: Proč mě nutíš? Nebudu se klanět někomu, kdo je nižší a mladší než já. Ve stvoření jsem dřívější než on. Já jsem byl stvořen už před jeho stvořením.^f On se má klanět mně. ¹⁵Když to slyšeli ostatní andělé, mně podřízení, nechtěli se mu klanět. A Michael řekl: Pokloň se obrazu Božímu. Nepokloníš-li se, Bůh se na tebe rozhněvá. A já jsem řekl: Hněvá-li se na mě, usadím se nad hvězdami na nebi a budu roven nejvyššímu. ¹⁶A Pán Bůh se na mě rozhněval a poslal mě s mými anděly pryč z naší slávy, a kvůli tobě jsme byli vyhnáni z našich sídel do tohoto světa a svrženi na zem. A hned nám nastala bolest, poněvadž nám byla odňata taková sláva. A bolelo nás, když jsme tebe viděli v takové radostné rozkoši.^g A já jsem obelstil tvou ženu a způsobil jsem, že kvůli ní jsi byl vyhnán ze své rozkošné radosti, jako jsem já byl vyhnán ze své slávy. ¹⁷Když to Adam od ďábla slyšel, zvolal s velikým pláčem slovy: Pane Bože můj, ve tvých rukou je můj život. Učini, ať je ode mne vzdálen tenhle nepřítel, který zkouší zahubit mou duši, a dej mi jeho slávu, o kterou se sám připravil! A ďábel mu hned zmizel. Zato Adam zůstal 40 dní v kajícnosti stát ve vodě Jordánu. ¹⁸A Eva řekla Adamovi: Ty žij, můj pane. Tobě je dovoleno žít, poněvadž tys nespáchal ani první, ani druhou zradu, zato já jsem zradila a dala jsem se svést, že jsem nezachovala přikázání Boží. A teď mě odluč od světla tohohle života, a já půjdu k západu slunce a budu tam, dokud nezemřu.^h A vykročila směrem západním a s velkým zármutkem se dala do vzlykotu a hořkého pláče. A udělala si příbytek, protože měla v sobě tříměsíční plod. ¹⁹A když se blížila doba jejího porodu, začaly ji znepokojoval bolesti a zvolala k Pánu slovy: Smiluj se nade mnou, Pane, pomoz mi. A nebyla vyslyšena a milosrdenství Boží při ní nebylo. I řekla si: Kdo dá zprávu mému pánu Adamovi? Prosím vás, světla nebeská, když se vracíte k východu, dejte zprávu mému pánu Adamovi. ²⁰V tu hodinu^{ch} pak řekl Adam: Evin pláč ke mě doléhá; možná s ní zase bojuje

had. A šel a našel ji ve velkém vzlykotu; a Eva řekla: Od chvíle, kdy jsem tě uviděla, můj pane, je moje rozbolestněná duše občerstvena. A teď za mě popros Pána Boha, aby tě vyslyšel a shlédl na mě a vysvobodil mě z mých ukrutných bolestí. A Adam poprosil Pána za Evu. ²¹A hle, přišlo 12 andělů a dvě mocnosti a postavili se Evě po pravici a po levici. A Michael stál po pravici a zakryl její tvář až po hrud' a řekl Evě: Blažená jsi, Evo, skrze Adama. Poněvadž jeho prosby a modlitby jsou veliké, byl jsem k tobě poslán, abys dostala naši pomoc. Teď vstaň a připrav se k porodu. A porodila syna a byl světlý.¹ A nemluvně hned vstalo, vyběhlo a svýma rukama vzalo bylinu a dalo své matce. A bylo nazváno jménem Kain.²² A Adam vzal Evu i chlapce^k a odvedl je na východ. A Pán Bůh poslal prostřednictvím anděla Michaela různá semena a dal Adamovi a ukázal mu, jak se pracuje a obdělává země, aby měli plody pro život svůj i všech svých pokolení. ²³Potom totiž Eva počala a porodila syna jménem Ábel. A Kain s Ábelem přebývali spolu. A Eva řekla Adamovi: Můj pane, měla jsem ve snu vidění, jakoby krev našeho syna Ábela na ruce Kaina, a ten ji polykal. Proto cítím bolest. A Adam řekl: Běda, aby Kain nezabil Ábela!^l Ale oddělme je navzájem a uděláme příbytek každému zvlášť. A učinili Kaina rolníkem, Ábela učinili pastýřem, aby tak byli jeden od druhého odděleni. A potom zabil Kain Ábela.^m Adamovi bylo tehdy 130 let. Ábel pak byl zabit ve stáří 122 let.

^{A3}Tu promluví Bůh k archandělu Michaelovi: Řekni Adamovi: „Tajemství, které jsi poznal, nesděluj svému synu Kainovi – že je synem hněvu. Ale nermuť se: dám ti místo něhoⁿ jiného syna; tenhle totiž zničí všechno, co uděláš.“ Toto řekl anděl Adamovi, a on zprávu uchoval ve svém srdci, a s ním i Eva; rmoutili se pro Ábela, svého syna.

²⁴A potom poznal Adam svou ženu a zplodil syna, a nazval ho jménem Šét. A Adam řekl Evě: Hle, zplodil jsem syna místo Ábela, kterého zabil Kain. A poté co Adam zplodil Šéta, žil 800 let a zplodil 30 synů a 30 dcer, dohromady 63 dětí.^o A jejich rody se po zemi rozmnožily. ²⁵A Adam řekl Šétovi:^p Poslouchej, můj synu Šéte, dám ti zprávu, co jsem slyšel a viděl. Poté co jsme byli vyvrženi z ráje, já

a tvoje matka, při naší modlitbě přišel ke mně archanděl Michael, posel Boží. A uviděl jsem vůz *rychlý* jako vítr a jeho kola byla ohnivá. A byl jsem unesen do ráje spravedlnosti a uviděl jsem Pána sedícího a pohled na něj byl jako nesnesitelný, zapalující oheň. A mnoho tisíc andělů bylo po levé i pravé straně toho vozu. ²⁶Když jsem to viděl, zděsil jsem se a zachvátila mě bázeň a poklonil jsem se před Bohem k zemi. A Bůh mi řekl: Hle, ty zemřeš, protože jsi opominul Boží přikázání, protože jsi víc poslechl hlas své manželky, kterou jsem dal do tvé moci, abys ji měl ke své vůli. A ji jsi poslechl a moje slova jsi opominul. ²⁷^aA když jsem uslyšel tato Boží slova, pádem na zem jsem se poklonil Pánu a řekl jsem: Můj pane, Bože všemohoucí, milosrdný, svatý a dobrotivý, nechť není zahlazeno jméno připomínající tvou velebnost;^f naopak obrať mou duši, neboť umírám a můj duch vyjde z mých úst. Neodvrhuj od své tváře mne, kterého jsi stvořil z bláta země, a nevylučuj ze své milosti, komu jsi dal obživu. A hle, tvé slovo^g padlo v můj prospěch. A Pán řekl ke mně: Protože se tvé dny naplňují,^h zamiloval sis vědění. Proto *vědění* nebude od tvého potomstva odňato až na věky, aby mi sloužilo. ²⁸A když jsem uslyšel tato slova, lehl jsem na zem a vzýval jsem Pána Boha slovy: Ty jsi Bůh věčný a nejvyšší a všichni tvorové ti vzdávají čest a chválu. Ty záříš nad všechno, co svítí, jako světlo pravé^u, *jsi* život živoucí, mocnost neuchopitelná. Tobě vzdávají čest a chválu duchovní mocnosti. Ty provádíš^v s lidským pokolením veliké činy svého milosrdenství. ²⁹Poté co jsem se poklonil Pánu, hned uchopil Boží archanděl Michael mou ruku a vyvrhl mě z ráje, v němž Bůh navštěvuje a přikazuje. A Michael držel v ruce prut; dotkl se vod, které ráj obklopovaly, a ony zmrzly. A já jsem přešel a Michael přešel se mnou a zavedl mě zpátky na místo, odkud mě unesl. Slyš, synu můj Šéte, i ostatní věci tajemné a posvátné, které byly zjeveny mně, jenž tím, že pojedl ze stromu poznání, dověděl se a pochopil, co bude v tomto věku,

^{29a} ^wco hodlá Bůh učinit lidskému pokolení, které stvořil. Pán se zjeví v plameni ohně. Svými velebnými ústy dá všem přikázání a pokyny,^x a budou ho světít v domě, kde bude přebývat jeho velebnost. A ukáže jim pro svou velebnost podivuhodné místo. ^{29b}A tehdy vy-

stavějí Pánu Bohu svému dům na zemi, z níž jim dal obživu,^y a tam budou opomíjet jeho příkázání; a jejich svatyně bude zapálena, jejich země opuštěna a oni sami budou rozptýleni, protože roztrpčili Boha. A opět^z je Bůh zachrání od rozptýlení, a znovu vystavějí dům Boží, a nakonec se dům Boží vyvýší víc než prve. A opět bude ctnost přemožena nepravostí. ^{29c}A potom bude Bůh přebývat s lidmi na zemi, aby ho viděli. A tehdy se ctnost rozzáří. A dům Boží bude ctěn navěky a protivenství už nebudou moci škodit lidem, kteří věří v Boha. A Bůh si oživí věčný lid, ježž spasí na věky věků. A bezbožníci budou ztrestáni Bohem, svým králem, že si nechťeli zamilovat jeho zákon. Nebe i země, noci i dny a všichni tvorové ho budou poslušni a nebudou opomíjet žádný jeho příkaz a budou mu ve svých skutcích věrni. Avšak lidé se změní: opustí zákon Páně. ^{29d}Proto Pán zapudí od sebe bezbožníky a spravedliví zazáří před Bohem jako slunce. A v ten čas se lidé budou dávat očistit vodou od hříchů. Ti, kteří byli usvědčeni, však nebudou chtít dát se vodou očistit. A šťastný bude člověk, který zkontil svou duši, až nastanou soudy a mocné skutky Boží mezi lidmi, až Bůh, spravedlivý soudce, bude zkoumat jejich činy.

³⁰Když Adam dospěl do věku 930 let, řekl s vědomím, že jeho dny končí: Ať se ke mně shromáždí všichni moji synové, abych jim před smrtí požehnal a promluvil s nimi. A shromáždili se před ním ze tří stran^{aa} čelem k místu modliteb, kde se klaněli^{bb} Pánu Bohu.^{cc} A zepřáli se ho: Co máš, otče, *na srdci*, že jsi nás shromáždil? A proč ležíš na lůžku? Adam řekl v odpověď: Synové moji, je mi špatně od bolesti. A všichni jeho synové mu řekli: Co to je, otče, když je špatně od bolesti? ³¹Tedy jeho syn Šét řekl: Snad jsi, pane, zatoužil po rajském ovoci, z kterého jsi jedl, a proto ležíš sklíčen? Řekni mi, a já půjdu k nejbližšímu vchodu do ráje a budu si sypat na hlavu prach a vrhnu se před branami ráje na zem a budu plakat a s velkým bēdováním prosit Pána. Snad mě vyslyší a pošle svého anděla, aby mi přinesl kus ovoce, po němž jsi zatoužil. Adam odpověděl slovy: Ne, můj synu, netoužím, nýbrž cítím v těle slabost a velkou bolest. Šét odpověděl: Co je to bolest, otče, nevím; ale neskrývej to před námi, pověz nám to. ³²A Adam odpověděl slovy: Slyšte mě, moji synové. Když nás

Bůh stvořil, mě a vaši matku, a dal nám místo v ráji a k jídlu nám dal všechny ovocné stromy a zakázal nám: „Ze stromu poznání dobrého a zlého, který je uprostřed ráje, z toho nejezte,“ tehdy dal Bůh část ráje mně a část vaší matce: stromové části východní a půlnoční, která míří k severu, dal mně, a vaší matce dal část jižní a část západní. ³³Pán Bůh nám dal dva anděly, aby nás střežili. Přišla hodina, kdy andělé předstupovali před Boží tvář, aby ho vzývali. Zatímco andělé byli nepřítomni, hned nastoupil protivník ďábel. A ďábel svedl vaši matku, takže pojedla z toho nedovoleného a zapovězeného stromu. Nejenže pojedla, ale dala i mně. ³⁴A ihned se na nás Pán Bůh rozhněval. A Pán mi řekl: Protože ses přestal řídit mým příkazem a nezachoval jsi, co jsem ti důrazně řekl, hle, přivodím na tvoje tělo 70 chorob: budete sužováni různými bolestmi od vrcholku hlavy, od očí a uší až k nehtům na nohou a po všech údech. Toto přikázal bolesti spolu s pálením, aby nás trápily. To všechno seslal Pán na mě a na všechno naše potomstvo. ³⁵Když Adam toto mluvil ke všem svým synům, zachvátily ho velké bolesti a hlasitě volal: Co mám dělat, já nešťastný, v takových bolestech! A když ho Eva viděla plakat, dala se do pláče i ona a řekla: Pane Bože můj, přenes jeho bolesti na mě, protože já jsem zhřešila. A Adamovi řekla Eva: Můj pane, dej mi část svých bolestí, protože tato vina k tobě našla přístup ode mě. ³⁶A Adam řekl Evě: Vstaň a jdi s mým synem Šetem k nejbližšímu vchodu do ráje a sypte si popel na hlavu a vrhněte se k zemi a plačte před Pánem. Snad se smiluje a vyšle svého anděla ke stromu svého milosrdenství, z něhož prýští olej života, a dá vám z něho trochu, abyste mě jím pomazali, takže budu mít pokoj od těch bolestí, které mě sžirají. ³⁷A Šet a jeho matka odešli před brány ráje, a jak šli, hle, najednou se přiblížil plaz, zaútočil a kousl Šeta. A když to Eva uviděla, zaplakala a řekla: Běda mně ubohé, jsem zlořečená, protože jsem nezachovala Pánovy příkazy. A na plaza Eva zakřičela: Zvíře zlořečené, jak to, že ti strach nezabránil napadnout obraz Boží, ale opovažuješ se s ním bojovat? Jak to, že tvé zuby zvítězily? ³⁸Plaz odpověděl lidským hlasem: Evo, není snad naše zloba namířena na vás? Není snad náš hněv proti vám? Řekni mi, Evo, jak to, že se otevřela tvoje ústa, abys pojedla z plodu, o kterém ti Pán Bůh přikázal, abys ho nejedla: a teď ne-

můžeš snést, když ti začnu *něco* vyčítat? ³⁹Tehdy řekl Šét plazu: Tebe pokará Pán Bůh. Buď zticha, zmlkni; zavři ústa, zlovolný nepříteli pravdy, ty zkázonosný zmatku! Odstup od obrazu Božího až do dne, kdy tě Pán Bůh rozkáže potupně předvést. A zvíře řeklo Šétovi: Hle, odstupuji, jak jsi řekl, od obrazu Božího. A hned zmizelo Šétovi uštknutí.^{dd} ⁴⁰Šét a jeho matka pak šli směrem k ráji pro olej milosrdenství, aby pomazali nemocného Adama. A když došli k branám ráje, vzali ze země prach a nasypali si ho na hlavu. A padli k zemi na tvář, začali plakat a s velkým bédováním prosili Pána Boha, aby se smiloval nad Adamem v jeho bolestech a poslal svého anděla, aby jim dal olej ze stromu Božího milosrdenství.

^{A13}A Bůh seslal archanděla Michaela a *ten* jim řekl: Šéte, člověče Boží, nevysiluj se modlením o pomoc ve věci toho stromu, z něhož prýští olej k pomazání tvého otce Adama; to se ti teď nepodaří.

⁴¹ ^{ee}Když se pak mnoho hodin modlili a prosili, hle, ukázal se jim anděl Michael a řekl: Posílá mě k vám Pán. Pán mě nadřadil nad lidské tělo. Pravím ti, Šéte, člověče Boží, neprolévej slzy v modlitbách a prosbách o olej milosrdenství, abys pomazal svého otce Adama kvůli jeho bolestem. ⁴²Pravím ti totiž, že ho nikterak nemůžeš dostat, leda v posledních dnech, až se naplní pět tisíc pět set let.^{ff} Potom přijde na zem přemilý Kristus, Boží syn, aby vzkřísil tělo Adamovo a s ním vzkřísil těla mrtvých. A tento syn Boží přijde, dá se pokřtít v řece Jordánu, a až z vody Jordánu vystoupí, pomaže olejem svého milosrdenství všechny, kteří budou v něho věřit. A budou mít olej milosrdenství, od pokolení do pokolení, protože se mají znovu rodit z vody a Ducha svatého k životu věčnému. Tehdy, až sestoupí na zem přemilý syn Boží Kristus, uvede tvého otce Adama do ráje ke stromu milosrdenství.

⁴³Ty však, Šéte, jdi k svému otci Adamovi, protože čas jeho života se naplnil. Ještě šest dní; potom jeho duše vyjde z těla, a až vyjde, uvidíš velké divy na nebi i na zemi i ve hvězdách. S těmi slovy Michael najednou od Šéta odstoupil. A Eva a Šét se vrátili. A nesli s sebou vonné látky, totiž nard a šafrán a mátu a skořici.^{gg} ⁴⁴A když Šét

a jeho matka došli k Adamovi, řekli mu, že Šéta kousl plaz. A Adam řekl Evě: Co jsi to udělala? Přivodila jsi nám velkou ránu, provinění a hřích na všechno naše potomstvo. A tvůj čin zasáhne po mé smrti tvé syny, neboť naši potomci se budou lopotit, a nebudou mít dostatek, ale nouzi, a budou nám spílat a říkat: „Všechno zlo nám způsobili naši prarodiče!“ Když to Eva slyšela, dala se do pláče a nářku.^{hh}

^{A15}Tehdy jim Eva řekla: Poslouchejte, všechny moje děti i děti mých dětí! Budu vám vyprávět, jak nás nepřítel svedl. Stalo se to, když jsme obývali ráj: každý tu část, kterou mu vykázal Bůh – já jsem jako svůj okrsekⁱⁱ střežila jih a západ. Dábel se vydal do Adamova okrsku, kde byla zvířata mužského rodu. Bůh nám totiž zvířata rozdělil: vašemu otci dal všechna mužská a mně všechna ženská, a každý z nás hlídal svoje. ^{A16}A dábel promluvil k hadovi slovy: Vstaň, pojď ke mně; chci ti říct něco, z čeho budeš mít užitek! A had vstal a přišel^{jj} k němu a dábel mu povídá: Slyším, že jsi chytrý nade všechna zvířata; proto jsem přišel, abych tě poznal.^{kk} Jenže ty se klaníš někomu, kdo je menší. Proč žereš bejlí od Adama a ne raději rajské ovoce? Pojď, způsobíme, že bude vyhnán z ráje, jako jsme byli kvůli němu vyhnáni i my. Had mu říká: Já se bojím, Pán se na mě rozhněvá. Dábel mu říká: Neboj se! Staň se mým nástrojem, a já promluvími tvými ústy slovo, kterým se ho podaří oklamat. ^{A17}A had se hned pověsil na hradbu ráje. Byla hodina, kdy andělé Boží vystupovali klanět se Bohu. Dábel vzal na sebe podobu anděla a zpíval chvály Bohu jako andělé. A naklonil se z hradby,^{ll} takže jsem ho spatřila jako anděla, a povídá: Ty jsi Eva? A já jsem mu řekla: Ano, to jsem já. Tu mi řekne: Co děláš v ráji? A já mu řekla: Bůh ustanovil, abychom ho střežili a jedli z jeho plodů.^{mmm} Dábel mi odpověděl hadovými ústy: Dobře činíte, ale nejíte ze všech stromů.ⁿⁿⁿ A já mu říkám: Ale ano, jíme ze všech kromě jednoho jediného, který stojí uprostřed ráje. O tom nám Bůh přikázal, abychom z něho nejedli, „jinak smrtí zemřete!“ ^{A18}Tu mi had říká: Pro živého Boha, rmoutím se kvůli vám, protože jste jako dobytčata. Nechci vás totiž nechat v nevědomosti, ale – pojď a jez přece, a poznej hodnotu toho stromu. Já jsem mu ale řekla: Bojím se, aby se Bůh na nás nerozhněval, jak nám řekl. A on

mi povídá: Neboj se; neboť jakmile pojíš, otevřou se ti oči a budete jako bohové rozpoznávat, co je dobré a co zlé. Jenomže Bůh, který to ví, že byste se stali rovnými jemu, vám jenom z nepřejčnosti řekl: Nesmíte z něho jíst. Ale prohlédni si ten strom^{oo} a uvidíš kolem něho velikou nádheru. Já jsem si tedy ten strom prohlédla a uviděla jsem kolem něho velikou nádheru. Řekla jsem: Je napohled líbezný! Ale bála jsem se vzít si z *jeho* ovoce. Tu mi řekne: Dobře, pojď za mnou, dám ti já. ^{A19}Nato jsem mu otevřela, a on vešel do ráje a šel přede mnou. Ušel kousek cesty, otočil se a řekl mi: Mrzí mě, *co jsem slíbil*, nedám ti z *něho* jíst. To mi ale řekl s úmyslem, aby mě nalákal a uvrhl mě do zkázy. A povídá mi: Přísahaj mně, že dáš taky svému muži! Já jsem mu řekla: Nevím, jakou přísahou ti mám přísahat, ale kterou umím, tu ti řeknu: při trůnu Vládce, při cherubech a stromě života – dám jíst i svému muži! Když si mě tedy zavázal přísahou, přiblížil se *ke stromu* a vylezl na něj. Ale na plod, který mi dal jíst, přidal jed své špatnosti, to je své žádostivosti; neboť žádostivost je počátek všeho hříchu. A ohnul větev k zemi; já jsem si z ovoce vzala a pojedla jsem. ^{A20}A v tu hodinu se mi otevřely oči a já jsem poznala, že jsem vysvlečená ze spravedlivosti, kterou jsem bývala oděna. Dala jsem se do pláče a řekla jsem: Proč jsi mi to udělal, že jsem připravena o svou nádheru, kterou jsem byla oděna? Ale plakala jsem taky kvůli té přísaze. Tu slezl ze stromu a zmizel. Já jsem pak hledala ve svém okrsku listy, abych zakryla svou hanbu; ale na rajských stromech jsem žádné nenašla, protože jakmile jsem pojedla, opadalo listí ze všech stromů mého okrsku – kromě jediného, fikovníku. ^{A21}Vzala jsem tedy listí z něho a udělala jsem si opásání. A právě z toho stromu^{pp} jsem jedla. A volala jsem hlasitě: Adame, Adame, kde jsi? Pojď honem ke mně, a já ti ukážu velké tajemství! Když potom váš otec přišel, mluvila jsem k němu ta slova odporující zákonu, která nás vzdálila z veliké nádhery. Jakmile totiž přišel, otevřela jsem ústa, ale mluvil *ze mě* ďábel; začala jsem ho takto pobízet: No tak, Adame, můj muži, poslechni mě a jez z ovoce toho stromu, ze kterého Bůh zakázal jíst, a budeš jako Bůh! Tu váš otec odpověděl slovy: Bojím se, aby se Bůh na mě nerozhněval. Ale já jsem mu řekla: Neboj se, protože jak z něho pojíš, rozeznáš dobré a zlé. Tak jsem ho brzy přemluvila; pojedl,

a otevřely se mu oči, takže i on poznal svou nahotu. Tu mi řekl: Ty ničemná ženo, cos nám to udělala? Odloučila jsi mě od nádhery Boží! ^{A22}A v touž hodinu jsme uslyšeli archanděla Michaela, jak troubí na svou polnici a takto svolává anděly: Toto mluví Pán: „Pojďte se mnou do ráje a slyšte výrok, jímž odsoudím Adama!“ Když jsme slyšeli archanděla troubit, pomysleli jsme si: Hle, Bůh přichází do ráje, aby nás soudil. Proto jsme dostali strach a schovali jsme se. Tu přijel Bůh do ráje na cherubském voze a andělé mu zpívali chválu. V okamžiku, kdy Bůh vstoupil do ráje, *znovu* obrazily všechny stromy jak v okrsku Adamově, tak v mém, a u stromu života byl zřízen Boží trůn. ^{A23}A Bůh zavolal Adama slovy: Adame, kde se schováváš? Myslíš, že tě nenajdu? Může se snad ukrýt dům před svým stavitelem? Na to váš otec odpověděl slovy: Vůbec se, Pane, neschováváme v domnění, že bys nás nemohl najít; ale bojím se, že jsem nahý, a mám hrůzu z tvé moci, Panovníku! Bůh mu říká: Kdo ti ukázal, že jsi nahý? Ledaže jsi se odchýlil od mého přikázání, které jsem ti dal, abys je dodržoval! Tu Adam připomněl, co jsem mu řekla, když jsem ho chtěla svést: „Já tě před Bohem zabezpečím.“ A *Bůh*⁹⁹ se obrátil ke mně a řekl: Proč jsi to udělala? Já jsem zase připomněla, co povídal had, a řekla jsem: Had mě svedl. ^{A24}Bůh říká Adamovi: Protože jsi nebyl poslušný mého přikázání a poslechl jsi svou ženu, buď země při tvé práci prokleta! Když ji budeš obdělávat, ona ti nedá svou sílu; trní a bodláčí ti ponese, a ty budeš jíst svůj chléb v potu tváře. Dostaneš se do mnoha útrap, budeš znaven, a nenajdeš pokoj; bude tě sužovat hořkost a neokusíš sladkost, bude tě sužovat vedro a tísnit chlad; budeš se hodně plahočit a nezbohatneš; ztučníš, a nakonec se ti stejně nepovede dobře; a zvířata, jímž jsi byl pánem, se ti budou vzpírat, poněvadž jsi nezachoval moje přikázání. ^{A25}Potom se Pán obrátil ke mně a řekl: Protože jsi poslechla hada a mého přikázání jsi nebyla poslušná, budeš v zajetí pošetilostí a nesnesitelného trápení; děti budeš rodit v mnohočetné hrůze a v jedné hodině *s porodem* ti půjde o život následkem tvé veliké tísně a bolestí. Potom budeš slibovat: Pane, Pane, zachraň mě, už neupadnu do hřichu těla! A proto tě odsoudím podle tvého slova, kvůli nepřátelství, které do tebe vložil nepřítel. Vždyť ty se zas obrátíš ke svému muži a on ti bude pano-

vat. ^{A26}Když mi řekl tohle, mluvil k hadovi ve velikém hněvu takto: Protože jsi to udělal a stal ses nástrojem, který nedojde vděku, k oklamání těch, kteří se dopustili přestupku v srdci, buď ze všech dobytčat proklet! Budeš připraven o stravu, kterou jsi jídal, a budeš žrát prach po všechny dny svého života. Budeš se pohybovat po hrudi a po břiše a budou ti chybět ruce i nohy; nezůstane ti ani ucho, ani křídla, ani jeden ze všech tvých údů, jimiž jsi je ve své špatnosti oklamal a způsobil jsi jejich vyhnání z ráje. A já ustanovím nepřátelství mezi *tebe a jeho sémě*: on ti půjde po hlavě a ty jemu po patě až do dne soudu. ^{A27}Když toto řekl, rozkáže svým andělům, aby nás vyvrhli z ráje. Když nás pak zarmoucené vyháněli, váš otec Adam anděly prosil: Nechte mě chvíli, abych Boha poprosil, a on bude mít soucit a slihuje se nade mnou, protože já jediný jsem zhřešil. A oni ho přestali vyhánět. Adam pak zvolal s pláčem toto: Opušť mi, Pane, co jsem udělal! Tu řekne Pán svým andělům: Proč jste přestali vyhánět Adama z ráje? Jsem to snad já, kdo zhřešil, nebo jsem soudil křivě? Tu padli andělé k zemi a vzývali Pána slovy: Spravedlivý jsi, Bože, a nanejvýš spravedlivé jsou tvoje soudy. ^{A28}A Pán se obrátil k Adamovi a řekl: Odnynějška ti už nedovolím být v ráji. Tu odpověděl Adam slovy: Pane, dej mi pojíst ze stromu života, dřív než budu vyhnán. Nato řekl Pán Adamovi: Teď už si z něho nevezmeš; neboť cherubové a vinutý plamenný meč dostali úkol střežit ho před tebou, abys z něho neokusil a nebyl nesmrtelný navěky, ale aby ti zůstal boj, který do tebe vložil nepřítel. Ale pokud se, až budeš vyhnán z ráje, uchráníš ode všeho zlého, jako bys byl připraven zemřít, já tě znovu probudím v čas vzkříšení, a pak dostaneš ze stromu života, a budeš nesmrtelný navěky. ^{A29}Poté, co Pán toto řekl, rozkázal nás vyvrhnout z ráje. Váš otec potom při pohledu na ráj před anděly plakal a andělé mu říkali: Co chceš, abychom pro tebe udělali, Adame? A váš otec řekl andělům v odpověď: Jen mě vyžeňte; prosím vás, nechte mě vzít si z ráje vonné látky, abych po odchodu z ráje mohl obětovat Bohu tak, že mě Bůh vyslyší. A andělé předstoupili před Boha a řekli mu: Jáeli, věčný králi, přikaz dát Adamovi vonná kadidla z ráje. A Bůh přikázal Adamovi přijít, aby si z ráje vzal pro svou potřebu vonná koření. Andělé ho nechali a on nasbíral obojí: šafrán, nard, puškvorec

a skořici a kromě toho semena pro svou potřebu; a když to pobral, vyšel z ráje. A ocitli jsme se na zemi. ^{A30}Ted' jsem vám tedy, děti, vyjevila, jak jsme se dali svést. Ale vy na sebe dávejte pozor, abyste nepouštěli, co je dobré.

⁴⁵A jak předpověděl archanděl Michael, po šesti dnech nadešla Adamovi smrt. Když Adam poznal, že přišla hodina jeho smrti, řekl všem svým synům: Hle, mám 930 let, a zemřu-li, pohřbete mě směrem k východu na pole, kde On přebývá. A stalo se: když dokončil všechny své promluvy, vypustil ducha. ⁴⁶Slunce i měsíc i hvězdy se zatemnily na 7 dní. A zatímco Šét objímal tělo svého otce a plakal nad ním a zatímco Eva hleděla k zemi a držela nad ním sepjaté ruce, hle, objevil se archanděl Michael; stál u Adamovy hlavy a řekl Šétovi: Vstaň od těla svého otce, pojď ke mně a podívej se, jaké je o něm rozhodnutí Pána Boha. Je to jeho tvor a on se nad ním smiloval.

⁴⁷A všichni andělé zatroubili na polnice a řekli: Požehnaný jsi, Pane, že ses smiloval nad svým tvorem. Tehdy uviděl Šét napřaženou ruku Páně, jak drží Adama; předal ho Michaelovi se slovy: Ať je pod tvou ostrahou až do dne soudu a kaje se do posledních let, kdy obrátím jeho lkání v radost. Tehdy usedne na svůj trůn, z něhož vyrostl.⁴⁷

⁴⁸A opět promluvil Pán k andělům Michaelovi a Urielovi: Přineste mi tři plachty z mořského hedvábí a roztáhněte je nad Adamem a jiné plachty nad jeho synem Ábelem a pohřbete Adama a jeho syna. A před Adama předstoupily všechny andělské mocnosti a spánek mrtvých byl posvěcen. A andělé Michael a Uriel pohřbili Adama a Ábela na území ráje; viděli to Šét a jeho matka a nikdo jiný. A Michael a Uriel řekli: Tak, jak jste viděli, stejně pohřbívejte své mrtvé.⁴⁸

⁴⁹Po šesti dnech od Adamovy smrti poznala Eva, že zemře; shromáždila všechny své syny a dcery, jichž bylo vedle Šéta 30 bratrů a 30 sester, a Eva řekla všem: Slyšte mě, děti, zpravím vás o tom, že já a váš otec jsme překročili Boží příkaz a archanděl Michael nám řekl: Pro vaše odpadlictví přivede náš Pán na vaše pokolení hněv svého soudu poprvé prostřednictvím vody, podruhé prostřednictvím ohně; tím dvojím bude Pán soudit celé lidské pokolení. ⁵⁰Slyšte mě však, děti moje! Zhotovte tedy tabulky z kamene a jiné tabulky z hlí-

ny a sepište na nich celý život můj a vašeho otce, to, co jste od nás slyšeli a *co jste* viděli. Bude-li naše pokolení soudit prostřednictvím vody, hliněné tabulky se rozpustí, a kamenné tabulky zůstanou. Bude-li pak naše pokolení soudit prostřednictvím ohně, rozpadnou se tabulky kamenné, a hliněné se vypálí a vydrží. Když to všechno Eva řekla svým dětem, rozpráhla ruce k nebi, pomodlila se, poklesla na zem, klaněla se Pánu, vzdala díky a vypustila ducha. ⁵¹Potom ji s velkým pláčem všechny její děti pohřbily. Když truchlili čtyři dny, zjevil se jim archanděl Michael a řekl Šétovi: Člověče Boží, netruchli nad svými mrtvými déle než šest dní, neboť sedmý den je znamením vzkříšení a pokoje budoucího věku a sedmý den si Pán odpočinul ode všeho svého díla.^u Tehdy Šét zhotovil tabulky.

^{51a} ^{uu}Tehdy Šét zhotovil kamenné a hliněné tabulky a sepsal na nich život svého otce Adama a své matky Evy, jak to od ní slyšel a na vlatní oči viděl, a tabulky uložil uprostřed domu svého otce na místě vyhrazeném pro modlitbu, kde vzýval Pána. A po potopě mnoho lidí tyto popsané tabulky vidělo, ale nikdo je nemohl přečíst. ^{51b}Moudrý Šalomoun však tabulky spatřil a pomodlil se k Pánu; zjevil se mu anděl Páně a řekl: Já jsem ten, kdo držel Šétovu ruku, aby vlastnoručně popsal tyto kameny, a ty budeš nápis znát, abys věděl a chápal, co obsahují všechny ty kameny a kde byl stánek modlitby, v němž se Adam a Eva klaněli Pánu Bohu. A na tobě je, abys tam vystavěl chrám Páně, totiž dům modlitby. ^{51c}Tehdy Šalomoun dokončil stavbu chrámu Pána Boha a přečetl nahlas onen text zapsaný Šetem, jehož ruku držel anděl Páně. ^{51d}A na těch kamenech se našlo, co prorokoval Henoch, od Adama sedmý, když před potopou řekl o příchodu Kristově: Hle, přijde Pán, obklopen svými svatými, aby vykonal soud nade všemi a usvědčil bezbožné ze všech jejich skutků, jimiž o něm promlouvali hříšníci a bezbožní reptalové a lidé žijící nevázaně, kteří si počinají podle svých chťičů a jejich ústa promluvila pyšně.

POZNÁMKY

^avariabilní incipity: *Začíná život Adama a Evy / O Adamovi a Evě / O vyhnání Adama a Evy z ráje / Pokání Adama a Evy / O pokání Adamově / Život, legenda a historie Adama a Evy* aj.

^bLat. *tabernaculum* se nejčastěji překládá *stánek*; snad chtěl autor textu pojmenovat dočasnou stavbu, podle orientálních zvyklostí zároveň příbytek i svatyni. Východní verze příběhu mají jeskyni. Staročeský překlad má *stan*: ten však předpokládá pěstování a zpracování rostlin obsahujících vlákno; těchto schopností nabudou prarodiče až v § 22. Nechceme-li tedy vzbudit dojem, že autorovi se hned v prvním souvětí ztratila perspektiva příběhu (nebylo by to naposled), chápějme *tabernaculum* jako provizorní obydlí nesplňující parametry domu.

^cpojetí bližního jako vlastního těla má zde ještě základ v aktu stvoření Evy z žebra Adamova; srov. variantu textu v pozn. ⁱ, kde už je přenos téhož obrazu na pokrevní příbuzenství; konečně v Iz 58,7 vyjadřuje tento obraz (*carnem tuam ne despexeris*) lásku k bližnímu

^dvar.: 34, 33, 30

^evar.: 19, 40, 37

^flegendistická zpracování uvádějí jako ďáblův argument, že on byl stvořen z ohně, a ne z pouhé hlíny

^gpodle legend se ďábel zařekl před Bohem, že když je vyhnán v hněvu, bude člověku na jeho cestě k dobru všestranně škodit, aby Bůh shledal lidi nevděčnými

^hvar.: ...*nezemřu. On na to neřekl ani slovo. Když to Eva slyšela / viděla, vykročila...*

^{ch}var.: *když se hvězdy vracely po své dráze*

ⁱLatinské texty mají všechny *lucidus* – *zálitý světlem*; pravděpodobně sem byl vztažen jeden z výkladů ke Gen 4,1. Není však vyloučen ani vliv kolísání v řeckých textech *Diáfótos / Adiafótos*, totiž právě naopak a logičtější (srov. A20–21!) *světlo postrádající, temný*. Ostatně podle talmudu byl Kain synem Satanovým. Var.: ...*světly. Eva však nevěděla, co to je, a divila se, co porodila, a řekla Adamovi: Můj pane, zabij to, aby to snad nezabilo nás. Adam odpověděl: Ne. Je to přece naše krev a naše tělo.*

^jvar.: ...*Kain. Anděl Páně pak Evě ukázal, jak má dítě kojit.*

^kvar.: *Tehdy Michael vzal Adama a Evu i chlapce...*

^lvar.: *Kain (určitě) zabije Ábela*

^mvar.: *...Ábela, když přinášeli oběti Pánu.*

ⁿponecháváme dvojnásobné: vlastně místo zabitého Ábela (srov. § 24), ale podle této věty spíš jakoby místo nehodného Kaina

^oK číselným údajům o Adamovi cituje Meyer dvě místa z *Codexu lat. monacensis 22053*, s. IX: f. 57 – *Čtyřicet a půl dne byl Adam před zradou v ráji; po třetí hodině pojedl plod a o deváté hodině byl vyvržen z ráje. A žil 930 let a zplodil 30 synů a 30 dcer vyjímaje Ábela a Šéta* (sic – o Kainovi nic; srov. pozn. ⁱ) a 4293 let byl Adam v podsvětí. f. 95 – *Adam žil 930 let a zemřel 8 dní před dubnovými kalendami; šel do podsvětí a byl tam 5228 let*

^pvar.: *...řekl svým synům: Budu vám vyprávět, co...*

^qv pasáži 27–29d je latinský text obzvlášť nejasný a variabilní

^rvar.: *...tvou velebnost, jestli / až oddělíš mou duši od těla, neboť umírám...*

^smožná vybočení z vypravěčské perspektivy se smyslem „Boží slovo padlo v můj prospěch“

^tnejistá var.: *protože tvé srdce je dotvořeno*

^usuper omne lumen fulgens vera lux

^vvar.: *proved'*

^wtuto pasáž sestavil editor Meyer podle různých znění některých latinských opisů

^xpodle jednoho z pramenů: *z jeho úst vyjde meč ostrý z obou stran*

^ypodle jednoho z pramenů: *kterou pro ně připravil*

^ztěž: třetího / sedmého dne

^{aa}sr. dělení země i obyvatelstva na tři strany / části Gn 9,19 nebo i starořímské *tribus*

^{bb}řecká ZjMojž a podle ní i některé latinské verze mají singulár *kde se klaněl*, tj. Adam sám

^{cc}var.: *A bylo jich 60 tisíc mužů vyjma ženy a děti počtem 3* (extenzi čísllovky ponecháváme jazykově nejasnou, i když lze spíše předpokládat, že jde o počet dětí)

^{dd}věta je doložena v řadě různých a formulačně podivných znění, z nichž jedno (ve shodě s řec. ZjMojž) znamená: *a hned se plaz ztratil a nechal uštknutého Šěta*; předchozí scéna, jak poznamenává Meyer, byla zřejmě myšlena jako vysvětlení ke Gn 3,15

^{ee}pasáž 41–42 vkládá editor Meyer podle latinského Evangelia Nikodéma

^fčasový údaj je v různých textech a opisech nadmíru různý: 6000, 500, 50, 200, 199, 5228, 5500, 5200 (tisíc) ...

^{gg}podle jednoho zpracování dostal Šět od anděla také ratolest se třemi listy ze stromu poznání, ale ta mu při přechodu přes Jordán spadla do vody

^{hh}v jednom zpracování se zde Šět přiznává ke ztrátě ratolesti (srov. předchozí pozn.); je poslán zpátky, uprostřed řeky ji šťastně najde; Adam se pohledem na ratolest potěší a přikáže svým synům, aby ji jednou zasadili do hlav jeho hrobu

ⁱⁱpro přidělené části ráje používá text výrazů *meros* (díl, podíl) a *kléros* (podíl obdržený losem, ale i dědičný podíl, dědictví); překlad *okrsek* volíme kvůli kontextům jako *šla jsem do svého ?podílu*

^{jj}podle biblické tradice nebyl had odpočátku plazem: Gn 3,14; podrobněji zde A26

^{kk}var.: mám tě za většího než všechna zvířata a mám tě rád

^{ll}ponecháváme nejasné podle řeckého textu (ďábel? had?), stejně jako předložkové adverbiale (z hradby? přes hradbu? ...; různocnění *para / dia / apo tón teicheón*)

^{mm}dosl. a jedli z něho, tj. z ráje, popř. užívali jej (jenže takovým překladem by se ztratili společný prvek této Eviny a následující ďábloví repliky *hóste esthiein – úk esthiete*)

ⁿⁿdosl. rostlinu; s výrazem *fyton* zachází řecký text jako se synonymem slova *dendron*

^{oo}viz předchozí pozn.

^{pp}singulár má jedna ze slovanských verzí; řecké texty mají nelogický plurál *kai estin ap autón tón fyton hón efagon*; věta je nicméně nejasná

^{qq}podmět chybí; podle textu ZjMojž by jím mohl být i Adam; *Bůh* podle Gn 3,13

^rvar.: *který ho svedl / poněvadž já jsem ho zasadil*

^{ss}v jednom zpracování (sr. pozn. 30–31) zde pokračují vložky o dřevu Kristova kříže: ratolest ze stromu poznání, zasazená na Adamově hrobě, vyroste ve vysoký strom; najdou ho Šalomounovi lovci, kmen je bohatě vyzdoben a umístěn v jeruzalémském chrámu; královna ze Sáby předpoví, že na tom dřevu zemře ten, který zničí židovské království; nato je kmen vyhozen do nádrže k napájení(?) ovcí (*piscina probatica*), kde způsobuje zázračná uzdravení; později na kříži z tohoto dřeva zemře Kristus na Kalvárii

^uvar.: *Osmý je pak den blaženosti budoucí a věčné; v něm všichni svatí se samotným Stvořitelem a Vykupitelem, s duší i tělem pohromadě a už nesmrtelní, budou kralovat bez konce po věky věků. Amen.*

^{uu}51a–d přidává Meyer volně podle čtyř rukopisů

KNIHY TAJEMSTVÍ A MOUDROSTI

II ♦ MIMOBIBLICKÉ ŽIDOVSKÉ SPISY: PSEUDEPIGRAFY

MEZI STARÝM A NOVÝM ZÁKONEM (PSEUDEPIGRAFY II.)
Z ŘEČTINY, ETIOPŠTINY, SYRŠTINY A LATINY PŘELOŽILI:

ThDr. JAN HELLER, Mgr. MICHAL JEŘÁBEK,

PhDr. STANISLAV SEGERT, ThDr. PETR POKORNÝ,

DrSc. A PhDr. JOSEF ŠIMANDL.

ČEŠTINÁŘŠTÍ JAZYKOVÍ PORADCI:

PhDr. IVAN LUTTERER A PhDr. JOSEF ŠIMANDL.

USPOŘÁDAL A ODBORNÉ REDAKČNÍ PRÁCE PROVEDL

ZA STAROZÁKONNÍ PŘEKLADATELSKOU KOMISI ČBS

ThDr. ZDENĚK SOUŠEK.

TYPOGRAFIE ZDENĚK STEJSKAL

VYDALO NAKLADATELSTVÍ VYŠEHRAD, spol. s r. o.

ROKU 1998 JAKO SVOU 144. PUBLIKACI.

ODPOVĚDNÝ REDAKTOR JAN SPOUSTA

VYDÁNÍ PRVNÍ. STRAN 368

VYTISKLA TISKÁRNA EKON, JIHLAVA

DOPORUČENÁ CENA 212,- Kč

NAKLADATELSTVÍ VYŠEHRAD, spol. s r. o.

PRAHA I, BARTOLOMĚJSKÁ 9

ISBN 80-7021-244-6

